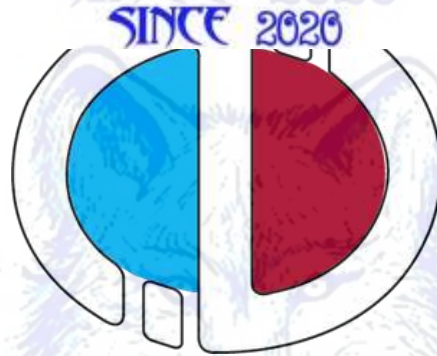


YENİLENEN
SİSTEME
GÖRE!



SKYMOON PDF
DON'T ASK QUESTIONS,JUST FOLLOW...



ÜNİTE ÖZETLERİ
ARA SINAV-FİNAL
ÇIKMIŞ VE GELEBİLECEK SORULAR
ONLINE DÖNEMDE NELER OLDU?

İSTİHDAM VE İŞSİZLİK

ÇEK303U

ÜNİTE 1: EMEK PİYASASI İLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLARIN TANIMLANMASI

GİRİŞ

Dünya'da ve Türkiye'deki istihdam ve işsizlik yapısı ve bunlara ilişkin politikaları daha iyi anlamak ve değerlendirebilmek için emek piyasası kavramlarının bilinmesi gerekmektedir. Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) emek piyasasına ilişkin kavramları belirli bir standart içinde tanımlamaktadır, ülkeler ise bu standartlara bağlı kalarak ilgili kavramları kendi ülkelerine uygun olacak şekilde açıklamaktadır. Ülkemizde ise Türkiye İstatistik Kurumu'nun yaptığı tanımlamalar bize yol göstermektedir. ILO tarafından yapılan tüm bu tanımlamaların dünya ölçeğinde kabul görmesi emek piyasasına ilişkin verilerin toplanmasını ve analizini kolaylaştırmaktadır.

EMEK PİYASASI TANIMI

Literatürde emek piyasası ile ilgili üç yaklaşım vardır: ilki emek piyasasını bir mal piyasası olarak kabul ederken ikincisi kendine özgü işleyişe sahip olan bir piyasa olarak kabul eder. Üçüncü yaklaşım ise emek piyasasının bir mal piyasası olmadığını, yapısal özellikleri bakımından mal ve hizmet piyasalarından ayrıldığını öne sürmektedir. Emek piyasası, en genel anlamıyla, emek arz ve talebinin karşı karşıya gelmesiyle ücretlerin ve çalışma koşullarının belirlendiği piyasadır. Bu tanımlamaya göre, emek piyasasına ilişkin olarak bilinmesi gereken iki kavram vardır. Bunlar, emek arz ve talebidir. Emek talebi, bir firmanın mal ya da hizmet üretebilmek için ihtiyaç duyduğu emek miktarıdır. Emek arzı ise emek piyasasında sunulan emek miktarıdır, başka bir deyişle emekçilerin çeşitli ücret düzeylerinde, çalışmayı kabul ettikleri süre veya miktardır.

EMEK PİYASASININ UNSURLARI

Eşitsizlik: Emek ve sermayenin farklı niteliklere sahip olmasının doğal sonucu eşitsizliktir. Emek piyasaya sunulmak için üretilmez. Emğin üretimi ancak fiziksel, zorunlu, sosyal yaşam içerisindeki ihtiyaçlarını mal piyasasından karşılamasıyla mümkündür. Bunun için de gelire ihtiyaç vardır. Gelirin en önemli kaynağı da emek piyasasıdır.

Eşitsizliği vurgulayan bir başka özellik ise, emğin biriktirilemez oluşudur, malların birikimi mümkünken emğin bir kısmının biriktirilip saklanması mümkün değildir. Öte yandan emek arz miktarı kolaylıkla değiştirilemez, emğin her

zaman ve eşit düzeyde sunumu da mümkün değildir. Eşitsizliğe dair bir başka özellik ise, emğin çalışma ve yaşam yerlerinin birbiriyle yakından ilgili olmasına ilişkin engellerdir. Bu engele akıcılık denilmektedir. Emğin sahip olduğu vasfı değiştirerek başka bir mesleğe geçmesi engeli de akıcılık kapsamındadır.

Bağımlılık: Emek piyasasında, sermaye sahibi ile emek arasında kurulan ilişki çalışma (hizmet) sözleşmesine bağlıdır ve bu anlamda emğin mal gibi mübadelesi mümkün değildir. Emğini arz edenin işveren tarafından verilen bir işi işverenin emir ve isteklerine uygun olarak yapmakla yükümlü olması yönetsel anlamda bağlılıkken, işletmenin sağladığı araç ve gereci kullanmak zorunda olması teknik olarak bağımlılıktır.

Güvencesizlik: Açık işlerin sayısının, çalışmak isteyenlerin sayısına denk olmadığı durumlarda yani çalışmak isteyen herkesin emek piyasasında kendisine uygun iş bulamaması durumunda görülmektedir. Ayrıca emek arz edenin, işveren tarafından istenildiği zaman çıkarılma korkusu, işyerinde mesleki olarak kendini yetiştirmesine olanak olmaması ve sahip olunan bilgi ve becerilerin işin niteliğine uygun olmaması da güvencesizlik unsurları kapsamındadır.

Düzenleme: Emek piyasaları, düzenlenmiş piyasalardır. Bu piyasadaki düzenlemeler, işletmelerde mal ve hizmetlerin üretimi için bir araya gelen emğin çalışmalarını denetim altına almak için gerekli kuralların belirlenmesi ve bu kurallara uyulmasının sağlanmasıdır. Düzenleme sadece işin yapılmasıyla sınırlı değildir, emğin ve sermaye sahibi işverenin sözleşme uyarınca karşılıklı bazı yükümlülüklerinin bulunmasıdır.

EMEK PİYASASININ ÖZELLİKLERİ

Tek emek piyasasının olmayışı: Farklı özelliklere sahip işler için farklı özellikte piyasalardan söz edilebilir. Piyasaların birbirleriyle etkileşim içinde olmaları, piyasalar arasındaki hareketliliği mümkün kılmaktadır.

İşçinin ve işverenin eksik bilgiye sahip olması: Emek piyasasında hem sermaye sahibi hem de emek eksik bilgiye sahiptir. Sermaye sahibinin emek arz edenin verimliliklerine ilişkin eksik bilgi sahibi olması, en iyi işçilerin daha yüksek ücret veren işyerlerini tercih etmelerine sebep olacaktır. Emğin, piyasadaki açık işlerin nitelik ve özellikleri hakkında bilgi sahibi olmaması da kendilerine uygun iş bulmalarının

İSTİHDAM VE İŞSİZLİK

önünde engel oluşturmaktadır ve etkin ücret uygulamasını da zorlaştırmaktadır.

Emek arzının heterojen olması: Emek piyasasındaki kişilerin yetenekleri, becerileri, motivasyonları ve iş yapma isteklerinin birbirinden farklı olması sebebiyle emek arzı heterojendir. Bunun dışında piyasadaki kişilerin eğitim düzeyi ve kalitesi, uygulama yetenekleri de birbirinden farklıdır. Bu durum ücretlere, işçi seçimine, emek verimliliğine ve beşeri sermayeye yatırım kararına yansımaktadır.

İstihdam ilişkisinin sürekli olması: Emek piyasası sürekli, bu noktada mal ve hizmet piyasasından farklıdır. İşveren, işçiyi uzun süreli sözleşmelerle istihdam etmektedir. Uzun süreli istihdam işçi ve işveren açısından faydalıdır çünkü işçi devrinin düşmesini, eğitim maliyetlerinin azalmasını sağlamaktadır; ayrıca işçilerin verimliliğine katkıda bulunmakta ve işçilerin haklarını da güvence altına almaktadır.

Emeğin pazarlık gücünün az

olması: Güvencesizlik emek arzının sermaye sahibine karşı pazarlık gücünün az olmasının en temel sebebidir. Emek arzının fazla olduğu piyasada işverenin pazarlık gücü artar. Alternatif boş işlerin sayısı da emeğin pazarlık gücü üzerinde etkili olmaktadır.

Emek piyasasında grup ilişkilerini etkileyen birçok faktörün olması: Emek piyasasında sendikalar grup ilişkisi yaratmaktadır.

Sendikaların varlığı, emeğin pazarlık gücünün artması, daha adil ücret yapısının sağlanması ve iş ile gelir güvenliği açısından önemlidir.

EMEĞİN PİYASASI İLE İLGİLİ KAVRAMLAR

Hanehalkı işgücü anketleri: Aynı konutta veya aynı konutun bir kısmında yaşayan, gelir ve harcamalarını ayırmayan, hanehalkı hizmet ve yönetimine katılan bir veya birden fazla kişiden oluşan topluluk "hanehalkı" olarak tanımlanır.

TÜİK'in resmi sitesinde belirtildiğine göre Hanehalkı İşgücü Anketlerinin amacı; kullanıcıların işgücü piyasası ile ilgili çalışmalar yapmasını sağlayacak değişkenlerin elde edilebileceği bir soru formu oluşturarak emek piyasası ile ilgili çalışmalarda kavram birliği oluşturmak ve uluslararası karşılaştırmalara elverişli veri elde edilebilecek tanımlar oluşturabilmektir. Türkiye'de hanehalkı işgücü anketleri ilk kez 1966 yılında uygulanmaya başlanmış, Ekim 1988 tarihinden itibaren düzenli olarak uygulanmış, 2000 yılında geliştirilmiş, 2004 yılında Avrupa Birliği'ne uyum açısından gözden geçirilmiş ve soru sayısı 47'den 98'e çıkarılmış, 2005 yılında, soru sayısı EUROSTAT'ın istediği değişiklikler sonucunda

110' çıkarılmıştır. Son olarak 2009 yılında, ülke koşullarına uygun olmadığı düşünülen bazı sorular ILO tarafından çıkarılmıştır.

Kurumsal ve kurumsal olmayan

nüfus: Kurumsal nüfus otel, hastane ve huzurevi gibi ikamet edenlerden; kurumsal olmayan nüfus ise hanelerde yaşayan kişilerden oluşur.

Çalışma çağı nüfusu ve potansiyel emek

arzı: Emek arzı, fiziksel ve zihinsel açıdan çalışmaya uygun olan herkeştir. Çalışma çağı nüfusu belirlenirken, bireyin yaşı bir kriter olarak değerlendirilmektedir. Türkiye ve çoğu ülkelerde çalışma çağındaki nüfus 15 yaş ve daha yukarı yaşlardaki nüfus olarak kabul edilirken, İngiltere, İspanya, İzlanda, Norveç gibi ülkelerde 16 ve daha yukarı yaş çalışma çağındaki nüfus olarak kabul edilmektedir.

İşgücü: Bir ülkede fiilen çalışanlarla iş arayanların doldurabileceği çalışma saatleri toplamına işgücü denilmektedir. İşgücünü hesaplarken geçici olarak çalışmayanların ve iş arayanların tümü dikkate alındığı için emek arzının en üst sınırını ifade etmektedir. Bir ülkeye ait işgücü belirlenirken 15 yaşın altında olmasına rağmen ekonomik ve sosyal nedenlerden dolayı çalışmak zorunda kalan çocuk işgücü ve emeklilik yaşının üzerinde olmasına rağmen çalışmak zorunda olan nüfusa dikkat edilmesi gerekmektedir. Bu durumda işgücü tanımını, istihdam edilenler ile işsizlerin bir araya gelmesiyle oluşan nüfus olarak yapabiliriz.

Referans dönemi (haftası): Referans haftası Pazartesi ile başlayıp Pazar günü ile sona erer.

İşgücüne dâhil olmayanlar: Çalışmaya hazır olduğu hâlde iş aramayan, iş bulma ümidi olmayanlar ve bazı nedenlerle iş aramayan ancak işbaşı yapmaya hazır olan kişiler işgücüne dâhil olmayan nüfusu oluşturur. İş aramayıp çalışmaya hazır olanlar grubu, 2 hafta içinde işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerden oluşmaktadır. İş bulma ümidi olmayanlar ise daha önce iş aradığı halde bulamayan ancak işbaşı yapmaya hazır olan kişilerdir. Bu grup işgücü "gücenmiş veya cesareti kırılmış" işgücü olarak tanımlanmaktadır. İş aramayanlar grubu da mevsimlik işçiler, ev işleriyle meşgul olanlar, öğrenciler, emekliler ve bedensel engelli ya da hastalık ve yaşlılık nedeniyle işbaşı yapmaya elverişli olmayan gruptur.

İş gücüne katılma oranı: İstihdam edilenlerle işsizlerin toplamının oluşturduğu işgücünün aktif nüfusa oranıdır. Bu oran aktif nüfus içerisinde işgücünün göreceli ağırlığını gösterir; istihdam

İSTİHDAM VE İŞSİZLİK

ya da işsiz olma durumuna bakılmaksızın emek piyasaları işe bağlantılı olanları gösterdiği için önemli bir kavramdır.

İstihdam: Emek faktörünün üretim sürecinde kullanılması istihdamın dar anlamını oluştururken, tüm üretim faktörlerinin üretim sürecinde kullanılması da geniş anlamını oluşturmaktadır. Bir başka tanımlamada ise istihdam bireylere ihtiyaçlarını karşılayabilmeleri için gerekli gelirin doğrudan veya dolaylı olarak verilmesini sağlayan bir araçtır. İstihdamdaki nüfus ise işbaşında olan ve işbaşında olmayan nüfustan oluşmaktadır. İşbaşında olan, "ücretli, maaşlı, yevmiyeli, kendi hesabına, işveren ya da ücretsiz aile işçisi olarak referans dönemi içinde en az bir saat bir ekonomik faaliyette bulunan kişiler"dir. İşbaşında olmayan kavramı ise, iş ile bağlantısı devam ettiği halde referans haftası içinde çeşitli nedenlerle işinin başında olmayan, ancak işleriyle ilişkileri devam eden kişilerdir.

İstihdam düzeyi veya istihdam

hacmi: İstihdam hacmi, fiilen doldurulan çalışma saatleri toplamıdır. Uluslararası karşılaştırmalarda çalışma saatleri çalışan sayısına göre daha net bir sonuç vermektedir.

İstihdam sınırı veya istihdam takati: İstihdam sınırını işgücü rezervi ve çalışma saati toplamı belirler. Ekonomideki işgücünün fiili veya potansiyel varlığı toplamı ülke ekonomisinde doldurulabilecek çalışma saatleri üst sınırını vermektedir.

Tam İstihdam: Bir ekonomide istihdam düzeyi ile işgücü miktarı eşitse tam istihdamdan söz edilebilir. Kabul edilebilir işsizlik olarak tanımlanan "friksiyonel işsizlik" ülkelerde emek arzı ve talebinin daima karşı karşıya kalamayacağını vurgulamaktadır ve çeşitli koşullara bağlı olarak ülkeden ülkeye değişmektedir.

Eksik İstihdam : Bir kişinin sahip olduğu eğitim ve beceri düzeyine uygun bir işte çalışmaması durumudur. Eksik istihdam, zamana bağlı eksik istihdam ve yetersiz istihdam olmak üzere ikiye ayrılır.

- Zamana bağlı istihdam; Referans haftasında istihdamda olan, esas işinde ve diğer işinde veya işlerinde toplam olarak 40 saatten daha az süre çalışmış olup, daha fazla süre çalışmak istediğini belirten ve mümkün olduğu takdirde daha fazla çalışmaya başlayabilecek olan kişilerdir. Zamana bağlı istihdamdan söz edilebilmesi için, öncelikle normal çalışma süresinden (40 saat) daha az süreli bir çalışmanın olması, fazla süreli çalışmaya istekli olunması ve mümkün

olduğunda da derhal fazla süreli çalışmaya başlanması gerekmektedir.

- Yetersiz istihdam; zamana bağlı eksik istihdam kapsamında yer alamamak koşuluyla referans haftasında istihdamda olan, son 4 hafta içinde mevcut işini değiştirmek için işine ek olarak bir iş aramış olan ve böyle bir iş bulunduğu takdirde 2 hafta içinde çalışmaya başlayabilecek olan kişilerdir. Yetersiz istihdamdan söz edebilmek için mevcut işini değiştirmek veya ek bir iş yapma isteği ve bu nitelikte bir iş olduğunda derhal çalışmaya başlayabilmek söz konusudur.

İşsizlik: Çalışabilir çağdaki kurumsal olmayan nüfusa dâhil olan kişilerden, referans döneminde bir işi olmayanlar, bir iş arayan ve bu konuda bir girişimde bulunmuş olanlar ve iş bulması halinde işbaşı yapabilecek durumda olanlar işsiz olarak tanımlanmaktadır. İşsizlik açık ve gizli olmak üzere ikiye ayrılmaktadır.

Bağımlılık oranı: Üretime katılan nüfusa bağımlı olan 15 yaş altı çocuklar ile 65 yaş üstü yaşlılar bağımlı nüfus olarak geçmektedir. 15 yaş altı nüfusun 15-64 yaş arası nüfusa oranı çocuk bağımlılık oranını ve 65 yaş üstü nüfusun 15-64 yaş arasındaki nüfusa oranı yaşlı bağımlılık oranını vermektedir. Çocuk ve yaşlı bağımlılık oranı ülkelerin gelişmişlik düzeylerine göre farklılık göstermektedir. Gelişmekte olan ülkelerde çocuk bağımlılık oranı yüksekken, gelişmiş ülkelerde yaşlılık bağımlılık oranı daha yüksektir.

Emek Verimliliği: Mal ve hizmet üretme gücü verimliliğidir, verimlilik bir ülkenin ekonomik refah düzeyini göstermektedir. Emek verimliliği; belirli bir firmanın, işkolunun veya ülkenin ürettiği toplam reel üretim miktarının, bu üretimin elde edilmesi için kullanılan toplam emek-saat miktarına bölünmesi ile elde edilir.

SORU-CEVAP

1. Soru

Literatürde emek piyasasına ilişkin üç yaklaşım nedir?

Cevap

Literatürde emek piyasasına ilişkin üç yaklaşım vardır. Yaklaşımlardan ilki, emek piyasasını bir mal piyasası olarak kabul ederken; ikinci yaklaşım, emeği farklı özellikler taşıyan, kendine özgü işleyişe sahip olan bir piyasa olarak kabul etmektedir. Üçüncü yaklaşım ise, emek piyasasının bir mal piyasası olmadığını yapısal özellikleri bakımından mal ve hizmet piyasalarından ayırdığını savunmaktadır.

2. Soru

Emek piyasasının en genel anlamı nedir?

Cevap

Emek piyasası, en genel anlamıyla, emek arz ve talebinin karşı karşıya gelmesiyle ücretlerin ve çalışma koşullarının belirlendiği piyasadır. Bu tanımlamaya göre, emek piyasasına ilişkin olarak bilinmesi gereken iki kavram vardır. Bunlar, emek arz ve talebidir.

3. Soru

Emek talebi nedir?

Cevap

Emek talebi, bir firmanın mal ya da hizmet üretebilmek için ihtiyaç duyduğu emek miktarıdır. Bir başka ifadeyle emek talebi, işverenlerin talep ettiği emek miktarı olarak da ifade edilebilir. Bir ekonominin toplam emek talebini, ayrı ayrı tüm işletmelerin emek talep miktarının toplamı oluşturmaktadır. Ekonomik yapılanma içerisinde bir işletmenin ürettiği mal ya da hizmete olan talepteki artış, üretimin de artmasını gerektireceğinden işletmelerin de emek talepleri artacaktır.

4. Soru

Emek arzı nedir?

Cevap

Emek arzı ise, emek piyasasında arz edilen (sunulan) emek miktarıdır. Bir başka ifadeyle emek arzını emek piyasası içerisinde çeşitli ücret düzeylerinde, emekçilerin çalışmayı kabul ettikleri süre veya miktar olarak da tanımlamak mümkündür.

5. Soru

Emek piyasasında eşitsizliği vurgulayan özellikler nelerdir?

Cevap

Emek piyasasında eşitsizliği vurgulayan ilk özellik emeğin insan hayatının içinde yer alan bir etkinlik olması ve mal gibi piyasaya sunulmak için üretilemez olmasıdır. Emek piyasasında eşitsizliği vurgulayan bir başka özellik ise, emeğin biriktirilemez oluşudur. Mal piyasası içerisinde malların birikiminin mümkün iken, emeğin bir kısmının biriktirilip saklanması mümkün değildir. Eşitsizlikle ifade edilen bir başka özellik ise, emeğin akıcılığına ilişkin engellerdir. Akıcılıkla ifade edilmek istenen emeğin çalışma ve yaşam yerlerinin birbiriyle yakından ilgili olmasıdır. Emek, işyerine gitmek ve işyerinden ayrıldıktan sonra yaşamını sürdürdüğü çevreye dönmek zorundadır.

6. Soru

Emek piyasasında "bağımlılık" unsuru nasıl açıklanabilir?

Cevap

Emek piyasasını diğer piyasalardan ayıran bir diğer unsur ise "bağımlılık"tır. Emek piyasasında, sermaye sahibi ile emek arasında kurulan ilişki "çalışma (hizmet) sözleşmesi"ne bağlıdır ve bu anlamda emeğin mal gibi mübadelesi mümkün değildir.

Bağımlılık hem yönetsel hem de teknik bir nitelik taşımaktadır. Yönetsel anlamda emeğini arz eden, işveren tarafından belirlenmiş bir işi işverenin emir ve isteklerine uygun bir şekilde yapmakla yükümlüdür. Teknik bağımlılık ise, emeğin işini yaparken işletmenin sağladığı araç ve gereci kullanmak zorunda olmasıdır.

7. Soru

Emek piyasasında "güvencesizlik" unsuru hangi durumlarda ortaya çıkmaktadır?

Cevap

Emek piyasası güvencesizliği, piyasada bulunan işlerin sayısının çalışmak isteyenlerin sayısına denk olmadığı durumlarda, yani çalışmak isteyen herkesin emek piyasasında kendisine uygun iş bulamaması durumunda ortaya çıkmaktadır. Emek piyasasında güvencesizlik yaratan bir başka unsur ise emeğin sermaye sahibi ya da işveren tarafından istenildiği zaman çıkarılabilme korkusudur. Güvencesizlik unsuru kapsamında ayrıca emeğin çalıştığı işyerinde mesleki anlamda kendisini yetiştirme ve yükselme olanağından yoksun bulunması ile sahip olunan beceri ve vasfın yapılacak işin niteliğine uygun olmaması da yer almaktadır.

8. Soru

Emek piyasalarında "düzenleme" nasıl gerçekleşmektedir?

Cevap

Emek piyasaları, düzenlenmiş piyasalardır. Emek piyasası düzenlemeleri, işletmelerde (işyerlerinde) mal ve hizmetlerin üretimi için bir araya gelen emeğin, çalışmalarını denetim altına almak için gerekli kuralların belirlenmesinin ve bu kurallara uyulmasının sağlanmasıdır. Emek piyasasındaki düzenleme sadece işin yapılması kısmıyla sınırlı kalmamaktadır. Düzenleme, emeğin ve sermaye sahibi işverenin bağımlılık unsurunda ifade edilen sözleşme uyarınca karşılıklı bazı yükümlülüklerin bulunmasıdır. Çalışma (hizmet) sözleşmesinin sonucu olarak nitelendirilen bu sorumlulukların da emek piyasası düzenlemesi içerisinde değerlendirilmesi gerekmektedir.

9. Soru

Emek piyasasının tek olmayışı nasıl açıklanabilir?

Cevap

Tek emek piyasası yoktur. Farklı özelliklere sahip işler için farklı özellikte piyasalardan söz edilebilir. Bu piyasalar kimi zaman yapılacak işin gerektirdiği beceriler bakımından farklılaşırken kimi zaman da coğrafi alan bakımından farklılaşmaktadır. Beceri bakımından piyasayı sınıflandıracak olursak avukatlar piyasasını, sigortacılar piyasasını ya da çiçekçiler piyasasını örnek olarak verebiliriz. Emek piyasasının İç Anadolu Bölgesi Piyasası, Amerika Piyasası veya Türkiye Piyasası olarak sınıflandırılmasını da coğrafi alan dikkate alınarak yapılan sınıflandırmaya örnek gösterebiliriz. Piyasaların birbirleriyle etkileşim içerisinde olmaları, piyasalar arasındaki hareketliliği mümkün kılmaktadır. Ancak her hareketlilik her zaman kolay gerçekleşmeyebilir.

10. Soru

İşçinin ve işverenin eksik bilgiye sahip olması ne anlama gelmektedir?

Cevap

Emek piyasasına ilişkin olarak hem işçi hem de işveren eksik bilgiye sahiptir. İşverenlerin, iş arayanların verimliliklerine ilişkin eksik bilgiye sahip olması, emek piyasasındaki en iyi işçilerin, emek piyasasının unsurlarında da ifade edildiği gibi, daha yüksek ücret veren iş yerlerini tercih etmelerine neden olacaktır. Benzer şekilde, emeğin piyasadaki açık işlerin nitelik ve özellikleri hakkında bilgi sahibi olmaması da kendilerine uygun iş bulmalarının önünde engel oluşturmaktadır. Ayrıca işletmelerin (işyerlerinin) emeğin ve çalışanların nitelikleri ve becerileri hakkında yeterli bilgiye sahip olmaması etkin ücret uygulamasını da zorlaştırır. Burada "etkin ücret" kavramıyla ifade edilen, işçilerin işten ayrılmalarını azaltıcı ve onları çalışmaya yönlendirici olan ve nitelikli işçileri çeken ücret düzeyidir.

11. Soru

Emek piyasasında emek arzının heterojen olması ne demektir?

Cevap

Emek piyasası içerisinde kişiler yetenekleri, becerileri, motivasyonları ve iş yapma istekleri bakımından birbirlerinden farklıdır. Kişilerin tercihlerindeki farklılıklar, emek arzının heterojenliğini yaratmaktadır. Bunun nedeni kişilerin, yapılacak işin özelliklerine yönelik bakış

açıların farklı olmasıdır. Emek arzının heterojen olmasının bir başka nedeni ise kişilerin eğitim düzeyi ve kalitesi ile öğrenme ve uygulama yeteneklerinin birbirlerinden farklı olmasıdır.

Emek arzının heterojenliği, ücretlere, işçi seçimine, emek verimliliğine, beşerî sermayeye yatırım kararına yansımaktadır.

12. Soru

Emek piyasaları mal ve hizmet piyasalarından süreklilik bakımından nasıl bir farklılık göstermektedir?

Cevap

Mal ya da hizmet piyasalarında, malı ya da hizmeti arz eden ile talep eden arasındaki ilişki, mal ya da hizmetin alınıp satılmasıyla sona ermektedir. Oysa ki emek piyasasında işveren işçiyi uzun süreli sözleşmelerle istihdam etmektedir.

Emek piyasası içerisinde işverenin işçiyi uzun süreli istihdam etmesi hem işçi hem de işveren açısından yarar sağlar. İstihdam ilişkisinin sürekliliği, işçi devrinin düşmesini ve beraberinde eğitim maliyetlerinin azalmasını sağlayacaktır. İşçi açısından ise aynı işyerinde, aynı iş arkadaşlarıyla bilinen bir işin yapılması işçinin verimliliğini olumlu yönde etkileyecektir. İşçiler bununla birlikte; kıdem, tatil, emeklilik hakları ve işten çıkarmalar karşısında da güvence altında olacaktır.

13. Soru

Emeğin işverene karşı pazarlık gücünün az olmasının en temel nedeni nedir?

Cevap

Emek piyasasındaki işlerin sayısının iş arayanların ya da çalışmak isteyenlerin sayısına denk olmaması, emeğin işverene karşı pazarlık gücünün az olmasının en temel nedenidir.

14. Soru

Emek piyasasında grup ilişkileri neyi ifade etmektedir?

Cevap

Emek piyasasında grup ilişkileri ile ifade edilmek istenilen, sendika birlikleri ya da sendikal örgütlenmelerdir. Emek piyasasında sendikaların varlığı; emeğin pazarlık gücünün artması, daha adil ücret yapısının sağlanması ve iş ile gelir güvenliği sağlanması bakımından önemlidir. Ancak sosyal, siyasal ve ideolojik bazı etkenler emek piyasası içerisinde sendikal örgütlenmelerin gücü ve işlevleri üzerinde etkili olmaktadır.

15. Soru

"Hanehalkı"nın tanımı nedir?

Cevap

Aralarında akrabalık bağı bulunsun ya da bulunmasın; aynı konutta veya aynı konutun bir kısmında yaşayan; gelir ve harcamalarını ayırmayan, hanehalkı hizmet ve yönetimine katılan bir veya birden fazla kişiden oluşan topluluk "hanehalkı" olarak tanımlanır.

16. Soru

Hanehalkı İşgücü Anketlerinin amacı nedir?

Cevap

Hanehalkı İşgücü Anketlerinin amacı; kullanıcıların, işgücü piyasası ile ilgili çalışmalar yapmalarını sağlayacak değişkenlerin elde edilebileceği bir soru formu oluşturarak emek piyasası ile ilgili çalışmalarda kavram birliği oluşturmak ve uluslararası karşılaştırmalara elverişli veri elde edilebilecek tanımları oluşturabilmektir.

17. Soru

Kurumsal ve kurumsal olmayan nüfus kimlerden oluşur?

Cevap

Kurumsal nüfus otel, hastane ve huzurevi gibi yerlerde ikamet edenlerden; kurumsal olmayan nüfus ise hanelerde yaşayan kişilerden oluşur.

18. Soru

Çalışma çağı nüfusu nasıl belirlenmektedir?

Cevap

Çalışma çağı nüfusu belirlenirken bireyin yaşı çoğu ülke açısından bir kriter olarak değerlendirilmektedir. Buna göre, çalışanların en az ilköğretim düzeyinde eğitime sahip olabilmesi amacıyla çalışma çağındaki nüfus yaşı alt limiti 15 olarak kabul edilir. İşgücü anketlerinde üst yaş limiti genellikle belirtilmemekle birlikte, ülkedeki geçerli emeklilik yaşı üst yaş limiti olarak kabul edilir.

19. Soru

Bir ülkeye ait işgücü belirlenirken hangi unsurlara dikkat edilmesi gerekir?

Cevap

Bir ülkeye ait işgücü belirlenirken çalışma çağındaki nüfusa ilişkin olarak iki unsura dikkat edilmesi gerekmektedir. Bunlardan ilki, 15 yaşın altında olmasına rağmen ekonomik ve sosyal nedenlerden dolayı çalışmak zorunda olan nüfustur. Bu nüfus literatürde "çocuk işgücü" olarak sınıflandırılır. Dikkat edilmesi gereken bir diğer grup ise emeklilik yaşının üzerinde

olmasına rağmen çalışmak zorunda olan nüfustur.

20. Soru

Hanehalkı İşgücü Anketi uygulamasında, anketi cevaplayan kişilerin çalışıp çalışmadıklarına ilişkin sorular sorulurken dikkate alınan zaman dilimi nedir?

Cevap

Hanehalkı İşgücü Anketi uygulamasında, anketi cevaplayan kişilerin çalışıp çalışmadıklarına ilişkin sorular sorulurken dikkate alınan zaman dilimi "referans dönemi (haftası)"dır. Bu süre bir haftadır. Buna göre referans dönemi, her ayın Pazartesi ile başlayıp Pazar ile biten ilk haftası olarak belirlenmiştir.

21. Soru

TÜİK'in işgücüne dahil olmayanları ayırdığı gruplar hangileridir?

Cevap

TÜİK, işgücüne dâhil olmayanları gruplara ayırmıştır. Buna göre işgücüne dâhil olmayanlar; iş aramayıp çalışmaya hazır olanlar, iş bulma ümidi olmayanlar ve bazı nedenlerle iş aramayan ancak işbaşı yapmaya hazır olan kişilerden oluşmaktadır.

İş aramayıp çalışmaya hazır olanlar grubu, çeşitli nedenlerle iş aramayan ancak 2 hafta içinde işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerden oluşmaktadır. İş bulma ümidi olmayanlar ise daha önce iş aradığı hâlde bulamayan veya kendi niteliklerine uygun bir iş bulabileceğine inanmadığı için iş aramayan ancak işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerden oluşmaktadır. Bu grubu oluşturanlar literatürde ve istatistiklerde "gücenmiş veya cesareti kırılmış işgücü" olarak nitelendirilmektedir.

Bazı nedenlerle iş aramayanlar grubunu ise mevsimlik çalışanlar, ev işleriyle meşgul olanlar, öğrenciler, emekliler ve bedensel özürllük, hastalık ve yaşlılık nedeniyle işbaşı yapmaya hazır olmayan kişiler oluşturmaktadır.

22. Soru

İşgücüne katılma oranı ne demektir?

Cevap

İşgücüne katılma oranı, istihdam edilenlerle işsizlerin toplamının oluşturduğu işgücünün aktif nüfusa oranıdır. Bu oran, aktif nüfus içerisinde işgücünün nispi ağırlığını gösterir. İktisadi faaliyet oranı olarak da adlandırılan işgücüne katılma oranı, ekonomi politikalarının belirlenmesinde ve uygulanmasında önemli bir rol oynamaktadır.

İSTİHDAM VE İŞSİZLİK

23. Soru

İstihdamın geniş ve dar anlamı nedir?

Cevap

Bir ekonomide belli bir dönemde emek, sermaye, toprak ve girişimcilikten oluşan üretim faktörlerinin mevcut teknolojik düzeye göre ne ölçüde kullanıldığı ile ilgili bir kavram olarak ele alındığında, bu istihdam tanımı bizi geniş anlamda istihdam kavramına götürür. Diğer bir ifade ile geniş anlamda istihdam, tüm üretim faktörlerinin üretim sürecinde kullanılması anlamına gelirken dar anlamda istihdam; emek faktörünün üretim sürecinde kullanılması anlamına gelmektedir. İstihdam, kurumsal olmayan çalışma çağındaki nüfus içinden oluşmaktadır. İstihdam, bireylere ihtiyaçlarını karşılayabilmeleri için gerekli gelirin doğrudan veya dolaylı yollardan verilmesini sağlayan bir araç olarak da tanımlanmaktadır.

24. Soru

İstihdam düzeyi veya istihdam hacmi nedir?

Cevap

İstihdam düzeyi veya istihdam hacmi, bir ekonomide belirli bir zamanda fiilen doldurulan çalışma saatleri toplamıdır.

25. Soru

Tam istihdam olgusundan hangi durumlarda söz edilir?

Cevap

Bir ekonomide belirli bir zaman diliminde çalışma isteği ve yeteneği olanlar piyasada kendilerine uygun iş bulup çalışıyorsa tam istihdam olgusundan söz edilir. Diğer bir ifadeyle bir ekonomide istihdam düzeyi ile işgücü miktarının birbirlerine eşit olduğundan söz ediliyorsa emek piyasası tam istihdam düzeyindedir.

26. Soru

Eksik istihdam ne demektir?

Cevap

ILO'nun 1984 yılında yaptığı tanımlamaya göre, bir kişinin sahip olduğu eğitim ve beceri düzeyine uygun bir işte çalışmaması durumu "eksik istihdam" olarak nitelendirilmektedir.

27. Soru

İşsiz kime denir?

Cevap

TÜİK'in tanımına göre işsiz, "referans dönemi içinde istihdam halinde olmayan kişilerden iş aramak için son üç ay içinde iş arama kanallarından en az birini kullanmış ve 2 hafta

içinde işbaşı yapabilecek durumda olan kurumsal olmayan çalışma çağındaki tüm kişilerdir. Ayrıca, üç ay içinde başlayabileceği bir iş bulmuş ya da kendi işini kurmuş ancak işe başlamak ya da işbaşı yapmak için çeşitli etkinliklerini tamamlamak amacıyla bekleyenler de işsiz kapsamında yer almaktadır".

28. Soru

Bağımlılık oranı nedir?

Cevap

Bir ekonominin üretim ve tüketim dengesini sağlayabilmek için üretime katılanların sadece kendi ihtiyaçlarını karşılamaya yetecek kadar değil, üretime katılmayanların da ihtiyaçlarına yetecek miktarda üretimde bulunması gerekmektedir. Buna göre, bağımlılık oranı, çalışma çağındaki nüfusa yani üretime katılan nüfusa bağımlı olan 15 yaş altı çocuklar ile 65 yaş üstü yaşlıların kaba bir ölçüsü olarak tanımlanır.

29. Soru

Emek verimliliği nedir?

Cevap

Verimlilik, mal ve hizmet üretme gücü olarak nitelendirilmektedir. Bu yönüyle verimlilik, bir toplumun ekonomik refah düzeyinin belirleyicisi olarak kabul edilmektedir. Genel olarak verimlilik, üretim miktarı ile kullanılan kaynak arasındaki ilişkiyi ifade etmektedir. Emek verimliliği ise "belirli bir firmanın, işkolunun veya ülkenin ürettiği toplam reel üretim miktarının, bu üretimin elde edilmesi için kullanılan toplam emek-saat miktarına bölünmesi ile elde edilir".

ÜNİTE 2: İSTİHDAM VE İŞSİZLİK OLGUSUNUN TEORİK TEMELLERİ

GİRİŞ

Bu ünite temel iktisadi düşünce okullarının istihdam ve işsizlik ile ilgili görüşleri ve analizleri çerçevesinde istihdam ve işsizlik konusunun teorik temelleri açıklanmaktadır.

İSTİHDAM VE İŞSİZLİĞİN TEORİK TEMELLERİ

Ekonomi biliminin kurucusu Adam Smith olarak kabul edilmektedir. İktisadi düşünceler, içinde bulundukları toplumun ekonomik ve sosyal gelişmelerinden etkilenen düşünürlerin ortaya atmış oldukları fikirler etrafında oluşur. Bu anlamda çeşitli ekonomik sorunlar üzerinde ortaya atılan fikirler ve tutarlı teoriler, iktisadi düşünce okulları olarak adlandırılır. MERKANTİLİSTLER ve FİZYOKRATLAR 17. ve 18. yüzyılda ekonominin bilim olması yönünde katkıda bulunmuş ve klasik iktisat

düşüncesinin ortaya çıkmasında önemli rol oynamıştır. Klasik iktisatçılar ekonomi biliminin kurucuları olarak kabul edilirler ve bireyci bakış açısını savunurlar. HİMAYECİLİK OKULU, TARİHÇİ OKUL VE SOSYALİST DÜŞÜNCE AKIMI ise klasik iktisatçıları eleştiren akımlardır. MERKANTİLİZM , bir ülkenin zenginleşmesinin başlıca unsurunun altın ve gümüş olduğunu savunan düşünce akımıdır; Fizyokrasi, bir ülkenin zenginliğinin tarımdan geldiğini savunan düşünce akımıdır; MARJİNALİST DÜŞÜNCE ise faydaya dayalı yeni bir değer teorisi geliştirmiştir.

KEYNESYEN TEORİYE göre ise toplam talebin tam çalışmayı sağlayacak düzeye çıkması için devlet müdahalesi gereklidir. Keynesyen politikalara yönelik eleştiriler MONETARİSTLERDEN gelmiştir, Monetaristler devletin ekonomiye müdahalesinin başlıca istikrarsızlık kaynağı olduğunu savunmuşlar ve istikrar unsuru olarak “Doğal Oran Hipotezi”ni sunmuşlardır. “Doğal işsizlik oranı” işgücü piyasasının dengede kalabileceği mümkün olan en düşük düzeydeki orandır.

Klasik Düşüncede İstihdam ve İşsizlik

Klasik istihdam teorisi Keynes öncesi yıllarda savunulmuştur. Günümüzde ise bu görüşün tamamının kabul gördüğünü söylemek zordur. Klasiklere göre, ekonomideki tüm fiyatların ve özellikle ücretlerin hem aşağıya hem de yukarıya doğru esnek olması, ekonominin tam istihdam dengesine ulaşması ve bu dengenin kararlı olması için yeterlidir. Tam istihdamdan uzaklaşıldığında ise yine fiyat mekanizması ile tekrar dengeye dönülerek mevcut tüm üretim faktörleri kullanılacaktır. Ekonomide otomatik denge mekanizması olduğunu savunmuşlar ve istihdam konusu üzerinde fazla durmamışlardır. Bu yüzden de klasiklere atfedilen istihdam varsayımı, arz-talep, faiz haddi ve ücret düzeyinin belirlenmesi üzerine görüşlerinden çıkarılan bir sonuçtur, buna göre ise Klasiklerin temel görüş ve düşünceleri Mahreçler Yasası, Faiz Teorisi ve Ücret Teorisi başlıkları altında incelenebilir. Mahreçler Yasasına göre her arz kendi talebini yaratır. Faiz teorisiyle tasarrufların yatırıma sarf edileceği iddia edilir. Klasik ücret teorisine göre ise gayri iradi işsizlikten ekonomik düzen sorumlu değildir.

Doğal ücret teorisi işçinin fizyolojik ihtiyaçlarının ücret düzeyini belirlediğini öne sürmektedir. Ücret fonu teorisine göre ise ücret düzeyini işgücü hacmi ile ücretin ödenmesine ayrılan fon belirlemektedir.

Keynes'in İstihdam Teorisi

Keynes, klasiklerin görüşlerinin dışında yeni varsayımlara dayalı bir istihdam teorisi geliştirmiştir. Keynes tasarrufların faiz oranı karşısındaki esnekliğinin klasiklerin ileri sürdüğü kadar yüksek olmadığını savunmuştur. Keynes'e göre insanlar muamele ve ihtiyat amacıyla ellerinde önemli miktarda parayı faiz haddinden etkilenmeden tutabilirler. Ayrıca yine Keynes'e göre tasarruflar faizin fonksiyonu olmaktan çok gelir düzeyine bağlıdır. Bu nedenle tasarrufları faizin fonksiyonu olarak kabul etmek yanıltıcı olabilir.

Klasiklere göre, her arz kendi talebini yaratır; Keynes'e göre arz talebi uyaran bir güçtür ve istihdam düzeyi, toplam arz ve talebe bağlıdır.

İşsizliğin çözümünde klasiklerin önerdiği

çarelerin özellikle 1930'lardan sonra geçerli olmadığı iktisatçılarınca anlaşılmıştır. Adını iktisatçı J.M. Keynes'ten alan bu okul işsizlik konusunda da klasiklerden ayrılmaktadır.

Klasiklere göre bir malın veya emek biriminin fiyat ya da ücret esnekliği tam olursa işsizlik mevcut olmayacaktır. Oysa Keynes eserinde fiyat ve ücretlerin tam ve esnek olması hâlinde bile ekonomide işsizliğin çıkabileceğini açıklamıştır. Çünkü emek arz ve talebi ile mal ve hizmet arz ve talebi arasında yakın bir ilişki bulunmaktadır. Mal piyasasındaki dengesizlik emek piyasasını etkileyecektir.

Neo-Klasik Düşüncede İstihdam ve İşsizlik

Neo-klasik istihdam teorisi 1870-1930 döneminde geliştirilmiştir. Bu istihdam teorisinde tam rekabet, ürün homojenliği, giriş ve çıkış serbestliği, alıcı ve satıcıların fiyatı veri alması, piyasa hakkında tam bilgi varsayımları altında Neo-klasik işgücü piyasalarının otomatik olarak tam istihdam dengesine gelmesi söz konusudur. Tam istihdamı otomatik olarak sağlayan mekanizma gerçek ücretlerin esnekliğidir. Neo-klasik işgücü piyasası analizi tam bir istihdam analizidir.

Neo-klasik teoriye göre işsizlik “iradi” (gönüllü) bir durumdur. Neo-klasiklere göre, ekonominin tam istihdamda devamlı gelişme göstermesi mümkündür. Neoklasik düşünce sistemi eksik istihdam ve konjonktür dalgalanmalar karşısında yetersiz kalmıştır. Bu durumda Neo-klasik düşünürler ekonominin normal şartları ve modellerin geçerli olduğunu savunmuşlar, eksik istihdam dengesini ücretlerin yüksek tutulması, emek mobilitesi eksikliği gibi nedenlerle ve konjonktür dalgalanmalarını parasal nedenlerle açıklamışlardır.

MONETARİST DÜŞÜNCEDE İSTİHDAM VE İŞSİZLİK

Monetarist Yaklaşım ve İstihdamda Dalgalanma

Monetaristler istikrar unsuru olarak “Doğal Oran Hipotezi”ni getirmişlerdir. Doğal oran (doğal gelir ve işsizlik oranı) teknolojik gelişmeler, üretim fonksiyonu değişmesi, yatırım gibi reel faktörler tarafından belirlenmektedir.

Monetaristler doğal işsizlik oranını tam istihdam gibi yorumlamaktadır.

Monetaristlere göre doğal işsizlik, yapısal ve geçici işsizlikten ibarettir. Doğal işsizlik oranını azaltmak için iktisatçılar bazı önerilerde bulunmuştur:

- Emek piyasasıyla ilgili enformasyonu iyileştirmek,
- Eğitim programları düzenlemek,
- Çalışanları daha fazla çalışmaya teşvik edici kamusal programlarla desteklemek,
- Devletin iş arayanların son olarak başvuracakları merci olmasını sağlamak.

Tam İstihdam ve Doğal İşsizlik Oranı

Tam istihdam ekonomide işsiz kimsenin bulunmadığı anlamına gelmez, ekonomi teorisinde geçici ve yapısal işsizliğin tam istihdamı engellemediği kabul edilir. Tam istihdamdaki bir ekonomide ölçülen işsizliğe doğal işsizlik oranı denir, bunun belirlenmesi de oldukça zahmetlidir. Üstelik zamanla ve ülkeden ülkeye değiştiği de görülmektedir.

Bazı iktisatçılara göre doğal işsizlik oranı NAIRU ile aynı şeydir. NAIRU ise istikrarlı bir enflasyon oranı sağlayan yani enflasyonu hızlandırmayan işsizlik oranıdır. Eğer bir ülkede enflasyon NAIRU'dan daha düşükse enflasyon yükselme eğilimindedir.

ÇAĞDAŞ İKTİSADİ DÜŞÜNCEDE İSTİHDAM VE İŞSİZLİK

Yeni Klasik Düşüncede İstihdam ve İşsizlik

Ortodoks klasik görüşte olduğu gibi yeni klasik görüşe göre, gerçek ücrette beklenen ve gerçekleşen arasındaki farktan kaynaklanan bir dalgalanma piyasadaki eksik bilgilenmenin bir sonucudur. Keynesyen düşünceye karşı Monetaristlerce başlatılan karşı atak 1970'li yılların başlarında R. Lucas, T. Sargent, N. Wallace, R. Barro gibi iktisatçıların öncülüğünde yeni klasik makroekonomi çerçevesinde; piyasaların kendi kendini düzelttiği savunularak sürdürülmüştür (Yıldırım, Bakırtaş, & Yılmaz, 2003: 12). Phillips Eğrisinin “Doğal işsizlik Oranı” kavramı ışığında yeniden yorumlanması gerektiğini belirten Friedman'ın bu konudaki görüşleri daha sonra Yeni Klasikler tarafından ayrıntılı olarak ele alınmıştır.

Ekonomik büyüme ve işsizlik arasındaki etkileşimin başlangıcı işsizlik ve ücretler arasındaki ilişkiyi inceleyen orijinal Phillips eğrisine dayanmaktadır.

Rasyonel beklenti kavramı ilk kez John F. Muth tarafından geliştirilmiştir. Bireylerin subjektif beklentilerinin objektif beklenen değerle aynı olacağı varsayımından hareketle rasyonel beklenti görüşünü geliştiren Muth, bireylerin beklentilerinin ya da sonuçların teori tarafından yapılan tahmin etrafında olma eğilimini vurgulamaktadır.

REEL KONJONKTÜR TEORİSİ ise herhangi bir anda arz edilen emek miktarının, çalışanlara sağlanan ekonomik teşviklere bağlı olduğunu vurgulamaktadır. Çalışanlara daha fazla getiri sağlandığında çalışma arzuları da artacaktır. Çalışanlara ödenen ücret çok az olursa çalışanlar tamamen ya da geçici olarak çalışmaktan vazgeçeceklerdir. Bu sebeple ekonomik teşvik önemlidir. Zaman içinde emeğin bu şekilde tahsis edilmesine emeğin zamanlar arası ikamesi denir. Reel konjonktür teorisine göre bütün çalışanlar ne zaman çalışacağına ne zaman boş zamanı tercih edeceğine karar verirken fayda-maliyet analizi yapacaklardır. Eğer ücret geçici olarak yüksekse ya da faiz oranı yüksekse şimdi çalışmak isteyeceklerdir. Eğer ücret geçici olarak düşükse ya da faiz oranı düşükse boş zamanı tercih edecektir.

İŞ ARAMA TEORİSİ Neo-klasik iktisat görüşünün bir uzantısı olarak kabul edilmektedir ve tamamen mikro ekonomik bir analizdir. İş arama teorisi serbest rekabetin tam bilgilendirme varsayımından hareket eder ve bu varsayımı sorgular. İş arama teorisine göre, çalışma ile çalışmama arasındaki tercih ile bir işi kabul edip etmeme arasındaki tercih zaman içinde değişmektedir. İşsizlik oranı ve süresinin temel belirleyicisi “iş arama süreci” olmaktadır. İş arama süreci birçok unsur tarafından etkilenmektedir. İş arama süresinde gelirden yoksun olmamak iş arama süresini uzatan temel faktördür. Bu bakımdan işsizlik sigortası iş arama sürecini uzatan bir faktördür. İşsizlik oranı ve süresinin temel belirleyicisi iş arama sürecidir.

Yeni Keynesyen Düşüncede İstihdam ve İşsizlik

Yeni Keynesyenler, Ortodoks Keynesyen görüşün ücretlerin düşüşü konusundaki katıllıkları varsayımını olduğu gibi kabul etmekte ancak bu varsayımın açıklanması gerektiğini vurgulamaktadırlar. Gönülsüz işsizlerin ücretlerinin düşmesine neden karşı çıktıkları ücret katılığı modellerinde cevaplanmaktadır.

İSTİHDAM VE İŞSİZLİK

Uzun dönemde rasyonel beklenti ve monetarizmi kabul ederler. Ancak asimetrik bilgi, fiyatların ve ücretlerin yapışkanlıkları ve katılıkları gibi nedenlerle piyasaların temizlenmediğini ileri sürerler. Bu durumda eksik istihdam oluşacak ve dolayısıyla genişletici kamu politikalarıyla reel hâsıla ve istihdam üzerinde etkili olacaktır. Günümüzde tartışmalar Yeni Klasikler ve A. Okun, D. Romer, J. E. Stiglitz, G. Akerlof ile R. E. Lucas, T. J. Sargent ve R. Barro gibi temsilcileri bulunan Yeni Keynesyenler arasında sürmektedir.

Yeni Keynesyen emek piyasasını;

- Yapışkanlıklar,
- Rijitlikler ve
- İşlem maliyetleri olmak üzere üç özellikle şekillendirmektedir.

EMEK PİYASASINDA NOMİNAL

RİJİTLİKLER: Nominal ücrette yapışkanlıkların ve rijitliklerin nedenleri; güven ve iyi ahlak sorunu, işsizlik sigortalarının etkileri, uzun dönemli ücret sözleşmeleri ve menü maliyetleridir.

Emek piyasasında da bazı mal piyasalarında ortaya çıkan güven sorunu ortaya çıkmaktadır. Örneğin beşerî sermaye ile ilgili kazanımlar emek verimini arttıracaktır. Bu kazanım için emek tarafından belli bir çaba gösterilmesi gerekmektedir; böylelikle emeğin verimi artar. Bu sırada emeğe yüksek ücret ödenmesi hem emeğin hem işverenin lehine sonuçlar doğurur. Ancak bir zaman sonra, işçi belli bir beceriyi kazanınca işverenin işçiye yüksek ücret ödeme konusunda bir isteği kalmayacaktır.

İşveren çalışanın başka bir işe geçme olasılığı olmadığını düşüncesi ile eski ücretini ödeyebilir. Çalışanın işyerine özgü beceriler kazanması hâlinde bu durum geçerlidir. Bazen işveren açısından da benzer durum ortaya çıkabilir. İşçi bir kez yüksek gelir elde edince daha düşük çaba gösterme eğilimine girebilir. Pazarlıkta güven sorunu önemli bir konudur ve bu güven sorununun çözümü büyük ölçüde çalışanlara bağlıdır. “Mahkûm Çıkmazı (Prisoner’s Dilemma)” adı verilen bu durumu aşmak için sözleşmelere açıkça işçilerin yüksek çaba göstermeleri durumunda yüksek ücret ödeneceği koşulu konabilir.

Emek Piyasasında Reel Rijitlikler: Emek piyasasında reel rijitlikler incelenirken;

- “İçeridekiler-Dışarıdakiler”,
- “Etkin Ücret” ve
- “Histeresiz Modelleri” ön plana çıkmaktadır.

ETKİN ÜCRET TEORİSİ nin temellerini Leibenstein (1957) atmıştır; ücret, yiyecek,

tüketim, hastalık ve emekverimlilik ilişkisini incelemiştir.

Düşük ücretli işçiler yeterince beslenemedikleri için hastalanacaklar ve verimlilik düşecektir. Oysa daha yüksek kazanan işçiler daha fazla besin aldıkları için daha az hastalanacaklar ve verimlilikleri artacaktır. Bu tez günümüzde az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde önemlidir. Etkin ücret teorisinin en önemli varsayımı, verimliliğin mutlak ücrete ve firmanın içindeki ve dışındaki fırsatların nispi çekiciliğine bağlamasıdır.

Etkin ücret teorisinin temeli verimlilik ve ücret arasındaki ilişkiye dayanır.

İÇERİDEKİLER-DIŞARIDAKİLER

TEORİSİ; heterojen emek piyasası koşullarında farklı sektörlerde işsizlerin dağılımını ve göreceli yapısını açıklamaktadır. Teoride içeridekiler ve dışarıdakiler olmak üzere iki çeşit işçinin varlığı kabul edilmektedir. İçeridekiler tecrübelidir ve çeşitli emek güçlerince korunmaktadır. Onların değiştirilmesi firmaya önemli bir maliyete sebep olmaktadır. Dışarıdakiler ise işsizdir ya da ikincil sektörde çalışmaktadır.

Korumasızdırlar, içeridekilerin yerinde olmak istemekte ancak başaramamaktadırlar.

Toplam işgücü = İçeridekiler + Dışarıdakiler

Yeni girenler tecrübesizdir ve içerideki olmayı istemektedirler. En önemli varsayımı ise “dışarıdakileri içeridekilere” dönüştürme maliyetinin yüksek olması ve bu dönüştürme maliyeti ile birleştirilen rantın içeridekilerce elde edilmeye çalışılmasıdır.

HİSTERİ ETKİSİ TEORİSİ ne göre ise doğal işsizlik oranı otomatik olarak cari işsizlik oranını izlemektedir. Mevcut işsizlik oranının genişletici politikalarla düşürülmesi durumunda doğal işsizlik oranı azalacaktır.

İÇERİDEKİLER-DIŞARIDAKİLER

MODELİ ve HİSTERESİZ'E göre, ekonomide meydana gelen herhangi bir şok sonucu işlerini kaybedenler dışarıdakiler olacaktır. Küçük içeridekiler grubu da işlerini korumak isteyecektir. Bu yüzden bir kez dışarıdaki olunca içerideki olmak zordur çünkü firmalar dışardakini alıp eğitmek yerine içeridekiler arasında transfer yapmayı tercih etmektedir.

ETKİN ÜCRET ve HİSTERESİZ'E göre ise firmanın istihdamının kararsız olduğu, işçilerin işten kaçmaya fazlaca eğilimli oldukları fikrinden hareket edilmektedir. Bunu önlemek için de yüksek ücret gerekmektedir. Bu durum işçi sayısını sınırlandırmaktadır. Bu nedenle, firmanın istihdamı aynı yerde kalmaya eğilimlidir. Yeni Keynesyenler, tam görüş birliği içinde olmasalar da işsizlik konusunda arz yanlı

İSTİHDAM VE İŞSİZLİK

politikalar önermektedirler. Dışarıdakileri eğitmek de bu politikaların en önemli bir sonucudur. Ancak burada önemli olan eğitim maliyetlerini kimin üstleneceğidir. Keynesyen bir politikadan söz edildiği için bu görev devlete yüklenmektedir.

SORU-CEVAP

1. Soru

Fizyokrasi düşünme akımı neyi savunmaktadır?

Cevap

Fizyokrasi, bir ülkenin zenginliğinin tarımdan geldiğini savunan düşünce akımıdır.

2. Soru

"Mahreçler Yasası"nın özelliği nedir?

Cevap

Mahreçler Yasası, Fransız iktisatçılarından Jean Baptiste Say (1767 1832) tarafından geliştirilmiştir. Buna, yazarın adından dolayı, "Say Yasası" da denir. Mahreçler Yasasına göre, esas olan, mallarla malların mübadele edilmesidir. Para bu mübadelede sadece bir aracı durumundadır. Gerçek satın alma gücü, para değil, mallar tarafından temsil edilmektedir. Bir mal üretildiği zaman yalnız bir arz yapılmış olmamakta, aynı anda ve aynı miktarda talep de yaratmaktadır. Örneğin bir çift ayakkabı üretmiş olan bir kimse, yalnız bunu satmak (arz etmek) istemeyecek, aynı zamanda ayakkabıya eş değerde diğer bir mal ya da mallar satın almak (talep etmek) isteyecektir. Bütün diğer mallar için de durum aynıdır. Piyasaya mal arz eden herkes, bir taraftan malını satmaya çalışırken diğer taraftan da eş değerde başka mallar almaya uğraşmakta ve böylece piyasadaki arz ve talep daima birbirine eşit olmaktadır. Diğer bir ifadeyle her mal kendi satış olanağını (mahrecini) bizzat kendisi yaratmaktadır.

3. Soru

Faiz teorisinin işlevi nedir?

Cevap

Mahreçler Yasasının yetersizliğini ancak, para biçiminde yapılan tasarrufların, girişimciler (müteşebbisler) tarafından borç alınarak, tekrar yatırım harcamaları biçiminde piyasaya döndüklerini kanıtlamak suretiyle gidermek mümkündür. İşte klasik ekonomi modelinde bu görev Faiz Teorisi tarafından yerine getirilmektedir. Klasik ekonomi teorisine göre faiz, tasarrufun, yani tüketimi kısmanın karşılığıdır. Bu nedenle, faiz haddi ile tasarruf miktarı arasında bir bağlantı, fonksiyonel bir ilişki vardır. Bu bağlantı ekonomi dilinde bazen tasarruf miktarının faiz haddi karşısında esnek olduğu

biçiminde ifade edilmektedir. Buna göre bireylerin ve dolayısıyla ülkenin tutumluluk durumu (tasarruf eğilimi) sabitken faiz haddi yükselirse tasarruf miktarı artar; düşerse tasarruf miktarı azalır. Diğer taraftan, tasarruf edilen paralara olan talep de (yani yatırım miktarı) faiz haddine karşı esnektir. Yalnız faiz haddi ile yatırım miktarı arasındaki bağlantı ters orantılıdır. Yani faiz haddi yüksekken az, düşükken çok yatırım yapılır.

Faiz haddi, tasarrufla yatırımı birbirine eşitleyen düzenleyici bir işlev görmektedir. Bu durumda, yatırımlardan daha fazla tasarruf yapılabilmesi, yani elde bir miktar gelirin harcanmadan kalması olanaksızdır. Klasik faiz teorisi, Mahreçler Yasasının açık bıraktığı noktayı kapatmaktadır. Faiz teorisi tasarruf edilen paraların, faiz mekanizması sayesinde, son kuruşuna kadar tekrar piyasaya çıkıp yatırım harcamaları biçiminde kullanıldığını iddia etmektedir.

4. Soru

Klasik ücret teorisine göre, gayri iradi işsizlikten kim sorumludur?

Cevap

Klasik ücret teorisine göre, eğer ülkede gayri iradi işsizler varsa bundan sorumlu olan ekonomik düzen değil, onun serbestçe işlemesine engel olan işçi örgütleri, sosyal sigorta mevzuatı ve genel olarak devlet müdahalesidir. Çünkü bunlar, yapay olarak ücret düzeyini yüksek tutarak, iş hacminin genişlemesine ve böylece, işsizliğin ortadan kalkmasına engel olmaktadır.

5. Soru

Doğal ücret teorisine göre ücret nedir?

Cevap

Cantillon, Turgot ve Smith tarafından ortaya konup Ricardo tarafından geliştirilen bu teoriye göre ücret, bir işçinin yaşamını sürdürebilmesi için en çok gerekli olan tüketim mallarını sağlamaya yeten ve işçiye emeğinin karşılığı olarak verilen para veya maldır. Ücretin düzeyini belirleyen temel etken, işçinin fizyolojik ihtiyaçlarıdır. Adam Smith'e göre ücret öyle bir düzeyde bulunmalıdır ki işçi yaşamını sürdürebilmeli ve toplumun ileriki yıllarda ihtiyaç duyacağı işgücünün devamını sağlayabilmelidir. Buna ek olarak Turgot, ücretin işçinin fizyolojik ihtiyaçlarının yanı sıra diğer sosyal ve kültürel gereksinimlerini de karşılayacak, işsiz kaldığında veya hastalanması durumunda hiç olmazsa bir süre yaşamını devam ettirmesini olanaklı kılacak tasarruftan onu yoksun bırakmayacak bir düzeyde olması gerektiğini ileri sürmüştür.

İSTİHDAM VE İŞSİZLİK

Ricardo' nun düşüncesinde de ücret, işçi ve ailesinin yalnız fizyolojik gereksinimlerini değil, diğer bazı gereksinimlerini de karşılamalıdır.

6. Soru

Keynes'e göre tam istihdamın yeniden kurulması için ne yapılmalıdır?

Cevap

Tam istihdamın yeniden kurulması için iki yol vardır: Birincisi, ücret ve fiyatların katılığı belirtilmiş olsa bile yeterli zaman geçtiğinde parasal ücret ve fiyatlardaki düşme ile denge yeniden kurulacaktır. Ancak, bu geçen zamanın üretim kaybı ve işsizlik nedeniyle ekonomiye maliyeti yüksek olabilir. İkincisi, düşen reel toplam talebi para ve maliye politikaları ile arttırmaktır. Bu yolla düşmeyen ücret ve fiyatlar denge fiyatı olmuş sayılır. Ancak toplam talep artışı doğal işsizliğin azaltılması için zorlanırsa enflasyon görülür.

7. Soru

Ücret fonu teorisine göre ücret düzeyini ne belirler?

Cevap

Klasik ücret teorilerinden ikincisi, Senior tarafından formüle edilip ifade edilen ve daha sonra Mill tarafından da savunulan ücret fonu teorisidir. Bu teoriye göre, ücret düzeyini, işgücü hacmi ile ücretlerin ödenmesine ayrılan ve değişmeyen fon arasındaki ilişki belirler. Ücret düzeyi bu fonun işçi sayısına bölünmesiyle bulunabilir. İşçi sayısı N, fon da F ile gösterilirse ücret $(W) = F/N$ olarak hesaplanabilir. İşçilere ödenecek ücret miktarının artması, ücret fonunun işçi sayısına oranla daha hızlı artmasına ya da işçi sayısının azalmasına bağlıdır. Bu nedenle işçilerin aralarında sendikalar gibi birlikler kurup ücretlerini yükseltme yolunda çaba göstermeleri anlamsız olmaktadır. Ancak daha sonraki yıllarda Mill, bu savını bir yana bırakarak ücret fonunun yalnızca işverenler tarafından belirlenmediğini, işçilerin de fon üzerinde etkili olduğunu ve fonun değişmez olmayıp şartlara göre değişebileceğini kabul etmiştir.

8. Soru

Yeni Keynesyen düşüncede istihdam ve işsizlik nasıldır?

Cevap

Gönüllü işsizlik ile gönülsüz işsizliğin arasındaki sınırın kalkması yeni klasik yaklaşımın ulaştığı son noktadır. Oysa açıklanması gereken asıl nokta ücretlerin düşmesini engelleyen unsurlardır. Bu konuya Yeni Keynesyen akım

cevap vermiştir. Ortodoks Keynesyen Teori, işsizliğin nedenini ücretlerin düşmesindeki katılık olarak açıklamakta fakat konunun nedenleri ayrıntılı olarak incelenmemektedir. Yeni Keynesyen yaklaşımda ise bu noktadan hareket edilerek ücretlerin düşmemesini açıklayan unsurların neler olduğu açıklanmaktadır. Gönülsüz işsizlerin ücretlerinin düşmesine neden karşı çıktıkları ücret katılığı modellerinde cevaplanmaktadır. Uzun dönemde rasyonel beklenti ve monetarizmi kabul ederler. Ancak asimetrik bilgi, fiyatların ve ücretlerin yapışkanlıkları ve katılıkları gibi nedenlerle piyasaların temizlenmediğini ileri sürerler. Bu durumda eksik istihdam oluşacak ve dolayısıyla genişletici kamu politikalarıyla reel hasıla ve istihdam üzerinde etkili olacaktır.

9. Soru

Artık değer teorisinde "artık değer" ne anlama gelmektedir?

Cevap

Marx tarafından ortaya atılan bu teoride, işçinin işveren (kapitalist) tarafından sömürüldüğü ve ürettiği değer karşılığı olan ücretin kendisine tam olarak verilmeyip bir kısmının alıkondduğu ileri sürülmektedir. Bu, Marx tarafından "artık değer" olarak adlandırılmaktadır. Marx'ın artık değer kavramı, emeğin kullanım değeri ile değişim değeri arasındaki farktır. Emeğin kullanım değeri, emeğin fiilen çalıştığı süre içerisinde ürettiği değerdir.

10. Soru

Keynes geliştirdiği istihdam teorisini hangi varsayımlara dayandırmıştır?

Cevap

Keynes, klasiklerin görüşlerinin dışında yeni varsayımlara dayalı bir istihdam teorisi geliştirmiştir. Keynes tasarrufların faiz oranı karşısındaki esnekliğinin klasiklerin ileri sürdüğü kadar yüksek olmadığını savunmuştur. Keynes'e göre insanlar muamele ve ihtiyat amacıyla ellerinde önemli miktarda parayı faiz haddinden etkilenmeden tutabilirler. Ayrıca yine Keynes'e göre tasarruflar faizin fonksiyonu olmaktan çok gelir düzeyine bağlıdır. Bu nedenle tasarrufları faizin fonksiyonu olarak kabul etmek yanıltıcı olabilir.

Keynes'e göre yatırımlar da tasarruf gibi faiz oranına sıkı sıkıya bağlı değildir. Tasarruf nasıl faize değil de gelire bağlı ise yatırımlar da faiz oranından çok yatırımcının geleceğe ilişkin düşüncelerine bağlıdır. Buradan çıkan sonuca bağlı olarak tasarruf ve yatırım fonksiyonlarının faize karşı esnekliğinin az olduğunu kabul

İSTİHDAM VE İŞSİZLİK

etmek, faiz oranı sayesinde tasarruf yatırım eşitliğinin otomatik olarak sağlanacağı varsayımını ortadan kaldırmaktadır. Bu durumda da klasik iktisatçıların "Say Kanunu" geçerliliğini kaybetmektedir.

11. Soru

Friedman "doğal işsizlik oranı"nı nasıl tanımlamaktadır?

Cevap

Doğal işsizlik oranı kavramını literatüre kazandıranlardan birisi olan Friedman, doğal işsizlik oranını, herhangi bir andaki reel ücretler üzerinde değişme baskısı yaratmayan işsizlik düzeyi biçiminde tanımlamaktadır. Bu işsizlik düzeyinde reel ücretler genel olarak normal bir oranda artar ki bu artış sermaye birikimi ve teknolojik ilerleme gibi nedenlerle işgücü verimliliğindeki artışa bağlıdır. Daha düşük bir işsizlik düzeyi, işgücüne talep fazlası olduğunun ve reel ücret üzerinde yukarıya doğru bir baskı olduğunun işaretidir.

12. Soru

Tam istihdam ne tür bir istihdamdır?

Cevap

Tam istihdam, çalışma kabiliyet ve arzusunda olan herkesin, cari ücret ve çalışma şartlarında üretim sürecinde yer almasıdır. Tam istihdamdaki bir ekonomide, bir alandaki istihdam ancak bir başka alandaki istihdamın azaltılması sayesinde artırılabilir. Ancak tam istihdam, ekonomide işsiz kimsenin bulunmadığı anlamına gelmez. Ekonomi teorisinde, geçici ve yapısal işsizliğin varlığının tam istihdamı engellemediği kabul edilir.

13. Soru

Keynes'e göre istihdam düzeyi neye bağlıdır?

Cevap

Keynes'in istihdam teorisi, belirli bazı varsayımlara dayanmaktadır. Bunlar; mal ve faktör piyasalarında tam rekabet koşullarının bulunması, üreticiler için yapılan "Homo Economicus" varsayımdır. Yani Keynes istihdam teorisinde üreticilerin kârlarını maksimuma çıkarma çabasında olduğunu kabul etmiştir. Ayrıca Keynes ekonomideki sermaye stokunun veri olduğunu ve üretim ile istihdamın aynı yönde değiştiğini kabul etmiştir. Bu varsayımlara bağlı kalındığında Keynes, bir ekonomideki istihdam düzeyinin "toplam arz" ve "toplam talep"e bağlı olacağını iddia etmiştir.

14. Soru

Monetaristler doğal işsizlik oranını nasıl tanımlamaktadırlar?

Cevap

Doğal işsizlik oranı, konjonktürel işsizliğin olmadığı ya da bütün işsizliğin geçici ve yapısal olduğu işsizlik ortamıdır. İşsizlik ya da eksik istihdam oranının doğal orandan farklılığı konjonktürel eksik istihdamdır. Doğal işsizlik oranı emek ve mal piyasalarının dengede olduğu eksik istihdam ortamıdır. Doğal oranda, enflasyon istikrarlıdır. Yüksek enflasyon oranının önlenmesinin ön planda tutulduğu modern bir ekonomide, işsizliğin doğal oranı katlanılabilecek en düşük orandır. Doğal oranın anlaşılabilmesi için iki önemli nokta vardır: Birincisi, doğal oran sıfır değildir. Yüksek istihdam düzeyine ulaşmış bir ekonomide bile önemli sayıda insan işsiz olabilir. Çünkü büyük bir ülkede de her zaman; geçici ve yapısal işsizlik olacaktır. İkinci olarak doğal oran, enflasyon süreciyle yakından ilişkilidir. İnsanlar, ek işsizlik oranı yerine düşük işsizlik oranını tercih ederler. Kuşkusuz insanlar %810 işsizlik yerine %23 işsizlik oranını yeğleyeceklerdir. Ekonomide böyle bir işsizlik oranına ulaşılmasına tek engel enflasyonist sonuçlardır. O halde doğal oran bir ülkede enflasyonun kabul edilemez bir orana yükselmesi riskini içermeyen en düşük işsizlik oranıdır.

15. Soru

Merkantilizm düşünce akımı neyi savunmaktadır?

Cevap

Merkantilizm, bir ülkenin zenginleşmesinin başlıca unsurunun altın ve gümüş olduğunu savunan düşünce akımıdır.

16. Soru

Klasik iktisatçılara ve Keynes'e göre arzın işlevi nedir?

Cevap

Klasiklere göre, her arz kendi talebini yaratır; Keynes'e göre arz talebi uyaran bir güçtür.

17. Soru

Yeni Klasik İktisat düşüncesinin emek piyasasına ilişkin varsayımları nelerdir?

Cevap

Yeni Klasik İktisat düşüncesinin emek piyasasına ilişkin varsayımları; Toplam arz istikrarlıdır. Toplam talep uzun dönemde daha az esnektir. Toplam talepteki değişme durumunda reel çıktı ve istihdamda dalgalanmalar görülmektedir. Rekabetçi piyasada bireylerin yüz yüze olduğu

mallar ve boş zaman arasındaki seçim ile emek arzı formüle edilmektedir.

18. Soru

Yeni klasik düşüncede istihdam ve işsizlik nasıldır?

Cevap

Yeni Klasik görüşte emek talebi cari gerçek ücretin, emek arzı ise beklenen gerçek ücretin bir fonksiyonudur. Ortalama parasal ücret ise işgücü piyasasındaki dengeyi kurabilmek için devamlı değişmektedir ve işgücü piyasasındaki denge tek değildir. Bu durumda cari gerçek ücret ile beklenen gerçek ücret arasındaki fark işgücü piyasasında dengesizliğe neden olacaktır. İşgücü piyasasında bir dengesizlik sorununun ortaya konulması yeni klasikleri Ortodoks klasiklerden ayıran temel noktadır ve dengesizliği açıklayan nedenler Ortodoks teori ile benzerlikler göstermektedir. Ortodoks klasik görüşte olduğu gibi yeni klasik görüşe göre, gerçek ücrette beklenen ve gerçekleşen arasındaki farktan kaynaklanan bir dalgalanma piyasadaki eksik bilgilenmenin bir sonucudur.

19. Soru

Leibenstein'in geliştirdiği Etkin ücret teorisinin temelleri neye dayanmaktadır?

Cevap

Leibenstein; ücret, yiyecek, tüketim, hastalık ve emek-verimlilik ilişkisini incelemektedir. Düşük ücretli işçiler yeterince beslenemedikleri için hastalanacaklar ve verimlilik düşecektir. Oysa daha yüksek kazanan işçiler daha fazla besin aldıkları için daha az hastalanacaklar ve verimlilikleri artacaktır. Bu tez günümüzde az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde önemli görülmektedir. Etkin ücret teorisinin en önemli varsayımı, verimliliğin mutlak ücrete ve firmanın içindeki ve dışındaki fırsatların nispi çekiciliğine bağlamasıdır.

20. Soru

Rasyonel beklenti okulu iktisatçıların klasik iktisatçıların yaklaşımını andıran görüşleri nelerdir?

Cevap

Rasyonel beklenti okulu iktisatçıları klasik iktisatçıların yaklaşımını andıran görüşler ileri sürmektedirler. Bu görüşlere göre,

- Rasyonel beklenti geçerlidir.
- Doğal oran hipotezi geçerlidir.
- Simetrik bilgi vardır. Eksik bilgi olabilir.
- Bireyler fiyat alıcısıdır.
- Dinamik denge vardır
- Rekabet piyasası geçerlidir

21. Soru

Nominal ücrette yapışkanlıkların ve rijitliklerin nedenleri nelerdir?

Cevap

Nominal ücrette yapışkanlıkların ve rijitliklerin nedenleri; güven ve iyi ahlak sorunu, işsizlik sigortalarının etkileri, uzun dönemli ücret sözleşmeleri ve menü maliyetleridir.

22. Soru

İçeridekiler-dışarıdakiler teorisinin emek piyasasını nasıl açıklamaktadır?

Cevap

İçeridekiler-dışarıdakiler teorisi; heterojen emek piyasası koşullarında değişik sektörlerde işsizlerin dağılımını ve göreceli yapısını açıklamaktadır. Teoride içeridekiler ve dışarıdakiler olmak üzere iki çeşit işçinin varlığı kabul edilmektedir. İçeridekiler tecrübelidir ve çeşitli emek güçlerince korunmaktadır. Onların değiştirilmesi firmaya önemli maliyet yüklemektedir. Dışarıdakiler ise işsizdir ya da ikincil sektörde çalışmaktadırlar. Korumasızdırlar, içeridekilerin yerinde olmak istemekte ancak başaramamaktadırlar. Toplam İşgücü=İçeridekiler + Dışarıdakiler Yeni girenler tecrübesizdir ve içerideki olmayı istemektedirler. En önemli varsayımı ise "dışarıdakileri içeridekilere" dönüştürme maliyetinin yüksek olması ve bu dönüştürme maliyeti ile birleştirilen rantın içeridekilerce elde edilmeye çalışılmasıdır.

23. Soru

Keynes eserinde işsizlik ile ilgili nasıl bir açıklama yapmıştır?

Cevap

Klasiklere göre bir malın veya emek biriminin fiyat ya da ücret esnekliği tam olursa işsizlik mevcut olmayacaktır. Oysa Keynes eserinde fiyat ve ücretlerin tam ve esnek olması hâlinde bile ekonomide işsizliğin çıkabileceğini açıklamıştır. Çünkü emek arz ve talebi ile mal ve hizmet arz ve talebi arasında yakın bir ilişki bulunmaktadır. Mal piyasasındaki bir dengesizlik emek piyasasını etkileyecektir.

24. Soru

Histeri etkisi teorisinin işsizliği nasıl açıklamaktadır?

Cevap

Histeri etkisi teorisine göre, doğal işsizlik oranı otomatik olarak cari işsizlik oranını izlemektedir. Mevcut işsizlik oranının genişletici politikalarla düşürülmesi durumunda doğal işsizlik oranı

İSTİHDAM VE İŞSİZLİK

azalacaktır. Ekonomide daha düşük işsizlik oranının kalıcı bir şekilde yerleşmesinden sonra enflasyonun düşeceği vurgulanmaktadır.

Yapısalcı görüşe göre, tersi durum öne sürülmekte ve işsizliğin cari düzeyinin altına düşürülmesi durumun da enflasyonun sürekli hızlanacağı vurgulanmaktadır.

Histeri etkisine göre, işsizlik oranları otomatik olarak eski düzeyine dönmeyecektir. Enflasyonda kalıcılık söz konusudur. Ekonominin yeni ve daha yüksek işsizlik düzeyine ulaşmasından sonra enflasyon duracaktır. Histeri etkisinde içeridekiler-dışarıdakiler modeli mevcuttur. Burada sendikalı işçileri tanımlayan içeridekiler ücretlerin yükselmesi yönünde, monopol gücünü kullanacaklardır. İşverenler dışarıdakilerin işe alınmasını, eğitim maliyetlerini ve grev tehdidini düşünerek içeridekilerin isteğini kabul edeceklerdir. Böylece işsizliği kalıcı kılan etken, dışarıdakilerin işsizlik süresinde yeteneklerini kaybetmesi değil, içeridekilerin yaptırım gücüdür. Firmalar dışarıdakileri işe almak yerine daha yüksek ücretle diğer firmalardan eleman teminine başvuracaktır. Bu da işsizliği kalıcı kılmaktadır.

25. Soru

Neo-klasik istihdam teorisi hangi konuları içermektedir?

Cevap

Neoklasik istihdam teorisi 1870-1930 döneminde geliştirilmiştir. Neo-klasik istihdam teorisinde tam rekabet, ürün homojenliği, giriş ve çıkış serbestliği, alıcı ve satıcıların fiyatı veri alması, piyasa hakkında tam bilgi varsayımları altında Neo-klasik işgücü piyasalarının otomatik olarak tam istihdam dengesine gelmesi söz konusudur. Tam istihdamı otomatik olarak sağlayan mekanizma gerçek ücretlerin esnekliği olmaktadır. Neoklasik işgücü piyasası analizi bir tam istihdam analizidir. Gerçek ücretin tam esnek olması piyasanın dengede olmasının garantisidir. Serbest rekabet mekanizmasının işlerliği sayesinde arz talebe eşit olmaktadır ve çalışmak isteyen herkes piyasada geçerli denge ücret düzeyinde iş bulabilmektedir. Neoklasik teoriye göre işsizlik "iradi" (gönüllü) bir durumdur. Neoklasiklere göre, ekonominin tam istihdamda devamlı gelişme göstermesi imkânları açıktır. Neoklasik düşünce sistemi eksik istihdam ve konjonktür dalgalanmaları karşısında yetersiz kalmaktaydı. Bu durumda Neoklasik düşünürler ekonominin normal şartları ve modellerin geçerli olduğunu savunmuşlar, eksik istihdam dengesini ücretlerin yüksek tutulması, emek mobilitesi eksikliği gibi

nedenlerle ve konjonktür dalgalanmalarını parasal nedenlerle açıklamışlardır.

26. Soru

Reel konjonktür teorisine göre emek arzı neye bağlıdır?

Cevap

Reel konjonktür teorisi herhangi bir anda arz edilen emek miktarının, çalışanlara sağlanan ekonomik teşviklere bağlı olduğunu vurgulamaktadır. Çalışanlara daha fazla getiri sağlandığında çalışma arzuları da artacaktır. Çalışanlara ödenen ücret çok az olursa çalışanlar tamamen ya da geçici olarak çalışmaktan vazgeçeceklerdir.

ÜNİTE 3: İŞSİZLİK

GİRİŞ

Genel anlamıyla işsizlik, çalışmak için işgücü piyasasına gelen işgücüne uygun çalışma olanağı bulunmaması durumudur. Çalışmak isteyen herkesin iş bulabilmesi temel makroekonomik hedeflerdendir. 1929 Bunalımı sonrası milyonlarca insan işsiz kalmış bu nedenle de işsizlik 1930'lu yıllarda ülkelerin en önemli problemlerinden biri haline gelmiştir. Günümüzde halen önemini sürdürmekte olan işsizlik kavramı, ortaya çıkılı ve türleri bu ünite de ele alınacaktır.

İŞSİZLİK TANIMI

İşsizlik genel olarak çalışmak için işgücü piyasasına gelen işgücünün uygun çalışma olanağı bulamaması durumudur. İşsizlik çalışma isteğinde olmama gibi nedenlerden çok emek arzının emek talebinden fazla olması ile ilgilidir. Talep yetersizliği; emek talebini karşılayacak kadar işyerinin olmaması, var olan işyerlerinin atıl kapasite ile çalışması, ücretlerin düşük olması ve işçilerin beceri ve yeteneklerinin işe uygun olmaması gibi nedenlerden dolayı olabilir. Bir ekonomide emek, sermaye, toprak ve girişimcilik gibi üretim faktörlerinin üretim sürecinde etkin ve üretken kullanılması ekonominin büyüme performansı bakımından oldukça önemlidir. Üretim faktörlerinin tam istihdam edilmesi halinde ekonominin üretebileceği maksimum mal ve hizmetlerin miktarı POTANSİYEL HASILA, DOĞAL HASILA YA DA TAM İSTİHDAM HASILASI olarak adlandırılmaktadır.

İŞSİZLİK ORANI VE ÖLÇÜLMESİ

Bir ülkedeki işsiz sayısının toplam işgücüne oranı işsizlik oranı kavramını verecektir. Ekonomide tam istihdamın gerçekleşmesi kolay ulaşılamayacak bir amaç olduğundan

ekonomilerin çoğu eksik istihdam durumunda bulunur. Çalışma istek ve gücünde olanların ancak bir bölümü üretime katılabilirken, üretime katılamayanlar işsizliği oluşturur. Bununla birlikte bir ekonomide üretime katılamayan herkesi işsiz kabul etmek doğru bir yaklaşım olmayacaktır. Bu nedenle işsiz, çalışma istek ve gücünde olan ancak piyasadaki cari ücret ve diğer çalışma koşullarına razı olmasına rağmen, uygun bir iş bulamayan kişi olarak tanımlanır. Yani reel istihdam düzeyi çalışma istek ve gücünde olanların ancak bir bölümünü üretime katılabilirken üretime katılamayanlar işsizliği oluşturur.

İşsizliğin sayısal olarak belirlenmesinde işgücü arz ve talep tahminlerinden yararlanılmaktadır. İstihdam arz ve talep miktarı tahmin edildikten sonra ikisi arasındaki fark işgücü fazlasını diğer bir ifadeyle işsiz sayısını vermektedir. İşsizliğin tahmininde bir diğer yaklaşım, potansiyel çıktı ile reel çıktı arasındaki açıktan yararlanarak işsizlik düzeyinin belirlenmesidir. Bu tahminde Okun Yasası'ndan yararlanılmaktadır. Reel büyüme ile işsizlik arasındaki ilişki Okun Yasası olarak adlandırılmıştır. Okun Yasası reel çıktı ile potansiyel çıktı arasındaki açığın boyutundaki değişimler ile işsizlik oranı arasında sabit bir ilişkinin olduğunu kabul etmektedir.

İŞSİZLİK TÜRLERİ

Bireyler ve kitleler üzerinde ağırlığını hissettiren bir olgu olan işsizlik her zaman aynı nedenlerden dolayı ortaya çıkmamakta ve bu nedenle de her zaman benzer sonuçlar vermemektedir. İşsizlik konusunda bir sınıflama yapma gereği bu noktada ortaya çıkmaktadır. İşsizlik nedenlerinin tespiti bir anlamda çözüm yollarının tespiti anlamına gelmektedir. Bu yüzden de işsizlik türleri arasında çeşitli ayrımlar yapılmıştır:

- **İradi/Gayri İradi İşsizlik:** Literatürde işsizlik iradi işsizlik ve gayri iradi işsizlik olarak ikiye ayrılmaktadır, işsizlik dediğimizde sadece gayri iradi işsizliği anlıyoruz. Gayri iradi işsizler çalışma arzusu gösterdikleri, yürürlükteki ücret düzeyinden çalışmaya hazır oldukları halde iş bulamayanlardır. İşsizliğin iradi ve gayri iradi ayrımının yapılması işsizlik türlerinin psikolojik ayrımı olarak ele alınmaktadır. Bu aynı zamanda çalışma arzusuna göre işsizlik ayrımı olarak da ele alınabilir. Çalışma gücüne sahip olan kişiler arasında cari ücret düzeyinde ve çalışma şartlarına razı oldukları durumda iş bulması mümkün olanların çalışmayı

reddetmeleri durumunda ortaya çıkan işsizlik ise iradi işsizlik olarak tanımlanmaktadır.

- **Gizli İşsizlik:** İşsizlik türleri içinde diğerlerinden oldukça farklı bir biçim gösteren gizli işsizlik aslında işsizliğin bir türü olmasına rağmen niteliksel açıdan daha özel bir durumu açıklamaktadır. İşgücünün istihdam edilmesine rağmen, çok düşük veya sıfır verimlilikle çalışması durumunda ortaya çıkmaktadır. Bir işçinin verimliliği düşük veya sıfır olduğu zaman bu işçi gizli işsiz niteliği taşımaktadır. Herhangi bir iş yerinde çalışan işçilerin bir kısmının gelmemesi durumunda üretilen mal miktarında bir değişiklik olmuyorsa o iş yerinde gizli işsizlik var demektir. Gizli işsizlik, toplam talep yetersizliğine, piyasa aksaklıklarına bağlı olarak ortaya çıkabileceği gibi ekonominin yapısına bağlı olarak da ortaya çıkabilir. Gizli işsizlik daha çok hizmetler, tarım ve kamu sektörlerinde görülmektedir. Gizli işsizliğin ortadan kaldırılması ise büyük ölçüde ekonomik etkinliğin sağlanması ve bürokratik mekanizmanın kaldırılmasına bağlıdır diyebiliriz. Gizli işsizlik kapsamında Yapısal Gizli İşsizlik ve Toplam Talep Yetersizliğine Bağlı Gizli İşsizlik gibi işsizlik türleri incelenmektedir.
- **Açık İşsizlik:** Resmi istatistiklerde sivil işgücünün sivil istihdamdan fazla olması durumunda işsizlik ile karşılaşılır. İşsizlerin sayısı işgücüne oranlandığında ise işsizlik oranını elde ederiz. Yüksek işsizlik oranı zayıf ekonomi göstergesi olarak algılanmaktadır. Açık işsizlik, çalışma istek ve gücüne sahip olan işsizlerin piyasalarda geçerli ücret düzeyinde çalışmayı kabul ettikleri halde istihdam edilememesidir, bazı türlerinde bu işsiz kalma süresi çok uzun bazılarında ise çok kısa olabilmektedir. Açık işsizlik geçici işsizlik, yapısal işsizlik, teknolojik işsizlik, konjonktürel işsizlik ve mevsimsel işsizlik olarak farklı türlere ayrılmaktadır.
- **Geçici İşsizlik:** İktisaden gelişmiş olsun ya da olmasın her ülkede rastlanan bir işsizlik türüdür, emek piyasasının iyi işlememesinden doğar. İşçilerin mevcut çalışma olanaklarından habersiz olmaları veya çalışacakları yere gitmenin masrafına katlanamamaları gibi nedenler kaynaklanabilmektedir. İşçilerin

mobilitelerini azaltan ve iki tarafın da piyasa şartları hakkında tam ve mükemmel bilgilere sahip olmasını engelleyen nedenler genellikle emek piyasasının işleyişinden kaynaklandığı için bu tür işsizliğe friksiyonel işsizlik adı da verilmektedir. İş ve işçi bulma kurumları iyi organize edilir ve etkin bir şekilde çalışırsa bu işsizlik türü azalmaktadır. Fakat her şeye rağmen ekonomide bir miktar geçici işsiz bulunacaktır. Büyük bir işçi kitlesi içinde, mevcut işinden memnun olmayıp yeni bir iş bulmak için işinden ayrılmış insanlar bulunacaktır. Bu nedenle bu insanlar yeni bir iş buluncaya kadar işsiz sayılacağından, bu anlamdaki işsizliği sıfıra indirmek mümkün değildir. Bir ülkede işsiz olarak kaydedilen kişilerin miktarı çalışanlara oranla %2 civarında olduğu zaman o ekonomide tam istihdam sağlandığı söylenebilir. Geçici işsizlik kısa süreli, hiçbir zaman sıfıra indirilemeyen ve son derece yaygın bir işsizlik türüdür. Ancak insanların iş değiştirmeleri yoluyla verimsiz oldukları alanlardan daha verimli oldukları alanlara geçmelerini sağladığından olumlu bir fonksiyonu olduğu da söylenebilir.

- **Yapısal İşsizlik:** Bir ülkenin ekonomik yapısında meydana gelen değişimlerin neden olduğu işsizlik türü yapısal (strüktürel) işsizliktir. Örneğin ilkel yöntemlerle tarım üretimi yapılan bir ülkede tarımın makine ile yapılmaya başlanması halinde makineli üretim yaygın bir hal aldıkça köyde çalışma imkânlarından yoksun kalan işçilerin sayısı da artacaktır. İşsizlik türleri içinde en ciddi problem olan tür yapısal işsizliktir. Yapısal işsizliğin oluşmasının temel nedeni uzmanlaşmış, beceri ve nitelik gerektiren belirli işler için tek işgücü piyasası yerine çok sayıda alt işgücü piyasası olmasıdır. Açık işler ile işçiler arasındaki ilişkilerin çoğu bu alt piyasalarda gerçekleşir. Yapısal işsizliğin nedenlerinden biri de açık işlerin gerektirdiği beceriler ile iş arayanların becerileri arasındaki farklılıklardır. Açık işlerle iş arayanların farklı şehirlerde olmaları da yapısal işsizliğin bir başka nedeni olarak ifade edilebilir. Teknolojik gelişmeler de yapısal işsizliğin oluşmasında önemli rol oynamaktadır. Teknolojik gelişmeler bazı iş kollarının

ortadan kalkmasına kimi zaman da daha az faktör kullanımı ile ürünlerin üretilmesine imkân tanımaktadır. Bu durumda eskisine nazaran daha az emek kullanılacağından işsizlik sorunu ortaya çıkacaktır. Eğer bir ekonomide üretim faktörlerinden biri olan emek oransal olarak fazla ve buna karşılık sermaye yetersiz ise üretim faktörlerinin miktarları arasındaki bu dengesizlik yapısal işsizliğe neden olmaktadır.

- **Teknolojik İşsizlik:** Teknolojik gelişme ve modernleşme sonucunda çoğu zaman daha az emek kullanılmasının mümkün olduğu ve az emek kullanımının maliyetleri düşürebildiği bilinmektedir. Bu yüzden eğer bir ülkede geliştirilen yeni teknolojiler üretimde maliyetleri düşürürken daha az emek kullanımı gerektiriyorsa bu ülkede teknolojik gelişmeye bağlı olarak işsizlik ortaya çıkabilir. Bu işsizlik türüne teknolojik işsizlik adını verebiliriz. Bu işsizlik türü ekonomiyi çok önemli boyutlarda etkileyebilmektedir. Ancak teknolojik gelişmeler verimlilik artışı yoluyla üretimi ve gelirleri arttırarak yeni yatırımlar yapılmasına neden olursa yaratılan yeni istihdam olanakları, teknolojik işsizliğin ortadan kalkması konusunda etkili olabilir. Teknolojik gelişmeye rağmen bir işsizlik olmaması veya daha doğru bir ifade ile başlangıçta meydana gelen işsizliğin telafi edilmesi teknolojik gelişmenin ikincil etkisi olarak adlandırılmaktadır.
- **Konjonktürel işsizlik:** Konjonktür kelimesi bir ülkenin ekonomik durumunu belirli bir anda açıklayan tüm öğelerdir. Açık işsizlik türlerinden olan konjonktürel işsizlik ise talep yetersizliği işsizliği olarak da bilinmektedir. Ekonomilerde ekonomik dalgalanmalara bağlı olarak bazen tüm işgücü kolaylıkla istihdam edilirken, bazen de işgücünün önemli bir kısmı işsiz kalabilir. Bu nedene bağlı olarak ortaya çıkan işsizliğe konjonktürel işsizlik adı verilir. Konjonktürel işsizliğin süresi geçici işsizlikten uzun, yapısal işsizlikten kısadır. Konjonktürel işsizliğin ekonominin belirli kesimlerinde değil, çok sayıda sektörde gözlenmesi mümkündür.
- **Mevsimlik İşsizlik:** Konjonktürel işsizlik gibi mevsimlik işsizliğin nedeni de talep dalgalanmalarıdır. Ancak burada sözü edilen talep dalgalanmaları

İSTİHDAM VE İŞSİZLİK

önceden beklenen dalgalanmalardır ve yıl boyunca sistematik bir seyir izlemektedir. Mevsimlik işsizlik en çok inşaat ve tarım sektöründe kendini göstermektedir. Mevsimlik işsizlik olgusunun tarım ağırlıklı yapılanma içinde belirli bazı aylarda toplanması iklim ve çevre koşullarından kaynaklanmaktadır. Mevsimlik işsizlik kalkınan ülkelerin karşılaştığı tipik bir işsizlik olgusudur. Giderilmesi için alınacak önlemler ancak kısa vadeli çözümleri içerebilir. İklim yapısını ve belirleyici olan coğrafi faktörleri değiştirmek söz konusu olamayacağı için ancak dengeli ve uzun dönemli istihdam politikaları sorunun ağırlığını hafifletebilir. Mevsimlik işsizliğin giderilmesi uzun dönemde tarımsal yapının yerini sanayiye bırakması ile mümkün olabilecektir. Tarımda makineleşme ve elde edilen ürünün yıl içine dağıtılacak biçimde yeniden düzenlenmesi kısa dönemli çözümler olarak düşünülebilir.

SORU-CEVAP

1. Soru

İşsizliğin tanımı nedir?

Cevap

İşsizlik, genel olarak, çalışmak için işgücü piyasasına gelen işgücünün uygun çalışma olanağı bulamaması durumudur. İşsizlik çalışma isteğinde olmama gibi subjektif nedenlerden çok emek arzının emek talebinden fazla olması durumudur. Talep yetersizliği; işyeri yetersizliği, mevcut işyerlerinin çalıştırılamaması, ücretlerin düşük olması ve işçilerin beceri ve yeteneklerinin işe uygun olmaması gibi nedenlerle ortaya çıkabilmektedir.

2. Soru

Bir ülkede işsizlik oranı nasıl ölçülmektedir?

Cevap

Bir ülkede fiilen çalışanların toplam işgücüne oranı istihdam oranı adını almaktadır. Bu yüzden bir ülkede toplam işgücünün % 60'ı çalışıyorsa bu ülkenin istihdam oranı % 60 olacaktır. Buna karşılık % 40'ı istihdam edilemediğinden işsizlik oranı, istihdam edilemeyenlerin, işgücüne oranı olarak tanımlandığından bu ülkede işsizlik oranı % 40 olacaktır.

İşsizliğin sayısal olarak belirlenmesinde işgücü arz ve talep tahmin yöntemlerinden yararlanılmaktadır. İstihdam arz ve talep miktarı tahmin edildikten sonra ikisi arasındaki fark

işgücü fazlası diğer bir ifadeyle işsiz sayısını vermektedir.

İşsizliğin tahmininde diğer bir yaklaşım, potansiyel çıktı ile reel çıktı arasındaki açıktan yararlanarak işsizlik düzeyinin belirlenmesidir. Bu tahminde Okun Yasasından yararlanılmaktadır. Okun Yasası reel çıktı ile potansiyel çıktı arasındaki açığın boyutundaki değişimler ile işsizlik oranı arasında sabit bir ilişkinin olduğunu kabul etmektedir.

3. Soru

İradi ve gayri iradi işsiz kime denir?

Cevap

İşsizlik kavramı gayri iradi işsizliği ifade etmektedir. Ancak iradi ya da gönüllü olarak işsizliği tercih eden birisi yine de işsizdir ve esasen ekonomik sonuçları bakımından işsiz olan birisinden pek farklı değildir. Bir işçi, marjinal ürününe ya da verimliliğine eşit bir reel ücret teklifini reddettiği zaman iradi işsiz olarak kabul edilmektedir. Bu reddetme; yasal zorunluluktan, sosyal uygulamalardan, pazarlıktan, ayarlama gecikmelerinden veya psikolojik nedenlerden kaynaklanabilir. İşsizliğin süresi eğer iş arayan bireyin denetiminde olan nedenlere bağlı ise o zaman gönüllü işsizlik, değil ise irade dışı işsizlikten söz edilebilir. İş arayan, parasal ücretini azaltarak veya daha yoğun iş araştırması ile iş arama süresini etkileyemiyorsa bu işsizlik irade dışı işsizlik olarak kabul edilmektedir. Bu tür işsizlik, işçinin kısa dönemde ücret talebini ayarlayarak veya işgücü piyasası hakkında daha iyi bilgi edinerek ortadan kaldıramayacağı bir durumun sonucu olarak ortaya çıkmaktadır.

4. Soru

Görünümüne göre işsizlik ayrımı kaç gruba ayrılır?

Cevap

Görünümüne göre işsizlik ayrımında işsizlik "açık işsizlik" ve "gizli işsizlik" olmak üzere iki ana gruba ayrılır ve "açık işsizlik" de çeşitli biçimlerde ortaya çıkabilir.

Açık işsizlik, bir kişinin para kazanmak veya geçimini sağlamak üzere yapacak bir işinin olmaması durumudur. Gizli işsizlik ise, bir kişinin açık bir şekilde işsiz görünmemesine rağmen, gerçekte üretime hiçbir katkısının olmamasını ifade etmektedir. Şayet bir işyerinde işçilerden bir kısmı işten çekildiği hâlde üretimde bir azalma olmuyorsa o işyerinde gizli işsiz konumunda işçiler bulunduğu söylenebilir.

5. Soru

İSTİHDAM VE İŞSİZLİK

Gizli işsizliğin nedeni nedir?

Cevap

Gizli işsizlik işgücünün istihdam edilmesine rağmen, çok düşük (veya sıfır) verimlilikle çalışması durumunda ortaya çıkmaktadır. Bir işçinin verimliliği düşük veya sıfır olduğu zaman bu işçi gizli işsiz niteliği taşımaktadır. Herhangi bir üretim alanında bir miktar işgücünün üretimden çekilmesi durumunda eğer üretim miktarı düşmüyorsa bunun nedeni gizli işsizliktir. İktisatta zaman zaman, görülmeyen işsizlik biçiminde de tanımlanan gizli işsizlik daha çok tarım, hizmetler ve kamu sektörlerinde görülmektedir. Bu yüzden belirli bir sayıdaki işgücü tarafından yapılabilecek herhangi bir üretim, sözünü ettiğimiz bu belirli sayıdan daha fazla işgücü tarafından yapılıyorsa gizli işsizlik ortaya çıkacaktır.

6. Soru

Toplam talep yetersizliğine bağlı gizli işsizlik hangi durumlarda oluşur?

Cevap

Eğer bir toplumda işsizlik sigortası veya benzeri uygulamalar yoksa efektif talebin yetersizliği yüzünden normal işlerini kaybeden insanlar hayatlarını kazanmak için mutlaka bir şeyler yapmak zorundadırlar. Yani efektif talep yetersizliği çeşitli endüstriler toplamının sağladığı istihdam hacmini daraltırken yapacak bir şeyi olmamak anlamında "işsizlik" olmayacak, normal işlerini kaybeden işçilerin başka işlere kaymalarına yol açacaktır. Böyle bir durumda istihdam azalışından ve işsizlikten söz etmek kolay değildir. Çünkü bir yerdeki işini kaybeden kimse bir başka yerde iş bulmuş olmakta, istihdam seviyesi değişmemektedir. Fakat işçilerin yeni işlerindeki verimlilikleri eski işlerine göre düşüktür. Bir endüstride işine devam eden bir işçinin aldığı ücret o endüstrideki işini kaybetmiş olan benzer bir işçinin marjinal fiziki verimliliğinin bir ölçüsüdür. Çünkü işini kaybeden bu işçi kendisine daha yüksek ücret sağlayacak bir iş bulabilseydi o işi kabul etmek için işinden atılmayı beklemezdi. Bu durumda çeşitli endüstriler toplamının üretime olan talepteki bir azalma işgücünün yüksek verimli işlerden düşük verimli işlere kaymasına yol açar. Bu kaymanın nedeni, efektif talepteki azalma, normal anlamdaki işsizliğin nedeni ile aynıdır ve işlerini kaybeden işçilerin düşük işleri kabul etmeleri gizli işsizliktir.

7. Soru

İktisat literatüründe piyasa aksaklıklarına bağlı bir işsizlik nasıl açıklanmıştır?

Cevap

Toplam talebe bağlı işsizlikte ücret oranındaki düşmeleri engelleyecek çeşitli unsurların varlığı hâlinde işgücü arzı ve talebinin eşitlenmeyip bir işsizlik sorununun doğduğu durum söz konusudur. Bu engeller işçilerin davranışlarına bağlı olabileceği gibi sosyal güvenlik ile ilgili mevzuata ya da işçilerin artan pazarlık gücüne bağlı olabilir. Ancak her durumda ekonominin bütünü için söz konusudur. İşçi ücretlerindeki böyle bir katılığı işgücü piyasasının işleyişindeki bir aksaklık olarak kabul etmek mümkündür. Bu durumda talep yetersizliğinden doğan bir işsizliğin devamı geniş ölçüde piyasa aksaklığına bağlanıyor demektir. Ancak iktisat literatüründe piyasa aksaklıklarına bağlı bir işsizliğin varlığından söz edilirken anlatılmak istenen farklıdır. Böyle bir ad altında daha çok kesimler ve bölgeler arasında ücret farklılıkları yaratan engeller, işgücünün hareketini kısıtlayan unsurlar kastedilmektedir. Örneğin ekonomide ücretlerin düşmesini engelleyen nedenler ekonominin yalnız belli kesimleri için söz konusu olabilir. Diğer kesimler için böyle engeller bulunmadığına göre toplam talepte ya da belli kesimlerde üretilen mallara karşı talepte ortaya çıkan bir azalmanın yarattığı işsizlik sorunu, sadece ücretlerin esnek olmadığı kesimler üzerinde kalmış olacaktır. Bu kesimlerde girişimciler hem üretim azalışına bağlı olarak daha az işçi kullanmayı isteyecektir hem de nispi olarak pahalı kalan işgücü faktöründen tasarruf sağlayacak sermaye yoğun üretim tekniklerini seçmeye yöneleceklerdir. Böyle bir durum sanayi kesimi ile sanayi dışı kesim arasında sosyal sigortalar mevzuatı ve işçi örgütlerindeki farklılıkların belirgin olduğu ülkelerde ortaya çıkabilmektedir.

8. Soru

Az gelişmiş ülkelerin pek çoğunda üretim teknolojilerinin değişik özellikler gösterdiği iki ana kesim nedir?

Cevap

Az gelişmiş ülkelerin pek çoğunda üretim teknolojilerinin değişik özellikler gösterdiği iki ana kesim belirgin çizgilerle birbirinden ayrılmıştır. Bir yanda piyasa için üretim yapan ve ileri üretim tekniklerinden yararlanan daha çok sanayi ve madencilikte yoğunlaşmış bir "gelişmiş kesim" diğer yanda oldukça geniş ölçüde kendi tüketimi için üretimde bulunan ve bu üretimi tarım ve el sanatlarında yoğunlaşmış "geleneksel kesim" bulunmaktadır.

9. Soru

İSTİHDAM VE İŞSİZLİK

Açık işsizlik türleri nelerdir?

Cevap

Geçici İşsizlik, Yapısal İşsizlik, Teknolojik İşsizlik, Konjonktürel İşsizlik, Mevsimlik İşsizlik açık işsizliğin türleri olarak sıralanmaktadır.

10. Soru

"Arızı işsizlik" hangi durumlarda görülür?

Cevap

İktisaden gelişmiş olsun ya da olmasın her ülkede rastlanan bir diğer işsizlik türü de emek piyasasının iyi işlememesinden doğan "arızı işsizlik" tir. Nerede iş bulacağını bilmeyen işçilerin varlığı ya da yer değiştirmenin masraflı olması nedeniyle bu işsizlik görülebilir. Örneğin bir ülkede bazı insanlar işsiz gezerken bazı işverenler de işçi arıyor olabilir. Bu durumda işsizliğin nedeni talep yetersizliği değil, sadece işçilerin mevcut çalışma olanaklarından habersiz olmaları veya çalışacakları yere gitmenin masrafına katlanamamalarıdır.

11. Soru

Bir ekonomide ne kadar friksiyonel işsiz bulunacağı neye bağlıdır?

Cevap

Bir ekonomide ne kadar friksiyonel işsiz bulunacağı özellikle o ülkedeki işgücü piyasalarının iyi organize edilip edilmediğine bağlıdır. İş ve işçi bulma kurumları iyi organize edilir ve etkin bir şekilde çalışırlarsa bu işsizlik türü de azalır.

12. Soru

Geçici işsizlik ne tür bir işsizliktir?

Cevap

Geçici işsizlik; kısa süreli, hiçbir zaman sıfıra indirilemeyen, son derece yaygın olarak görülen bir işsizlik türüdür. İnsanların iş değiştirmeleri yoluyla verimsiz oldukları alanlardan daha verimli olacakları alanlara geçmelerini sağladığından olumlu bir fonksiyonu olduğu söylenebilir.

13. Soru

"Yapısal işsizlik" ne tür bir işsizliktir?

Cevap

Bir ülkenin ekonomik yapısında meydana gelen değişimlerin neden olduğu işsizlik türü "yapısal (strüktürel)" işsizliktir. Örneğin ilkel yöntemlerle tarım üretimi yapılan bir ülkede tarımın makine ile yapılmaya başlanması hâlinde makineli üretim yaygın bir hal aldıkça, köyde çalışma imkânlarından yoksun kalan işçilerin sayısı artacaktır.

Yapısal işsizlik sadece bir ülkenin tarımsal yapısında değişim yaşanması sırasında ortaya çıkmaz, aynı zamanda sanayi üretimin çeşitli dallarında görülecek üretim tekniği değişimlerinden de kaynaklanmaktadır. İşsizlik türleri içinde en ciddi problem olan tür yapısal işsizliktir. Yapısal işsizliğin oluşmasının temel nedeni uzmanlaşmış, beceri ve nitelik gerektiren belirli işler için tek işgücü piyasası yerine çok sayıda alt işgücü piyasası olmasıdır.

14. Soru

Yapısal işsizliğin nedenleri nedir?

Cevap

Açık işler ile iş arayanların beceri gereği yönünden farklı olması yapısal işsizlik nedenlerinden ilki olarak belirtilebilir. Yapısal işsizliğin ikinci nedeni, açık işlerle iş arayanların farklı yerlerde olmasıdır. Açık işlerin bulunduğu bölgeler ile işsizlerin bulunduğu bölgelerin coğrafi olarak farklı yerlerde olması emek piyasaları ile ilgili bilgi eksikliğinden daha çok mobilitenin zor olmasına yol açmaktadır. Teknolojik gelişmeler yapısal işsizliğin diğer bir nedeni olarak sayılmaktadır. Teknolojik gelişme aynı miktar mal ve hizmetin daha az faktör kullanımı ile üretilmesini mümkün kılmaktadır. Bu durumda eskisine nazaran daha az emek kullanılacağından, işsizlik sorunu ortaya çıkacaktır.

15. Soru

Geçici işsizlik ile yapısal işsizlik arasındaki fark nedir?

Cevap

Geçici işsizlikten farklı olarak yapısal işsizlik belirli gruplar arasında yoğunlaşmaktadır. Geçici işsizlik bütün demografik gruplar arasında rastlanan bir işsizlik türü iken yapısal işsizlik teknolojik değişimlerin veya firmaların ülkenin bir kesiminden diğer kesimine taşınmasından zarar gören belli gruplar arasında yoğunlaşmıştır. Yapısal işsizliğin ikinci önemli özelliği uzun süreli olmasıdır. İş arama süreci yavaş ilerlemektedir.

16. Soru

Teknolojik işsizlik ne tür bir işsizliktir?

Cevap

Teknolojik gelişme ve modernleşme sonucunda üretimde; çok zaman daha az emek kullanılmasının mümkün olduğu ve az emek kullanımının maliyetleri düşürebildiği bilinmektedir. Bu yüzden, eğer bir ülkede geliştirilen yeni teknolojiler, üretimde maliyetleri düşürürken daha az emek kullanımı gerektiriyorsa, bu ülkede teknolojik gelişmeye

İSTİHDAM VE İŞSİZLİK

bağlı olarak işsizlik ortaya çıkabilir. Bu işsizlik türüne teknolojik işsizlik adını verebiliriz. Bu işsizlik türü ekonomiyi çok önemli boyutlarda etkilemektedir. Ancak teknolojik gelişme verimlilik artışı yoluyla üretimi ve gelirleri arttırarak sonuçta yeni yatırımlar yapılmasına neden olursa yaratılan yeni istihdam olanakları, teknolojik işsizliğin ortadan kalkması konusunda etkili olabilir.

17. Soru

Konjoktürel işsizlik ne tür bir işsizliktir?

Cevap

Konjoktürel işsizlik piyasada yeterince açık iş olmaması nedeniyle ortaya çıkan işsizliktir. Ücret rijitliği ve konjoktürel işsizlik; ekonominin daralma ve genişleme şeklindeki konjoktürel dalgalanmaları arasında doğrudan bir ilişki vardır. Ekonominin genişleme dönemlerinde toplam ve üretimdeki artışlara bağlı olarak işsizlik oranı kademeli olarak düşer. Öte yandan resesyon dönemlerinde toplam talepteki daralma, üretim ve satışları olumsuz etkileyeceğinden, istihdam da buna paralel olarak daralacak, işsizlik oranları yükselecektir. Ekonomide toplam talep yetersizliği ve ücret rijitliğine bağlı olarak ortaya çıkan bu işsizliği “konjoktürel işsizlik” adı verilmektedir.

18. Soru

Konjoktürel işsizlik veya devri işsizlik olarak tanımlanan işsizliğin ekonomik gerileme veya duraklama dönemlerinde ortaya çıkışı ne tür sorunlar ortaya çıkarmaktadır?

Cevap

Konjoktür kelimesi, bir ülkenin ekonomik durumunu belirli bir anda açıklayan tüm öğelerdir. Kuşkusuz bu öğelerin arasına işsizlik de girmektedir. Konjoktürel işsizlik veya devri işsizlik olarak tanımlanan işsizliğin ekonomik gerileme veya duraklama dönemlerinde ortaya çıkışı aynı zamanda iki önemli sorunu ortaya koymaktadır.

İlki; konjoktürel işsizlik, üretim ve yatırımlarda artışa rağmen, toplam talebin yetersiz kalışıdır. İkincisi de toplam talepteki yetersizliğe bağımlı olarak ekonominin dönemsel bir genişleme ve daralmaya girmesidir.

19. Soru

Mevsimlik işsizliğin meydana gelme nedeni nedir?

Cevap

Konjoktürel işsizlik gibi mevsimlik işsizliğin nedeni de talep dalgalanmalarıdır. Ancak burada sözü edilen talep dalgalanmaları önceden

beklenen dalgalanmalardır ve yıl boyunca sistematik bir seyir izlemektedir. Örneğin, soğuk bölgelerde kışın inşaat işleri durmakta, bahar ayları ile birlikte tekrar başlamaktadır. Bunun gibi tarım kesiminde de istihdam büyük ölçüde üretim dönemi ile bağlantılıdır. Konjoktürel işsizlikte olduğu gibi burada da talepteki mevsimsel dalgalanmalara bağlı olarak işverenlerin neden ücretleri azaltmak yerine işten çıkarmayı tercih ettiği sorusu sorulabilir. Konjoktürel işsizlik ile ilgili olarak bu konuda belirtilen nedenlerin burada da geçerli olduğunu belirtmemiz gerekmektedir.

20. Soru

Mevsimlik işsizlik olgusunun tarım ağırlıklı yapılanma içinde belirli bazı aylarda toplanması neden kaynaklanmaktadır?

Cevap

Mevsimlik işsizlik olgusunun tarım ağırlıklı yapılanma içinde belirli bazı aylarda toplanması iklim ve çevre koşullarından kaynaklanmaktadır. Çalışanların yılın bir kısmını faal olarak geçirmeleri diğer kısmını faal olunan dönemin kazancı ile sürdürmeleri öncelikle sermaye yetersizliği, verim düşüklüğü, veri bir tarımsal ürün getirisinin yıl içinde dengesiz biçimde dağılmasına yol açacaktır. Öte yandan tarımsal faaliyetlerin “açık havada çalışılabilir” gün sayısı ile sınırlı olması da mevsimlik işsizlik olgusunun kaçınılmaz sınırlarını çizecektir. Hava ve iklim koşullarının yeterli olması, aslında tek başına mevsimlik işsizliği çözmemektedir. Çünkü tarımsal yapıyı belirleyen iklim dışı faktörler, örneğin bölgenin su dengesi, makine ve teçhizat kapasitesi, yeni teknik gelişmelerden yararlanma yüzdesi dışsal mevsimlik işsizliği etkileyecektir.

ÜNİTE 4: DÜNYADA İSTİHDAM VE İŞSİZLİK

GİRİŞ

2008 krizi ile birlikte işgücü piyasaları olumsuz etkilenmiştir. İstihdam seviyelerindeki düşüş ve çalışma koşullarındaki kötüleşme tüm dünya sorunu haline gelmiştir. Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) bu konuda “Küresel İşler Paketi” adı altında bir dizi politika oluşturmuş ve 2010 yılı G20 zirvesinde iş alanları ve istihdama yönelik deklarasyon yayınlanmıştır. Ancak ülkeler, krizin zararlarından kurtulmaya çalışırken belli bir büyüme yakalasa da bu durum aynı oranda istihdama yansımamıştır. Son krizle birlikte değişen ortamla çalışma koşullarının ve yeni teknolojilerin geliştirildiği politikalar yüksek katma değer yaratarak ücretli istihdamın artmasına katkıda bulunacaktır.

İSTİHDAM VE İŞSİZLİK

KÜRESEL İŞGÜCÜNÜN GENEL OLARAK ANALİZİ

Küresel işgücünün genel olarak analizi; istihdam, işsizlik, işgücüne katılma oranları işgücü verimliliği ve reel ücretler, istihdamın sektörel dağılımı, açık işsizlik ve kötü çalışma koşulları çerçevesinde yapılacaktır.

NÜFUSTA YAŞANAN GELİŞMELER

Dünya Bankasının verilerine göre 2009 yılı itibariyle dünya nüfusu 6,775 milyardır. İşgücü piyasaları nüfus miktarı ile doğrudan ilgilidir. İstihdam yaratabilen bir ekonomide nüfus fazlalığı olumlu bir girdidir. Fakat istihdam yaratamayan ekonomilerde nüfus, özellikle genç nüfus, büyük ölçüde işsizlik probleminin kaynağıdır.

İSTİHDAM

Ekonomik kriz sonrasında da istihdamda artış devam etmekte eğilimindedir. Gelişmiş ülkeler ve Avrupa Birliğinde istihdamda bir daralma görülürken diğer bölgelerde büyüdüğü görülmektedir.

İŞSİZLİK

İşsizlik konusunda da gelişmiş ülkeler ve AB bölgesinde yüksek bir artış görülmüştür. Orta ve Güney Doğu Avrupa ve Bağımsız Devletler Topluluğu ile Doğu Asya'daki işsizlik oranları azalma göstermiştir.

Kadın ve erkekler arasındaki işsizliğe bakıldığında 2010 yılında küresel olarak 118,4 milyon erkek işsizliği; 86,5 milyon kadın işsizliği bulunmaktadır.

Dünya'da işsizlik gençler arasında önemli bir problemdir. Ulaşılabilen son verilere göre (15-24) yaş arası gençler arasında 2009'da 79,6 milyon işsiz varken bu rakamın 2010 yılında 77,7 milyona gerilemiştir.

İşgücüne Katılım

İşgücüne katılma oranı ve işgücü seviyesi, farklı bölge ve ülkelerde farklı sonuçlarla küresel ekonomik krize etki etse de genel olarak bölgesel ve küresel olarak dikkate değer bir ağırlığı bulunmamaktadır.

İŞGÜCÜ VERİMLİLİĞİ VE REEL ÜCRETLER

Toplumda yoksullukla mücadele edebilmenin yollarından biri de verimlilik artışı sağlamaktır. İstihdamın niteliği birçok değişken çerçevesinde ölçülebilir olmasına karşın, verimlilik ve reel ücretler hem genellenebilir hem de karşılaştırılabilir olmasından dolayı tercih edilmektedir. Uzun dönemde işgücü verimliliğinin büyüklüğü basitçe işçi başına çıktı ile ölçülür.

SEKTÖRLER VE CİNSİYETE GÖRE İSTİHDAM

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO), Küresel istihdam Eğilimleri 2011 raporunda istihdam sınıflandırmasını Türkiye'den farklı olarak 3 ana sektör üzerine yapmıştır. Bunlar Tarım, Sanayi ve Hizmetler Sektörüdür.

ZAYIF İSTİHDAM VE ÇALIŞAN YOKSULLAR

Dünyada oluşmuş istihdamın önemli bir oranı, iş güvencesi ve sosyal güvence olmaksızın, düşük ücretli ve kötü çalışma koşullarına sahip işlerde oluşmaktadır. Bu sayının artması "zayıf istihdam" (Terimin orijinali "Vulnerable Employment" dir. Dünyada çalışanların yarısı zayıf istihdam ilişkisi içindedir. Yoksulluğun diğer boyutu da çalışmanın karşılığında kazanılan ücretin kendisini alt sınır yoksulluktan kurtaramadığı kişilerde görülür ve çalışan yoksullar dediğimiz kısmı oluşturur. Dünyada istihdam içindeki her beş kişiden birinin ailesinde kişi başına düşen günlük gelir 1,25 ABD Dolarının altındadır.

BÖLGESEL İŞGÜCÜ PİYASASI GELİŞMELERİ

Bölgesel iş gücü piyasalarında gelişmeler dokuz ayrı bölge sınıflandırmasına göre istihdam ve işsizlik konuları analiz edilerek incelenmektedir.

GELİŞMİŞ EKONOMİLER VE AVRUPA BİRLİĞİ

2007-2010 arasında meydana gelen küresel işsizliğin büyük bir kısmı Gelişmiş Ekonomiler ve Avrupa Birliği bölgesinde oluşmuştur. Krizin tetikleyicisi olan Amerika Birleşik Devletleri bu süreçten en fazla etkilenen ülkelerden biridir. Gelişmiş ekonomilerde kapsamlı sosyal güvenlik sistemlerinin bulunması, işsizlik rakamlarının kolayca istatistiklere yansımaya neden olmaktadır. Oysa birçok az gelişmiş ekonomide enformel sektörde, kayıt dışı ve sosyal güvencesiz çalışan işçilerin işsiz kaldığı tespit edilememekte ve bu kimselere yönelik aktif ve pasif istihdam politikaları geliştirilememektedir. Gelişmiş 31 ülkeden 17'sinde istihdam gerilerken 14'ünde artmıştır.

ORTA VE GÜNEY DOĞU AVRUPA (AVRUPA BİRLİĞİ DIŞI) VE BAĞIMSIZ DEVLETLER TOPLULUĞU (BDT)

Orta ve Güney Doğu Avrupa bölgesi yetişkin işsizliği dünya ortalamasının üzerindedir. Geçiş ekonomileri, gerekli yatırım ve istihdam koşulları oluşturamadığı için iş gücünün önemli kısmını diğer ülkelere göndermektedir.

LATİN AMERİKA VE KARAYİPLER

Bölgede zayıf istihdam ve çalışan yoksullar yüksek oranda yer tutmaktadır. Bölgede 2010 işsizlik oranları önemli düşüş eğilimindedir. Bölgede zayıf istihdam ve çalışan yoksullukla mücadele politikaları sürmektedir. Özellikle kadınların işgücüne katılımlarının artırılması ve

İSTİHDAM VE İŞSİZLİK

daha kaliteli işlerin çoğaltılması için çalışmalar yürütülmektedir.

DOĞU ASYA

2010 yılında Çin, %10,5; Kore Cumhuriyeti %6,1; Hong Kong %6,0 büyümüşür. Büyüme bölgede pozitif işgücü piyasası gelişmelerine de neden olmuştur. İşsizlik oranları %4,4'den (2009) %4,1'e (2010) gerilemiştir. Bölgede erkekler arasındaki işsizlik oranı %5,0'den (2009) %4,6'ya (2010) gerilerken kadınlarda bu oranlar çok küçük bir değişim ile %3,5'den %3,4'e gerilemiştir.

Yoksullukla ve çalışma koşullarındaki kötü şartlarla mücadele özellikle Çin'de önemli bir politika gündemini oluşturmaktadır. Hızlı, yüksek miktarlarda ve ucuz üretimin ülkeye sağladığı avantajlar, kısa süre içinde kötüleşen hayat ve sağlık koşulları nedeniyle dezavantaja dönüşmeye başlamıştır.

GÜNEY DOĞU ASYA VE PASİFİK

Bölgedeki en geniş ekonomiler Endonezya ve Malezya gibi ülkeler 2010 yılında sırasıyla %6,0 ve %6,7 büyümüşlerdir. Singapur aynı dönemde %15'lik büyüme ile bölgenin en hızlı büyüyen ülkesi olurken Tayland %7,5 oranında büyümüşür.

Bölge işsizlik oranlarında 2009'dan (%5,2) 2010'a (%5,1) küçük bir azalma görülmüştür. Buna karşın Tayland gibi ülkeler kriz öncesi işsizlik oranlarının altında rakamlar yakalayabilmiştir.

GÜNEY ASYA

Güney Asya da, ihracat ve dışı yatırıma dayalı Doğu ve G.Doğu Asya Bölgesine benzer yapıyla küresel ekonomik krizden ekilenmiş ve bu durumdan kurtulmaya çalışmaktadır. 2007'den itibaren düşüş eğiliminde olan (%5,9, %5,5) büyüme oranları 2010'da belirgin bir sıçrama göstermiştir (%8,9). Sadece Hindistan 2010'da %9,7 büyümüşür. Hindistan bölgede bilişim sektörüne yaptığı yatırımlarla öne çıkmıştır. Bölgedeki işsizlik oranı 2007-2010 döneminde %4,3 ile %4,5 arasında sabit bir gelişim izlemektedir. Ancak genç işsizlik kriz öncesi duruma göre daha iyiye gitmemiştir. 2008'de %18 olan genç işsizlik oranı 2010'da %20,7 olmuştur. Bu oranla genç işsizlik yetişkin işsizliğinin 2,5 katı kadardır.

Kadınların işgücüne katılma oranlarının düşük olduğu bölgede, bu oranın yükseltilmesi için politikalar yürütülmektedir. 2000 yılında %33,9 olan kadın işgücüne katılma oranı bu çalışmalar neticesinde 2010'da %38,0 seviyelerine getirilmiştir.

ORTA DOĞU

Bölge, hızla yükselen petrol fiyatlarına hızla tedbir alan diğer ülke mali politikalarından önemli ölçüde yararlanmıştır. Buna rağmen çok yüksek büyüme oranları görülmemektedir. 2010'da %3,6 büyümüşür. Ancak bölgedeki birçok ülkenin büyüme hızı %5'in üzerinde gerçekleşmiştir.

İşsizlik Orta Doğu'nun ön önemli problemlerinden biridir. Kriz döneminde 1 puan düşmüş olmasına rağmen 2010 yılında hâlâ %10,3 ile yüksek işsizlik oranına sahiptir. %25'lere yükselen genç işsizlik oranı yetişkin işsizlik oranının dört katına ulaşmış durumdadır. İstihdamın nüfusa oranı 2010 itibariyle %45,4 seviyesindedir. Bu her iki çalışma çağındaki kişiden birinin çalışma hayatı dışında olduğu anlamına gelmektedir. Kadınların ancak beşte biri çalışma hayatına katılmaktadır. Kadın ve erkek arasındaki işgücüne katılma oranları arasında %8,7'lik bir farklılık oluşmuştur. Bu farklılığın temelinde güçlü sosyal ve ekonomik cinsiyet ayrımcılığının bulunduğu söylenebilir.

KUZAY AFİRKA

Ekonomileri uluslararası piyasalara yeterince entegre olmadığından Kuzey Afrika da ekonomik krizden yoğun olarak etkilenmeyen bölgelerden biridir. Buna rağmen hükümetler önlem paketleri hazırlamıştır.

Kuzey Afrika işsizlik oranı 2009'da %9,9; 2010'da %9,8 olmuştur. Genç işsizlik oranı ise 2009'da %23,4'den 2010'da %23,6'ya yükselmiştir. 2010 kadın işsizlik oranı %15, erkek işsizlik oranı %7,8 seviyesindedir. Bölge son dönemlerde 'Arap Baharı' adı altında önemli bir iç kargaşaya şahit olmaktadır. Hükümetler genç işgücülerini daha kaliteli işlere yönlendirme programları yaparken şu anda gençlerin büyük bir kısmı ya bu kargaşanın içinde kalmışlar ya da başka ülkelere göç etmişlerdir. Bu koşullarda sağlıklı bir işgücü piyasasının kurulması mümkün değildir.

ALT SAHRA AFİRKA

Bölge 2004-2007 arası ortalama %6, kriz sonrası 2008'de %5, 2009'da %2,6 büyümüşür. 2010 yılında toparlanma gösteren büyüme oranı %5 seviyesindedir. Bölgenin en büyük ekonomisi Güney Afrika, 2010 yılında %3; petrol ihracatçısı ikinci büyük ekonomisi Angola ise %5,9 büyümüşür. 2009'da bölgede %75,8 oranında 'zayıf istihdam' görülmektedir. Üstelik bu oran 2000-2009 arasında %3,7 artış göstermiştir. 2009'da işgücüne katılma oranı %19,1 seviyesinde olan bölgede, kadınların %84'ü, erkeklerin ise %69,5'i 'zayıf istihdam' içindedir.

İSTİHDAM VE İŞSİZLİK

Alt Sahra Afrika'sında çalışma koşullarının iyileştirilmesi için hazırlanan Milenyum Gelişim Hedefleri, bölgede sadece insan onuruna yakışır işler geliştirmeyi değil, işgücü piyasalarıyla ilişkili diğer alanlar da (sağlık, eğitim gibi) geliştirmeyi hedeflemektedir. Ekonomik büyümenin kalkınmak için tek yeterli koşul olmadığının anlaşılması üzerine bölgede nitelikli sosyal politikaların yürütülmesi çalışmalarına hız kazandırılmıştır.

İŞGÜCÜ PİYASALARI VE KÜRESEL EKONOMİK KRİZ

2008 küresel ekonomik kriz tüm dünyadaki dengeleri az ya da çok etkilemiştir. ABD merkezli Mortgage kredilerinin tetiklemesi ile birden geri dönülmez tepkimeye giren dünya ekonomisi 2008 ardından gerek büyüme hızlarının düşmesi gerekse işsizlik rakamlarının yükselmesi ile işgücü piyasalarını da içine alan büyük bir krize sürüklenmiştir. Büyüme hızlarındaki düşüş ihracat ve yatırımlarda daralmaya neden olmuştur. Küresel işgücü verimliliği de krizde olumsuz etkilenmiş 2007'de %3,3 olan işgücü verimliliği 2008'de %1,3'e, 2009'da %-1,4'e düşmüştür. Kriz döneminde sanayi istihdamında daralma, tarım istihdamında genişleme kaydedilmiştir. Bu dönemde dünya istihdamının yarısından fazlası (1,53 milyar) 'zayıf istihdam' ilişkisiyle çalışmaktadır. 2009'da ailesi ile birlikte yaşayan ve günlük kişi başı 1,25\$'ın altında gelir elde edenler toplam istihdam edilenlerin %20'sine ulaşmıştır. Günlük 2\$ altı gelir elde edenler ise 1,2 milyar kişi ile toplam istihdamın yarısına yaklaşmıştır.

SORU-CEVAP

1. Soru

İşgücü piyasasında son zamanlarda geleneksel politikanın yerini nasıl bir politika almıştır?

Cevap

İşgücü piyasası küresel ekonomik denge ile yakından ilişkilidir. Geleneksel olarak birçok ülke büyümek için tüketimi ve ihracatı artırmayı, rekabetini güçlendirmek için de verimliliği artırıp işgücü maliyetlerini düşürmeyi yeterli görmektedir. Ancak son krizde bu yapının yerini yeni politikalar almıştır. Artık en etkin politikalar, eğitim program ve çıktıları ile geliştirilmeye müsait yetenekleri destekleme, çalışma koşullarının iyileştirilmesi ve yeni teknolojilerin geliştirilmesine yöneliktir.

2. Soru

İşgücü piyasalarının nüfus miktarı ile nasıl bir ilişkisi bulunmaktadır?

Cevap

İşgücü piyasaları nüfus miktarı ile doğrudan ilgilidir. Nüfus ne kadar fazlaysa çalışma çağındakiler de o kadar fazla olacaktır. Bu nedenle istihdam yaratabilen bir ekonomide nüfus fazlalığı olumlu bir girdidir. Ancak tersi durumlarda yani istihdam yaratamayan ekonomilerde nüfus, özellikle genç nüfus, büyük ölçüde işsizlik probleminin kaynağını oluşturmaktadır. Önemli olan işgücü piyasasının nasıl düzenlendiği ve ekonominin doğal işsizlik oranına yakın seviyelerde istihdamını sağlayıp sağlayamadığıdır.

3. Soru

2007-2010 arasında dünya istihdamında artış mı azalma mı olmuştur?

Cevap

Dünya istihdamı sürekli bir artış eğilimindedir. Bölgesel olarak değerlendirildiğinde sadece gelişmiş ülkeler ve Avrupa Birliği'nde istihdamın daraldığı diğer bölgelerin büyüdüğü görülmektedir. 2000-2010 döneminde en yoğun istihdam büyümesi Orta Doğu ve Alt Sahra Afrika bölgesinde olmuştur.

4. Soru

Küresel olarak erkeklerin kadınlara göre işsizlikten daha fazla etkilenmelerinin nedenleri nelerdir?

Cevap

2009'da %6,2 olan erkek işsizlik oranı 2010'da %6,0'a gerilemiş, kadınlar arasındaki işsizlik oranı ise bir önceki yıl gibi 2010'da da %6,5 seviyesinde gerçekleşmiştir. Cinsiyetler arasında işsizlikte meydana gelen bu farklılıklar, özellikle Doğu Asya ve Orta ve Güney Doğu Avrupa (AB Dışı) ve Bağımsız Devletler Topluluğu (BDT) bölgelerindeki gelişmelerden kaynaklanmaktadır. Küresel olarak erkeklerin kadınlara göre işsizlikten daha fazla etkilenmelerinin bir diğer nedeni özellikle gelişmiş ülkeler ve AB bölgesinde oluşmuş inşaat ve finans gibi erkek yoğun sektörlerdir.

5. Soru

Güçlenmiş işgücü ne demektir?

Cevap

İş aramaktan vazgeçmiş kişiler çalışma ekonomisi literatüründe ümidi kırılmış (güçlenmiş) işgücü olarak tanımlanır.

6. Soru

Dünya'da işgücüne katılım ortalaması yüzdesi kaçtır?

Cevap

İSTİHDAM VE İŞSİZLİK

Dünya'da işgücüne katılım ortalaması %65,3 seviyesindedir.

7. Soru

Orta ve Doğu Avrupa (AB dışı) ve BDT bölgesinde ise kriz etkilerinden beklenmeyecek şekilde bir artış görülmesinin sebebi nedir?

Cevap

Orta ve Doğu Avrupa (AB dışı) ve BDT bölgesinde ise kriz etkilerinden beklenmeyecek şekilde bir artışın olduğu görülmektedir. Elbette bu bölgedeki katılma oranının yükselmesinde, aile gelirini kaybettiği için bir anlamda işgücü piyasası içine itilen kişiler ve kriz döneminde de bölge ülkelerine yapılan yatırımların etkileri bulunmaktadır.

8. Soru

İşgücü verimliliğinin büyüklüğü nasıl ölçülür?

Cevap

Uzun dönemde işgücü verimliliğinin büyüklüğü basitçe işçi başına çıktı ile ölçülür. Bu aynı zamanda yaşam standartlarının yükseltilmesi için gerekli üretim ile de eşleştirilir.

9. Soru

İşgücü verimliliği hangi yöntemlerle arttırılabilir?

Cevap

İşgücü verimliliğini artırmanın birçok yolu bulunmaktadır. Yeni ve etkin teknolojiye sahip olmak, ücretleri artırmak, çalışma saatlerini azaltmak gibi yöntemler bunlardan bazılarıdır.

10. Soru

Zayıf istihdam ne demektir?

Cevap

İstihdam, küresel dengelerin korunmasında önemli bir rol üstlendiği için bu ilişkinin olabildiğince sağlam ve güçlü temeller üzerine oturması hedeflenmektedir. Dünyada oluşmuş istihdamın önemli bir oranı, iş güvencesi ve sosyal güvence olmaksızın, düşük ücretli ve kötü çalışma koşullarına sahip işlerde oluşmaktadır. Bu sayının artması "zayıf istihdam" (Terimin orijinali "Vulnerable Employment" dir).

11. Soru

Zayıf istihdam kimleri kapsar?

Cevap

Zayıf istihdam;

- Aynı işi yapmasına rağmen diğerlerine göre aynı istihdam haklarına sahip olmayanlar,
- İşlerinde eşitsizlik ve güvencesizlikle karşı karşıya olan 'atipik çalışanlar',

- Genellikle asgari ücret seviyesinde ve yetki verilmeden çalıştırılıp kimi zaman sömürülen 'genç işçiler',
- Çoğu zaman temel istihdam haklarına bile sahip olmayan 'endüstriyel ev çalışanları',
- Yasal bir güvence altında olmaksızın çalışan 'ücretsiz aile işçileri',
- Göçmenler ve birçok endüstride sömürülen ve düşük ücretle çalıştırılan 'enformel işçiler' den oluşmaktadır.

12. Soru

İstihdam araştırmaları, dünyayı kaç aya bölerek yürütülmektedir?

Cevap

İstihdam araştırmaları, dünyayı 9 aya bölerek yürütülmektedir. Bu bölgeler içlerine aldıkları ülkelerin gelişmişlik düzeylerine ya da küresel ekonomik yapıya etkilerine göre belirlenmektedir.

13. Soru

Gelişmiş Ekonomiler ve Avrupa Birliği bölgesini oluşturan ülkelerde 2007-2009 döneminde istihdam oranı artışı ne orandadır?

Cevap

2007-2009 döneminde Gelişmiş Ekonomiler ve Avrupa Birliği bölgesini oluşturan 31 ülkeden 17'sinde istihdam gerilerken 14'ünde artmıştır. 2009-2010 döneminde ise sadece 8 ülkede istihdamın arttığı görülmektedir (Avustralya, Kanada, İzlanda, Belçika, Polonya, İsveç, İsviçre ve Birleşik Krallık).

14. Soru

Orta ve Güney Doğu Avrupa bölgesi yetişkin işsizliği dünya ortalamasına göre hangi düzeydedir?

Cevap

Orta ve Güney Doğu Avrupa bölgesi yetişkin işsizliği dünya ortalamasının üzerindedir.

15. Soru

Geçiş ekonomileri, gerekli yatırım ve istihdam koşulları oluşturamadığında ne olur?

Cevap

Geçiş ekonomileri, gerekli yatırım ve istihdam koşulları oluşturamadığı için işgücünün önemli kısmını diğer ülkelere göndermektedir. Türkiye'de özellikle 60'lı yıllarda başta Almanya olmak üzere birçok Avrupa ülkesine işgücü göndermesi de aynı sebepten kaynaklanmaktadır.

16. Soru

İSTİHDAM VE İŞSİZLİK

Latin Amerika ve Karayipler'in en büyük ekonomisi hangi ülkedir?

Cevap

Bu bölgenin en büyük 4 ekonomisi; Arjantin, Brezilya, Kolombiya ve Meksika'dır.

17. Soru

Latin Amerika ve Karayipler'de istihdam dağılımı hangi sektörlerde dir?

Cevap

Latin Amerika ve Karayipler bölgesinde hizmet sektörü ağırlıklı istihdam bulunmaktadır. 2009'da istihdamın %61,6'sı bu sektördedir. Erkekler arasındaki sanayi istihdamı %27,8 seviyesinde iken bu oran kadınlarda yarıdan az durumdadır. Tarım daha yüksek olmakla birlikte sanayi istihdamında da yıllar itibariyle artışlar gözlenmektedir.

18. Soru

Dünyanın en yüksek işgücüne katılma oranı hangi bölgededir?

Cevap

Doğu Asya'da işgücüne katılma oranı yıllar itibariyle azalma gösterse de hâlâ dünyanın en yüksek oranlarına sahiptir. 2009'da bu oran %73,2 olmuştur.

19. Soru

Güneydoğu Asya ve Pasifik bölgesindeki en geniş ekonomiler hangi ülkelere aittir?

Cevap

Bölgedeki en geniş ekonomiler Endonezya ve Malezya gibi ülkeler 2010 yılında sırasıyla %6,0 ve %6,7 büyümüşlerdir. Singapur aynı dönemde %15'lik büyüme ile bölgenin en hızlı büyüyen ülkesi olurken Tayland %7,5 oranında büyümüştür.

20. Soru

Küresel ekonomik krizin Güney Asya ülkelerine etkileri ne olmuştur?

Cevap

Güney Asya da, ihracat ve dış yatırıma dayalı Doğu ve G.Doğu Asya Bölgesine benzer yapıyla küresel ekonomik krizden ekilenmiş ve bu durumdan kurtulmaya çalışmaktadır. 2007'den itibaren düşüş eğiliminde olan (%5,9, %5,5) büyüme oranları 2010'da belirgin bir sıçrama göstermiştir (%8,9). Sadece Hindistan 2010'da %9,7 büyümüştür. Maldivler, Nepal ve Pakistan ise büyümede geri kalmışlardır. 2010'da meydana gelen büyük sel felaketinden 4,7 milyon işçinin etkilendiği varsayılan Pakistan bu yıl ancak %4,8 büyüebilmiştir. Nepal'de ise büyüme oranı %3,0'lerde kalmıştır.

21. Soru

Küresel ekonomik krizin Orta Doğu'daki etkisi ne olmuştur?

Cevap

Küresel ekonomik kriz Orta Doğu'yu dünyanın diğer bölgelerinden daha az etkilemiştir. Hatta diğer bölgelerdeki etkinin şiddetini, petrol fiyatlarındaki artış ile etkilemiştir. Bölge, hızla yükselen petrol fiyatlarına hızla tedbir alan diğer ülke mali politikalarından önemli ölçüde yararlanmıştır. Buna rağmen çok yüksek büyüme oranları görülmemektedir. 2010'da %3,6 büyümüştür. Ancak bölgedeki birçok ülkenin büyüme hızı %5'in üzerinde gerçekleşmiştir (Katar %16, Lübnan ve Yemen %8, Suriye %5).

22. Soru

Küresel ekonomik krizin Kuzey Afrika'daki etkisi nedir?

Cevap

Ekonomileri uluslararası piyasalara yeterince entegre olmadığından Kuzey Afrika da ekonomik krizden yoğun olarak etkilenmeyen bölgelerden biridir. Buna rağmen hükümetler önlem paketleri hazırlamaktan geri durmamışlardır. Bölgede Libya en yüksek (%10,6), Tunus ise en düşük büyüme (%3,8) oranına sahiptir (2010).

23. Soru

2008 küresel ekonomik krizin tüm dünyadaki dengeler üzerine etkileri neler olmuştur?

Cevap

2008 küresel ekonomik kriz tüm dünyadaki dengeleri az ya da çok etkilemiştir. ABD merkezli Mortgage kredilerinin tetikleme ile birden geri dönülmez tepkimeye giren dünya ekonomisi 2008 ardından gerek büyüme hızlarının düşmesi gerekse işsizlik rakamlarının yükselmesi ile işgücü piyasalarını da içine alan büyük bir krize sürüklenmiştir. Büyüme hızlarındaki düşüş ihracat ve yatırımlarda daralmaya neden olmuştur. ILO bu zararlı etkileri en aza indirmek için bir istihdam paketi hazırlamıştır. Bu paketle G20 ülkelerinde 21, G20 dışı ülkelerde ise 5 milyonluk iş yaratılması hedeflenmiştir. Ancak bu tedbirlere rağmen işgücü piyasalarının olumsuz etkilenmesi önlenememiştir. İstihdam seviyesi 2009'da 0,7 puan azalırken 2007'de %5,6 olan işsizlik oranı 2009'da %6,3'e yükselmiştir. Bu, işsiz sayısının 177,3 milyondan 205,2 milyona çıkmış olması demektir. Küresel işgücü verimliliği de krizde olumsuz etkilenmiş, 2007'de %3,3 olan işgücü verimliliği 2008'de %1,3'e, 2009'da %1,4'e düşmüştür. Kriz döneminde sanayi istihdamında daralma, tarım istihdamında

İSTİHDAM VE İŞSİZLİK

genişleme kaydedilmiştir. Bu dönemde dünya istihdamının yarısından fazlası (1,53 milyar) 'zayıf istihdam' ilişkisiyle çalışmaktadır. 2009'da ailesi ile birlikte yaşayan ve günlük kişi başı 1,25\$'ın altında gelir elde edenler toplam istihdam edilenlerin %20 'sine ulaşmıştır. Günlük 2\$ altı gelir elde edenler ise 1,2 milyar kişi ile toplam istihdamın yarısına yaklaşmıştır. Alınan tüm tedbirlere rağmen dünya küresel ekonomik krizden büyük zarar görmüştür. Birçok farklı istatistikle karamsar tablolar çizilmemeye çalışılsa da dünya genelinde ortaya çıkan tablonun iç açıcı olduğu söylenemez. Arka arkaya iflas eşiğine gelen ülkeler, dağılma tehlikesi ile karşı karşıya kalan Avrupa Birliği, giderek kökleşen yoksulluk sorunu gibi riskler ancak at gözlüğü ile bakanlara görünmemektedir.

ÜNİTE 5: TÜRKİYE'DE İSTİHDAM VE İŞSİZLİK

GİRİŞ

İstihdam konusunda analize konu olacak tanım, işyerinin seçilen örnek aylarında, belli bir ücret karşılığında üretimde ve idari işlerde çalışanlar ile yine bu örnek aylarda çalışan iş sahibi ve ortaklar ile ücretsiz çalışan aile fertlerinin sayısıdır.

İşsiz tanımı ise; referans dönem içinde istihdam halinde olmayan kişilerden iş aramak için son üç ay içinde iş arama kanallarından en az birini kullanmış ve 2 hafta içinde işbaşı yapabilecek durumda olan tüm kişilerdir.

TÜRKİYE'DE İSTİHDAMIN DİNAMİK ANALİZİ

Türkiye'de istihdamın dinamik olarak analiz edilebilmesi için nüfus özellikleri ve değişimi ile birlikte, eğitim, cinsiyet, eğitim ve işteki durumunda incelenmesi gereklidir. Bunlara ek olarak da sektörel, kırsal-kentsel, formel-enformel ile kayıt dışı olma durumunun da dikkate alınması gereklidir. Nüfustan söz ederken 15 ile 64 yaş arasında çalışabilecek durumda olanlar dikkate alınır. Kışla, cezaevi, huzurevi, üniversite öğrenci yurtlarında vb. kalanlar haricindeki nüfus kurumsal olmayan nüfus olarak adlandırılır. Kurumsal olmayan çalışma çağındaki nüfus ise bunlar içindeki 15-64 yaş aralığında olanları kapsar. Nüfus verileri için TÜİK yaptığı araştırma verileri esas alınmıştır.

TÜRKİYE'DE İSTİHDAMIN YAPISAL ANALİZİ

Çalışma çağındaki ve kurumsal olmayan nüfus işgücü olarak tanımlanır. Katılım oranı ise istihdam edilen nüfusun işgücüne oranıdır. İstihdam iki grupta incelenir:

- **FORMEL İSTİHDAM:** Çalışma koşullarının düzgün ve yasal koşullarda oluşmasını ifade eder.
- **ENFORMEL İSTİHDAM:** Formel istihdamın tersidir ve aynı zamanda kayıt dışı istihdam olarak da tanımlanır.

Enformel istihdam içinde yer alanlar dört grupta toplanabilir:

- Hiçbir yere kayıtlı olmayan işyerlerinde çalışanlar,
- Sosyal güvenlik kuruluşlarından birisine kayıtlı olmadan çalışanlar,
- Enformel olarak tanımlanan işlerde çalışanlar ve
- Esas işi dışındaki işlerde kayıtsız olarak çalışanlardır.

Bunların yanında, eksik istihdam ve yetersiz istihdam tanımları da yapılabilir. Daha uzun süre çalışılmak istenmesine karşılık haftalık belirli bir sürenin altında çalışma durumu eksik istihdam veya zaman bağlı eksik istihdam; söz konusu zaman diliminde son bir ay içerisinde iş değiştirmek veya bir ek iş arayan kişileri tanımlayan yetersiz istihdam kavramlarıdır. Bunların yanında Türkiye'de istihdam ekonomik faaliyet kollarına göre incelenebilir. Bu ayrımda istihdamın hangi ekonomik faaliyet çerçevesinde olduğu esas alınır. Türkiye'de oluşan istihdam genel ekonomik faaliyet kollarına göre incelendiğinde;

- Hizmetler,
- Tarım sanayi ve
- İnşaat olarak sıralandığı görülür.

İstihdam edilenlerin işteki durumları yevmiyeli, ücretli veya maaşlı, işveren veya ücretsiz aile işçisi olarak incelenebilir. Ücret belirli bir çalışma karşılığında yapılan ve para ile ifade edilen ödemelerdir. Maaş ise memurlara henüz çalışmadan peşinen yapılan ve para ile ifade edilen ödemelerdir. Kendi hesabına çalışanlar ise yalnız veya ücretsiz aile fertleri ile birlikte parasal veya mal anlamında gelir temini amacı ile çalışan kişilerdir.

Ücretsiz aile işçiliği ise işletmesinde veya aile fertlerinin birisinin sahip olduğu iş yerinde ücretsiz olarak çalışan ama iş yerinin ortağı konumunda olmayan kişiler olarak tanımlanır. İşveren, kendi işinde para veya mal karşılığı bir veya birden çok yevmiyeli ya da ücretli daimi işçi çalıştıran kişilerdir. Ülkemizde son dönemde istihdamın %60,9 ücretli veya maaşlı, %20,1 kendi hesabına, %13,6 ücretsiz aile işçisi, %5,3 işveren olduğu görülmektedir.

Bölgesel olarak istihdamın incelenmesi genel olarak kentsel ve kırsal olarak yapılabilirken,

İSTİHDAM VE İŞSİZLİK

istihdam özellikleri dikkate alınarak iki düzeyde yapılmaktadır.

- 1. Düzey'de genel olarak sınıflandırılmış 12 bölge bulunur.
- 2. Düzey'de ise 26 bölge bulunmaktadır (S:101, Tablo 5.5). İstihdamın en fazla olduğu iller Rize, Artvin ve Gümüşhane'dir.

Ülkemizde oluşan istihdam sosyal güvence sahipliği açısından incelenirken kayıt dışı istihdam yani söz konusu referans alınan zaman diliminde yaptığı işten dolayı herhangi bir sosyal güvenlik kurumuna kayıtlı olmayanlar kast edilmektedir. Kayıt dışı istihdamın ülke genelinde daha çok kırsal alanda yaygın olduğu belirlenmiştir.

Türkiye genelinde kayıt dışı istihdamın oranı 2010 sonu itibarıyla %43,2'dir. Bunun da %67,4'ü kırsal kaynaklıdır. Bu olguda denetim yetersizliği ve yapılan işlerin tarımsal ve küçük çaplı olması etkindir. Ayrıca eğitim durumunun da istihdam üzerinde etkili olduğu gerçektir. Ancak işgücü piyasalarının gereksinimlerine göre istihdam şekillenmektedir (S:103, Tablo 5.7).

İşgücü piyasası niteliksiz çalışanları, ara elemanları ve nitelikli elemanları talep eder. Bütün olarak toplunda her kesimin değer yarabilmesine olanak sağlayacak bir işgücü piyasasının oluşması arzu edilir. Ülkemizde işgücü piyasası incelendiğinde ilköğretim mezunlarının sayısının daha fazla olduğu görülmektedir (S:104, Tablo 5.8). Hemen ardından yükseköğretim ve fakülte mezunları gelir. İstihdamın üniversite mezunları lehine gelişmesi nitelikli elemanlara ihtiyaç duyan bir ekonomik yapılanmanın varlığını gösterir.

Cinsiyet dağılımı açısından incelendiğinde kadınların istihdam edilenler içerisindeki payının erkelere göre daha düşük olduğu gözlenmektedir. Toplam istihdamda erkekler %71,5, kadınlar ise %28,5 paya sahiptir. 2005-2010 yılları arasında kadınların toplam istihdamdaki payı %25,7'lik artış gösterirken aynı dönemde erkeklerin payındaki artış %8,1 olarak gerçekleşmiştir.

Çocukların istihdamdaki payı incelenirken, uluslararası anlaşmalar esas alınmaktadır. Buna göre 6-17 yaş arası bireyler çocuk kabul edilmektedir. ILO göre 15 yaşın altında olan ve aile bütçesine katkıda bulunmak veya yaşamını kazanmak amacı ile çalışanları çocuk işçi veya çalışan çocuklar olarak tanımlamaktadır. Çalışan çocuklar ile ilgili 2007 yılında yapılmıştır. Verilere göre ülke nüfusunun %22,3 oluşturmaktadır. Çocuk nüfusunun %5,9 istihdam edilmektedir.

Çalışan çocukların %68,5'i eğitime devam etmemektedir. Türkiye'de en yoğun istihdam 20-29 yaş aralığındadır.

TÜRKİYE'DE İŞSİZLİĞİN DİNAMİK ANALİZİ

Ülkemizde işsizliği çözümlerken istihdam konusunda dikkate alınan noktalar yanında işsizliğin özellikleri, ekonomik büyüme ile olan ilişkisi, bölgesel değerlendirmeler, eğitim, yaş, cinsiyet ve işsizliği yaratan nedenlerin ele alınmasını gerektirir.

TÜRKİYE'DE İŞSİZLİĞİN YAPISAL ANALİZİ

Sanayi devriminin neden olduğu değişimler sonucunda şekillenen toplumsal yapıya sanayi toplumu adı verilmektedir. Üretim mekanizmalarındaki değişimin neden olduğu mal ve hizmetlerdeki ucuzlama, hızlı bir tüketimi ve terk edilmesi olanaklı olmayan toprağa bağlı çalışma biçiminin ortadan kalkmasına neden olmuştur. Sağlık alanındaki gelişmeler nüfus artışına neden olmuştur. Gelirin yetersizliği ise ailedeki herkesin çalışmasını zorunlu kılmıştır. Çalışma alanlarının belirli bölgelerde yoğunlaşması nedeni ile yoğun nüfus hareketleri olmuş ve beraberinde de işgücü fazlalığı ortaya çıkarak işsizliğe neden olmuştur. Klasik iktisat anlayışının çalışma isteğinin gönüllük esasına dayalı olduğu görüşü bu gelişmeler karşısında özellikle de 1929 bunalımı sonrasında değişime uğramıştır. Keynesyen yaklaşım işsizliğin gönülsüz bir durum olduğunu ortaya atarak bu olguyu açıklamıştır. Türkiye'de sanayileşmenin etkileri ve tarım toplumu olmasından kaynaklı olarak işsizlik kendisine özgü bir yapıya sahiptir. Kentsel ve kırsal alanların karşılaştırılması durumunda kentsel alanda işsizliğin daha yüksek olduğu, kentlerde kadınların, kırsal kesimde ise erkeklerin işsizlikten en çok etkilendiği belirlenmiştir. Her iki kesimde de genç nüfus (15-24 yaş arası) en çok etkilenendir. Türkiye'de işsizliğin önemli nedenlerinden birisi ekonomik krizler olmakla birlikte önemli bir bölümünü ilk kez iş arayanlar oluşturmaktadır. Yapılan incelemeler işsizliğin sayısal değişiminde tarım sektörünün işsizliği %3 oranında azalttığı belirlenmiştir. Türkiye'de iş arayanların önemli bir bölümü 1 yıldan uzun süredir iş aramaktadır. Buna uzun süreli işsizlik adı verilmektedir. Yapılan incelemelerde kırsal kesimde işsizliğin kentlere göre daha düşük olduğu görülmüştür. Ancak tarım dışı işsizlik açısından bakıldığında kırsal kesim kentlere göre daha yüksek oranlara sahiptir (S:109, Tablo 5.12). Genel durum eğitim düzeyinin arttıkça işsizliğin azalmasıdır. Ülkemizde benzer bir eğilim söz

İSTİHDAM VE İŞSİZLİK

konusu değildir. Yapılan araştırmalar, işgücü piyasasında nitelikli işçi gereksiniminin fazla olmadığını veya eğitimlerin işgücü piyasasının gereksinimlerine uymadığını göstermektedir. Eğitim ile işsizlik arasındaki ilişkinin temelini işgücü piyasalarının durumu belirlemektedir. İşgücü piyasaları da ülkelerin ekonomik gücü ve hacmine göre şekillenmektedir. Eğitimli insanların işsizlik kalmaları teknoloji ağırlıklı olmayan bir ekonomik yapıya sahip olduğunu göstermektedir.

Türkiye'de işsizliğin en yoğun olduğu yaş aralığı 15-24 yaş arasındadır. Kadın ve erkek temelinde ele alınması durumunda işsizliğin ülke genelinde benzerlik gösterdiği gözlenmiştir. Öte yandan kadınlarda işsizlik oranı kentlerde erkeklere göre yüksek iken kırdaki tersi bir durum söz konusudur. İşsizlik oranının en yüksek olduğu iller Adana, Hakkari ve Van'dır. En düşük olduğu yerler ise Bayburt, Artvin ve Gümüşhane'dir.

Ülkemizin tarım toplumu olma özelliğinden tam olarak sıyrılamamış olması nedeni ile istihdam alanlarının daralmasına neden olmaktadır. Ayrıca genç nüfusun büyüklüğü ile işgücü piyasası kurumlarının etkinliği, coğrafi mobilité ve mevsimlik işsizlik gibi etkenler işsizliğin önemli etkenlerindendir. Buna ek olarak sermaye ve donanım yetersizliği ile şirketlerin teşvik ve yatırımlardan yeterince yararlanmasında etkili olmaktadır.

Ekonomik büyümenin işsizliği azaltacağı düşünülür. Bunu nedeni ise yatırımların yeni istihdam yaratacağı düşüncesidir. Ülkemizdeki durum bu düşüncüyü destekler nitelikte olmakla birlikte ekonomik büyümeye aynı hızla tepki vermeyen işsizlik oranları gözlenmektedir. Bunun nedenlerinden birisi şirketlerde verimlilik artışı nedeni ile ek istihdama gerek duyulmamasıdır. Diğer nedeni ise istihdam eşliğidir. Ülkelerdeki kapasite kullanımının düşük olması büyümeye karşılık istihdam edilen nüfusun büyüklüğünün aynı oranda büyümesini önlemektedir.

İŞSİZLİK VE YOKSULLUK İLİŞKİSİ

Yoksulluk asgari yaşam standartlarına erişememe veya asgari yaşam standartlarını sürdürebilecek gelirden yoksun olma durumu olarak tanımlanır. Sanayi toplumu insan kitlelerinin yaşamlarını ücret vb. gelirler ile sürdürebilmesi üzerine kuruludur. Bu nedenle işsizlik durumunda ortaya çıkan gelir kaybı insanları hızlı bir şekilde yoksulluğa sürükleyebilmektedir. Yoksulluk ile mücadele dünya genelinde en önemli problemlerden birisi olarak kabul edilmektedir. Bir pasif mücadele

yöntemi olan işsizlik sigortası ödemesi mücadele yöntemi olarak kullanılmaktadır.

TOPLUMSAL TEHDİT OLUŞTURMA AÇISINDAN İŞSİZLER

Gelişmiş birçok ülkede suçla mücadele politikaları işsizlikle mücadele politikaları ile birleştirilmiştir. İnsanların istihdam edildiği sürece suçtan uzak durmaktadır. Böylelikle toplumsal düzensizlikler ile daha kolay mücadele edilebilmektedir.

Yapılan araştırmalar işsizlik ile suç arasında ilişki olduğunu göstermektedir. Benzer çalışmalar ülkemizde yapılmıştır. Bazıları işsizlik ile suç arasında kısa dönemde bir ilişki olmadığını göstermektedir. Benzer şekilde bazıları da tersini göstermektedir. Bunun nedeni ise araştırmalarda kullanılan değişkenlerin farklı olmasıdır.

SORU-CEVAP

1. Soru

İstihdamın çalışma koşullarına göre formel ve enformel kavramları nelerdir?

Cevap

İstihdam, çalışma koşullarının düzgün ve yasal çerçevede oluşmasına göre formel yada enformel olabilir. Formel, kelime olarak kurallara uygun veya resmi anlamını taşıırken enformel ise kurallara uygun olmayan veya gayri resmi anlamını taşımaktadır.

2. Soru

Zamana bağlı eksik istihdam ve yetersiz istihdam kavramları nelerdir?

Cevap

Zamana bağlı eksik istihdam; Referans haftasında istihdamda olan, esas işinde ve diğer işinde/işlerinde toplam olarak 40 saatten daha az süre çalışmış olup daha fazla süre çalışmak istediğini belirten ve mümkün olduğu takdirde daha fazla çalışmaya başlayabilecek olan kişilerdir. Yetersiz istihdam ise zamana bağlı eksik istihdam kapsamında yer almamak koşuluyla, referans haftasında istihdamda olan, son 4 hafta içinde mevcut işini değiştirmek için veya mevcut işine ek olarak bir iş aramış olan ve böyle bir iş bulunduğu takdirde 2 hafta içinde çalışmaya başlayabilecek olan kişilerdir.

3. Soru

Türkiye'de işsizliği doğuran nedenler nelerdir?

Cevap

Genç nüfus, kış aylarında oluşan mevsimlik işsizlik, göç, nitelik, işgücü piyasası kurumlarının etkinlik problemleri, coğrafi mobilité işsizliğin nedenleri arasındadır.

4. Soru

Türkiye’de yüksekokul veya fakülte mezunlarının işsizlik oranının ilkökul mezunlarından daha fazla olması neyin göstergesidir?

Cevap

Yüksekokul veya fakülte mezunlarının işsizlik oranı ilkökul mezunlarından daha fazladır. Bu durum Türkiye’de nitelikli işçi ihtiyacının fazla olmadığını veya eğitimlerin iş gücü piyasasının gereklerine yeterince uymadığını göstermektedir.

5. Soru

Yoksulluk nedir?

Cevap

Yoksulluk; asgari yaşam standartlarına erişememe ya da asgari yaşam standartlarını sürdürebilecek gelirden yoksun olma durumudur.

6. Soru

İşsizlik ile suç ilişkisi üzerine yapılan çalışmalarda nasıl bir ilişkinin olduğu düşünülmektedir?

Cevap

İşsizlik ile suç ilişkisi üzerine yapılan çalışmalarda güçlü ve doğru yönlü bir ilişkinin varlığı kabul edilmektedir. Diğer taraftan Türkiye’de suç ve işsizlikle yapılan araştırmalarda da uzun dönemde doğru orantılı bağlantılar tespit edilmesine rağmen kısa dönemde kimi zaman işsizliğin suça teşvik etmediği sonuçlarına kimi zamansa suçla işsizlik arasında kuvvetli bir bağ bulunduğuna yönelik sonuçlara ulaşılmıştır.

7. Soru

Pasif iş gücü piyasası politikalarından olan işsizliğin yol açtığı yoksullukla mücadele eden hükümetlerin en temel tedbirlerinden biri hangisidir?

Cevap

İşsizliğin yol açtığı yoksullukla mücadele eden hükümetlerin en temel tedbirlerinden biri pasif iş gücü piyasası politikalarından olan işsizlik sigortası ödemeleridir.

8. Soru

Ekonomik büyüme ile işsizlik arasında genellikle nasıl bir ilişkinin olması beklenir?

Cevap

Ekonomik büyüme ve işsizlik arasında genellikle ters orantılı bir ilişkinin olması beklenir. Bunun nedeni ekonomik büyümenin yatırımı artıracığı beklentisidir. Yatırım artarsa istihdam da artar o hâlde işsizlik azalır.

9. Soru

İstihdam, temel düzeyde sektörel olarak nasıl sınıflandırılmaktadır?

Cevap

İstihdam; Tarım, Sanayi, İnşaat ve Hizmetler olmak üzere dört temel sektör sınıflandırmasında incelenebilir. Tarım sektörü; ormancılık ve balıkçılık alt faaliyetleri içerirken Sanayi sektörü; madencilik ve taş ocaklığı, imalat, elektrik, gaz, buhar, su ve kanalizasyon gibi alanlarda yürütülen faaliyetleri içerir. Hizmetler sektörü ise en geniş alt sektör bileşenine ya da faaliyetlerine sahiptir. Toptan ve perakende ticaretten, ulaştırma, otelcilik, finans, bilgi ve iletişim, eğitim, kültür, sanat hatta eğlence ve spora kadar uzanır.

10. Soru

Gelişmiş ülkelerde tarım, hizmet ve sanayi istihdamı arasında nasıl bir ilişki vardır?

Cevap

Gelişmiş ülkeler; tarım istihdamının düşük, hizmetler ve sanayi istihdamının ise yüksek olduğu ülkelerdir.

11. Soru

Ücret ve maaş kavramları arasındaki fark nedir?

Cevap

Ücret işçilere, belirli bir çalışma karşılığında yapılan ve para ile ifade edilen ödemeler iken; maaş memurlara henüz çalışmadan peşinen yapılan ve para ile ifade edilen ödemelerdir.

12. Soru

Gini katsayısı ne için kullanılır?

Cevap

Gini Katsayısı gelir dağılımındaki eşitsizliği ölçmek için kullanılır.

13. Soru

Toplumdaki geliri yalnız bir kişi almışsa yani adaletsiz paylaşım söz konusuysa Gini katsayısı kaç eşi olmalıdır?

Cevap

Toplumdaki geliri yalnız bir kişi almışsa yani adaletsiz paylaşılmışsa Gini katsayısı 1’e eşittir.

14. Soru

Klasik iktisat teorisine ve Keynesyen İktisat teorisine göre işsizlik nasıl yorumlanmaktadır?

Cevap

Klasik iktisat teorisine göre işsizlik ‘iradi (gönüllü)’dür. Keynesyen İktisat teorisine göre işsizlik ‘gayriiradi (gönülsüz)’dür.

15. Soru

Uzun süreli işsizlik nedir?

İSTİHDAM VE İŞSİZLİK

Cevap

Türkiye’de işsizlerin önemli bir kısmı 1 yıl ve daha fazla süredir iş aramaktadır. Buna uzun süreli işsizlik denir.

16. Soru

Kentsel ve kırsal bölgelerde işsizliğin cinsiyet açısından oranlaması nasıldır?

Cevap

Kadın ve erkek işsizlik oranı Türkiye genelinde benzerlik gösterse de kır ve kent ayrımında farklılaşmaktadır. Kentlerde kadın işsizliği erkeklere göre daha yüksekken kırsal alanda daha düşüktür.

17. Soru

TÜİK’in yaptığı model çalışması sonucuna göre; 2010 yılında istihdam oranının en yüksek olduğu iller sırasıyla hangileridir?

Cevap

TÜİK’in yaptığı model çalışması sonucuna göre; 2010 yılında istihdam oranının en yüksek olduğu iller sırasıyla, Rize (% 58,1), Artvin (% 57,3) ve Gümüşhane (% 55,4) olarak tahmin edilmiştir.

18. Soru

Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) verilerine göre Türkiye’de işsizlik oranı hangi üç ilde en azdır?

Cevap

Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) verilerine göre en az işsizlik olan üç ilin 81 il içindeki gelişmişlik sıralaması Bayburt (66), Artvin (43), Gümüşhane (71) sıralamasında oluşmuştur (DPT, İllerin Sosyo-ekonomik Gelişmişlik Sıralaması, 2003). Bu illerde işsizliğin düşük olmasının nedenlerinden biri yoğun göç vermeleridir.

19. Soru

2005-2010 yılları arasında işsizliğin en yoğun olduğu yaş aralığı nedir?

Cevap

2005-2010 döneminde işsizliğin en yoğun olduğu yaş aralığı hep 15-24 olmuştur.

20. Soru

Dünyada üstesinden gelinmesi gereken toplumsal sorunların ilki nedir?

Cevap

Yoksulluk dünyada üstesinden gelinmesi gereken toplumsal sorunların başında gelmektedir. Birleşmiş Milletler 1996 yılını ‘Uluslararası Yoksulluğun Yok Edilmesi Yılı’ ilan ederken yoksulluğun dünyadaki en önemli 12 probleminden biri olduğunu da kabul etmiştir.

21. Soru

Coğrafi mobilite işsizliğin nedenleri nelerdir?

Cevap

Genç nüfus, kış aylarında oluşan mevsimlik işsizlik, göç, nitelik, iş gücü piyasası kurumlarının etkinlik problemleri, coğrafi mobilite işsizliğin nedenleri arasındadır.

ÜNİTE 6: İŞSİZLİKLE MÜCADELE VE İSTİHDAM POLİTİKALARI

GİRİŞ

Günümüzde gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin en önemli sorunu işsizliktir. İşsizlik, toplumun ekonomik ve sosyal gelişmesini etkiler. İşsizliği azaltmak ve ortadan kaldırmak istihdam politikalarıyla mümkündür.

İŞSİZLİKLE MÜCADELEDE ESNEKLİK YAKLAŞIMI

Dünya’da, 1970 yılı ve sonrasında işsizlikte artış yaşanmaya başlamıştır. Konuyla ilgili olarak işsizlikle mücadele edebilmek için;

- Sayısal esneklik,
- Zamana göre esneklik,
- Fonksiyonel esneklik,
- Ücret esnekliği ve
- Uzaklaşma stratejileri ele alınmaktadır.

SAYISAL ESNEKLİK: İşletmelerin gereksinim duyacakları işgücü miktarı ve niteliğini, değişen ekonomik ve teknolojik şartlara, piyasadaki talep miktarına ve yeni üretim tekniklerine göre değiştirme serbestisi olup, ekonomik kriz dönemlerinde önem kazanır.

ZAMANA GÖRE ESNEKLİK: Normal çalışma süreleri dışında işletme açısından, ihtiyaç duyulan sürelerde işin yapılması, işçi açısından da iş süresinin başlangıç ve bitişinin çalışanın kişisel durumuna ve kendi isteklerine göre ayarlanmasıdır.

FONKSİYONEL ESNEKLİK: Çalışanların işyerlerinde değişiklikleri yapabilmesi ve çeşitli görevleri üstlenebilmesidir.

ÜCRET ESNEKLİĞİ: Emek piyasası ve rekabet koşullarındaki değişim karşısında işverenin çalışanların ücretleri üzerinde değişiklik yapabilme yetkisini yaratmak üzerinedir ve ücretlendirmenin bireysel temellere dayandırılmasını gerektirir.

UZAKLAŞMA STRATEJİLERİ: Belirli bir işin, hizmetin ya da üretimin işletme dışındaki başka işyerlerinde ya da işletme içinde başka işçiler çalıştırılarak yerine getirilmesidir.

İŞSİZLİKLE MÜCADELEDE MAKROEKONOMİK POLİTİKALAR

İşsizlikle mücadele ederken uygulanabilen makroekonomik politikalar bulunmaktadır. Bunlar;

İSTİHDAM VE İŞSİZLİK

- Liberal politikalar,
- Talep yönlü politikalar,
- Arz yönlü politikalar,
- Sözleşmeye dayalı politikalar ve
- Kurumsal politikalar.

LİBERAL POLİTİKALAR: Liberal iktisadi düşüncenin, piyasa işleyişinin bir sonucu olan işsizlikle mücadele için doğal oran teorisi ve zamanlar arası ikame teorileri kullanılmaktadır. Doğal oran teorisine göre, kamunun denge işsizlik oranına müdahaleleri istenmezken, uzun dönemde işsizlik oranındaki konjonktürel dalgalanmalara müdahaleleri kabul edilebilir. Zamanlar arası ikame teorisinde ise, her iki müdahale de doğru kabul edilemez.

TALEP YÖNLÜ POLİTİKALAR: Emek talebinin artırılmasına yönelik uygulanan politikalar; emek talebini de arttıracaktır. Doğrudan kamu istihdamı politikası ile ürün talep politikaları olarak iki grup altında incelenebilir.

Doğrudan kamu istihdamı politikasının amacı, kamunun almış olduğu tedbirlere rağmen işsizliğin azaltılamadığı durumlarda işsizleri kamu sektöründe istihdam ederek işsizlerin satın alma güçlerini arttırmaktır. Ürün talep politikaları ise, kamu harcamalarını arttırarak veya vergileri azaltarak toplam talebin ve sonrasında istihdamın artırılmasıdır.

ARZ YÖNLÜ POLİTİKALAR: İşsizlikle mücadelede arz yönlü politikaların amacı ise, emek piyasası içerisinde emek arz edenler ile emek talep edenler arasında etkin bir eşleşmenin sağlanmasıdır. Bu amacın gerçekleştirilmesi için işgücünün eğitim düzeyini geliştirmeye, emek piyasasındaki bilgi eksikliklerini gidermeye ve emek hareketliliğini sağlamaya yönelik; fiziksel ve beşeri sermayeyi geliştiren politikalar, iş arama yardımı ve bilginin yayılması politikası veya emek hareketliliğini arttırmaya yönelik politikaların uygulanması gerekmektedir.

SÖZLEŞMEYE DAYALI

POLİTİKALAR: Emekliliği yaklaşan çalışanları erken emekli etme, işverenleri hem yeni istihdam hem de işten çıkarma konusunda isteksiz yapan işçi devri maliyetlerini hedefleyen politikalar, çalışanlara kârdan pay verilmesini öngören kâr paylaşımı politikası, işsizlerin istihdam olanaklarını arttıran ve işten çıkarılma etkilerini en aza indiren yeni işe alma sübvansiyonları ve katılım belgesi olan işsizleri işe alan işverenlere işsizlik sigortası fonundan belirli bir miktar ödeme yapılmasını sağlayan gelir aktarım politikasıdır.

KURUMSAL POLİTİKALAR: Hedef kitlesi emek piyasası ile ilgili kurumlar ve kurumsal

düzenlemeler olan, işsizliği azaltmayı amaçlayan, sendikacılık ve toplu pazarlık sisteminde reform yapan politikalar ve işsizlik sigortasıdır. Sendikalar, emek piyasası içerisinde özellikle ücretin belirlendiği toplu pazarlık sürecinde önemli bir güç oluşturmaktadır ve sendikaların var olduğu işyerlerinde ücret düzeyleri yüksek olmakla birlikte, işsizliğin yüksek olduğu görülmektedir. İşsizlik sigortası ise, emek piyasasındaki işsizleri, işsizliğin neden olduğu ekonomik ve sosyal olumsuzluklardan korumak amacıyla yapılan ödemeleri kapsar.

İŞSİZLİKLE MÜCADELEDE EMEK PİYASASI POLİTİKALARI

Hem bireyler üzerinde hem de toplumda ekonomik ve sosyal yönden sorunlara neden olan bir olgu olan işsizlik, gelir kaybına neden olması ve sosyal yönden de olumsuzluk yaratması nedeniyle hem ekonomik hem de sosyal maliyeti dikkate alınarak çözüm araştırması yapılması gerekmektedir. Bu sebeple, işsizlerin ve işini kaybetme riski bulunanların istihdam edilmeleri ya da gelir güvencesi sağlamaları için emek piyasası politikaları önem kazanmaktadır. Emek piyasası politikaları;

- Pasif ve
- Aktif politikalar olarak ikiye ayrılır.

Bireyin ekonomik sıkıntısının belirli bir oranda finanse edilmesi amacıyla “pasif istihdam politikaları” düzenlenirken sadece ekonomik finansmanın yeterli olmadığı düşüncesiyle bireyi istihdama dâhil etmeyi sağlayabilecek “aktif istihdam politikaları” düzenlenmektedir.

PASİF İSTİHDAM POLİTİKALARI

Pasif istihdam politikaları işsizleri ekonomik olarak desteklemeyi amaçlar. Diğer bir deyişle, işsizliğin azalması için istihdamı arttırmak değil, işsizleri ekonomik olarak destekleyerek işsizliğin neden olabileceği bireysel ve toplumsal zararları azaltmayı hedefler. Her ülkede uygulanan politikaları farklılık gösterebilmektedir. Pasif istihdam politikalarını,

- İşsizlik sigortası,
- Ücret garanti fonu,
- Kısa çalışma ödeneği,
- Kıdem tazminatı,
- Erken emeklilik ve
- İşsizlik yardımı ya da sosyal yardımlar

olarak sıralamak mümkündür.

İŞSİZLİK SİGORTASI: Pasif politikalar arasında en fazla öneme sahip olan uygulamadır ve çalışanları hedefleyerek, kendi iradesi dışında belirli bir süre işsiz kalanlara,

İSTİHDAM VE İŞSİZLİK

kendisine uygun bir iş buluncaya kadar gelir desteği sağlamaktadır. Ülkemizde, 2000'li yılların başında 4447 sayılı işsizlik Sigortası Kanunu ile yürürlüğe girmiştir ve finansmanı genelde işçi, işveren ve devlet tarafından ödenen primlerle karşılanmaktadır. İşsizlik sigortasından yararlanan bireyin ödenekten yararlanma süresi dolmadan istihdama katılması mümkün olacak şekilde aktif istihdam politikalarıyla eşgüdüm içerisinde yürütülmelidir, çünkü sigortadan yapılacak ödenek sınırlı bir süreyi kapsamaktadır.

ÜCRET GARANTİ FONU: İşsizlik sigortası fonu bünyesinde 4857 sayılı iş kanununun yürürlüğe girmesiyle kurulmuş olan ücret garanti fonu, işverenin ödeme gücüne düştüğü hâllerde işçilerin iş ilişkisinden kaynaklanan son üç aylık ücret alacaklarını karşılamak amacıyla oluşturulmuştur. Ücret garanti fonu gelirleri, işverenlerce işsizlik sigortası primi olarak yapılan ödemelerin işveren payının yıllık toplamının yüzde biri ile bu primlerin değerlendirilmesinden elde edilen kazançlardan oluşur. Ücret garanti fonunun giderleri ise işçilere ücret ödemelerinden ve Türkiye İş Kurumu Yönetim Kurulu Kararı ile Ücret Garanti Fonuna ilişkin olarak Türkiye İş Kurumu tarafından yapılan giderlerden oluşmaktadır. Ücret alacağı dışında kalan işverenden diğer alacaklar ücret garanti fonu kapsamı dışındadır.

KISA ÇALIŞMA ÖDENEĞİ: Bu pasif istihdam politikasından işverenin "genel ekonomik kriz veya zorlayıcı sebeplerle işyerindeki haftalık çalışma sürelerini geçici olarak önemli ölçüde azaltması veya işyerinde faaliyetini tamamen veya kısmen geçici olarak durması hâlinde" çalışanlar yararlanmaktadır. Kısa çalışma ödeneği miktarı, işsizlik sigortası ödeneği miktarını geçemez ve çalışma hayatı ile çalışma barışını koruma ve çalışanların dışsal faktörler nedeniyle zarar görmelerinin engellenmesi amacıyla uygulanır. Çalışanların ekonomik krizden en az düzeyde zarar görmelerini sağlayabilmek adına büyük bir rol üstlenmektedir.

KIDEM TAZMİNATI: İş sözleşmesi sona eren işçiye çalıştığı süreye göre ödenen paradır ve işverenlerin işçileri kolayca işten çıkarmasını engellemektir. İşten çıkarılan çalışan ya da çalışanların yerine yeni personel alınma zorunluluğu maliyetlerde artışa neden olacaktır. Bu nedenle mevcut çalışanların değişen koşullara ve ihtiyaçlara göre istihdamlarının devam edilmesi daha olumlu bir durum yaratmaktadır.

ERKEN EMEKLİLİK: Emek piyasasında bulunan ancak verimliliği azalmaya başlayan nüfusun emekli olmasıdır ve emeklilik yaşına yaklaşp işsiz kalan ya da işsiz kalma riski yüksek olan bireyleri ilgilendirmektedir. Emek piyasasında verimlilikleri azalan çalışanların erken emeklilik ile işten ayrılmaları, ülkedeki çalışma çağındaki nüfusa istihdam imkânı sağlayacaktır. Böylelikle erken emeklilik sistemi işçi, işveren ve toplum açısından faydalıdır. Bu nedenle erken emeklilik politikasını uygulayan ülkelerin güçlü bir ekonomik yapıya ve yüksek genç nüfus oranına sahip olması beklenmektedir.

İŞSİZLİK YARDIMI: Sadece devlet tarafından finanse edilen, gelir desteği sağlayan pasif istihdam politikalarının bir diğeridir. İşsizlik yardımlarından belirli bir süre yararlanılabileceği gibi, ihtiyaç durumu devam ettiği sürece de yararlanılmaktadır. Genel olarak işsizlik yardımları, bir ülkede yaşamsal ihtiyaçlarını karşılayabilmek için gelir desteğine ihtiyaç duyan bireylere yapılacak her türlü ayni ve maddi desteği kapsamaktadır.

AKTİF İSTİHDAM POLİTİKALARI

İş bulma zorluklarını giderme, yeni istihdam alanları açma, emek arz ve talebini kurumsal yapılanmalar sayesinde bir araya getirerek emek piyasasını kolaylaştırma ilkeleri üzerine kurulmuştur. Türkiye İş Kurumu'na göre ise "işsizliği azaltmak, istihdamı korumak ve arttırmak amacıyla iş ve meslek danışmanlığının sunulduğu, kariyer yönetimi hizmetlerinin verildiği, iş analizlerinin ve meslek sınıflandırmasının yapıldığı, istihdamla ilişkilendirilmiş çeşitli meslek eğitiminin uygulandığı, iş arama stratejilerinin geliştirildiği programlar bütünüdür. Bu başlık altındaki politikalar;

- İşgücü talebini arttırarak işsizliği önlemeye yönelik önlemler: Ücret ve istihdam sübvansiyonları,
 - Kendi işini kuranlara yardım programları,
 - Doğrudan kamu istihdamı,
 - Mesleki eğitim programları
 - Kamunun eşleştirme ve danışmanlık hizmetleridir.
- İşsizliği sınırlayıcı önlemler:
 - Haftalık çalışma süresinin kısaltılması,
 - Esnek çalışmanın yaygınlaştırılması,
 - İşgücü hareketliliğinin arttırılmasıdır

İSTİHDAM VE İŞSİZLİK

ÜCRET VE İSTİHDAM

SÜBVANSİYONLARI: Özelleştirme politikaları ya da diğer ekonomik gerekçelerle işyerlerini kapatmayı ya da çalıştırdığı işgücünün beceri ve yeteneklerinin yeni teknolojilere uygun olmadığı düşüncesiyle işyerinde işten çıkarma yapmayı düşünen işverenlere uygulanacak ücret ve istihdam sübvansiyonları işsizliğin artışının engellenmesinde önemli bir politika aracıdır. Devlet yeterli sermayesi olmayan, sermaye birikimi sürecinde olan ve yeni kurulan işletmelere çalışanların ücretlerini sübvansiyon ederek destek olmaktadır. Ücret ve istihdam sübvansiyon uygulamasının altında yatan temel gerekçe işgücü maliyetini ucuzlatmak ve istihdam artışını teşvik etmektir. En belirleyici özelliği, ücret ve istihdam sübvansiyonlarının doğrudan işyeri ve/veya işverenlere yönelik olmasıdır.

KENDİ İŞİNİ KURANLARA YARDIM

POLİTİKALARI: Kendi işini kuranlara yapılan yardımlar bir açıdan istihdam sübvansiyonudur ve doğrudan ücretli istihdamıyla ilgilidir. Kendi hesabına çalışanları ve yeni girişimcileri de kapsamaktadır. İstihdam yaratılması konusunda KOBİ olarak adlandırılan küçük ve orta büyüklükteki işletmeler oldukça etkilidir. Bu nedenle OECD ülkelerinin çoğunluğunda yeni teknolojilere uyum ve dış pazarlara açılma konusunda işletmelere devlet ya da kamu tarafından destek verilmektedir. Bu kapsamda küçük ve orta büyüklükteki işletmelere sadece maddi destek sağlamakla yetinilmemekte, aynı zamanda kendi işini kuracak kişilere hem ilgi duydukları mesleklerde hem de gelişme şansı bulunan sektörlerde eğitim hizmeti verilerek gerekli donanımın kazandırılması da sağlanmakta ve işletmelere danışmanlık desteği de verilmektedir.

DOĞRUDAN KAMU İSTİHDAMI: Genellikle alt yapı, çevre koruma ve iyileştirme, kamuya açık mekânların bakımı ve onarımı, sağlık ve refah hizmetleri ile belediye hizmetleri gibi bazı kamu alanlarında geçici istihdam imkânı sağlamaktadır. Doğrudan kamu istihdamı politikası emek piyasasında kolayca kendilerine uygun bir iş bulamayacak olan sosyo-politik anlamda dezavantajlı olan grupların emek piyasasından kopmasını engellemektir. Bu kapsamda doğrudan kamu istihdam politikalarının temel amaçlarını işsiz olan ve politikadan yararlanmak isteyenlere “çalışma deneyimi kazandırma, onları çalışmanın gerektirdiği işleyiş ve disipline alıştırmaya ve işin gerektirdiği nitelikleri öğrenmesini sağlama” amaçlanır. Konjonktürün etkisini gidermeye

yönelik kamu istihdam programları, hedeflenmiş kamu istihdamı programları ve zorunlu çalışma programları olarak üç grupta ele alınmaktadır.

MESLEKİ EĞİTİM PROGRAMLARI: Uzun zamandır işsiz olanlar ile yeterince kalifiye olmayan çalışanlara mesleki bilgi ve beceri kazandırmak için uygulanmaktadır ve genç nüfusa başarılı bir meslek yolu hazırlamak ve ekonomiye kalifiye eleman yetiştirmek adına oldukça önemlidir. Programların işsizleri gelişen sektörlerle hazırlayabilir nitelikte olması gerekir ve işsizlere ekonomide önemi artan sektörlerin ihtiyaç duydukları beceri ve bilgileri kazandırmalıdır.

Eğitim programları ayrıca işsizlerin ihtiyaçlarına yönelik olmalı, katılımcılara pazarlanabilir beceriler sunmalı ve programların yürütülmesinde mevcut eğitim kurumlarıyla da işbirliği içerisinde olunmalıdır. Mesleki eğitim programlarının kapsamına uzun süreli işsiz kalanlar, toplu olarak işten çıkarılanlar ile emek piyasasına girme güçlüğü çeken özürllüler, kadınlar, gençler, (eski) hükümlülerden oluşan dezavantajlı gruplar girmektedir.

KAMUNUN EŞLEŞTİRME VE DANIŞMANLIK HİZMETLERİ: Kamunun emek piyasasındaki bilgi eksikliğini gidermeye, işçi-işveren eşleştirmesini sağlamaya ve geliştirmeye yönelik faaliyetlerini kapsamaktadır. Amaç, emek piyasasında emeğini arz edenler ile emek talep edenleri karşılaştırmak, karşılıklı beklentileri uyumlu olanları eşleştirmek, beceri ve bilgi eksikliği olanlara gerekli mesleki eğitimi sağlanmaktadır.

Ayrıca iş arama yöntemleri ve iş görüşmesi teknikleri konusunda eğitim sunulmakta; işsizlerin çalışma isteğini artırma hizmetleri de verilmektedir. Kamunun eşleştirme ve danışmanlık hizmetlerinden daha çok kadın ve gençlerin yararlanmakta olduğu belirtilebilir.

SORU-CEVAP

1. Soru

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO)'nın, 2003 yılı için yaptığı belirlemelere göre dünyadaki işsizlerin nüfusu ne kadardır?

Cevap

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO)'nın, 2003 yılı için yaptığı belirlemelere göre dünyada işsizlerin 180 milyona ulaştığı kabul edilmektedir ki, bu rakam günümüzde çok daha yüksektir.

2. Soru

Esneklik yaklaşımının içerdiği esneklik modelleri ve stratejiler nelerdir?

Cevap

İSTİHDAM VE İŞSİZLİK

Esneklik yaklaşımı kapsamında sayısal esneklik, zamana göre esneklik, fonksiyonel esneklik, ücret esnekliği ve uzaklaşma stratejileri yer almaktadır.

3. Soru

Sayısal esneklik nedir?

Cevap

Sayısal esneklik, işletmelerin gereksinim duyacakları iş gücü miktarı ve niteliğini, değişen ekonomik ve teknolojik şartlara, piyasadaki talep miktarına ve yeni üretim tekniklerine göre değiştirme serbestisi olarak tanımlanmaktadır.

4. Soru

Zamana Göre Esneklik nedir?

Cevap

İşsizlikle mücadelede gündeme gelen bir başka esneklik yaklaşımı ise çalışma sürelerine ya da zamana göre esnekliktir. Zamana göre esneklik, "normal çalışma süreleri dışında işletme açısından, ihtiyaç duyulan sürelerde işin yapılması, işçi açısından da iş süresinin başlangıç ve bitişinin çalışanın kişisel durumuna göre ayarlanması" olarak ifade edilmektedir. Çalışanların çalışma sürelerini kendi isteklerine göre belirlemesi zamana göre esnekliktir.

5. Soru

Fonksiyonel Esneklik nedir?

Cevap

İç esneklik olarak da ifade edilen fonksiyonel esneklik, çalışanların iş yerlerinde değişik işleri yapabilmesi ve çeşitli görevleri üstlenebilmesi olarak tanımlanmaktadır.

6. Soru

Ücret Esnekliği nedir?

Cevap

İşsizlikle mücadelede bir başka esneklik uygulaması ise ücret esnekliğidir. Genel anlamıyla ücret esnekliği, emek piyasası ve rekabet koşullarındaki değişme karşısında işverenin çalışanların ücretleri üzerinde değişiklik yapabilme yetkisini yaratmaktadır. Ücret esnekliğinin temelinde ücretlendirmenin bireysel temellere dayandırılması yer almaktadır.

7. Soru

Esneklik uygulamaları arasında yer alan Uzaklaşma Stratejisi nedir?

Cevap

Bir diğer esneklik uygulaması ise işletmelerde uzaklaştırma stratejisinin

uygulanmasıdır. Uzaklaştırma stratejisi ile ifade edilmek istenen hizmetin ya da üretimin işletme dışındaki başka iş yerlerinde ya da işletme içinde başka işçiler çalıştırılarak yerine getirilmesidir.

8. Soru

İşsizlikle mücadelede uygulanan makroekonomik politikalar nelerdir?

Cevap

İşsizlikle mücadele ederken uygulanan makroekonomik politikaları liberal politikalar, talep yönlü politikalar, arz yönlü politikalar, sözleşmeye dayalı politikalar ve kurumsal politikalar olarak beş başlık altında toplamak mümkündür.

9. Soru

Liberal Politikaların işsizliğe bakış açısı nasıldır?

Cevap

Liberal iktisadi düşünceye göre işsizlik, piyasa işleyişinin bir sonucu olarak görülmektedir. Buna göre, istihdam politikaları özellikle de aktif istihdam politikaları ile işsizliğe müdahale edilmesi, liberal düşüncenin öngördüğü görünmez ele müdahale olarak algılanmaktadır. Liberal düşünceye sahip olanlar tarafından piyasaya müdahale arzu edilen bir durum değildir.

10. Soru

Liberal iktisadi düşüncenin işsizlikle mücadeledeki çözüm önerileri nelerdir?

Cevap

Liberal iktisadi düşüncenin işsizlikle mücadelede iki çözüm önerisi bulunmaktadır. Bunlar; doğal oran teorisinin piyasa dengesine dayanan türü ve diğeri de zamanlar arası ikame teorisidir. Doğal oran teorisinin piyasa dengesine dayanan türü önerisine göre, kamunun uzun dönemde denge işsizlik oranına müdahaleleri istenmezken işsizlik oranındaki konjonktürel dalgalanmalara müdahaleleri kabul edilebilir olarak değerlendirilmektedir. Bu teoriye göre, bireylerin fiyat ve ücretlere yönelik beklentileri doğru olduğunda işsizlik doğal oranında olacaktır. Zamanlar arası ikame teorisine göre ise uzun dönemde denge işsizlik oranına ve işsizlik oranındaki konjonktürel dalgalanmalara müdahale etmenin doğru olmadığı ifade edilmektedir. Buna göre, eğer işçiler reel ücretlerin geçici olarak düşük olduğuna ve gelecekte yükseleceğine inanırsa işçiler şimdi daha az çalışarak gelecekte daha çok çalışmaya karar verebilecektir.

11. Soru

İSTİHDAM VE İŞSİZLİK

İşsizlikle mücadelede emek talebinin artırılması amacına dayanan politika hangisidir?

Cevap

İşsizlikle mücadelede uygulanan bir başka politika ise emek talebinin artırılması amacına dayanan talep yönlü politikalarlardır. Buna göre, mal ve hizmet talebinde ortaya çıkacak bir artış, emek piyasasında da emek talebini arttıracaktır.

12. Soru

İşsizlikle mücadelede uygulanan arz yönlü politikaların amacı nedir?

Cevap

İşsizlikle mücadelede uygulanan arz yönlü politikaların amacı emek piyasası içerisinde emek arz edenler ile emek talep edenlerin karşılaştırılması, bir başka ifadeyle etkin bir eşleşmenin sağlanmasıdır. Bu amacı gerçekleştirmek için iş gücünün eğitim düzeyini geliştirmeye, emek piyasasındaki bilgi eksikliklerini gidermeye ve emek hareketliliğini sağlamaya yönelik bazı politikalar uygulanması gerekmektedir.

13. Soru

Kurumsal politikaların amacı nedir?

Cevap

Kurumsal politikalar, emek piyasası ile ilgili kurumları değiştirerek kurumsal düzenlemelerin emek piyasaları üzerindeki bozucu etkilerini gidermeyi ve işsizliği azaltmayı amaçlamaktadır.

14. Soru

Emek piyasası politikaları temelde hangi başlıklar altında ele alınmaktadır?

Cevap

Emek piyasası politikalarını temelde pasif ve aktif politikalar olarak iki başlık altında ele almak mümkündür. Bireyin ekonomik sıkıntısının belirli bir oranda finanse edilmesi amacıyla "pasif istihdam politikaları" düzenlenirken sadece ekonomik finansmanın yeterli olmadığı düşüncesiyle bireyi istihdama dahil etmeyi sağlayabilecek "aktif istihdam politikaları" düzenlenmektedir.

15. Soru

Gelir desteği sağlayan pasif istihdam politikaları nelerdir?

Cevap

Gelir desteği sağlayan pasif istihdam politikalarını işsizlik sigortası, ücret garanti fonu, kısa çalışma ödeneği, kıdem tazminatı, erken emeklilik ve işsizlik

yardımları ya da sosyal yardımlar olarak sıralamak mümkündür.

16. Soru

Pasif istihdam politikaları kapsamında yer alan Kıdem Tazminatı nedir?

Cevap

Pasif istihdam politikaları kapsamında yer alan bir diğer uygulama ise kıdem tazminatıdır. Genel tanımıyla kıdem tazminatı, iş sözleşmesi sona eren işçiye çalıştığı süreye göre ödenen paradır. Ancak burada dikkat edilmesi gereken iş sözleşmesinin sona eriş biçimi ve çalıştığı süredir. Ayrıca kıdem tazminatı ücret tutarına göre işverence ödenmelidir. Kıdem tazminatı ödemenin amacı işverenlerin işçileri kolayca işten çıkarmasını engellemektir. Ayrıca işten çıkarılan işçiye kıdem tazminatı ödenmesi iş yerinde iş güvencesinin sağlanması açısından da önemlidir.

17. Soru

Bir ülkede erken emeklilik politikasının uygulanmasının temel amacı nedir?

Cevap

Bir ülkede erken emeklilik politikasının uygulanmasının temel amacı, işsizliğin azaltılmak istenmesidir. Şöyle ki, emek piyasasında verimlilikleri azalan çalışanların erken emeklilik ile işten ayrılmaları, ülkedeki çalışma çağındaki nüfusa istihdam imkanı sağlayacaktır. Bu nedenle erken emeklilik gibi bir politikayı uygulayan ülkelerin güçlü bir ekonomik yapıya ve yüksek genç nüfus oranına sahip olması gerekmektedir.

18. Soru

Aktif istihdam politikaları hangi ilkeler üzerine kurulmuştur?

Cevap

Aktif istihdam politikaları iş bulma zorluklarını giderme, yeni istihdam alanları açma ve emek piyasasını kolaylaştırma ilkeleri üzerine kuruludur.

19. Soru

Ücret ve istihdam sübvansiyonunun temel gerekçesi nedir?

Cevap

Ücret ve istihdam sübvansiyonunun temel gerekçesi iş gücü maliyetini ucuzlatmak ve istihdam artışını teşvik etmektir. Ücret ve istihdam sübvansiyonları doğrudan işverenlere yöneliktir.

20. Soru

İSTİHDAM VE İŞSİZLİK

Doğrudan Kamu İstihdamı ne işe yarar?

Cevap

Bir diğer aktif istihdam politikası aracı ise doğrudan kamu istihdamı sağlanmasıdır. Doğrudan kamu istihdamı politikası işsizlere bazı kamu alanlarında geçici istihdam imkanı sağlamaktadır. Bu alanlara genellikle alt yapı, çevre koruma ve iyileştirme, kamuya açık mekanların bakımı ve onarımı, sağlık ve refah hizmetleri ile belediye hizmetleri olarak sıralamak mümkündür.

21. Soru

Mesleki eğitim programları ne amaçla ve hangi gruplar için oluşturulmaktadır?

Cevap

Mesleki eğitim programları, uzun zamandır işsiz olanlar ile yeterince kalifiye olmayan çalışanlara mesleki bilgi ve beceri kazandırır. Aktif istihdam politikaları kapsamında uygulanan mesleki eğitim programlarının kapsamına uzun süreli işsiz kalanlar, toplu olarak işten çıkarılanlar ile emek piyasasına girme güçlüğü çeken özürsüzler, kadınlar, gençler, (eski) hükümlülerden oluşan dezavantajlı gruplar girmektedir.

22. Soru

Kamunun eşleştirme ve danışmanlık hizmetleri ile ifade edilmek istenen nedir?

Cevap

İşsizliği önlemeye yönelik bir diğer aktif istihdam politikası ise kamunun eşleştirme ve danışmanlık hizmeti sağlamasıdır. Kamunun eşleştirme ve danışmanlık hizmetleri ile ifade edilmek istenen, kamunun emek piyasasındaki bilgi eksikliğini gidermeye, işçi-işveren eşleştirmesini sağlamaya ve geliştirmeye yönelik faaliyetlerdir.

ÜNİTE 7-8: TÜRKİYE'DE İSTİHDAM POLİTİKALARI

ÜNİTE 7-8: TÜRKİYE'DE İSTİHDAM POLİTİKALARI

GİRİŞ

Her ülke çalışabilir nüfusu mümkün olduğunca istihdamda tutarak işsizliği azaltmayı amaçlar. Bu sadece piyasanın kendi işleyişiyle değil, piyasayı yönlendiren ve düzenleyen politikalarla mümkün olur. Türkiye'de istihdam politikaları da dönemsel açıdan iki kısma ayrılarak bu ünite açıklanacaktır.

KALKINMA POLİTİKALARI AÇISINDAN İSTİHDAM POLİTİKALARI

Ülkemizde ekonominin planlanmasına 1963'te başlanmış ve bu tarihten itibaren beşer yıllık kalkınma planları hazırlanmıştır. Genel bir değerlendirme yapılırsa, planlı dönemin

başından 1980'e kadar işsizlik, ekonomideki yapısal sorunlardan kaynaklanan bir sonuç olarak görülmüş ve dolayısıyla aktif ya da pasif politikalar geliştirmeye gerek duyulmamış, gereken kalkınma hızına ulaşıldığında işsizliğin büyük oranda azalacağı düşünülmüştür. 1963-1967 yılları arasındaki Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (BBYKP), tarımsal nüfusun köyden kente göçünün artması sonucu işsizliğin arttığı tespitini, tarımsal nüfusu yerinde tutmak için politikalar geliştirilebileceğini, işgücü fazlasının Batı Avrupa ülkelerine ihracı ve nüfus planlaması gibi önlemleri kapsamaktadır. 1968-1972 yılları arasındaki İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planında (İBYKP) hedeflenen kalkınma hızının, işsizliğin fazla olduğu bölgelerde ve istihdam potansiyeli yüksek olan sektörlerde yatırımlar yapılmasının istihdamı en üst seviyeye ulaştıracağı belirtilmiş, ancak öngörülen sonuçlara ulaşamamış ve işsizlik oranı artmaya devam etmiştir. 1973-1977 yılları arasındaki Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planında (ÜBYKP) artmaya devam eden işsizlik oranının hızlı kalkınma ile ancak 1990'larda çözülebileceği belirtilmiş ve bunun için de emek-yoğun teknolojilere, sermaye-yoğun teknolojilerin gelişimini engellemeyecek şekilde yönelmesi gerektiği vurgulanmıştır. 1979-1983 yılları arasındaki Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı (DBYKP) ise ekonomik ve siyasal şartların kötüye gitmesi sonucu bir yıl gecikmiştir. Yine tarımsal nüfusun istihdamı üzerinde durulmuş ve kentsel çözümler için de altyapı, imar ve bayındırlık faaliyetlerini hızlandırmak ile emek arz fazlası olan bölgelerde yatırımların yoğunlaştırılması gerektiği öngörülmüştür.

1980 YILINDAN GÜNÜMÜZE İSTİHDAM POLİTİKALARI

1980'den itibaren uygulamaya konan kalkınma planlarında girişimciliğin teşvik edilmesi, küçük işletmelerin desteklenmesi ve mesleki eğitimin aranan vasıfları karşılamaya yönelik olması gibi tedbirlerin, işsizliğin gençler açısından doğurduğu olumsuz sonuçları ortadan kaldıracağı ve istihdam piyasasının genişletilmesinin faydalı olacağı belirtilmektedir. 1985-1989 yılları arasındaki Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı hedefine ulaşamamış; 1990-1994 yılları arasındaki Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planında, belirtilen amaçlara yönelik planlanan İstihdam ve Eğitim Projesinin (İEP) uygulanması ancak 1994'te başlayabilmiştir. 1996-2000 yılları arasındaki Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planında "Güneydoğu Onarım

İSTİHDAM VE İŞSİZLİK

Projesi", "Özelleştirme Uygulamalarına Yardım ve Sosyal Güvenlik Ağı Projesi" (ÖYSGAP) ve "Özelleştirme Sosyal Destek Projesi" (ÖSDP) gibi projeler uygulanmış, İşsizlik Sigortası kurulmuş, İş ve İşçi Bulma Kurumu, Türkiye İş Kurumu'na (İŞKUR) dönüştürülüp etkinliği artırılmıştır.

2001-2005 yılları arasındaki Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, ilk defa bir ulusal istihdam stratejisinden söz etmesiyle diğer planlardan ayrılır. Bu dönemde AB'ye uyum kriterleri, mesleki standartların oluşturulması ve belgelendirme faaliyetleri söz konusudur. 2007-2013 yılları arasındaki Dokuzuncu Beş Yıllık Kalkınma Planında istihdam sorununun nispeten hafiflediği ancak talep vasfı uyumsuzluğunun devam ettiği belirtilmekte ve üç temel politika benimsenmektedir. Bu politikalar;

- İlk kez üzerinde durulan işgücü piyasası esnekliğini geliştirici tedbirler alınması,
- Eğitimin işgücü talebine duyarlı hale getirilmesi,
- Aktif işgücü piyasası politikasının geliştirilmesidir.

HÜKÜMET PROGRAMLARI VE BELGELERİ AÇISINDAN İSTİHDAM POLİTİKALARI

Son üç hükümetin programlarındaki işgücü piyasaları ile ilgili öngörü ve hedefler Türkiye'deki istihdam politikalarını anlamak açısından önem taşımaktadır.

1.Hükümet işsizlikle mücadelede dolaylı denilebilecek iki temel politika gütmüştür:

- İstikrarlı bir büyüme kapasitesinin yakalanmasıyla istihdamın artırılması ve
- İşgücü piyasasının düzenlenip etkinleştirilmesi.

2.Hükümet programında, istihdamı güçleştiren mali ve idari yüklerin azaltılması, işgücü esnekliği politikaları ve mesleki eğitim programlarına vurgu ön plandadır. Acil eylem planı kapsamında alt yapı yatırımlarının hızlandırılması, KOBİ'lere destek ile Ekonomik ve Sosyal Konsey'in yapı ve faaliyetlerini etkinleştirmek de vardır.

3.Hükümet planında işgücü piyasasında yapılacak reformlarla daha fazla istihdam sağlanacağı vurgulanmaktadır. Ulusal İstihdam Stratejisi kapsamındaki programda, başta vasıfsız işgücüne nitelik kazandırmak ve yapısal işsizlik için uzun vadeli tedbirler almak vardır. Ayrıca bu hükümet planında ulusal istihdam stratejisinin resmen yürürlüğe konması ve kadınların işgücüne katılımlarını arttırmaya yönelik çalışmalar da bulunmaktadır.

Türkiye'deki işgücü piyasasına yönelik incelenmesi gereken bir başka unsur da kamu eliyle hazırlanan bazı belge ve eylem planlarıdır: 1.İstihdam ve Mesleki Eğitim İlişkisinin Güçlendirilmesi Eylem Planı; Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı ve Yüksek Öğretim Kurulu Başkanlığı tarafından oluşturulmuştur. Dokuz öncelik alanı olan bu planın amacı,

mesleki ve teknik eğitimin iş piyasasının ihtiyaçları doğrultusunda verilmesi, eğitim-istihdam ilişkisinin güçlendirilmesi, hayat boyu öğrenme anlayışı içinde aktif işgücü politikalarının etkin olarak uygulanması, mesleksizlik sorununun giderilmesi ve işgücünün istihdam edilebilirliğinin artırılmasıdır.

2.Hayat Boyu Öğrenme Stratejisi Belgesi, işgücü arzının niteliğini etkileyecek tedbirleri kapsamaktadır. Bunlar arasında, okullaşma oranının artırılması, eğitim kurumlarının iyileştirilmesi, öğretim programlarının sürekli güncellenmesi, işgücünün niteliğinin artırılması gibi öncelikler bulunmaktadır.

3.Türkiye Sanayi Stratejisi Belgesi üç ana stratejik hedef üzerine odaklanmaktadır:

- Orta ve yüksek teknoloji sektörlerinin üretim ve ihracat payının artırılması,
- Düşük teknoloji sektörlerinde katma değeri yüksek ürünlere geçişin sağlanması ve
- Becerilerini sürekli geliştiren şirketlerin ekonomide ağırlığının artırılması.

4.Ulusal İstihdam Stratejisi, 60. Hükümet döneminde hazırlanmıştır ve dört temel hedefi gerçekleştirmek üzere tasarlanmıştır. Bu hedefler; 2023 yılı itibarıyla, işsizlik oranının %5'indirilmesi, istihdam oranının %50'ye yükseltilmesi, tarım dışı istihdamın büyüme esnekliğinin yükseltilmesi ve tarım dışı sektörde istihdam oranının %15'e indirilmesidir. Ulusal İstihdam Stratejisi altı temel ilkeye sahiptir:

- Politika ve tedbirlerin birbirleriyle tutarlı olması (Bütüncül Yaklaşım),
- İş değil insanı korumak,
- İşverenler üzerine ek yük getirilmemesi,
- Sosyal diyalogun esas alınması,
- Politikaların özendirici olması ve
- Fırsat eşitliğinin esas alınması.

İSTİHDAMI TEŞVİK EDEN MAKRO POLİTİKALAR

Türkiye'de özellikle 2008'den itibaren kapsamlı bir istihdam teşviki uygulaması söz konusudur. Bu uygulama, "İstihdam Paketleri" olarak bilinen ve ülkemizin küresel krizden daha az

İSTİHDAM VE İŞSİZLİK

etkilenmesini sağlayan beş yasal düzenlemenin uygulanmasıdır:

1.Kalkınmada Öncelikli Yörelere Yatırımları ve İstihdamı Teşvik Eden Düzenlemeler kapsamında 36 ilde işverenlerin 01.10.2003 tarihinden itibaren çalıştırılanlara ek olarak işe aldıkları işçilerin sigorta primleri tamamen ya da kısmen Hazine tarafından karşılanmıştır. Ayrıca bu çerçevede 2012’de açıklanan genel teşvikler, bölgesel teşvikler, büyük ölçekli yatırım teşvikleri uygulamaları da vardır.

2.5 Puanlık Prim Teşviki, Türkiye’de ücretler üzerindeki vergi ve sigorta prim payı yüksekliğinin, istihdamın artmasına yönelik olumsuz sonuçlarını ortadan kaldırmak için uygulanmaktadır.

3.Kadınlar ve Gençler İçin Sağlanan Teşvikler, yeni işçi olmaları koşuluyla kadın ve genç erkekler için işveren sigorta priminin 5 yıl boyunca belirli oranlarda karşılanmasını sağlamıştır.

4.Araştırma ve Geliştirme (AR-GE) Faaliyetleri Teşviki, Maliye Bakanlığı tarafından finanse edilmektedir ve AR-GE merkezlerinde teknoloji geliştirme projeleri gibi alanlarda çalışanların işveren sigorta prim hisselerinin yarısının 5 yıl süreyle karşılanmasını kapsamaktadır.

5.Özürlü İstihdamını Teşvik, özürlülerin sigorta primlerinin tamamen ya da kısmen Hazine tarafından karşılanmasını sağlamaktadır. Bunların yanında istihdamın artırılmasına yönelik diğer faaliyetler;

- İlave istihdam sağlayan işverenlere prim desteği,
- İşsizlik ödeneği alan işçileri işe alan işverenlere prim teşviki,
- Güney Doğu Anadolu Projesinin (GAP) desteklenmesi,
- Bürokrasinin azaltılması yoluyla istihdamın teşviki ve
- Torba yasayla getirilen teşviklerdir.

PASİF İSTİHDAM POLİTİKALARI UYGULAMALARI

Bu politikaları işsizlik sigortası, kısa çalışma ödemeleri ve ücret garanti fonu ödemeleri olarak özetlemek mümkündür. İşsizliğin sebeplerini ortadan kaldırmaya odaklanmayan işsizlik sigortası, bunun yerine işsizliğin neden olacağı gelir kaybını telafi ederek mikro anlamda bireylerin yoksullaşmasına, makro anlamda ise toplam talebin azalmasına engel olmayı hedefleyen önemli bir politika aracıdır. Bu uygulamayla ayrıca kişilerin beceri ve yeteneklerine daha uygun iş tekliflerini değerlendirmeleri sağlanmaktadır.

Kısa çalışma ödeneği, ekonomik, sektörel veya bölgesel sebeplerle işyerlerindeki sigortalılara, üç ayı aşmamak koşuluyla, çalışmadıkları dönemle orantılı olarak gelir desteği sağlayan bir uygulamadır. 2003 yılından itibaren uygulanmaya başlanan ücret garanti fonu ödemeleri ise işverenin ödeme gücüne düştüğü belirli hallerde, son 1 yıldır aynı işletmede çalışıyor olmak koşuluyla, işçilerin üç aylık ödenmeyen ücret alacaklarını karşılamayı amaçlamaktadır.

AKTİF İSTİHDAM POLİTİKALARI UYGULAMALARI

Aktif istihdam politikaları uygulamalarının işsizlikle mücadelede en etkin yöntem olmalarına rağmen, Türkiye bu konuda gelişmiş ülkelere kıyasla oldukça geride kalmıştır. Ülkemizde aktif işgücü programlarının (AİP) uygulanmasına 2009’da başlanmıştır. Buna göre, Türkiye İş Kurumu, işsizlik sigortası fonuna bir önceki yıl içinde aktarılan devlet payının % 30’unu AİP’i finanse etmek için kullanabilmektedir. İŞKUR bu fonu mesleki eğitim kursları, uzmanlaşmış meslek edindirme merkezleri (UMEM) projesi, toplum yararına çalışma programları, işbaşı eğitim (staj) programları ve girişimcilik eğitim programları için kullanmaktadır.

İSTİHDAM POLİTİKALARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Türkiye’de 2000’li yılların başına kadar ekonomik büyümeye bağlı olarak işsizliğin kendiliğinden azalacağının düşünülmesi, işsizlik sorununun devam etmesine neden olmuştur. Çünkü bu dönemlerde Türkiye ekonomisi istikrarlı bir büyüme trendi yakalayamamış, ayrıca Türkiye ekonomisinde işgücü maliyetlerinin yüksekliği, sıcak para girişine dayalı ekonomik büyüme, işgücü piyasasının katılıkları gibi sebepler dolayısıyla GSYİH’nin büyüdüğü dönemlerde bile istihdam artış göstermemiştir (istihdam yaratmayan büyüme). 2000’li yılların ortalarında itibaren işgücü piyasasına olan bakış açısında değişme gözlemlenmektedir. İşsizlikle mücadelede etkinliğin arttığı dönem ise 2008’de başlamıştır. Bu yıldan itibaren işgücü piyasasına yönelik çok sayıda tedbir uygulanmıştır. Türkiye bu uygulamanın meyvelerini 2009’da dünyada yaşanan küresel krizden fazla yara almadan çıkarak toplamıştır. 2010 yılı işgücü piyasası açısından önemli olan “eğitimin işgücü piyasası ile uyumlu olmaması” sorununu gidermeyi hedefleyen “İstihdam ve Mesleki Eğitimin İlişkisinin Güçlendirilmesi Eylem Planı” ile

İSTİHDAM VE İŞSİZLİK

anılmıştır. Öte yanda “Ulusal İstihdam Stratejisi” ve “Türkiye Sanayi Strateji Belgesi” de önemli çalışmalardır.

SORU-CEVAP

1. Soru

İş gücü piyasasının dinamik üyeleri nelerdir?

Cevap

İş gücü piyasaları kendi işleyişine bırakılamayacak kadar önemli piyasalardır. Ülkelerin aktif nüfuslarının önemli bir kısmı, “çalışan” veya “iş arayan” sıfatıyla piyasanın dinamik üyeleridir.

2. Soru

Türkiye’de planlama ilk kez hangi yıllarda, hangi özelliklerle gerçekleşmiştir?

Cevap

Türkiye’de planlama aslında ilk olarak 1934 ve 1936 yıllarında Sovyet uzmanlar grubuna hazırlattırılan sanayi planlarının uygulanması ile başlatılmış olsa da ilk uygulamalar sektörel özellik taşımaktaydı. Ülkemizde ekonominin genelini planlanmasına ise 1963 yılında başlanılmıştır.

3. Soru

İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planında öne çıkan özellikler nelerdir?

Cevap

1968-1972 yılları arasındaki İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planında (İBYKP) istihdam konusu genel kalkınmanın dışında bağımsız bir amaç olarak ele alınmamış, hedeflenen kalkınma hızına bağlı olarak istihdamın en üst düzeye çıkacağı, böylelikle işsizliğin azalacağı belirtilmiştir.

4. Soru

Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planında hangi konular vurgulanmaktadır?

Cevap

Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planında (1973-1977) özellikle işsizlikle mücadelede sermaye yoğun teknolojilere yönelmenin gerekli olduğu vurgulanmaktadır.

5. Soru

1963-1980 yılları arasında hedeflenen kalkınma planlarında işsizlik sorununa ilişkin beklenti nasıldı?

Cevap

1963-1980 yılları arasında hedeflenen kalkınma hızlarına ulaşılması durumunda

işsizlik sorununun büyük ölçüde çözüleceği kabul edilmiştir.

6. Soru

Planlı kalkınma dönemlerinde işsizlik ve istihdam konuları nasıl ele alınmıştır?

Cevap

Planlı kalkınma döneminde işsizlik ve istihdam beş yıllık kalkınma planlarının öncelikli ilgi alanlarından biri olarak ele alınmıştır. Ancak 1963 yılında başlayan bu dönemde tutarlı, bütüncül ve rasyonel bir istihdam stratejisi geliştirilememiştir. Sorun genelde ekonomik büyüme ve kentleşme sürecinin bir uzantısı olarak görülmüş, istihdamın yapısal sorunları göz ardı edilmiştir.

7. Soru

Genç işsizliği konusu hangi kalkınma planından itibaren ele alınmıştır?

Cevap

Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planından (1985-1989) itibaren genç işsizliği konusuna dikkat çekilmeye başlanmıştır.

8. Soru

Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) hangi kalkınma planı döneminde kurulmuştur?

Cevap

İş ve İşçi Bulma Kurumu, Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı döneminde dönüştürülerek Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) olmuştur.

9. Soru

Hangi kalkınma planı döneminde ilk defa bir ulusal istihdam stratejisinden söz edilmiştir?

Cevap

Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (2001-2005) ilk defa bir ulusal istihdam stratejisinden söz edilmesi yönüyle diğer planlardan farklıdır.

10. Soru

59. Hükümet Programının işsizlikle mücadeledeki temel politikaları nelerdir?

Cevap

59. Hükümetin programında işsizlikle mücadele öncelikli bir hedef olarak tanımlanmaktadır. Ancak programda işsizlikle mücadelede dolaylı uygulamalar üzerinde durulmaktadır. Program işsizlikle mücadelede iki temel politika üzerinde durmaktadır. İlk olarak istikrarlı bir büyüme kapasitesinin yakalanması ve büyüme ile istihdam kapasitesinin güçlendirilmesi ve işsizliğin azaltılması amaçlanmaktadır. Programda işsizlikle ilgili

İSTİHDAM VE İŞSİZLİK

tedbirlerin ikinci boyutu olan iş gücü piyasasını düzenlemeye ve etkinleştirmeye dönük politikalara da yer verilmektedir. Bu amaç programda mesleki dağılım, istihdam statüsü ve işçi ve işveren kuruluşlarının rol ve fonksiyonlarının etkinliğini artırıcı uygulamalara yer verileceği bildirilmektedir.

11. Soru

İstihdam ve Mesleki Eğitim İlişkisinin Güçlendirilmesi Eylem Planının öne çıkan tespitleri nelerdir?

Cevap

İstihdam ve Mesleki Eğitim İlişkisinin Güçlendirilmesi Eylem Planında, Türkiye'de ciddi anlamda bir mesleksizlik sorunu olduğu, eğitim sistemi ile iş gücü piyasası arasında uyumsuzluk olduğu, örgün ve yaygın mesleki ve teknik eğitimin nicel ve nitel olarak yeterli olmadığı genel kabul gören tespitler öne çıkmaktadır.

12. Soru

Hayat Boyu Öğrenme Stratejisinin iş gücü piyasası bakımından önemli olan öncelikleri nelerdir?

Cevap

Hayat Boyu Öğrenme Stratejisi 16 öncelik gözetilerek şekillendirilmiştir. Bunlardan iş gücü piyasası bakımından önemli olan bazıları şunlardır:

- Eğitimin tüm kademelerinde okullaşma oranlarının artırılması
- Eğitim kurumlarının fiziki altyapısı ile eğitici personel sayısının ve niteliğinin ihtiyaçlara uygun hale getirilmesi
- Bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanımının etkin hale getirilmesi
- Öğretim programlarının değişen ihtiyaçlar doğrultusunda sürekli güncellenmesi
- İş gücünün niteliğinin uluslararası rekabet edebilir seviyeye ulaştırılması

13. Soru

Ulusal istihdam stratejisi hangi hedefleri gerçekleştirmek üzere tasarlanmıştır?

Cevap

Ulusal istihdam stratejisi dört temel hedefi gerçekleştirecek şekilde tasarlanmıştır. Bu hedefler:

- İşsizlik oranının 2023 yılı itibarıyla % 5 düzeyine indirilmesi
- İstihdam oranının 2023 yılı itibarıyla %50 düzeyine yükseltilmesi
- Tarım dışı istihdamın büyüme esnekliğinin 2010-2023 döneminde 10 puan artışla 0,52'den

0,62'ye

yükseltilmesi

- Tarım dışı sektörde 2009 yılı sonunda % 30 olan kayıt dışı istihdam oranının 2023 yılında % 15'e indirilmesidir.

14. Soru

Kadınlar ve gençler için sağlanan teşvikler nelerdir?

Cevap

Türkiye'de işgücü piyasasında kadınların işsizlik oranlarının yüksekliği ve iş gücüne katılma oranlarının düşüklüğü onları dezavantajlı grupların başına yerleştirmektedir. Teşvik kapsamında yer alan kadın ve genç erkekler için işveren sigorta priminin 5 yıl boyunca ilk yıl 100'ü, ikinci yıl 80'i, üçüncü yıl 60'ı, dördüncü yıl 40'ı, beşinci yıl 20'sinin karşılanması sağlanmıştır.

15. Soru

2008 yılı itibarı ile özürlü istihdamına yönelik oluşturulan teşvikler nelerdir?

Cevap

Türkiye'de 2008 sonrasında özürliülerin istihdamını teşvik etmek için de yasal düzenleme yapılmıştır. Bu amaçla 26.05.2008 tarihli 5763 sayılı Kanun uygulamaya girmiştir, 01.07.2008 tarihinden itibaren sürekli olarak uygulanan bu teşvikle kota kapsamında çalıştırılan özürliülerin sigorta primine ait işveren hissesinin tamamı, kota kapsamı dışında çalıştırılan özürliülerin ise sigorta primine ait işveren hissesinin yarısının Hazine tarafından karşılanması sağlanmıştır.

16. Soru

Türkiye'deki pasif politikaları nelerdir?

Cevap

Türkiye'de izlenen pasif politikaları üç başlık altında özetlemek mümkündür. Bunlar: İşsizlik Sigortası, Kısa Çalışma Ödemeleri ve Ücret Garanti Fonu Ödemeleridir.

17. Soru

İşsizlikle mücadelede en etkin yöntem hangi programlardır?

Cevap

İşsizlikle mücadelede en etkin yöntem aktif iş gücü programlarıdır. Çünkü bu programları işsizliğin nedenlerini ortadan kaldırmaya yönelik tasarlanan uygulamalardır. Türkiye aktif istihdam programlarının uygulanması açısından gelişmiş ülkelerle kıyaslandığında oldukça geç kalmış bir ülkedir.

18. Soru

İSTİHDAM VE İŞSİZLİK

İŞKUR tarafından yürütülen Mesleki Eğitim Kurslarının genel özellikleri ve başvuru kriterleri nelerdir?

Cevap

İŞKUR ihtiyaç duyulan alanlarda süresi azami 6 ay olan beceri kazandırma kurslarını başarı ile yürütmektedir. Kurslar günlük 5-6 saat olmak üzere haftada en fazla 40 saat olarak düzenlenmekte, katılımcılara İŞKUR tarafından günlük 15 TL cep harçlığı verilmekte, bunun yanı sıra katılımcıların genel sağlık sigortaları ile iş kazası ve meslek hastalığı sigortaları da yapılmaktadır. Kurslara katılabilmek için İŞKUR'a kayıtlı işsiz olmak, 16 yaşından gün almış olmak ve aynı meslekte daha önce hiç, farklı meslekte ise son 24 ay içinde kurslara katılmamış olmak şartları aranmaktadır.

19. Soru

Girişimcilik eğitim programlarının özellikleri nelerdir?

Cevap

İŞKUR'un KOSGEB ile müşterek olarak düzenlediği bu programlarda kendi işini kurmak isteyenlere 72 saatlik bir modül ile temel girişimcilik bilgilerinin yanı sıra iş planının nasıl hazırlanacağına ilişkin bilgiler aktarılmaktadır. Programdan başarı ile mezun olanlar iş planlarını KOSGEB'e sunmaktadır. KOSGEB kabul ettiği iş planları için 27 bin TL karşılıksız hibe, iş planının özelliğine göre 70 bin TL'ye kadar da düşük faizli uzun vadeli kredi desteği vermektedir.

20. Soru

Türkiye'de uygulanan istihdam politikalarının genel bir değerlendirmesi yapıldığında öne çıkan ilk tespit nedir?

Cevap

Türkiye'de uygulanan istihdam politikalarının genel bir değerlendirmesini yapılırken ulaşılabilecek ilk tespit 2000'li yılların başlarına kadar hükümetlerin işsizlik sorununun çözümünü temelde ekonomik büyümeye bağlamış olmalarıdır. Kalkınma planlarında çoğu kere iş gücü piyasasına yönelik özel enstrümanların kullanılması öngörülmemiş, ekonomik büyümeye bağlı olarak işsizliğin kendiliğinden azalacağı düşünülmüştür.

21. Soru

Tarihsel süreçte işsizliğin önemli bir sorun olarak varlığını sürdürmesi hangi sebeplerle açıklanabilir?

Cevap

Tarihsel süreçte işsizliğin önemli bir sorun olarak varlığını sürdürmesi iki sebeple açıklanabilir.

Bunlardan birincisi ekonominin istikrarlı bir büyüme trendini yakalayamamasıdır. Türkiye ekonomisinde 2000'li yıllara kadar ekonominin üst üste yüksek oranda büyüdüğü dönemler yok denecek kadar azdır. İkincisi, özellikle 2000'li yıllarda gözlenen "istihdam yaratmayan büyüme" (jobless growth) olgusu ile ilgilidir. Türkiye ekonomisinde iş gücü maliyetlerinin yüksekliği, ülkeye sıcak para girişine dayalı ekonomik büyüme, iş gücü piyasasının katılıkları gibi sebepler GSYİH'nın büyüdüğü dönemlerde dahi istihdamın büyümeyle paralel bir artış gösterememesine sebep olmuştur.

22. Soru

2000'li yılların ortalarından itibaren iş gücü piyasasına yönelik bakış açısı nasıl bir değişim göstermiştir?

Cevap

2000'li yılların ortalarından itibaren iş gücü piyasasına yönelik bakış açısının değişmekte olduğu gözlenmiştir. Piyasayı düzenleyen önemli bir kuruluş olan İŞKUR'un yeniden yapılanması, işsizlik sigortasının oluşturulması bu dönemin önemli uygulamaları olmuştur. Bununla birlikte işsizlikle mücadelede etkinliğin arttığı dönemi 2008 yılından itibaren başlatmak yanlış sayılmamalıdır. Bu yıldan itibaren iş gücü piyasasına yönelik çok sayıda tedbirin uygulandığı gözlenmiştir.

ARA SINAVDA NELER GELDİ? NELER GELEBİLİR?

1. Sıla Hanım iş aramakta ancak piyasa ücret düzeyinin çok düşük olduğunu düşündüğü için çalışma isteği duymamaktadır.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tanımına göre Sıla Hanım'ın istihdam durumu ile ilgili olarak aşağıda yer alan seçeneklerden hangisi söylenebilir?

- A) Ücretsiz aile işçisi
- B) İşgücü
- C) İşsiz
- D) İradi işsiz
- E) Gizli işsiz

D

İSTİHDAM VE İŞSİZLİK

2. I. İş aramak
II. İş arama girişiminde bulunmak
III. İşbaşı yapabilecek konumda olmak

Yukarıdakilerden hangileri işsizliğin unsurları içinde yer alır?

- A) Yalnız II
B) I ve II
C) I ve III
D) II ve III
E) I, II ve III

E

3. İşveren A, firmasında işe girmek isteyenlere yaptığı bilgi sınavının yanı sıra kişilik testi vb. testler de uygulamaktadır.

Yukarıdaki bu süreç emek piyasasının hangi özelliğinin bir sonucudur?

- A) Çok sayıda emek piyasası olması
B) İşçinin işverene bağımlı olması
C) Emek piyasalarında güvencesizlik
D) Emeğin pazarlık gücünün az olması
E) İşverenin eksik bilgiye sahip olması

E

4. Aşağıdakilerden hangisi kurumsal olmayan nüfusa örnektir?

- A) Huzurevlerinde yaşayanlar
B) Evlerinde yaşayanlar
C) Hastanelerde yaşayanlar
D) Yurtlarda yaşayanlar
E) Bakımevlerinde yaşayanlar

B

5. İşgücü piyasası analizlerinde bir kişinin kurumsal nüfus içinde yer almasının en temel sonucu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Enformel istihdamda bulunma oranı düşüktür.
B) Hanehalkı İşgücü Anketi kapsamı dışındadır.
C) Sendikalaşma eğilimi düşüktür.
D) Ücret oranı yüksektir.
E) Yaşlı nüfus kapsamına girmektedir.

B

6. Aşağıdakilerden hangisi emek piyasasının unsurlarından biri değildir?

- A) Eşitsizlik
B) Bağımlılık
C) Güvenlik
D) Güvencesizlik
E) Düzenleme

C

7. I. Adam Smith
II. David Ricardo
III. François Quesnay
IV. Jean Baptiste Say

Yukarıdakilerden hangileri Klasik İktisat düşüncesini ortaya koyan iktisatçılardandır?

- A) I ve II
B) II ve IV
C) I, II ve III
D) I, II ve IV
E) I, II, III ve IV

D

8. Ülkelerin zenginliğini değerli madenlerle ölçen düşünce akımı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Keynesyen akım
B) Klasik yaklaşım
C) Monetarizm
D) Merkantilizm
E) Yeni Keynesyen akım

D

9. İşçilerinin işten ayrılmasını önlemek ve onları daha çok çalışmaya motive etmek isteyen bir işverenin uygulayabileceği ücret politikası aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Etkin ücret
B) Asgari ücret
C) Sabit ücret
D) Brüt ücret
E) Günlük ücret

A

10. Parasal ücretin 20 lira ve fiyatlar genel seviyesinin de 2 olduğu bir durumda reel ücret kaç TL olacaktır?

- A) 40
B) 35
C) 30
D) 22
E) 10

E

İSTİHDAM VE İŞSİZLİK

11. Piyasada malını satan kişilerin buna eşdeğer malları almaması durumunda Mahreçler Yasası'nın işlemez hale gelmesi sonucunda Mahreçler Yasası'nın tekrar işler hale gelebilmesi için ortaya atılan teori aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Etkin Ücret Teorisi
- B) Artık Değer Teorisi
- C) Faiz Teorisi
- D) Ücret Teorisi
- E) Rant Teorisi

C

12. Ücret Fonu Teorisine göre fon miktarı sabit iken ücretlerde artış yaşanabilmesi için hangi koşulun varlığı gereklidir?

- A) İşçi sayısının azalması
- B) İşçi sayısının sabit kalması
- C) İşçi sayısının artması
- D) Sendikaların kurulması
- E) Piyasada esnekliğin olması

A

13. Aşağıdakilerden hangisi Doğal Ücret Oranının zaman içinde değişmesine yol açan etkenlerden biri değildir?

- A) Piyasaların esnekleşmesi
- B) Demografik değişmeler
- C) Etkin ücret hipotezi
- D) Yapısal işsizliğin artması
- E) İzlenen kamu politikalarının etkisi

A

14. Klasik iktisatçılara göre piyasaların kararlı tam istihdam dengesine kavuşmasının temel koşulu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Piyasalara müdahale edilmesi
- B) Ölçek ekonomilerinin varlığı
- C) Ücretlerin hem aşağıya hem de yukarıya doğru esnek olması
- D) Sendikaların etkili olması
- E) Nüfus artışının sınırlandırılması

C

15. A firmasında 100 kişi çalışmaktadır. Yeni bir düzenlemeye giden firma makine ve teçhizat düzenini değiştirmemiş sadece 10 işçiyi işten çıkarmıştır. Bu değişiklikle firmanın toplam verimliliğinde bir değişiklik olmamıştır.

Buna göre A firmasından çıkarılan 10 işçi için kullanılabilecek emek piyasası tanımlaması aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ücretsiz aile işçisi
- B) Gizli işsiz
- C) Çalışan yoksul
- D) Kısmi süreli çalışan
- E) Mobbing mağduru

B

16. Reel büyüme ile işsizlik arasındaki ilişkiyi gösteren yasaya ne ad verilir?

- A) Okun Yasası
- B) Gresham Yasası
- C) Fisher Yasası
- D) Mahreçler Yasası
- E) Azalan Verimler Yasası

A

17. Bir ekonomide veya tüm dünya ekonomisinde dalgalanmalara bağlı olarak ortaya çıkan işsizlik türü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Gizli işsizlik
- B) Yapısal işsizlik
- C) Konjonktürel işsizlik
- D) İradi işsizlik
- E) Geçici işsizlik

C

18. A firmasında çalışan bir kasiyerin kendisine daha iyi çalışma koşulları sunan B firmasına geçmeye karar vermesi durumunda karşılaşılabileceği işsizlik türü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Konjonktürel işsizlik
- B) Gizli işsizlik
- C) İradi işsizlik
- D) Geçici işsizlik
- E) Teknolojik işsizlik

D

İSTİHDAM VE İŞSİZLİK

19. A fabrikasında bilgisayarlı üretim aşamasına geçilmiş bu kapsamda makineler yenilenmiştir. Yenileme çalışması sona erdiğinde ise 40 işçi işten çıkarılmıştır.

Bu durum hangi işsizlik türü kapsamında tanımlanmaktadır?

- A) Geçici işsizlik
- B) Teknolojik işsizlik
- C) Gizli işsizlik
- D) İradi işsizlik
- E) Mevsimlik işsizlik

B

20. Cari ücret düzeyinde çalışmaya razı olduğu halde iş bulamayan kişilere ne ad verilir?

- A) Eğitimli işsiz
- B) Genç işsiz
- C) İradi işsizler
- D) Mevsimlik işsiz
- E) Gayri iradi işsizler

E

1. Aktif nüfusun aynı olduğu A ve B ülkelerinden A'da işgücüne katılma oranının B'den daha yüksek olmasını sağlayan durum aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İki ülke verimlilik düzeylerinin farklı olması
- B) Kurumsal nüfusun her iki ülkede aynı olması
- C) A'da işsizlik oranının daha yüksek olması
- D) A'da yedek işgücü ordusunun bulunması
- E) B'de bağımlılık oranının daha düşük olması

C

2. Emek piyasası içerisindeki kişilerin yetenek, beceri ve motivasyon ve iş yapma istekleri bakımından farklı olmaları aşağıdaki hangi emek piyasası özelliği ile açıklanmaktadır?

- A) Emek piyasasında grup ilişkilerini etkileyen bir çok faktörün olması
- B) İstihdam ilişkisinin sürekli olması
- C) İşçinin ve işverenin eksik bilgiye sahip olması
- D) Emek arzının heterojen olması
- E) Emegin pazarlık gücünün az olması

D

3. İşgücünün aktif nüfusa oranına ne ad verilir?

- A) Çalışma çağı nüfusu
- B) İstihdam hacmi
- C) İşgücüne katılma oranı
- D) İşsizlik oranı
- E) İstihdam oranı

C

4. Emek piyasalarının avukatlar piyasası, çiçekçiler piyasası vb. sınıflandırılması durumunda yapılan sınıflandırmanın dayandığı temel nitelik aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Eşitsizlik
- B) Coğrafi alan
- C) Beceri
- D) Güvence
- E) Hareketlilik

C

5. Aşağıdaki nüfus gruplarından hangisi hanehalkı işgücü anketleri kapsamı dışında tutulmaktadır?

- A) İşsiz nüfus
- B) İstihdamdaki nüfus
- C) Aktif nüfus
- D) Kurumsal nüfus
- E) Sivil nüfus

D

6. I. İş aramak
II. İş arama girişiminde bulunmak
III. 65 yaşın altında olmak
IV. İşbaşı yapabilecek konumda olmak

Yukarıdakilerden hangileri işsizliğin unsurları içinde yer alır?

- A) I ve II
- B) I ve IV
- C) I, II ve III
- D) I, II ve IV
- E) I, II, III ve IV

D

7. Hanehalkı işgücü anketleri kapsamında referans döneminde 30 yaşında olan, hanede ikamet eden ve iş bulma ümidi olmayan bir kişi aşağıdaki hangi nüfus grubu içinde değerlendirilir?

- A) İstihdamdakiler
- B) İşgücüne dâhil olmayanlar
- C) İşsizler
- D) Kurumsal nüfus
- E) Gizli işsizler

B

İSTİHDAM VE İŞSİZLİK

8. Keynes'e göre toplam talebin tam çalışmayı sağlayacak düzeye çıkması için aşağıdakilerden hangisine ihtiyaç vardır?

- A) Piyasa güçleri
- B) Fiyat mekanizması
- C) Görünmeyen el
- D) Fayda maksimizasyonu
- E) Devlet müdahalesi

E

9. Klasik iktisat düşüncesine göre üretilen her malın kendi satış olanağını yaratması olarak tanımlanan "Mahreçler Yasası" aşağıdaki koşullardan hangisi altında işlemez hale gelmektedir?

- A) Elde edilen gelirin tamamının harcanmaması
- B) Ücret düzeyinin düşük olması
- C) Piyasada çok fazla rakip mal olması
- D) Ekonomide güven eksikliği
- E) Tüketici taleplerine önem verilmemesi

A

10. Bir ülkenin zenginleşmesinin başlıca unsurunun altın ve gümüş olduğunu savunan düşünce akımına ne ad verilir?

- A) Merkantilizm
- B) Neo-Klasik İktisadi Düşünce
- C) Keynesyen Düşünce
- D) Marjinalist Düşünce
- E) Fیزیokrasi

A

11. Aşağıdakilerden hangisi Neo-klasik İstihdam Teorisinin temel varsayımlarından biri değildir?

- A) Piyasa hakkında tam bilgi
- B) Tam rekabet
- C) Alıcı ve satıcıların fiyatı veri alması
- D) Ürün homojenliği
- E) Piyasaların dengesizliği

E

12. Aşağıdakilerden hangisi Monetaristlerce tam istihdam gibi yorumlanan "Doğal İşsizlik Oranı"nın zaman içinde yükselmesine neden olan etkenlerden biri değildir?

- A) Demografik değişimler
- B) İçeridekiler – dışarıdakiler olgusu
- C) Etkin ücret hipotezi
- D) İzlenen kamu politikaları
- E) Yapısal işsizliğin azalması

E

13. Yeni Klasik düşünceye göre çalışma ya da boş zaman kullanma konusunda karar vermeye çalışan bir bireyin ücret ve faiz oranlarını dikkate alarak karar vermesi ve zaman içinde emeğin bu şekilde tahsis edilmesine ne ad verilir?

- A) Para hayali
- B) Emeğin zamanlar arası ikamesi
- C) Bireysel emek arz eğrisi
- D) Tasarruf paradoksu
- E) Emek arzı fazlası

B

14. Marx'a göre asgari geçim düzeyinde istihdama yol açan temel durum aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Nüfusun yaşlanması
- B) Verimliliğin azalması
- C) Ücret fonunun küçülmesi
- D) Sermayedarlar arası rekabet
- E) Yedek işsizler ordusu

E

15. Mevsimlik işsizliği konjonktürel işsizlikten ayıran temel faktör aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kamu politikaları
- B) Dalgalanmaların önceden bilinmesi
- C) Ücretlerin tahminine imkan vermesi
- D) İstihdam daraltıcı etkisi
- E) Analiz yapabilme kolaylığı

B

16. Bir işletmede çalışanların çalışma saatleri ve yoğunlukları değişmemek koşulu ile çalışanlardan bir kısmının işten çıkarılması sonucu toplam üretimde herhangi bir azalma yaşanmamıştır.

Yukarıdaki durumda işten çıkarılan kişiler için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Yedek işgücü ordusunu oluşturdukları
- B) Gizli işsiz oldukları
- C) Eğitim düzeylerinin yeterli olmadığı
- D) Dışardakiler kategorisinde bulundukları
- E) İşe geç geldikleri

B

İSTİHDAM VE İŞSİZLİK

17. Aşağıdakilerden hangisi işçilerin mevcut çalışma koşullarından habersiz olmaları ya da çalışacakları yere gitmenin masraflarına katlanamamaları durumunda ortaya çıkan işsizlik türüdür?

- A) Yapısal işsizlik
- B) Gizli işsizlik
- C) Teknolojik işsizlik
- D) Geçici işsizlik
- E) Mevsimlik işsizlik

D

18. Marjinal ürüne ya da verimliliğine eşit bir reel ücret teklifini reddeden bir kişi aşağıdaki işsizlik türlerinden hangisine girer?

- A) İradi işsiz
- B) Eğitimli işsiz
- C) Gayri iradi işsiz
- D) Genç işsiz
- E) Kısa dönemli işsiz

A

19. İşsizliğin doğal oranının üzerindeki her 1 puan artışın ekonominin potansiyel hasılasının %2,5'i kadar azalmasına yol açtığını savunan görüş aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Okun Yasası
- B) Marjinal Verim Teorisi
- C) Yedek İşsizlikler Ordusu
- D) Nüfus Teorisi
- E) Azalan Verimler Yasası

A

20. İşsizlik türleri içinde en ciddi problem olan tür aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Konjonktürel işsizlik
- B) Mevsimlik işsizlik
- C) Yapısal işsizlik
- D) İradi işsizlik
- E) Geçici işsizlik

C

1.SORU

2009 HAZİRANINDA ULUSLARARASI ÇALIŞMA ÖRGÜTÜ OLAN ILO ÜYE DEVLETLERİ, 'KÜRESEL İŞLER PAKETİ' ADI ALTINDA UYACAKLARI BİR DİZİ POLİTİKA OLUŞTURMUŞTUR. BU PAKETLE 2009-2010 DÖNEMİNDE G20 ÜLKELERİNDE TOPLAM 21 MİLYON İŞ YARATILMASI İÇİN MALİ UYARICI TEDBİRLER ALINMASI KARARLAŞTIRILMIŞTIR. 2009'DAN BERİ ILO

BU POLİTİKALARIN YÜRÜTÜLMESİ İÇİN ÜLKELERİ AKTİF OLARAK DESTEKLEMEDİR. ILO'NUN KÜRESEL KRİZ SONRASI YAPTIĞI BU PLANLAMALARIN AMACI İÇİN AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİ EN UYGUN SEÇENECTİR?

A

Düşen istihdam oranlarını arttırmaya çalışmak

B

Gelişmemiş ülkelere ekonomik destek sağlamak

C

Gelişmiş ülkelerde eğitim seviyesini arttırmak

D

Ülke politikalarını yönlendirmek

E

Uluslararası düzeyde aktifliği korumak

Yanıt Açıklaması: "Bu paketle 2009-2010 döneminde G20 ülkelerinde toplam 21 milyon iş yaratılması için mali uyarıcı tedbirler alınması kararlaştırılmıştır." cümlesinde sorunun yanıtına dair bilgi yer almaktadır. Amaç iş yaratmaktır. Şıklardaki en uygun seçenek düşen istihdam oranlarını arttırmaktır.

2.SORU

Aşağıdakilerden hangisi Monetaristlerce "Doğal İşsizlik Oranı"nı azaltmak için yapılan önerilerden biri **değildir**?

A

İşsizlik sigortasını yaygınlaştırmak

B

Emek piyasasıyla ilgili enformasyonu iyileştirmek

C

Eğitim programları düzenlemek

D

Çalışanları daha fazla çalışmaya teşvik edici kamusal programlarla desteklemek

E

Devletin iş arayanların son olarak başvuracakları merci olmasını sağlamak

Yanıt Açıklaması:

Doğal işsizlik oranını azaltmak için iktisatçıların bazı önerilerde bulunmuştur:

- Emek piyasasıyla ilgili enformasyonu iyileştirmek,
- Eğitim programları düzenlemek,
- Çalışanları daha fazla çalışmaya teşvik edici kamusal programlarla desteklemek,
- Devletin iş arayanların son olarak başvuracakları merci olmasını sağlamak.

İSTİHDAM VE İŞSİZLİK

3.SORU

KONJONKTÜREL İŞSİZLİĞİN ORTAYA ÇIKMA NEDENİ NEDİR?

- A Açık işler ile iş arayanların beceri yönünden farklı olması
- B Açık iş ile iş arayanların farklı yerlerde olması
- C Tarımsal ürünlerin niteliği
- D Mal talebinde değişiklik yaratan koşullar
- E Piyasada yeterince açık iş olmaması

Yanıt Açıklaması:

Konjonktürel işsizlik piyasada yeterince açık iş olmaması nedeniyle ortaya çıkan işsizliktir. Doğru cevap E'dir.

4.SORU

İstikrar unsuru olarak "Doğal Oran Hipotezi"ni getiren düşünce akımı aşağıdakilerden hangisidir?

- A Klasik Düşünce
- B Neo-Klasik Düşünce
- C Monetarist Düşünce
- D Çağdaş İktisadi Düşünce
- E Keynes'in İstihdam Teorisi

Yanıt Açıklaması:

Monetaristler istikrar unsuru olarak "Doğal Oran Hipotezi"ni getirmişlerdir.

5.SORU

"Mal ve hizmet üretme gücü" seçenektekilerden hangisidir?

- A birleşmişlik
- B verimlilik
- C emek
- D üretim
- E hız

Yanıt Açıklaması:

Verimlilik, mal ve hizmet üretme gücü olarak nitelendirilmektedir. Bu yönüyle verimlilik, bir toplumun ekonomik refah düzeyinin belirleyicisi olarak kabul edilmektedir. Genel olarak verimlilik, üretim miktarı ile kullanılan kaynak arasındaki ilişkiyi ifade etmektedir. Emek verimliliği ise "BELİRLİ BİR FİRMANIN, İŞKOLUNUN VEYA ÜLKENİN ÜRETTİĞİ TOPLAM REEL ÜRETİM MİKTARININ, BU ÜRETİMİN ELDE EDİLMESİ İÇİN KULLANILAN TOPLAM EMEK-SAAT MİKTARINA BÖLÜNMESİ İLE ELDE EDİLİR".

6.SORU

Aşağıdakilerden hangisi emek piyasasının özelliklerinden değildir?

- A Tek Emek Piyasasının Olmayışı
- B İşçinin ve İşverenin Eksik Bilgiye Sahip Olması
- C Emek Arzının Heterojen Olması
- D İstihdam ilişkisinin Sürekli Olması
- E Emeğin Pazarlık Gücünün Çok Olması

Yanıt Açıklaması:

Emek piyasasının unsurlarından "güvencesizlik" başlığı altında ifade edildiği gibi, emek piyasasındaki işlerin sayısının iş arayanların ya da çalışmak isteyenlerin sayısına denk olmaması, emeğin işverene karşı pazarlık gücünün az olmasının en temel nedenidir. Bu sebeple emeğin pazarlık gücünün çok değil az olması emek piyasasının özelliklerindendir.

8.SORU

Aşağıdakilerden hangisi hanehalkı özelliklerinden birisi değildir?

- A Aralarında akrabalık bağı bulunmasına gerek yoktur
- B Aynı konutta yaşamalıdır
- C Gelir ve harcamalarını ayırmazlar
- D Hanedeki hizmet ve yönetime katılırlar
- E Aynı yerde çalışırlar

İSTİHDAM VE İŞSİZLİK

Yanıt Açıklaması:

Aralarında akrabalık bağı bulunsun ya da bulunmasın; aynı konutta veya aynı konutun bir kısmında yaşayan; gelir ve harcamalarını ayırmayan, hanehalkı hizmet ve yönetimine katılan bir veya birden fazla kişiden oluşan topluluk "hanehalkı" olarak tanımlanır. Doğru cevap E'dir.

9.SORU

Türkiye'de hane halkı işgücü anketleri ilk kez hangi yılda uygulanmaya başlanmıştır?

- A
1954
- B
1965
- C
1966
- D
1977
- E
1990

Yanıt Açıklaması:

İlk Hane halkı İşgücü Anketi 1966 yılında sanayisi gelişmiş sekiz ilde deneme niteliğinde gerçekleştirilmiştir. 1966-1987 yılları arasında işgücü anketleri düzensiz aralıklarla uygulanmış olup bu dönemde uygulanan anketlerden elde edilen veriler birbiriyle tam olarak karşılaştırılabilir nitelikte değildir.

10.SORU

AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİ MEKANİZMALAR YOLUYLA BİR TALEP YETERSİZLİĞİNİN DOĞAL İŞSİZLİK ORANINI DEĞİŞTİREBİLECEĞİNİ VURGULAYAN TERİME VERİLEN ADDIR?

- A
İşsizlik sigortası
- B
İşsizlik histerisi
- C
İşsizlik oranı
- D
İşsizlik düzeyi
- E
İşsizlik ödeneği

Yanıt Açıklaması: Bir takım mekanizmalara dikkat çekerek bu mekanizmalar yoluyla bir talep yetersizliğinin doğal işsizlik oranını değiştirebileceği ve ekonomide kalıcı olarak olumsuz bir etki bırakabileceği

vurgulanmaktadır. Bu durum işsizlik histerisi olarak adlandırılmaktadır. Doğru cevap B'dir.

13.SORU

İşsizlik oranı ve süresinin temel belirleyicisi aşağıdakilerden hangisidir?

- A
Emek arzı
- B
Toplam iş gücü
- C
Nominal Rijitlikler
- D
İş arama süreci
- E
Doğal işsizlik oranı

Yanıt Açıklaması:

İş arama teorisi serbest rekabetin tam bilgilendirme varsayımından hareket eder ve bu varsayımı sorgular. İş arama teorisine göre, çalışma ile çalışmama arasındaki tercih zaman içinde değişime uğramaktadır. İşsizlik oranı ve süresinin temel belirleyicisi "iş arama süreci" olmaktadır. İş arama süreci birçok unsur tarafından etkilenmektedir. İş arama süresinde gelirden yoksun olmamak iş arama süresini uzatan temel faktördür. Doğru cevap D'dir.

14.SORU

2007 YILINDA DÜNYA İŞGÜCÜ VERİMLİLİK ARTIŞI İSTİHDAM ARTIŞINDAN DAHA FAZLA OLMUŞTUR. ANCAK 2009 YILINDA İSTİHDAM ARTMASINA RAĞMEN VERİMLİLİKTE ÖNEMLİ BİR DÜŞÜŞ GERÇEKLEŞMİŞTİR. BU DURUMUN SEBEPLERİNDEN BİRİ GÖNÜLSÜZ İŞE GİRENLERİN (ÇALIŞMAK ZORUNDA KALANLARLA, UZMANLIK ALANLARI DIŞINDA ÇALIŞMAK ZORUNDA KALANLAR GİBİ) DÜŞÜK VERİMLİ ÇALIŞMALARI OLABİLİR. BUNA GÖRE AŞAĞIDAKİ ÇIKARIMLARDAN HANGİSİ DOĞRUDUR?

- A
İstihdamın artması verimliliğin artacağı anlamına gelmemektedir.
- B
Verimlilik düzeyi çalışanların işlerini gönüllü yada gönülsüz sürdürmelerinden etkilenmez.
- C
İşgücünün azalması çalışanları daha verimli çalışmaya iter.
- D

İSTİHDAM VE İŞSİZLİK

Çalışanların yalnızca uzman olduğu işi yapmaları istihdamı artırır.

E
İşgücü verimliliğinin azalması istihdamın doğrudan azalmasına neden olur.

Yanıt Açıklaması: "2009 yılında istihdam artmasına rağmen verimlilikte önemli bir düşüş gerçekleşmiştir" ifadesi, a seçeneğinde verilen "İstihdamın artması verimliliğin artacağı anlamına gelmemektedir" bilgisini doğrulamaktadır.

15.SORU

YASAL BİR GÜVENCE ALTINDA OLMAKSIZIN ÇALIŞAN "ÜCRETSİZ AİLE İŞÇİLERİ" AŞAĞIDAKİ İSTİHDAM TÜRLERİNDEN HANGİSİNE DAHİLDİR?

- A
Zayıf İstihdam
- B
Geçici İstihdam
- C
Konjonktürel İstihdam
- D
Mevsimlik İstihdam
- E
Teknolojik İstihdam

Yanıt Açıklaması: Zayıf istihdam, iş güvencesi ve sosyal güvence olmaksızın, düşük ücretli ve kötü çalışma koşullarına sahip işlerdeki istihdamı ifade etmektedir. Zayıf istihdam, aynı işi yapmasına rağmen diğerlerine göre aynı istihdam haklarına sahip olmayanları, işlerinde eşitsizlik ve güvencesizlikle karşı karşıya olanları, genellikle asgari ücret seviyesinde ve yetki verilmeden çalıştırılıp kimi zaman sömürülenleri, çoğu zaman temel istihdam haklarına bile sahip olmayan endüstriyel ev çalışanlarını, yasal bir güvence altında olmaksızın çalışanları(ücretsiz aile işçileri) ve göçmeler ve birçok endüstride sömürülen ve düşük ücretle çalıştırılan enformel işçileri kapsamaktadır.

16.SORU

İstihdam edilenlerle işsizlerin toplamının oluşturduğu iş gücünün aktif nüfusa oranına ne ad verilir?

- A
İş gücüne katılma oranı
- B
İstihdam oranı

- C
Bağımlılık oranı
- D
Eşitsizlik oranı
- E
İşsizlik oranı

Yanıt Açıklaması:

İş gücüne katılma oranı istihdam edilenlerle işsizlerin toplamının oluşturduğu iş gücünün aktif nüfusa oranıdır. Cevap A şıkkıdır

17.SORU

İşçilerin işten ayrılmalarını azaltıcı ve onları çalışmaya yönlendirici olan ve nitelikli işçileri çeken ücret düzeyine ne ad verilir?

- A
Yeterli ücret
- B
Dönem ücreti
- C
Avans ücret
- D
Etkin ücret
- E
İkramiye ücret

Yanıt Açıklaması:

"etkin ücret" kavramıyla ifade edilen, işçilerin işten ayrılmalarını azaltıcı ve onları çalışmaya yönlendirici olan ve nitelikli işçileri çeken ücret düzeyidir.

18.SORU

Doğal Ücret Teorisi'nin ortaya çıkışında ve gelişmesinde aşağıdaki teorisyenlerden hangisinin katkısı yoktur?

- A
Jean Baptiste Say
- B
Richard Cantillon
- C
Anne Robert Jacques Turgot
- D
Adam Smith
- E
David Ricardo

Yanıt Açıklaması:

Cantillon, Turgot ve Smith tarafından ortaya konup Ricardo tarafından geliştirilen bu teoriye göre ücret, bir işçinin yaşamını sürdürebilmesi için en çok gerekli olan tüketim mallarını

İSTİHDAM VE İŞSİZLİK

sağlamaya yeten ve işçiye emeğinin karşılığı olarak verilen para veya maldır. Ücretin düzeyini belirleyen temel etken, işçinin fizyolojik ihtiyaçlarıdır.

19.SORU

I. Emek piyasasıyla ilgili enformasyonu iyileştirmek,
II. Eğitim programları düzenlemek,
III. Çalışanları daha fazla çalışmaya teşvik edici kamusal programlarla desteklemek,
IV. Devletin iş arayanların son olarak başvuracakları merci olmasını sağlamak.
Monetarist düşünceye göre iktisatçılar doğal işsizlik seviyesini azaltmak için yukarıdaki maddelerden hangisi ya da hangilerini önermektedirler?

- A
Yalnız II
- B
I ve IV
- C
II ve III
- D
I, II ve III
- E
Hepsi

Yanıt Açıklaması:

Monetarist düşünceye göre iktisatçılar, doğal işsizlik oranını azaltmak için bazı önerilerde bulunmuştur:

- Emek piyasasıyla ilgili enformasyonu iyileştirmek,
- Eğitim programları düzenlemek,
- Çalışanları daha fazla çalışmaya teşvik edici kamusal programlarla desteklemek,
- Devletin iş arayanların son olarak başvuracakları merci olmasını sağlamak.

20.SORU

Aşağıdakilerden hangisi kurumsal olmayan nüfusta yer alır?

- A
okul
- B
yurt
- C
otel
- D
hastane
- E
hane

Yanıt Açıklaması:

Okul, yurt, otel, huzurevi ve hastane gibi haneler dışındaki yerlerde ikamet edenler kurumsal nüfus içerisinde değerlendirilmekte ve bu kişiler Hanehalkı İşgücü Anketi kapsamı dışında tutulmaktadır. Kurumsal olmayan nüfus ise hanelerde yaşayan kişilerden oluşur. Doğru cevap E'dir.

7.SORU

"Belirli bir firmanın, işkolunun veya ülkenin ürettiği toplam reel üretim miktarının, bu üretimin elde edilmesi için kullanılan toplam emek-saat miktarına bölünmesi ile elde edilir."
Yukarıdaki tanım aşağıdakilerden hangisini açıklamaktadır?

- A
İşsizlik
- B
Bağımlılık oranı
- C
Verimlilik
- D
Emek verimliliği
- E
Eksik istihdam

Yanıt Açıklaması:

Genel olarak verimlilik, üretim miktarı ile kullanılan kaynak arasındaki ilişkiyi ifade etmekte iken emek üretim miktarının emek-saat miktarına oranı emek verimliliğini açıklar.

8.SORU

KÜRESEL EKONOMİK KRİZ, DÜNYADA İSTİHDAMIN NÜFUSA ORANINDA HANGİ YÖNDE BİR ETKİ OLUŞTURMUŞTUR?

- A
Sert bir şekilde düşürmüştür
- B
Önce sert bir düşüş ardından yükseliş görülmüştür
- C
Sert bir şekilde yükselmiştir
- D
Önce bir yükseliş ardından düşüş görülmüştür
- E
İstihdam istikrarlı bir şekilde yükselmeye devam etmiştir

Yanıt Açıklaması: İşgücü Piyasaları ve Küresel Ekonomik Kriz

9.SORU

İSTİHDAM VE İŞSİZLİK

Aşağıdakilerden hangisi işsizliğin unsurlarından değildir?

- A
İş aramak
- B
İş arama girişiminde bulunmak
- C
İş bakmak
- D
İşbaşı yapabilecek konumda olmak
- E
İşgücü

Yanıt Açıklaması:

Genel olarak işsizlik, çalışma istek ve yeteneğine sahip olunmasına rağmen piyasa ücret düzeyinde bir iş bulamama durumu olarak tanımlanır. İşsizliğin unsurları, İş aramak, iş arama girişiminde bulunmak ve işbaşı yapabilecek konumda olmaktır.

10.SORU

GENEL OLARAK VERİMLİLİK, ÜRETİM MİKTARI İLE KULLANILAN KAYNAK ARASINDAKİ İLİŞKİYİ İFADE ETMEKTEYSE EMEK VERİMLİLİĞİ NE DEMEKTİR?

- A
belirli bir yaşı geçmiş ve bir dönemde işsiz olup çalışmaya hazır ve iş arayan kişilerin verimliliğidir.
- B
belirli bir firmanın, işkolunun veya ülkenin ürettiği toplam reel üretim miktarının, bu üretimin elde edilmesi için kullanılan toplam emek-saat miktarına bölünmesi ile elde edilir
- C
ücretli, maaşlı, yevmiyeli, kendi hesabına, işveren ya da ücretsiz aile işçisi olarak referans dönemi içinde en az bir saat bir ekonomik faaliyette bulunan kişilerin emeğidir
- D
bir üretim faaliyetinde istihdam edilmiş emeğin verimliliğidir
- E
bir toplumun ekonomik refah düzeyinin belirleyicisi olarak kabul edilen istihdamın işsizliğe oranıdır

Yanıt Açıklaması: Emek verimliliği belirli bir firmanın, iflkolunun veya ülkenin ürettiği toplam reel üretim miktarının, bu üretimin elde edilmesi için kullanılan toplam emek-saat miktarına bölünmesi ile elde edilir

11.SORU

AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİ İSTİHDAM ARAŞTIRMALARI BÖLGELERİNDEN BİRİ DEĞİLDİR?

- A
Gelişmiş Olan Ekonomiler ve Avrupa Birliği Dışı
- B
Orta Doğu
- C
Latin Amerika ve Karayipler
- D
Güney Doğu Asya ve Pasifik
- E
Alt Sahra Afrika

Yanıt Açıklaması: İstihdam araştırmaları dünyayı 9'a ayırarak yürütülmektedir: 1. Gelişmiş ekonomiler ve Avrupa Birliği 2. Orta ve Güney Doğu Avrupa (Avrupa Birliği Dışı) ve Bağımsız Devletler Topluluğu (BDT) 3. Latin Amerika ve Karayipler 4. Doğu Asya 5. Güney Doğu Asya ve Pasifik 6. Güney Asya 7. Orta Doğu 8. Kuzey Afrika 9. Alt Sahra Afrika

12.SORU

Türkiye'de hanehalkı iş gücü anketleri ilk kez kaç yılında uygulanmaya başlanmıştır?

- A
1950
- B
1952
- C
1960
- D
1966
- E
1972

Yanıt Açıklaması:

Hanehalkı İşgücü Anketinde istihdam edilenler; ekonomik faaliyet, meslek, işteki durum ve çalışma süresi, işsizler ise iş arama süresi, aradıkları iş ve benzeri özellikleri ile ortaya konulmaktadır. İlk Hanehalkı İşgücü Anketi 1966 yılında sanayisi gelişmiş sekiz ilde deneme niteliğinde gerçekleştirilmiştir. Doğru cevap D'dir.

13.SORU

KÜRESEL EKONOMİK KRİZ HANGİ BÖLGEYİ DİĞERLERİNDEN DAHA AZ ETKİLEMİŞTİR?

- A

İSTİHDAM VE İŞSİZLİK

Doğu Asya

B

Güney Asya

C

Alt Sahra Afrika

D

Kuzey Afrika

E

Orta Doğu

Yanıt Açıklaması: Küresel ekonomik kriz Orta Doğu'yu dünyanın diğer bölgelerinden daha az etkilemiştir.

14.SORU

-Aynı işi yapmasına rağmen diğerlerine göre aynı istihdam haklarına sahip olmayanlar,
-İşlerinde eşitsizlik ve güvencesizlikle karşı karşıya olan 'atipik çalışanlar',
-Genellikle asgari ücret seviyesinde ve yetki verilmeden çalıştırılıp kimi zaman sömürülen 'genç işçiler',
-Çoğu zaman temel istihdam haklarına bile sahip olmayan 'endüstriyel ev çalışanları',
-Yasal bir güvence altında olmaksızın çalışan 'ücretsiz aile işçileri',
-Göçmenler ve birçok endüstride sömürülen ve düşük ücretle çalıştırılan 'enformel işçiler'.
Yukarıda bahsi geçen işçi gruplarının tamamı aşağıdakilerden hangisini oluşmasına sebep olur?

A

Büyüme

B

İstihdam

C

Güçlü istihdam

D

Zayıf istihdam

E

Gelişme

Yanıt Açıklaması:

Zayıf istihdam, küresel istihdamın önemli bir kısmını oluşturmaktadır. Sözü edilen işsiz grupları ise zayıf istihdamı oluşturmaktadır.

15.SORU

Mehmet şirketi için işçi bulamamaktadır. Diğer taraftan Ahmet de iş bulamamaktadır. Bu durumda işsizliğin nedeni aşağıdakilerden hangisi olabilir?

A

Talep yetersizliği

B

Ahmet'in mevcut çalışma olanaklarından habersiz olması

C

Ahmet'in işi beğenmemesi

D

Mehmet'in işveren olarak Ahmet'i yeterli bulmaması

E

Ahmet'in maaşını yeterli bulmaması

Yanıt Açıklaması:

Doğru cevap B'dir.

16.SORU

Aşağıdaki işsizlik türlerinden hangisi her ekonomide görülen ve önemli bir sorun oluşturmeyen işsizlik türüdür?

A

İradi işsizlik

B

Arızı işsizlik

C

Mevsimlik işsizlik

D

Yapısal işsizlik

E

Gizli işsizlik

Yanıt Açıklaması:

Geçici işsizlik her ekonomide görülen ve önemli bir sorun oluşturmeyen işsizlik türüdür. Arızı, friksiyonel işsizlik isimlerini de alabilen bu işsizlik türü her ekonomide çoğu zaman var olan bir durumdur. Doğru cevap B'dir.

17.SORU

ULUSLARARASI ÇALIŞMA ÖRGÜTÜ (ILO)NUN KURULMASININ EMEK PİYASASINA İLİŞKİN KAVRAMLAR AÇISINDAN EN ÖNEMLİ YARARI NE OLABİLİR?

A

Emek piyasasını güçlendirmek

B

Emek piyasasını tüm dünyaya duyurmak

C

Dünyada emek piyasasına ilişkin verilerin ve analizin yapılmasını kolaylaştırmak

D

Emek piyasasına ilişkin kavramların anlaşılabilirliğini güçleştirmek

E

Her ülkede emek piyasasına ilişkin farklı kurumların oluşmasını sağlamak

İSTİHDAM VE İŞSİZLİK

Yanıt Açıklaması: ILO tarafından yapılan tüm bu tanımlamaların dünya ölçeğinde kabul görmesi emek piyasasına ilişkin verilerin toplanmasını ve analizini kolaylaştırmaktadır.

18.SORU

Uzun dönemdeki büyüklüğü işçi başına çıktı ile ölçülen ve istihdamın niteliği hakkında bilgi veren unsur hangisidir?

- A
Reel ücretler
- B
İşçi verimliliği
- C
İşçi sayısı
- D
Üretim miktarı
- E
İşçi masrafları

Yanıt Açıklaması:

İstihdamın nüfusa oranları nasıl istihdam miktarı/niceliği hakkında önemli bir gösterge ise işgücü verimliliği ve reel ücretler de istihdamın niteliği hakkında önemli göstergelerdir. İstihdamın niteliği birçok değişken çerçevesinde ölçülebilir olmasına karşın, verimlilik ve reel ücretler hem genellenebilir hem de karşılaştırılabilir olmasından dolayı tercih edilmektedir. Uzun dönemde işgücü verimliliğinin büyüklüğü basitçe işçi başına çıktı ile ölçülür. Kısacası işçi verimliliği, sorudaki her iki unsuru da kapsamaktadır.

19.SORU

Genel olarak, çalışmak için işgücü piyasasına gelen işgücünün uygun çalışma olanağı bulamaması durumuna ne ad verilir?

- A
İstihdam
- B
İşsizlik
- C
İradi işsizlik
- D
Gizli işsizlik
- E
Friksiyonel işsizlik

Yanıt Açıklaması:

İşsizlik, genel olarak, çalışmak için işgücü piyasasına gelen işgücünün uygun çalışma olanağı bulamaması durumudur. İşsizlik çalışma

isteğinde olmama gibi subjektif nedenlerden çok emek arzının emek talebinden fazla olması durumudur.

20.SORU

Aşağıdakilerden hangisi iradi işsizlik özellikleri arasında yer alır?

- A
Kişilerin çalışmaya karşı olumsuz tutum içinde olmaları, iş şartlarındaki en küçük bir değişiklik sonucu bu şartlarda çalışmaktansa hiç çalışmamayı tercih etmelerine neden olabilir.
- B
Kişilerin çalıştıklarında istismar edileceği düşüncesi, “istismar kompleksi” durumuna neden olabilir.
- C
Bazı kimseler veya ailelerin “gelir talebi” çok düşük bir esneklikte olabilir. Bir ailenin birden fazla çalışabilecek üyesi bulunduğu halde, bazen o ailede sadece bir kişinin çalıştığı, diğerlerinin çalışmamayı tercih ettiği görülür. Bu durum gelir talebinin inelastik olması ile açıklanmaktadır.
- D
Kişinin sahip olduğu nitelik ve nitelik düzeyine uygun bir işi değil de başka nitelikler isteyen bir işe talip olması ve bunu elde edememesi durumunda ortaya iradi işsizlik çıkmaktadır.
- E
Hepsi

Yanıt Açıklaması:

Çalışma gücüne sahip olan kişiler arasında “cari ücret düzeyinde” ve “çalışma şartlarına razı oldukları” durumda iş bulması mümkün olanların çalışmayı reddetmeleri durumunda ortaya çıkan işsizlik “iradi işsizlik” olarak tanımlanmaktadır.

- Kişilerin çalışmaya karşı olumsuz tutum içinde olmaları, iş şartlarındaki en küçük bir değişiklik sonucu bu şartlarda çalışmaktansa hiç çalışmamayı tercih etmelerine neden olabilir. Bu durumda iş arama eyleminde bir eksiklik ortaya çıkmaktadır.
- Kişilerin çalıştıklarında istismar edileceği düşüncesi, “istismar kompleksi” durumuna neden olabilir. Çalışma şartlarına uyarak çalışmayı kabul ettiği takdirde istismar edileceğini düşünerek iradi işsizliği tercih etme durumu söz konusu olabilir.
- Bazı kimseler veya ailelerin “gelir talebi” çok düşük bir esneklikte olabilir. Bir ailenin birden fazla çalışabilecek üyesi bulunduğu halde, bazen o ailede sadece bir kişinin çalıştığı, diğerlerinin çalışmamayı tercih ettiği görülür. Bu

İSTİHDAM VE İŞSİZLİK

durum gelir talebinin inelastik olması ile açıklanmaktadır.

• Kişinin sahip olduğu nitelik ve nitelik düzeyine uygun bir işi değil de başka nitelikler isteyen bir işe talip olması ve bunu elde edememesi durumunda ortaya iradi işsizlik çıkmaktadır.

1.SORU

Aşağıdakilerden hangisi Klasik ekonomi iktisat düşüncesinin ekonomik faaliyetlerin daima tam istihdam düzeyinde kalma nedenlerinden biridir?

- A
Faiz teorisi
- B
Yapısal eşitsizliğin artması
- C
İçeridekiler-dışarıdakiler olgusu
- D
Doğal işsizlik oranı
- E
İş arama teorisi

Yanıt Açıklaması:

Klasik ekonomi iktisat düşüncesinin ekonomik faaliyetlerin daima tam istihdam düzeyinde kalma nedenlerini Mahreçler Yasası, Faiz Teorisi ve U'cret Teorisi ile açıklamaktadır. Doğru cevap A'dır.

2.SORU

Aşağıdaki işsizlik türlerinden hangisi her ekonomide görülen ve önemli bir sorun oluşturmayan işsizlik türüdür?

- A
İradi işsizlik
- B
Mevsimlik işsizlik
- C
Teknolojik işsizlik
- D
Yapısal işsizlik
- E
Geçici işsizlik

Yanıt Açıklaması:

Geçici işsizlik her ekonomide görülen ve önemli bir sorun oluşturmayan işsizlik türüdür. Geçici işsizlik; kısa süreli, hiçbir zaman sıfıra indirilemeyen, son derece yaygın olarak görülen bir işsizlik türüdür. İnsanların iş değiştirmeleri yoluyla verimsiz oldukları alanlardan daha verimli olacakları alanlara geçmelerini sağladığından olumlu bir fonksiyonu olduğu söylenebilir.

3.SORU

ÜMİDİ KIRILMIŞ (GÜCENMİŞ) İŞ GÜCÜNÜ KİMLER OLUŞTURUR?

- A
İşini kaybetmiş kişiler
- B
Çalışmak istemeyen kişiler
- C
İş aramaktan vazgeçmiş kişiler
- D
Sıklıkla iş değiştiren kişiler
- E
Çalışamayacak durumda olan kişiler

Yanıt Açıklaması: Çalışma ekonomisi literatüründe iş aramaktan vazgeçmiş kişiler ümidi kırılmış (gücenmiş) iş gücü olarak adlandırılır.

4.SORU

Küresel ekonomik kriz sonrası istihdamda farklı etkiler gözlemlenmiştir. Gelişmekte olan ülkeler için nüfusun istihdama oranında bu etki nasıldır?

- A
Önce azalış ve sonra artış gözlemlenmiştir.
- B
Sert bir düşüş gözlemlenmiştir.
- C
Sert bir artış gözlemlenmiştir.
- D
Az bir artış gözlemlenmiştir.
- E
Az bir azalış gözlemlenmiştir.

Yanıt Açıklaması:

Gelişmiş ülkeler ve Avrupa Birliği bölgesinde ise istihdamın 2007'de %57,1 olan nüfusa oranı, 2009'da %55,1'e gerilemiştir. Bu oran 2010 yılında %54,7'e düştüğü görülmektedir. Bu rakamlar gelişmiş ülkelerin ekonomilerini düzeltmek için kullandıkları politikaların, istihdamlarını artırmak için yeterli olmadığını ortaya koymaktadır. Birçok gelişmekte olan ülke için ise bu durum tam tersidir. Yani istihdamın nüfusa oranlarında bir azalma görülmemekte 2007 rakamları ile 2010 rakamları çok az değişiklik göstermektedir. Bu durumun tek istisnası Doğu Asya bölgesidir.

5.SORU

Keynes'e göre bir ekonomideki istihdam düzeyi neye bağlıdır?

- A

İSTİHDAM VE İŞSİZLİK

Faiz ve yatırım

B

Reel ücret

C

Toplam arz ve toplam talep

D

Yatırım

E

Gelir düzeyi

Yanıt Açıklaması:

Keynes'in istihdam teorisi, "Genel İstihdam Teorisi" olarak isimlendirilmektedir. Keynes'in istihdam teorisi, belirli bazı varsayımlara dayanmaktadır. Bunlar; mal ve faktör piyasalarında tam rekabet koşullarının bulunması, üreticiler için yapılan "Homo Economicus" varsayımdır. Yani Keynes istihdam teorisinde üreticilerin kârlarını maksimuma çıkarma çabasında olduğunu kabul etmiştir. Ayrıca Keynes ekonomideki sermaye stokunun veri olduğunu ve üretim ile istihdamın aynı yönde değiştiğini kabul etmiştir. Bu varsayımlara bağlı kalındığında Keynes, bir ekonomideki istihdam düzeyinin "toplam arz" ve "toplam talep"e bağlı olacağını iddia etmiştir. Doğru cevap C'dir.

6.SORU

Aşağıdakilerden hangisi klasik iktisatçıların eleştirilere verdikleri cevaplar sonrasında ortaya çıkan akımlardan birisi değildir?

A

Neoklasik İktisadi Düşünce

B

Marjinalistler

C

Sosyalist Düşünce

D

Kurumsal Ekonomi

E

Keynesyen Düşünce

Yanıt Açıklaması:

Klasik iktisatçıların, kendilerine yöneltilen eleştirilere verdikleri cevaplar son rasında, Marjinalistler, Neoklasik İktisadi Düşünce, Kurumsal Ekonomi ve Keynesyen Düşünce gibi yeni düşünce akımları ortaya çıkmıştır. Doğru cevap C'dir.

7.SORU

Dünyada oluşmuş istihdamın önemli bir oranı, iş güvencesi ve sosyal güvence olmaksızın, düşük ücretli ve kötü çalışma koşullarına sahip işlerde

oluşmaktadır. Bu sayının artmakta olması hangi kavramı tanımlar?

A

Zayıf İstihdam

B

İstikrarsız İstihdam

C

Eksik İstihdam

D

İstihdamsızlık

E

Tam İstihdam

Yanıt Açıklaması:

Dünyada oluşmuş istihdamın önemli bir oranı, iş güvencesi ve sosyal güvence olmaksızın, düşük ücretli ve kötü çalışma koşullarına sahip işlerde oluşmaktadır. Bu sayının artması "zayıf istihdam"dır.

8.SORU

Referans dönemi içinde istihdam halinde olmayan kişilerden iş aramak için son üç ay içinde iş arama kanallarından en az birini kullanmış ve 2 hafta içinde işbaşı yapabilecek durumda olan kurumsal olmayan çalışma çağındaki tüm kişilere ne ad verilmektedir?

A

İstihdam

B

Emek verimliliği

C

İşsiz

D

İstihdam sınırı

E

İstihdam takati

Yanıt Açıklaması:

TU"İK'in tanımına göre işsiz, "referans dönemi içinde istihdam halinde olmayan kişilerden iş aramak için son üç ay içinde iş arama kanallarından en az birini kullanmış ve 2 hafta içinde işbaşı yapabilecek durumda olan kurumsal olmayan çalışma çağındaki tüm kişilerdir. Ayrıca, üç ay içinde başlayabileceği bir iş bulmuş ya da kendi işini kurmuş ancak işe başlamak ya da işbaşı yapmak için çeşitli etkinliklerini tamamlamak amacıyla bekleyenler de işsiz kapsamında yer almaktadır". Doğru cevap C'dir.

9.SORU

İSTİHDAM VE İŞSİZLİK

Aşağıdakilerden hangisi piyasaların kendi kendini düzelttiği savunularak sürdürülmüş düşünceye sahip olan düşünürler arasında **yer almaz**?

- A
Lucas
- B
Keynes
- C
Wallace
- D
Barro
- E
Sargent

Yanıt Açıklaması:

Keynesyen düşünceye karşı Monetaristlerce başlatılan karşı atak 1970'li yılların başlarında R. Lucas, T. Sargent, N. Wallace, R. Barro gibi iktisatçıların öncülüğünde yeni klasik makroekonomi çerçevesinde; piyasaların kendi kendini düzelttiği savunularak sürdürülmüştür. Keynes bu iktisatçılar arasında yer almadığından doğru cevap B seçeneğidir.

10.SORU

Bir ülkede bazı insanlar işsiz gezerken bazı işverenler de işçi arıyor olabilir. Bu durumda işsizliğin nedeni talep yetersizliği değil, sadece işçilerin mevcut çalışma olanaklarından habersiz olmaları veya çalışacakları yere gitmenin masrafına katlanamamalarıdır. Yukarıda açıklaması verilen işsizlik türü aşağıdakilerden hangisidir?

- A
İradi işsizlik
- B
Yaygın işsizlik
- C
Kısmi işsizlik
- D
Friksiyonel işsizlik
- E
Yapısal işsizlik

Yanıt Açıklaması:

Örneğin bir ülkede bazı insanlar işsiz gezerken bazı işverenler de işçi arıyor olabilir. Bu durumda işsizliğin nedeni talep yetersizliği değil, sadece işçilerin mevcut çalışma olanaklarından habersiz olmaları veya çalışacakları yere gitmenin masrafına katlanamamalarıdır. İşçilerin mobilitesini azaltan ve iki tarafın da piyasa

şartları hakkında tam ve mükemmel bilgilere sahip olmasını önleyen ne- denler, genellikle "emek piyasasının" işleyişinden kaynaklandığı için, bu işsizliğe friksiyonel işsizlik adı verilmektedir.

11.SORU

Toplam talebin tam çalışmayı sağlayacak düzeye çıkması için devlet müdahalesi gerektiğini savunan düşünce akımı aşağıdakilerden hangisidir?

- A
Neoklasik İktisadi Düşünce
- B
Keynesyen Düşünce
- C
Merkantilizm
- D
Fizyokrasi
- E
Marjinalizm

Yanıt Açıklaması:

Keynes'e göre toplam talebin tam çalışmayı sağlayacak düzeye çıkması için devlet müdahalesi gereklidir. Doğru cevap B'dir.

12.SORU

İşgücünün istihdam edilmesine rağmen, çok düşük (veya sıfır) verimlilikle çalışması durumunda ortaya çıkan işsizlik türü aşağıdakilerden hangisidir?

- A
Gizli işsizlik
- B
Açık işsizlik
- C
Verimsiz işsizlik
- D
Yaygın işsizlik
- E
İradi işsizlik

Yanıt Açıklaması:

Gizli işsizlik işgücünün istihdam edilmesine rağmen, çok düşük (veya sıfır) verimlilikle çalışması durumunda ortaya çıkmaktadır

13.SORU

Aşağıdakilerden hangisi emek piyasasının özellikleri arasında yer almamaktadır?

- A
İstihdam Sınırı veya İstihdam Takati Olması
- B
Tek Emek Piyasasının Olmaması

İSTİHDAM VE İŞSİZLİK

- C
İşçinin ve İşverenin Eksik Bilgiye Sahip Olması
D
İstihdam ilişkisinin Sürekli Olması
E
Emeğin Pazarlık Gücünün Az Olması

Yanıt Açıklaması:

A seçeneğinde emek piyasası kavramlarından bahsedilmektedir. Doğru cevap A'dır.

14.SORU

NÜFUSU 100 KİŞİ OLAN BİR ÜLKEDE OTEL, YURT, HASTANE VE HUZUREVİ GİBİ YERLERDE İKAMET EDEN 30 KİŞİ BULUNMAKTA, 10 KİŞİ İSE İŞSİZ OLDUĞUNU İFADE ETMEKTEDİR. BU ÜLKE İÇİN AŞAĞIDA YER ALAN İFADELERDEN HANGİSİ SÖYLENEBİLİR?

- A
İşsizlik oranı % 7'dir.
B
Bağımlılık oranı 10'dur.
C
30 kişi kurumsal nüfus kapsamındadır.
D
Çalışma çağı nüfus 90 kişidir.
E
İstihdamdaki kişi sayısı 30'dur.

Yanıt Açıklaması: Otel, yurt, hastane ve huzurevi gibi yerlerde ikamet eden nüfusa "kurumsal nüfus" olarak tanımlanmaktadır. Bu kişiler işgücü piyasalarında yer alma karraları bir kurumun kuralların atabildiği için Hanehalkı İşgücü Anketi kapsamı dışında tutulmaktadır.

15.SORU

Çalışmak için işgücü piyasasına gelen işgücünün uygun çalışma olanağı bulamaması durumuna ne denir?

- A
İstihdam
B
İşsizlik
C
Doğal hasıla
D
İş yeri yetersizliği
E
Bunalım

Yanıt Açıklaması:

İşsizlik, genel olarak, çalışmak için işgücü piyasasına gelen işgücünün uygun çalışma olanağı bulamaması durumudur. İşsizlik çalışma isteğinde olmama gibi subjektif nedenlerden çok emek arzının emek talebinden fazla olması durumudur. Doğru cevap B'dir.

16.SORU

Türkiye'de hanehalkı iş gücü anketleri ilk kez hangi yılda uygulanmaya başlanmıştır?

- A
2004
B
2000
C
1988
D
1987
E
1966

Yanıt Açıklaması:

Türkiye'de hanehalkı iş gücü anketleri ilk kez 1966 yılında uygulanmaya başlanmıştır.

17.SORU

Aşağıdaki tanımlardan hangisi dar anlamda istihdamı ifade etmektedir?

- A
Tüm üretim faktörlerinin üretim sürecinde kullanılması.
B
Fiilen doldurulan çalışma saatleri toplamıdır.
C
Emek faktörünün üretim sürecinde kullanılması.
D
İşgücü rezervi ve çalışma saati toplamı belirler.
E
15 yaş altı çocuklar ile 65 yaş üstü yaşlılardır.

Yanıt Açıklaması:

Bir ekonomide belli bir dönemde emek, sermaye, toprak ve girişimcilikten oluşan üretim faktörlerinin mevcut teknolojik düzeye göre ne ölçüde kullanıldığı ile ilgili bir kavram olarak ele alındığında, bu istihdam tanımı bizi geniş anlamda istihdam kavramına götürür. Geniş anlamda istihdam, tüm üretim faktörlerinin üretim sürecinde kullanılması anlamına gelirken dar anlamda istihdam; emek faktörünün üretim sürecinde kullanılması anlamına gelmektedir.

18.SORU

İSTİHDAM VE İŞSİZLİK

GENEL KÜRESEL İŞ GÜCÜ ANALİZİ YAPILIRKEN AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİ DEĞERLENDİRİLMEZ?

- A
Nüfus
- B
Eğitim
- C
İstihdam
- D
İşsizlik
- E
Sektörler

Yanıt Açıklaması: Küresel iş gücünün analizi; istihdam, işsizlik, iş gücüne katılma oranları, iş gücü verimliliği ve reel ücretler, istihdamın sektörel dağılımı, açık işsizlik ve kötü çalışma koşulları çerçevesinde yapılacaktır.

19.SORU

TAM İSTİHDAM DÜZEYİNDE KABUL EDİLEBİLİR İŞSİZLİK TÜRÜ AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİDİR?

- A
Gizli işsizlik
- B
Geçici işsizlik
- C
Friksiyonel işsizlik**
- D
Mevsimlik işsizlik
- E
Kısmi işsizlik

20.SORU

Aşağıdaki hangisi Küresel işgücü piyasalarına yönelik bilgilerin yer aldığı ILO'nun karşılığıdır?

- A
Küresel İşler Paketi
- B
Dünya Ticaret Örgütü
- C
Birleşmiş Milletler
- D
Uluslararası Para Fonu
- E
Uluslararası Çalışma Örgütü

Yanıt Açıklaması:

Küresel işgücü piyasalarına yönelik birçok bilginin yer aldığı Uluslararası Çalışma Örgütü'nün kısa adı ILO'dur.

1.SORU

Aşağıdakilerden hangisi Karl Marx'ın ortaya attığı Artık Değer Teorisi'nin özelliklerinden değildir?

- A
İşçi işveren tarafından sömürülmektedir.
- B
İşçinin ürettiği değer karşılığı olan ücretin tamamı işçiye verilmez.
- C
İşçi emeğin kullanım değerinin tümüne sahiptir.
- D
Emeğin kullanım değeri ile değişim değeri arasındaki farktır.
- E
Emek arzı, talebin üzerinde olduğundan işçilerin ücretleri yükselmez.

Yanıt Açıklaması:

Marx tarafından ortaya atılan bu teoride, işçinin işveren (kapitalist) tarafından sömürüldüğü ve ürettiği değer karşılığı olan ücretin kendisine tam olarak verilmeyip bir kısmının alıkondduğu ileri sürülmektedir. Bu, Marx tarafından "artık değer" olarak adlandırılmaktadır. Marx'ın artık değer kavramı, emeğin kullanım değeri ile değişim değeri arasındaki farktır. Emeğin kullanım değeri, emeğin fiilen çalıştığı süre içerisinde ürettiği değerdir. Ancak işçi yarattığı bu değer tümüne sahip olamaz ve ona ödenen ücret ancak onun ve ailesinin asgari düzeyde geçimini sağlayabilecek kadardır. Bu da emeğin değişim değeri olarak adlandırılır. Yani, emeğin değişim değeri, emeğin kendini yeniden üretebilmesi için satın alabileceği malların değerine eşittir. Marx'a göre, aradaki fark kapitaliste gider ve artık değer olarak adlandırılır.

2.SORU

Küresel olarak erkeklerin kadınlara göre işsizlikten daha fazla etkilenmelerinin nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A
Erkek nüfusun fazlalığı
- B
Erkek nüfusun eğitim seviyesi
- C
İstihdam eksikliği
- D

İSTİHDAM VE İŞSİZLİK

Gelişmiş ülkeler ve AB bölgesinde oluşmuş inşaat ve finans gibi erkek yoğun sektörler

E
Kadın işçilerin daha fazla istihdamı

Yanıt Açıklaması:

Küresel olarak erkekler kadınlara göre işsizlikten daha fazla etkilenmektedir. Küresel olarak erkeklerin kadınlara göre işsizlikten daha fazla etkilenmelerinin nedeni özellikle gelişmiş ülkeler ve AB bölgesinde oluşmuş inşaat ve finans gibi erkek yoğun sektörlerdir.

3.SORU

Gelişmiş ekonomilerde işsizliğin istatistiklere doğrudan yansımalarının sebebi aşağıdakilerden hangisidir?

- A
Kapsamlı sosyal güvenlik sistemlerinin bulunması
B
Kapsamlı istatistik birimlerinin bulunması
C
Kayıt dışı işçilerin çok fazla olması
D
Ekonomik temellerinin sağlam olması
E
Modern teknolojinin gelişmiş olması

Yanıt Açıklaması:

Gelişmiş ekonomilerde kapsamlı sosyal güvenlik sistemlerinin bulunması, işsizlik rakamlarının kolayca istatistiklere yansımaya neden olmaktadır. Oysa birçok az gelişmiş ekonomide enformel sektörde, kayıt dışı ve sosyal güvencesiz çalışan işçilerin işsiz kaldığı tespit edilememektedir.

4.SORU

2009 yılında aşağıdaki ülkelerden hangisinde genç işsizlik oranı en yüksek orandadır?

- A
Meksika
B
İspanya
C
Kanada
D
Tayland
E
Almanya

Yanıt Açıklaması:

2009 yılı resmi genç işsizlik oranları ve işgücüne katılım için hesaplanmış düzeltilmiş oranlarına göre, seçili 20 ülke içinde genç işsizlik oranının en yüksek olduğu ülkedir. Doğru cevap B'dir.

5.SORU

Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) 2010 Yılı raporundan beri zayıf istihdamı ölçmek için kullanmadığı gösterge hangisidir?

- A
Kendi hesabına çalışanlar
B
Ücretsiz aile işçileri
C
Enformel sektörde çalışanlar
D
Sosyal güvenceden yoksun düşük ücretle çalışanlar
E
İşsizlik oranları

Yanıt Açıklaması:

Küresel istihdam Eğilimleri 2011 raporundan beri zayıf istihdam göstergeleri; kendi hesabına çalışanlar, ücretsiz aile işçileri ve istihdama katkıda bulunmakla birlikte enformel sektörde çalışan ve çoğunlukla sosyal güvenceden ve sosyal diyalog mekanizmasından yoksun düşük nitelikli çalışanlara kadar geniş bir alandan alınan verilerle oluşturulmaktadır.

6.SORU

Türkiye'de "Hanehalkı işgücü anketleri" hangi tarihte uygulanmaya başlanmıştır?

- A
1960
B
1966
C
1969
D
1972
E
1988

Yanıt Açıklaması:

Türkiye'de hanehalkı işgücü anketleri ilk kez 1966 yılında uygulanmaya başlanmıştır. Doğru cevap B'dir.

7.SORU

ARALARINDA AKRABALIK BAĞI BULUNSUN YA DA BULUNMASIN; AYNI KONUTTA VEYA AYNI KONUTUN BİR KISMINDA YAŞAYAN;

İSTİHDAM VE İŞSİZLİK

GELİR VE HARCAMALARINI AYIRMAYAN, HANEHALKI HİZMET VE YÖNETİMİNE KATILAN BİR VEYA BİRDEN FAZLA KİŞİDEN OLUŞAN TOPLULUK OLARAK İFADE EDİLEN KAVRAM AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİDİR?

- A
İşgücü
- B
Hanehalkı
- C
Toplumsal Grup
- D
Toplumsal Yapı
- E
Toplumsal Olgu

Yanıt Açıklaması: Aralarında akrabalık bağı bulunsun ya da bulunmasın; aynı konutta veya aynı konutun bir kısmında yaşayan; gelir ve harcamalarını ayırmayan, hanehalkı hizmet ve yönetimine katılan bir veya birden fazla kişiden oluşan topluluk "hanehalkı" olarak tanımlanır.

8.SORU

AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİ YENİ KLASİK DÜŞÜNCENİN İSTİHDAM VE İŞSİZLİK KAVRAMLARINA BAKIŞINDAN BİRİ DEĞİLDİR?

- A
Cari gerçek ücret ile beklenen gerçek ücret arasındaki fark işgücü piyasasında sürekli bir dengeye neden olacaktır.
- B
Yeni klasik görüşe göre emek talebi cari gerçek ücretin, emek arzı ise beklenen gerçek ücretin bir fonksiyonudur.
- C
Ortalama parasal ücret ise işgücü piyasasındaki dengeyi kurabilmek için devamlı değişmektedir
- D
İşgücü piyasasındaki denge tek denge değildir
- E
İşgücü piyasasında bir dengesizlik sorunun ortaya konulması yeni klasikleri Ortodoks klasiklerden ayıran temel noktadır.

Yanıt Açıklaması: Yeni klasik görüşe göre emek talebi cari gerçek ücretin, emek arzı ise beklenen gerçek ücretin bir fonksiyonudur. Ortalama parasal ücret ise işgücü piyasasındaki dengeyi kurabilmek için devamlı değişmektedir ve işgücü piyasasındaki denge tek denge değildir. Bu durumda cari gerçek ücret ile

beklenen gerçek ücret arasındaki fark işgücü piyasasında dengesizliğe neden olacaktır. İşgücü piyasasında bir dengesizlik sorunun ortaya konulması yeni klasikleri Ortodoks klasiklerden ayıran temel noktadır.

9.SORU

Açık işlerin sayısının, çalışmak isteyenlerin sayısına denk olmadığı durumlarda aşağıdakilerden hangisi oluşmaktadır?

- A
Güvencesizlik
- B
Eşitsizlik
- C
Bağımlılık
- D
Eksik istihdam
- E
Düzenleme

Yanıt Açıklaması:

Açık işlerin sayısının, çalışmak isteyenlerin sayısına denk olmadığı durumlarda güvencesizlik oluşur. Doğru cevap A şıkkıdır.

10.SORU

Bir ülkede toplam iş gücünün % 75'i çalışıyorsa, bu ülkedeki işsizlik oranı nedir?

- A
% 20
- B
% 25
- C
% 50
- D
% 75
- E
% 80

Yanıt Açıklaması:

Bir ülkede toplam iş gücünün % 75'i çalışıyorsa bu ülkenin istihdam oranı % 75 olacaktır. Buna karşılık % 25'i istihdam edilemediğinden işsizlik oranı, istihdam edilemeyenlerin, işgücüne oranı olarak tanımlandığından bu ülkede işsizlik oranı % 25 olacaktır.

11.SORU

BİR ÜLKENİN ZENGİNLEŞMESİNİN BAŞLICA UNSURUNUN ALTIN VE GÜMÜŞ OLDUĞUNU SAVUNAN DÜŞÜNCE AKIMI AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİDİR?

İSTİHDAM VE İŞSİZLİK

- A
Fizyokrasi
B
Merkantilizm
C
Marjinalist
D
Monetarist
E
Pozitivizm

Yanıt Açıklaması: Merkantilizm; bir ülkenin zenginleşmesinin başlıca unsurunun altın ve gümüş olduğunu savunan düşünce akımıdır.
12.SORU

Emek arzı heterojen değildir. Bu düzensizliğin sebeplerinden biri aşağıdakilerden hangisidir?

- A
Eğitim seviyesi ve öğrenme yeteneği
B
Kişisel beceri ve hobiler
C
Fiziksel özellikler ve zekâ kapasitesi
D
Çevre ve aile değişkenleri
E
İşverenin istihdam potansiyeli ve arzı

Yanıt Açıklaması:
Emek arzının heterojen olmasının nedenlerinden birisi kişilerin eğitim düzeyi ve kalitesi ile öğrenme ve uygulama yeteneklerinin birbirlerinden farklı olmasıdır.
13.SORU

FARKLI ÖZELLİKLERE SAHİP İŞLER İÇİN FARKLI ÖZELLİKTE PİYASALARDAN SÖZ EDİLEBİLİR. BU PİYASALAR KİMİ ZAMAN YAPILACAK İŞİN GEREKTİRDİĞİ BECERİLER BAKIMINDAN FARKLILAŞIRKEN KİMİ ZAMAN DA COĞRAFİ ALAN BAKIMINDAN FARKLILAŞMAKTADIR. BECERİ BAKIMINDAN PİYASAYI SINIFLANDIRACAK OLURSAK AVUKATLAR PİYASASINI, SİGORTACILAR PİYASASINI YA DA ÇİÇEKÇİLER PİYASASINI ÖRNEK OLARAK VEREBİLİRİZ YUKARIDAKİ İFADEYE GÖRE AŞAĞIDAKİ EMEK PİYASASI ÖZELLİKLERİNDEN HANGİSİNDEN BAHSEDİLMEKTEDİR?

- A
İşçinin ve işverenin Eksik Bilgiye Sahip Olması
B

- Tek Emek Piyasasının Olmaması
C
Emek Arzının Heterojen Olması
D
İstihdam ilişkisinin Sürekli Olması
E
Emeğin Pazarlık Gücünün Az Olması

Yanıt Açıklaması: Tek emek piyasası yoktur. Farklı özelliklere sahip işler için farklı özellikte piyasalardan söz edilebilir. Bu piyasalar kimi zaman yapılacak işin gerektirdiği beceriler bakımından farklılaşırken kimi zaman da coğrafi alan bakımından farklılaşmaktadır. Beceri bakımından piyasayı sınıflandıracak olursak avukatlar piyasasını, sigortacılar piyasasını ya da çiçekçiler piyasasını örnek olarak verebiliriz
14.SORU

YETİŞKİN İŞSİZLİĞİNDE DÜNYA ORTALAMASININ ÜZERİNDE YER ALAN BÖLGE HANGİSİDİR?

- A
Orta ve Güney Doğu Avrupa
B
Latin Amerika ve Karayipler
C
Doğu Asya
D
Güney Doğu Asya ve Pasifik
E
Kuzey Afrika

Yanıt Açıklaması: Orta ve Güney Doğu Avrupa yetişkin işsizliğinde dünya ortalamasının üzerinde yer alan bölgedir.
15.SORU

I. Emek piyasası bir mal piyasasıdır.
II. Emek piyasası, kendine özgü işleyişi olan bir piyasadır.
III. Emek piyasası mal piyasası değildir.
Yukarıdaki ifadelerden hangisi ya da hangileri emek piyasasına ilişkin yaklaşımlardandır?

- A
I, II ve III
B
I ve III
C
I ve II
D
II ve III
E

İSTİHDAM VE İŞSİZLİK

III

Yanıt Açıklaması:

Ekonomik yaklaşımlar piyasaları farklı biçimde tanımlamaktadır. Bu anlamda, yaklaşımlar arasındaki farklılıkların en açık görüldüğü alan emek piyasasıdır. Literatürde emek piyasasına ilişkin üç yaklaşım vardır. Yaklaşımlardan ilki, emek piyasasını bir mal piyasası olarak kabul ederken; ikinci yaklaşım, emeği farklı özellikler taşıyan, kendine özgü işleyişe sahip olan bir piyasa olarak kabul etmektedir. Üçüncü yaklaşım ise, emek piyasasının bir mal piyasası olmadığını yapısal özellikleri bakımından mal ve hizmet piyasalarından ayrıldığını savunmaktadır (Kapar, 2005: 23).

16.SORU

Adam Smith (1723-1790), David Ricardo (1772-1823), Robert Malthus (1766-1834) John Stuart Mill (1806-1873), ve Jean Baptiste Say (1767-1831) hangi iktisadi düşüncenin temsilcileridir?

- A Neo-Klasik düşünce
- B Keynes'in istihdam teorisi
- C Klasik düşünce
- D Monetarist düşünce
- E Çağdaş iktisadi düşünce

Yanıt Açıklaması:

Adam Smith (1723-1790), David Ricardo (1772-1823), Robert Malthus (1766-1834) John Stuart Mill (1806-1873), Jean Baptiste Say (1767-1831) Klasik düşüncenin ünlü temsilcileridir ve ekonomi biliminin kurucusu Adam Smith olarak kabul edilmektedir.

17.SORU

Üretim faktörlerinin tam olarak istihdam edilmesi halinde ekonominin üretebileceği maksimum mal ve hizmetlerin miktarına ne ad verilir?

- A Fiili Hasıla
- B Potansiyel Hasıla
- C Nominal Hasıla
- D Reel Hasıla
- E

Üretim Hasılası

Yanıt Açıklaması:

Üretim faktörlerinin tam olarak istihdam edilmesi halinde ekonominin üretebileceği maksimum mal ve hizmetlerin miktarı "Potansiyel Hasıla", "Doğal Hasıla" ya da "Tam İstihdam Hâsılası" olarak adlandırılmaktadır

18.SORU

İŞ ARAMAKTAN VAZGEÇMİŞ KİŞİLER ÇALIŞMA EKONOMİSİ LİTERATÜRÜNDE ÜMİDİ KIRILMIŞ (GÜCENMİŞ) İŞGÜCÜ OLARAK TANIMLANIR. ÜMİDİ KIRILMIŞ İŞGÜCÜ HAKKINDAKİ AŞAĞIDAKİ BİLGİLERDEN HANGİLERİ DOĞRUDUR?I. İŞGÜCÜ PIYASASI DIŞINA İTİLMİŞLERDİR.II. İŞSİZLİK RAKAMINA VE ORANINA DÂHİL EDİLMEKTEDİRLER.III. İŞSİZ SAYILMADIKLARINDAN, OLUMSUZ SOSYO-EKONOMİK ETKİ ALTINDA KALMAMAKTADIRLAR.

- A Yalnız I
- B Yalnız II
- C Yalnız III
- D I ve II
- E I, II ve III

Yanıt Açıklaması: Cevap: İş aramaktan vazgeçmiş kişiler çalışma ekonomisi literatüründe ümidi kırılmış (gücenmiş) işgücü olarak tanımlanır. Umudu kırılmış ve işgücü piyasası dışına itilmiş gençler, işsizlik rakamına ve oranına dâhil edilmemektedir. İşsizlik oranları içinde yer almayan bu kesimin 2007-2009 aralığında 1,7 milyar olduğu tahmin edilmektedir. Bu gençlerin işsiz sayılmaması, işsizliğin getirdiği olumsuz sosyo-ekonomik etkilere maruz kalmadıklarını da göstermez. Buna göre doğru yanıt D seçeneğidir.

19.SORU

DOĞURGANLIK HIZININ YÜKSEK OLMASININ BAĞIMLILIK ORANI BAKIMINDAN YARATTIĞI SONUÇ AŞAĞIDAKİ SEÇENEKLERDEN HANGİSİNDE YER ALMAKTADIR?

- A Bağımlılık oranı azalır.
- B

İSTİHDAM VE İŞSİZLİK

Bağımlılık oranı değişmez.

C

Çocuk bağımlılık oranı sabit olur.

D

Yaşlı bağımlılık oranı sabit olur.

E

Çocuk bağımlılık oranı yüksek olur.

Yanıt Açıklaması: Bağımlılık Oranı 15 yaş altı ve 65 yaş üstü olup, çalışma çağı nüfusa bağımlı olan nüfusu açıklayan bir kavramdır. 15 yaş altı ve 65 yaş üstü nüfus ne kadar çok olursa bağımlılık oranı o kadar yüksek olur.

20.SORU

I. Kendi hesabına çalışanlar

II. Ücretsiz aile işçileri

III. Enformel (kayıt dışı) sektörde çalışanlar

IV. Sosyal güvencesi olanlar

Yukarıdakilerden hangileri Küresel İstihdam

Eğilimleri 2011 raporunda belirtilen zayıf istihdam göstergeleri arasında yer alır?

A

I ve III

B

I,II ve III

C

II,III ve IV

D

I,III ve IV

E

Yalnız I

Yanıt Açıklaması:

Küresel İstihdam Eğilimleri 2011 raporundan beri zayıf istihdam göstergeleri; kendi hesabına çalışanlar, ücretsiz aile işçileri ve istihdama katkıda bulunmakla birlikte enformel sektörde çalışan ve çoğunlukla sosyal güvenceden ve sosyal diyalog mekanizmasından yoksun düşük nitelikli çalışanlara kadar geniş bir alandan alınan verilerle oluşturulmaktadır.

FİNALLERDE NELER GELDİ? NELER GELEBİLİR?

1. I. Bağımlılık
- II. Güvenlik
- III. Düzenleme

Yukarıdakilerden hangileri emek piyasasının unsurlarındandır?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) I ve III

E

2. I. Toplam talepteki değişim durumunda reel çıktı ve istihdamda dalgalanmalar görülmektedir.
- II. Beklenen ve reel ücret önemlidir.
- III. Emek talep ve arzı her zaman eşittir.

Yukarıdakilerden hangileri yeni klasik iktisatçıların emek piyasasına ilişkin varsayımlarındandır?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) I ve III
- E) I, II ve III

C

3. Aşağıdaki düşünürlerden hangisi Artık Değer Teorisini geliştirmiştir?

- A) Turgot
- B) Marx
- C) Smith
- D) Cantillon
- E) Ricardo

B

4. Açık işsizlik türlerinin süresi en kısa olandan en uzun olanına doğru sıralanmış biçimi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İradi işsizlik – Yapısal işsizlik – Mevsimlik işsizlik
- B) Mevsimlik işsizlik – Konjonktürel işsizlik – İradi işsizlik
- C) Gizli işsizlik – Geçici işsizlik – Konjonktürel işsizlik
- D) Geçici işsizlik – Konjonktürel işsizlik – Yapısal işsizlik
- E) Yapısal işsizlik – Konjonktürel işsizlik – Gizli işsizlik

D

İSTİHDAM VE İŞSİZLİK

5. İşsizliğin “iradi” ve “gayri iradi” ayrımı işsizlik türlerinden hangi ayrıma örnektir?

- A) Demografik
- B) Teknik
- C) Psikolojik
- D) İkincil
- E) Coğrafi

C

6. İspanya’da gençler arasında resmi işsizlik oranı %38’ler düzeyindedir. Ancak gerçek işsizlik rakamının bu oranın üzerinde olduğu ifade edilmektedir.

Aşağıdakilerden hangisi yukarıdaki örnekte ifade edilen resmi işsizlik oranları ile yaşanan işsizlik oranı arasındaki farklılığın kavramsal nedenlerindendir?

- A) Güçlenmiş işgücü etkisi
- B) Eğitim yetersizliği
- C) Resesyon etkisi
- D) Teknolojik etkiler
- E) İlave işgücü etkisi

A

7. Dünya çalışma çağındaki nüfusun sadece %20’si kapsamlı bir sosyal güvenceye sahiptir.

Aşağıda yer alan ifadelerden hangisi yukarıda yer alan ifadeyi ortaya çıkaran nedenler arasında sayılamaz?

- A) İstihdam seviyesinin azalması
- B) Kadınların işgücü piyasalarından çekilmesi
- C) Sosyal korumaların düşmesi
- D) İnsan onuruna yakışır işlerin azalması
- E) Çalışma şartlarının kötüleşmesi

B

8. Güney Doğu Asya ve Pasifik Bölgesi’nde İşgücüne Katılma Oranları 2008 Küresel Ekonomik Krizi öncesi ve sonrasında fazla değişiklik göstermemiştir.

Aşağıdakilerden hangisi yukarıda yer alan ifadenin nedenlerindendir?

- A) Verimlilik oranları ve çalışma sürelerinde artışlar yaşanması
- B) Kadınların işgücü piyasalarından çekilmesi
- C) Yaşanan krizin mali piyasalara yansıyan etkileri
- D) Sosyal güvenlik ağının yetersizliği nedeniyle işgücünün kayıt dışına kayması
- E) Eğitim düzeylerindeki azalmanın etkisi

D

9. Dünyada nüfus yoğunluğunun en fazla olduğu bölge aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Doğu Asya ve Pasifik
- B) Alt Sahra Afrika
- C) Latin Amerika ve Karayipler
- D) Güney Asya
- E) Avrupa ve Orta Asya

A

10. **Asgari yaşam standardına erişememe ya da asgari yaşam standartlarını sürdürebilecek gelirden yoksun olma durumuna ne ad verilir?**

- A) İşsizlik
- B) Muhtaçlık
- C) Engellilik
- D) Hastalık
- E) Yoksulluk

E

11. Türkiye’de en yoğun istihdam hangi bölgededir?

- A) Marmara
- B) İç Anadolu
- C) Karadeniz
- D) Ege
- E) Akdeniz

A

12. Ulvi Bey kendi işyerinde daimi ve ücretli 5 çalışanı ile faaliyet gösteren bir kişidir.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tanımına göre Ulvi Bey’in istihdam türü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kendi hesabına çalışan
- B) Kısmi zamanlı çalışan
- C) İşveren
- D) Gizli işsiz
- E) Ücretsiz aile işçisi

C

13. **Aşağıdakilerden hangisi işsizlik sigortasına ilişkin doğru bir ifade değildir?**

- A) Yararlanmak için belirli süre prim ödenmesi gerekir.
- B) İstihdam garantisi sağlamayı amaçlar.
- C) Yardımlar belirli bir süre için yapılır.
- D) Bağımlı çalışanları kapsar.
- E) Ülkelere göre farklılık gösterir.

B

İSTİHDAM VE İŞSİZLİK

14. Emek piyasalarında beşeri sermaye düzeyinin artışı yoluyla uygulanan işsizlikle mücadele stratejisi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Arz yönlü politikalar
- B) Sözleşmeye dayalı politikalar
- C) Kurumsal politikalar
- D) Esneklik politikaları
- E) Liberal politikalar

A

15. Aşağıdakilerden hangisinde liberal yaklaşımın işsizliğin çözümü olarak öngördüğü öneriler birlikte ve doğru olarak eşleştirilmiştir?

- A) Yedek işgücü ve Doğal ücret oranı
- B) Doğal oran teorisi ve Nüfus kanunu
- C) Doğal oran teorisi ve Zamanlararası ikame
- D) Esneklik ve Kamu politikaları
- E) Ücret esnekliği ve Sendikal düzenlemeler

C

16. I. İş bulma zorluklarını giderme
II. Yeni istihdam alanları açma
III. Emek arz ve talebini kurumsal yapılanmalar sayesinde bir araya getirerek emek piyasasını kolaylaştırma

Yukarıdakilerden hangileri aktif istihdam politikalarının ilkelerindendir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) I ve III
- E) I, II ve III

E

17. Avrupa İstihdam Stratejisiyle uyumlu bir istihdam stratejisinden ilk kez hangi plan döneminde söz edilmiştir?

- A) Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı
- B) Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı
- C) Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı
- D) Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı
- E) Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı

E

18. Türkiye’de uygulanan “Ücret Garanti Fonu Ödemeleri” hangi istihdamı teşvik politikasının bileşenidir?

- A) Makro Politikalar
- B) Türkiye Sanayi Stratejisi Belgesi
- C) Esneklik Politikaları
- D) Pasif İstihdam Politikaları
- E) Hayat Boyu Öğrenme Stratejisi

D

19. Aşağıdakilerden hangisi istihdamı teşvik eden makro politikalar arasında sayılamaz?

- A) Engelli istihdamını teşvik
- B) 5 puanlık prim teşviki
- C) Kalkınmada öncelikli yörelerde yatırımları ve istihdamı teşvik eden düzenlemeler
- D) Kısa çalışma ödeneği
- E) Kadınlar ve gençler için sağlanan teşvikler

D

20. İşsizlik düzeyinin 2023 itibariyle %5 düzeyine indirilmesi ve istihdam oranının da %50 düzeyine yükseltilmesini dört temel hedefi arasına alan strateji belgesi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kalkınmada Öncelikli Yöreler Düzenlemesi
- B) Ulusal İstihdam Stratejisi
- C) Hayat Boyu Öğrenme Stratejisi
- D) Türkiye Sanayi Stratejisi Belgesi
- E) İstihdam ve Mesleki Eğitim İlişkisinin Güçlendirilmesi Eylem Planı

B

1. Bir ülkedeki çalışma çağı nüfusu belirlenirken dikkate alınan unsur aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bireyin medeni durumu
- B) Bireyin yaşı
- C) Bireyin yaşadığı yer
- D) Bireyin çalıştığı iş
- E) Bireyin eğitim düzeyi

B

İSTİHDAM VE İŞSİZLİK

2. Karl Marx tarafından geliştirilen ve işçinin işveren tarafından sömürüldüğü ve ürettiği değer karşılığı olan ücretin kendisine tam olarak verilmeyip bir kısmının alıkondduğu düşüncesine dayanan teori aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Nüfus Teorisi
- B) Artık Değer Teorisi
- C) Talep Teorisi
- D) Ücret Fonu Teorisi
- E) Arz Teorisi

B

3. İşsizlik oranı formülü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İşsiz sayısı / Toplam işgücü
- B) İradi işsiz sayısı / İşsiz sayısı
- C) İşsiz sayısı / Genç işsiz sayısı
- D) Ülke nüfusu / İşsiz sayısı
- E) İşsiz sayısı / Gizli işsiz sayısı

A

4. Uzun dönemde işgücü verimliliği basitçe nasıl ölçülür?

- A) İşçilerin cinsiyetlerine göre ölçülür.
- B) İşçi başına çıktı ile ölçülür.
- C) İşçi başına girdi ile ölçülür.
- D) İşçilerin yaşlarına göre ölçülür.
- E) Pazar payına göre ölçülür.

B

5. Latin Amerika ve Karayipler Bölgesinin en büyük 4 büyük ekonomisi aşağıdaki hangi seçenekte birlikte ve doğru olarak verilmiştir?

- A) Meksika, Şili, Paraguay, Honduras
- B) Kolombiya, Peru, Venezuela, Arjantin
- C) Arjantin, Brezilya, Kolombiya, Meksika
- D) Brezilya, Honduras, Şili, Meksika
- E) Arjantin, Bolivya, Venezuela, Uruguay

C

6. Türkiye'de en yoğun istihdam hangi bölgededir?

- A) Ege
- B) Doğu Anadolu
- C) Karadeniz
- D) Marmara
- E) İç Anadolu

D

- 7. I. İşsizlik kırsal alanlarda kentsel alanlara göre daha yüksektir.
- II. İşsizlerin önemli bir kısmı 1 yıl veya daha fazla süreden beri işsizdir.
- III. İşsizlerin çoğunluğunu ilköğretim mezunları oluşturmaktadır.

Türkiye'deki işsizlik için yukarıdaki ifadelerden hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız III
- C) I ve II
- D) II ve III
- E) I, II ve III

D

8. Çalışma koşullarının düzgün ve yasal çerçevede olmaması ile tanımlanan istihdam biçimi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sanayi istihdamı
- B) Tarımsal istihdam
- C) Enformel istihdam
- D) Kısmi zamanlı istihdam
- E) Tam istihdam

C

9. Ücretsiz aile işçileri ve yevmiyelilerin istihdamda kabul edilebilmesi için gerekli olan ölçüt aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İşveren olmak
- B) İş arıyor olmak
- C) İşbaşı yapabilecek durumda olmak
- D) Bir diplomaya sahip olmak
- E) Referans haftasında en az 1 saat çalışmış olmak

E

10. Gelir dağılımındaki eşitsizliği ölçmede kullanılan Gini Katsayısı hangi değerler arasındadır?

- A) 0 ve 1
- B) 0 ve ∞
- C) -1 ve 0
- D) -1 ve +1
- E) 1 ve ∞

A

İSTİHDAM VE İŞSİZLİK

11. Emek piyasasında daha uzun sürelerle çalışmak istemesine rağmen ekonomik nedenlerle belirli bir sürenin altında yapılan çalışma nasıl adlandırılır?

- A) Eksik istihdam
- B) Esnek çalışma
- C) Taşeron çalışma
- D) Fazla mesai
- E) Kayıtdışı çalışma

A

12. İşsizleri ekonomik olarak desteklemeyi amaçlayan işgücü piyasası politikalarının genel adı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Pasif istihdam politikaları
- B) Arz yönlü politikalar
- C) Liberal istihdam politikaları
- D) Genişletici maliye politikaları
- E) Klasik politikalar

A

13. Evde çalışma ve tele çalışma hangi esneklik türünün uygulamaları arasında sayılabilir?

- A) Ücret esnekliği
- B) Sayısal esneklik
- C) Fonksiyonel esneklik
- D) Zamana göre esneklik
- E) Kaynak kullanım esnekliği

D

14. Belirli bir işin başka işletme ya da başka çalışanlarca yapılması stratejisi hangi esneklik yaklaşımına girmektedir?

- A) Üretim esnekliği
- B) Zamana göre esneklik
- C) Ücret esnekliği
- D) Fonksiyonel esneklik
- E) Uzaklaştırma stratejileri

E

15. I. İş bulma zorluklarını giderme
II. Yeni istihdam alanları açma
III. Emek arz ve talebini kurumsal yapılanmalar sayesinde bir araya getirerek emek piyasasını kolaylaştırma

Yukarıdakilerden hangileri aktif istihdam politikalarının ilkelerinden biridir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) I ve III
- E) I, II ve III

E

16. Aşağıdakilerden hangisi istihdamı teşvik eden makro politikalardan biri değildir?

- A) Kadınlar ve gençler için sağlanan teşvikler
- B) AR-GE faaliyetleri teşvikleri
- C) Okullaşma oranının artırılması
- D) Özürlü istihdamını teşvik
- E) 5 puanlık prim teşviki

C

17. I. İşsizlik oranının 2023 yılı itibarıyla %5 düzeyine indirilmesi
II. İstihdam oranının 2023 yılı itibarıyla %50 düzeyine yükseltilmesi
III. Tarım dışı istihdamın büyüme esnekliğinin 2010-2023 döneminde 10 puan artışla 0,52'den 0,62'ye yükseltilmesi
IV. Tarım dışı sektörde 2009 yılı sonunda % 30 olan kayıt dışı istihdam oranının 2023 yılında % 15'e indirilmesi

Yukarıdakilerden hangileri ulusal istihdam stratejisinin hedeflerindendir?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) I, II ve III
- D) I, III ve IV
- E) I, II, III ve IV

E

18. Aşağıdakilerden hangisi genel ekonomik, sektörel veya bölgesel kriz ile zorlayıcı sebeplerle işyerindeki haftalık çalışma sürelerinin geçici olarak önemli ölçüde azaltılması veya işyerinde faaliyetin tamamen veya kısmen geçici olarak durdurulması hallerinde işyerinde üç ayı aşmamak üzere sigortalılara çalışmadıkları dönemle orantılı olarak gelir desteği sağlayan pasif istihdam politikaları uygulamasıdır?

- A) Ücret garanti fonu ödemeleri
- B) İşsizlik sigortası
- C) Prim ödemeleri
- D) Kısa çalışma ödeneği
- E) Kriz teşvikleri

D

İSTİHDAM VE İŞSİZLİK

19. Türkiye'de ilk olarak aşağıdaki hangi kalkınma planı döneminde "genç işsizliği" konusuna dikkat çekilmeye başlanmıştır?

- A) Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı
- B) Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı
- C) Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı
- D) Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı
- E) Dokuzuncu Beş Yıllık Kalkınma Planı

C

20. Dünya genelinde işgücüne katılım ortalaması 2010 yılında hangi düzeydedir?

- A) % 90
- B) % 65
- C) % 50
- D) % 25
- E) % 10

B

1.SORU

Toplumsal bir problem olarak tüm dünyada üstesinden gelinmesi gereken sorunların başında aşağıdakilerden hangisi gelir?

- A) Açlık
- B) Yoksulluk
- C) Gelir dağılımı adaletsizliği
- D) İşsizlik
- E) Hastalıklar

Yanıt Açıklaması:

Yoksulluk toplumsal bir problem olarak tüm dünyada üstesinden gelinmesi gereken sorunların başında gelmektedir. Birleşmiş Milletler 1996 yılını 'Uluslararası Yoksulluğun Yok Edilmesi Yılı' ilan ederken yoksulluğun dünyadaki en önemli 12 probleminden biri olduğunu da kabul etmiştir.

2.SORU

"DOĞAL ORAN HİPOTEZİ" Nİ GELİŞTİREN İKTİSADİ DÜŞÜNCE AKIMI AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİDİR?

- A) Merkantilizm
- B) Keynesyen

C

Monetarist

- D) Klasik
- E) Neo-klasik

3.SORU

AŞAĞIDAKİ POLİTİKALARDAN HANGİSİNİN UYGULANMASINDAKİ TEMEL AMAÇ İŞSİZLİĞİN AZALTILMAK İSTENMESİDİR?

- A) Ücret Garanti Fonu
- B) Kısa Çalışma Ödeneği
- C) Kıdem Tazminatı
- D) Erken emeklilik politikası
- E) İşsizlik Yardımları

Yanıt Açıklaması:

Bir ülkede erken emeklilik politikasının uygulanmasının temel amacı, işsizliğin azaltılmak istenmesidir.

4.SORU

DAHA UZUN SÜRELER ÇALIŞMAK İSTENMESİNE RAĞMEN EKONOMİK NEDENLERLE HAFTALIK BELİRLİ SÜRENİN ALTINDA YAPILAN ÇALIŞMALARA NE AD VERİLİR?

- A) Formel istihdam
- B) Tam istihdam
- C) Aşırı istihdam
- D) Eksik istihdam
- E) Enformel istihdam

Yanıt Açıklaması: Doğru cevap D şıkkıdır.

5.SORU

İşsizliğin yol açtığı yoksullukla mücadele eden hükümetlerin en temel tedbirlerinden biri aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İşsizlik sigortası ödemeleri

İSTİHDAM VE İŞSİZLİK

B
İşverenler üzerinde baskı kurma

C
Part time/yarı zamanlı işe yerleştirme

D
Eğitim politikalarını güçlendirme

E
Meslek edindirme kursları

Yanıt Açıklaması:

İşsizliğin yol açtığı yoksullukla mücadele eden hükümetlerin en temel tedbirlerinden biri pasif iş gücü piyasası politikalarından olan işsizlik sigortası ödemeleridir.

6.SORU

Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) verilerine göre Türkiye'deki işsizlik oranının en az olduğu üç il aşağıdakilerden hangisidir?

A
Bayburt, Artvin, Gümüşhane

B
Adana, Bayburt, Gümüşhane

C
Adana, Hakkari, Van

D
Van, Bayburt, Hakkari

E
Van, Gümüşhane, Hakkari

Yanıt Açıklaması:

Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) verilerine göre en az işsizlik olan üç ilin 81 il içindeki gelişmişlik sıralaması Bayburt (66), Artvin (43), Gümüşhane (71) sıralamasında oluşmuştur. Bu illerde işsizliğin düşük olmasının nedenlerinden biri yoğun göç vermeleridir.

7.SORU

Aşağıdakilerden hangisi doğal işsizliğin nedenleri arasında yer alır?

A
İçerdekiler-Dışardakiler Olgusu

B
Eğitim programları düzenlenmesi

C
Emek piyasasıyla ilgili enformasyonunun iyileştirilmesi

D
Çalışanların daha fazla çalışmaya yönelik teşvik edilmesi

E

Devletin iş arayanların son olarak başvuracağı merci olmasının sağlanması

Yanıt Açıklaması:

Demografik değişimler, izlenen kamu politikaları, yapısal işsizliğin artması, içerdekiler-dışardakiler olgusu doğal işsizlik oranının nedenlerindendir. Oysa B, C, D ve E seçenekleri doğal işsizliği azaltmak adına iktisatçıların yaptığı önerilerdir. Bu yüzden doğru cevap A seçeneğidir.

8.SORU

Aşağıdakilerden hangisi esneklik yaklaşımı kapsamında ele alınan stratejilerden biri değildir?

A
uzaklaşma

B
aktif ve pasif istihdam

C
fonksiyonel esneklik

D
zamana göre esneklik

E
sayısal esneklik

Yanıt Açıklaması:

esneklik yaklaşımı kapsamında sayısal esneklik, zamana göre esneklik, fonksiyonel esneklik, ücret esnekliği ve uzaklaşma stratejilerini ele alacağız.

9.SORU

Neo-klasik istihdam teorisi kaç yılları arasında geliştirilmiştir?

A
1650-1690

B
1723-1790

C
1766-1834

D
1772-1823

E
1870-1930

Yanıt Açıklaması:

Neo-klasik istihdam teorisi 1870-1930 döneminde geliştirilmiştir. Neo-klasik istihdam teorisinde tam rekabet, ürün homojenliği, giriş ve çıkış serbestliği, alıcı ve satıcıların fiyatı veri alması, piyasa hakkında tam bilgi varsayımları altında Neo-klasik işgücü piyasalarının otomatik

İSTİHDAM VE İŞSİZLİK

olarak tam istihdam dengesine gelmesi söz konusudur. Doğru cevap E'dir.

10.SORU

KALKINMA PLANLARI İLE İLGİLİ AŞAĞIDA VERİLEN BİLGİLERDEN HANGİSİ DOĞRUDUR?

- A
Türkiye'de ekonominin planlanmasına 1950'lerde başlanmıştır.
- B
İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planında hedeflenen istihdam düzeyine ulaşılmıştır.
- C
1980 yılına kadar hedeflenen kalkınma hızına ulaşılmasının istihdam sorunlarını çözeceğine inanılmıştır.
- D
Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı döneminde işsizlik sorunu nispeten azalmıştır.
- E
Her planlama döneminin sağlam politik temelleri vardır.

Yanıt Açıklaması: Doğru cevap C şıkkıdır.

11.SORU

Ülkemizde hangi kalkınma planında köyden kente göçü yavaşlatacak ve tarımsal nüfusu köylerde tutacak politikalarla işsizlik sorununun çözülebileceği belirtilmektedir?

- A
Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı
- B
İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı
- C
Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı
- D
Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı
- E
Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı

Yanıt Açıklaması:

Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planında köyden kente göçü yavaşlatacak ve tarımsal nüfusu köylerde tutacak politikalarla işsizlik sorununun çözülebileceği belirtilmektedir.

12.SORU

İŞSİZLİK YARDIMLARI İLE İLGİLİ AŞAĞIDAKİ İFADELERDEN HANGİSİ YANLIŞTIR?

- A

İşsizlik yardımının hedef kitlesini işsizler ve yoksul aileler oluşturur

- B

İşsizlik yardımı her türlü ayni ve maddi yardımı kapsar

- C

İşsizlik yardımı pasif istihdam politikasıdır

- D

İşsizlik yardımı sadece işveren tarafından finanse edilir

- E

İşsizlik yardımından ihtiyaç sürdükçe yararlanılır

Yanıt Açıklaması: İşsizlikle Mücadelede Uygulanan Pasif istihdam Politikaları

13.SORU

GAYRİ İRADİ İŞSİZLİKTEN EKONOMİK DÜZENİN SORUMLU OLMADIĞINI İLERİ SÜREN TEORİ AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİDİR?

- A

Artık değer teorisi

- B

Ücret teorisi

- C

Yatırım teorisi

- D

Nüfus teorisi

- E

Faiz teorisi

14.SORU

..... plan döneminde İstihdam ve Eğitim Projesinin (İEP) uygulanması öngörülmüştür. Maliyetinin % 62'sini Dünya Bankası geri kalanını Türk Hükümetinin karşılaması öngörülen bu proje o zamanki adıyla İş ve İşçi Bulma Kurumunun güçlendirilmesi, 73.200 kişiye meslek kazandırılarak işe yerleştirilmesi, işgücü piyasası bilgi sisteminin geliştirilmesi, kadın istihdamının artırılması gibi hedefleri içermekteydi. Yukarıdaki boşluğa gelmesi gereken uygun seçenek aşağıdakilerden hangisidir?

- A

Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı

- B

Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı

- C

Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı

- D

İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı

İSTİHDAM VE İŞSİZLİK

E

Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı

Yanıt Açıklaması:

Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı (1990-1994)
Bu ortamda yürürlüğe giren Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı (1990-1994) işsizlikle mücadele konusunda büyük ölçüde önceki planlara benzemektedir. Örneğin önceki planlarda yer alan hizmetler sektörünün istihdam kapasitesinden yararlanılması, küçük ve orta ölçekli işletmelerin genişletilmesi, kendi işini kuranlara yardım edilmesi gibi hususlara bu planda da yer verilmiştir. **Bu plan döneminde İstihdam ve Eğitim Projesinin (İEP) uygulanması öngörülmüştür. Maliyetinin % 62'sini Dünya Bankası geri kalanını Türk Hükümetinin karşılaması öngörülen bu proje o zamanki adıyla İş ve İşçi Bulma Kurumunun güçlendirilmesi, 73.200 kişiye meslek kazandırılarak işe yerleştirilmesi, işgücü piyasası bilgi sisteminin geliştirilmesi, kadın istihdamının artırılması gibi hedefleri içermektedir. Ancak bu projenin uygulanmasına planın son yılı olan 1994 senesinde başlanabilmiştir (Biçerli, 2004).**

15.SORU

Kamunun emek piyasasındaki bilgi eksikliğini gidermeye, işçi-işveren eşleştirmesini sağlamaya ve geliştirmeye yönelik faaliyetler olarak tanımlanan aktif istihdam politikası aşağıdakilerden hangisidir?

A

Ücret ve İstihdam Sübvansiyonları

B

Kendi İşini Kuranlara Yardım Programları

C

Doğrudan Kamu İstihdamı

D

Kamunun Eşleştirme ve Danışmanlık Hizmetleri

E

Mesleki Eğitim Programları

Yanıt Açıklaması:

Kamunun eşleştirme ve danışmanlık hizmetleri ile ifade edilmek istenen, kamunun emek piyasasındaki bilgi eksikliğini gidermeye, işçi-işveren eşleştirmesini sağlamaya ve geliştirmeye yönelik faaliyetlerdir. Bir başka ifadeyle, emek piyasasında emeğini arz edenler ile emek talep edenleri karşılaştırmak, karşılıklı beklentileri uyumlu olanları eşleştirmek, beceri ve bilgi eksikliği olanlara gerekli mesleki eğitimin sağlanması faaliyetlerini kamunun eşleştirme ve

danışmanlık hizmetlerinin amaçları olarak sıralamak mümkündür. Soruda kamunun eşleştirme ve danışmanlık hizmetlerinin tanımı yapılmıştır. Bu nedenle doğru yanıt D'dir.

16.SORU

AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİ TÜRKİYE'DEKİ İŞSİZLİĞİN ÖZELLİKLERİNDEN BİRİ DEĞİLDİR?

A

İş bulma kanalları kusursuz olarak çalışmaktadır

B

Gençler işsizlikten yoğun olarak etkilenmektedir

C

İşsizlerin önemli bir kısmı 1 yıl veya daha uzun süreli işsizdir

D

En yoğun işsizlik hizmetler sektöründe oluşmaktadır

E

İşsizlik kentlerde kırsal alanlara göre daha yüksektir

Yanıt Açıklaması: Doğru cevap A şıkkıdır.

17.SORU

İhtiyaç duyulan sürelerde işin yapılması, işçi açısından da iş süresinin başlangıç ve bitişinin çalışanın kişisel durumuna göre ayarlanması” olarak ifade edilen kavram aşağıdakilerden hangisidir?

A

Sayısal esneklik

B

Zamana göre esneklik

C

Uzaklaşma stratejileri

D

Ücret esnekliği

E

Fonksiyonel esneklik

Yanıt Açıklaması:

Zamana göre esneklik, “normal çalışma süreleri dışında işletme açısından, ihtiyaç duyulan sürelerde işin yapılması, işçi açısından da iş süresinin başlangıç ve bitişinin çalışanın kişisel durumuna göre ayarlanması” olarak ifade edilmektedir.

18.SORU

İSTİHDAM VE İŞSİZLİK

AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİ ZAYIF İSTİHDAM KAPSAMINDA DEĞERLENDİRİLMEZ?

- A
Eşitsizlik ve güvencesizlikle karşı karşıya olanlar
- B
Temel istihdam haklarına sahip olmayanlar
- C
Çalışmayı istemediği halde çalıştırılanlar
- D
Yetki verilmeden çalıştırılıp sömürülenler
- E
Yasal bir güvence altında olmadan çalışanlar

Yanıt Açıklaması: Zayıf istihdam; 1. Aynı işi yapmasına rağmen diğerlerine göre aynı istihdam haklarına sahip olmayanlar, 2. İşlerinde eşitsizlik ve güvencesizlikle karşı karşıya olan 'atipik çalışanlar', 3. Genellikle asgari ücret seviyesinde ve yetki verilmeden çalıştırılıp kimi zaman sömürülen 'genç işçiler', 4. Çoğu zaman temel istihdam haklarına bile sahip olmayan 'endüstriyel ev çalışanları', 5. Yasal bir güvence altında olmaksızın çalışan 'ücretsiz aile işçileri', 6. Göçmenler ve birçok endüstride sömürülen ve düşük ücretle çalıştırılan 'enformel işçiler' den oluşmaktadır (The Commission on Vulnerable Employment, 2007).

19.SORU

İŞÇİNİN İŞVEREN TARAFINDAN SÖMÜRÜLDÜĞÜ VE ÜCRETİN TAM OLARAK KENDİSİNE VERİLMEDİĞİNİ İLERİ SÜREN İKTİSADİ DÜŞÜNÜR KİMDİR?

- A
J. S. Mill
- B
A. Smith
- C
K. Marx**
- D
B. Say
- E
D. Ricardo

20.SORU

BELİRLİ BİR YAŞI GEÇMİŞ VE BİR DÖNEMDE İŞSİZ OLUP ÇALIŞMAYA HAZIR VE İŞ ARAYAN KİŞİLER OLARAK TANIMLANAN KAVRAM AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİDİR?

- A

Açık İşsizlik

B

Gizli İşsizlik

C

İşsizlik

D

Eksik İstihdam

E

Tam İstihdam

Yanıt Açıklaması: ILO, açık işsizliği "belirli bir yaşı geçmiş ve bir dönemde işsiz olup çalışmaya hazır ve iş arayan kişiler" olarak tanımlarken; gizli işsizliği ise "bir üretim faaliyetinde istihdam edilmiş emeğin üretime katkıda bulunmayan kısmı" olarak tanımlamaktadır.

1.SORU

AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİ BİRİNCİ BEŞ YILLIK KALKINMA PLANI'NIN İÇİNDE YER ALMAZ?

- A
Sanayinin tam kapasiteye ulaşması
- B
Tarımsal nüfusu köylerde tutacak
- C
İşsizlik sorununun çözülebileceği
- D
İşgücü fazlasının Batı Avrupa ülkelerine ihracı
- E
Nüfus planlamasının yapılması

Yanıt Açıklaması:

1963-1967 yılları arasında uygulanan Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (BBYKP) işsizlik sorununun köyden kente göç ile büyüdüğü ve özel önlemler alınmadığı takdirde çözülemeyeceğini belirtmektedir. Planda köyden kente göçü yavaşlatacak ve tarımsal nüfusu köylerde tutacak politikalarla işsizlik sorununun çözülebileceği belirtilmektedir. Plana ayrıca işgücü fazlasının işgücü kıtlığı çeken Batı Avrupa ülkelerine ihracı ve nüfus planlamasının yapılması gibi önlemlere de yer verilmektedir.

2.SORU

YOKSULLUK; ASGARİ YAŞAM STANDARTLARINA ERİŞEMEME YA DA ASGARİ YAŞAM STANDARTLARINI SÜRDÜREBİLECEK GELİRDEN YOKSUN OLMA DURUMUDUR. SADECE BU TANIMDAN BİLE İŞSİZLİKLE YOKSULLUK ARASINDA ÖNEMLİ BİR BAĞ OLDUĞU ANLAŞILABİLİR.

İSTİHDAM VE İŞSİZLİK

SANAYİ TOPLUMU, BÜYÜK İNSAN KİTLELERİNİN, HAYATLARINI ÜCRET VB. GELİRLE SÜRDÜRMESİ ÜZERİNE KURGULANMIŞTIR. BUNA GÖRE, İŞSİZLİK DURUMUNDA ORTAYA ÇIKAN GELİR KESİNTİSİ AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİNE SEBEP OLACAKTIR?

- A
Sanayileşmeye
- B
Yoksulluğa
- C
Gelir artışına
- D
Birikime
- E
Hayat standartlarını arttırmaya

Yanıt Açıklaması: Yoksulluk; asgari yaşam standartlarına erişememe ya da asgari yaşam standartlarını sürdürebilecek gelirden yoksun olma durumudur. Sadece bu tanımdan bile işsizlikle yoksulluk arasında önemli bir bağ olduğu anlaşılabılır. Sanayi toplumu, büyük insan kitlelerinin, hayatlarını ücret vb. gelirle sürdürmesi üzerine kurgulanmıştır. Bu nedenle işsizlik durumunda ortaya çıkan gelir kesintisi insanları hızla yoksulluğa sürükleyebilmektedir. Yanıt B seçeneğidir.

3.SORU

Kaçıncı Beş Yıllık Kalkınma Planından itibaren genç işsizlik sorununa dikkat çekilmeye başlanmıştır?

- A
Birinci
- B
İkinci
- C
Üçüncü
- D
Dördüncü
- E
Beşinci

Yanıt Açıklaması:

Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planından itibaren genç işsizliği konusuna dikkat çekilmeye başlanmıştır. Doğru cevap E'dir.

4.SORU

AŞAĞIDA VERİLENLERDEN HANGİLERİ PASİF İSTİHDAM POLİTİKALARINDANDIR? I. ÜCRET GARANTİ FONU II. DOĞRUDAN KAMU

İSTİHDAMI III. KIDEM TAZMİNATI IV. ERKEN EMEKLİLİK V. DANIŞMANLIK HİZMETLERİ

- A
II, IV ve V
- B
I, III ve IV
- C
Yalnız V
- D
II ve V
- E
I, II ve V

Yanıt Açıklaması: Doğrudan kamu istihdamı ve danışmanlık hizmetleri aktif istihdam politikalarıdır.

5.SORU

Kendi işini kuranlara yardım programları hangi tür istihdam politikalarındandır?

- A
Pasif istihdam politikaları
- B
Aktif istihdam politikaları
- C
Makro ekonomik politikalar
- D
Liberal politikalar
- E
Esnek politikalar

Yanıt Açıklaması:

Emek piyasası politikaları pasif ve aktif politikalar olarak ikiye ayrılır. OECD (Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü), işsizlere sadece gelir desteği yapılmasına yönelik politikaları pasif politikalar olarak kabul ederken emek piyasasındaki işleyiş bozukluklarını iyileştiren, mesleki becerileri geliştiren ve işgücü piyasasının etkinliğini arttıran politikaları da aktif istihdam politikaları olarak nitelendirmektedir.

6.SORU

Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı hangi yıl uygulanmaya başlanmıştır?

- A
1974
- B
1993
- C
1978
- D

İSTİHDAM VE İŞSİZLİK

1990

E

1982

Yanıt Açıklaması:

Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı (1990-1994)

Bu ortamda yürürlüğe giren Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı (1990-1994) işsizlikle mücadele konusunda büyük ölçüde önceki planlara benzemektedir. Örneğin önceki planlarda yer alan hizmetler sektörünün istihdam kapasitesinden yararlanılması, küçük ve orta ölçekli işletmelerin genişletilmesi, kendi işini kuranlara yardım edilmesi gibi hususlara bu planda da yer verilmiştir. Bu plan döneminde İstihdam ve Eğitim Projesinin (İEP) uygulanması öngörülmüştür. Maliyetinin % 62'sini Dünya Bankası geri kalanını Türk Hükümetinin karşılaması öngörülen bu proje o zamanki adıyla İş ve İşçi Bulma Kurumunun güçlendirilmesi, 73.200 kişiye meslek kazandırılarak işe yerleştirilmesi, işgücü piyasası bilgi sisteminin geliştirilmesi, kadın istihdamının artırılması gibi hedefleri içermektedir. Ancak bu projenin uygulanmasına planın son yılı olan 1994 senesinde başlanabilmiştir (Biçerli, 2004).

7.SORU

İşgücü maliyetini ucuzlatmak ve istihdam artışını teşvik etmek aşağıdaki politikaların hangisinin gerekçelerindendir?

A

Kendi İşini Kuranlara Yardım Programları

B

Ücret ve İstihdam Sübvansiyonları

C

Doğrudan Kamu İstihdamı

D

Erken Emeklilik

E

Mesleki Eğitim Programları

Yanıt Açıklaması:

Ücret ve istihdam sübvansiyonunun temel gerekçesi işgücü maliyetini ucuzlatmak ve istihdam artışını teşvik etmektir. Doğru cevap B'dir.

8.SORU

- I. İŞSİZLERİN YA DA İŞİNİ KAYBETME RİSKİ İLE KARŞI KARŞIYA OLANLARIN İSTİHDAM EDİLMESİ
- II. TOPLU PAZARLIK SÜRECİNDE ÖNEMLİ BİR GÜÇ OLUŞTURMASI

III. AKTİF VE PASİF POLİTİKALAR OLARAK İKİYE AYRILMASI

IV. HEDEF KİTLESİ EMEK PİYASASI İLE İLGİLİ KURUMLAR VE KURUMSAL DÜZENLEMELERDİR

Yukarıdakilerden hangisi/hangileri işsizlikle mücadelede emek piyasası politikaları için söylenebilir?

A

Yalnız I

B

I ve II

C

I ve III

D

II ve IV

E

I ve IV

Yanıt Açıklaması:

II ve IV kurumsal politikalara ilişkin bir özelliktir. İşsizlik, hem bireyler üzerinde hem de toplumda ekonomik ve sosyal yönden sorunlara neden olan bir olgudur. İşsizliğin gelir kaybına neden olması ekonomik anlamda olumsuzluk yaratırken bireyin aile içerisinde huzursuzluğuna ve kendisini işe yaramaz hissetmesine neden olarak da sosyal yönden olumsuzluk yaratmaktadır. Bu nedenle işsizliğin hem ekonomik hem de sosyal maliyeti dikkate alınarak soruna çözüm bulunması gerekmektedir (Korkmaz ve Mahiroğulları, 2007: 85). Bu anlamda işsizlerin ya da işini kaybetme riski ile karşı karşıya bulunanların istihdam edilmelerine ya da gelir güvencesi sağlanmasına yönelik emek piyasası politikaları önem kazanmaktadır. Emek piyasası politikalarını temelde pasif ve aktif politikalar olarak iki başlık altında ele almak mümkündür. Doğru cevap C'dir.

9.SORU

Kalkınma planlarından hangisi; işsizlik sorununun köyden kente göç ile büyüdüğü ve özel önlemler alınmadığı takdirde çözülemeyeceğini belirtmektedir?

A

Birinci beş yıllık kalkınma planı (1963-1967)

B

İkinci beş yıllık kalkınma planı (1968-1972)

C

Üçüncü beş yıllık kalkınma planı (1973-1977)

D

İSTİHDAM VE İŞSİZLİK

Dördüncü beş yıllık kalkınma planı (1979-1983)

E

Beşinci beş yıllık kalkınma planı (1985-1989)

Yanıt Açıklaması:

Planda köyden kente göçü yavaşlatacak ve tarımsal nüfusu köylerde tutacak politikalarla işsizlik sorununun çözülebileceği, ayrıca işgücü kıtlığı çeken Batı Avrupa ülkelerine işgücü ihracı ve nüfus planlamasının yapılması gibi önlemlere yer verilmiştir.

10.SORU

TÜRKİYE'DE İŞSİZLİĞİN EN YOĞUN OLDUĞU İLK ÜÇ BÖLGE AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİNDE DOĞRU VERİLMİŞTİR?

A

Orta Anadolu, Akdeniz, İstanbul

B

İstanbul, Karadeniz, Ege

C

Karadeniz, G. Doğu Anadolu, İstanbul

D

İstanbul, Karadeniz, Akdeniz

E

G. Doğu Anadolu, Ege, Karadeniz

Yanıt Açıklaması: Doğru cevap A şıkkıdır.

11.SORU

"İşsizlikle mücadelede yoğun teknolojilere yönelmenin gerekli olduğu vurgulanmaktadır" Yukarıda bahsedilen kalkınma planı aşağıdakilerden hangisidir?

A

Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1963-1967)

B

İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1968-1972)

C

Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı (1973-1977)

D

Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı (1979-1983)

E

Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1985-1989)

Yanıt Açıklaması:

Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planında işsizlikle mücadelede sermaye yoğun teknolojilere yönelmenin gerekli olduğu vurgulanmaktadır. Doğru cevap C'dir.

12.SORU

AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİ EMEK PİYASASININ ÖZELLİKLERİNDEN BİRİ DEĞİLDİR?

A

Tek bir emek piyasası vardır.

B

İşçinin ve işverenin eksik bilgiye sahip olması

C

Emek arzının heterojen olması

D

İstihdam ilişkisinin sürekli olması

E

Emeğin pazarlık gücünün az olması

Yanıt Açıklaması: Emek piyasalarının özellikleri:

- Tek emek piyasasının olmayışı
- İşçinin ve işverenin eksik bilgiye sahip olması
- Emek arzının heterojen olması
- İstihdam ilişkisinin sürekli olması
- Emeğin pazarlık gücünün az olması
- Emek piyasasında grup ilişkilerini etkileyen bir çok faktörün olmasıdır.

13.SORU

Gelişmiş ülkelerde yaşlılık bağımlılık oranı, gelişmekte olan ya da az gelişmiş ülkelere kıyasla neden daha yüksektir?

A

Ölüm oranlarındaki azalma ve ortalama yaşam süresinin artması

B

Doğurganlık hızının yüksek olması

C

Ölüm oranlarındaki artma

D

Yaşam süresinin azalması

E

Doğurganlık hızının az olması

Yanıt Açıklaması:

Gelişmiş ülkelerdeki ölüm oranlarındaki azalma ve ortalama yaşam süresinin artması nedeniyle, yaşlılık bağımlılık oranı gelişmekte olan ya da az gelişmiş ülkelere kıyasla daha yüksektir.

14.SORU

MAKİNE İLE ÜRETİM YAPMA MAKİNE KULLANMA BECERİSİ YA DA BU SÜRECE DAHİL OLMA ÇERÇEVESİNDE ALGILANMAYA BAŞLAYAN TOPLUM TÜRÜ AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİDİR?

A

Sanayi Toplumu

İSTİHDAM VE İŞSİZLİK

- B
Tarım Toplumu
C
Turizm Toplumu
D
Ekonomi Toplumu
E
Makine toplumu

Yanıt Açıklaması: Makine ile üretim yapmak olağan bir hâl alınca, çalışma, makine kullanma becerisi ya da bu sürece dâhil olma çerçevesinde algılanmaya başlanmıştır. Bu yönde istihdamın arttığı ülkelerde kaydedilen önemli gelişmeler, gerek yeni üretim tarzının kabullenilmesi gerekse gelişimin temel dinamiği olarak benimsenmesi açılarından diğer ülkelerdeki istihdamın da yön değiştirmesi doğrultusunda baskılar oluşturmuştur. Sanayi Devrimi, dünyadaki birçok ülkede toplum yapısını değiştirmiştir. Bu yeni toplum yapısı Sanayi Toplumu olarak anılmaktadır

15.SORU

TÜİK'in İLO'dan farklı olarak istihdam seviyesini ayrıca verdiği sektör aşağıdakilerden hangisidir?

- A
İnşaat
B
Turizm
C
Tarım
D
Hizmet
E
Sanayi

Yanıt Açıklaması:

TÜİK, İLO'dan farklı olarak Türkiye'de istihdamda önemli bir yere sahip olan İnşaat sektörünü ayrıca ele almaktadır.

16.SORU

ULUSLARARASI ÇALIŞMA ÖRGÜTÜ (ILO), KÜRESEL İSTİHDAM EĞİLİMLERİ 2011 RAPORUNDA İSTİHDAMSINIFLANDIRMASINI TÜRKİYE'DEN HANGİ SEKTÖRLER ÜZERİNE YAPMIŞTIR?

- A
Hizmetler- İnşaat- sanayi
B
Tarım- hayvancılık- sanayi
C

- Sanayi- İnşaat- tarım
D
Tarım- hayvancılık- inşaat
E
Tarım- sanayi- hizmetler

Yanıt Açıklaması: Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO), Küresel İstihdam Eğilimleri 2011 raporunda istihdam sınıflandırmasını Türkiye'den farklı olarak 3 ana sektör üzerine yapmıştır. Bunlar Tarım, Sanayi ve Hizmetler Sektörüdür.

17.SORU

AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİ TÜRKİYE'DE İŞSİZLİĞİ DOĞURAN NEDENLER ARASINDA SAYILMAZ?

- A
İşgücü piyasasına yeni giriş yapan genç nüfusun olması
B
Göç
C
Çalıştığı iş geçici olup işin sona ermesi
D
Niteliklerine uymadığı için iş aranmaktan vazgeçilmesi
E
Coğrafi mobilite güçlükleri

Yanıt Açıklaması: Doğru cevap D şıkkıdır.

18.SORU

Emek piyasası ve rekabet koşullarındaki değişme karşısında işverenin çalışanların ücretleri üzerinde değişiklik yapabilme yetkisini yaratma anlamına gelen kavram aşağıdakilerden hangisidir?

- A
Sayısal esneklik
B
Zamana göre esneklik
C
Uzaklaşma stratejileri
D
Ücret esnekliği
E
Fonksiyonel esneklik

Yanıt Açıklaması:

Genel anlamıyla ücret esnekliği, emek piyasası ve rekabet koşullarındaki değişme karşısında işverenin çalışanların ücretleri üzerinde değişiklik yapabilme yetkisini yarat- maktadır.

İSTİHDAM VE İŞSİZLİK

Ücret esnekliğinin temelinde ücretlendirmenin bireysel temellere dayandırılması yer almaktadır.

19.SORU

TÜRKİYE'DEKİ İSTİHDAMLA İLGİLİ VERİLENLERDEN HANGİSİ YANLIŞTIR?

- A
İstihdamdan en fazla payı ilkokul mezunları almaktadır.
- B
Türkiye'de en fazla istihdam 20-29 yaşları arasındadır.
- C
Türkiye'de kadın istihdamı erkeklere göre daha düşüktür.
- D
Çocuk işçiliği oldukça az görülmektedir.
- E
Suç ve işsizlik ilişkisi net değildir.

Yanıt Açıklaması: 6-17 yaş grubunda bulunan 16 milyon 264 bin çocuktan % 5,9'u istihdam edilmektedir (958 bin kişi).

20.SORU

İstihdam; kaç temel sektör sınıflandırmasında incelenebilir?

- A
1
- B
2
- C
3
- D
4
- E
5

Yanıt Açıklaması:

Türkiye'de İstihdamın Ekonomik Faaliyet Kollarına Göre Analizi

İstihdam; Tarım, Sanayi, İnşaat ve Hizmetler olmak üzere dört temel sektör sınıflandırmasında incelenebilir.

Tarım sektörü; ormancılık ve balıkçılık alt faaliyetleri içerirken Sanayi sektörü; madencilik ve taş ocakçılığı, imalat, elektrik, gaz, buhar, su ve kanalizasyon gibi alanlarda yürütülen faaliyetleri içerir. Hizmetler sektörü ise en geniş alt sektör bileşenine ya da faaliyetlerine sahiptir. Toptan ve perakende ticaretten, ulaştırma, otelcilik, finans, bilgi ve iletişim, eğitim, kültür, sanat hatta eğlence ve spora kadar uzanır. İstihdamın faaliyet kollarına göre analizi,

belirtilen bu ana veya alt sektörlerde kaç kişinin çalıştığına ilişkindir. Elbette bu sektörlerin birçoğu etkileşim halinde ve geçişken bir yapıya sahiptir. Örneğin bilişim sektöründe yazılım desteği sağlayan bir firmanın hizmetler sektöründe yer bulurken yine bilişim sektöründe hard disk imal eden bir fabrikanın imalat alt sektörünü temsil eden sanayi ana sektöründe değerlendirilmesi gerekir. Önemli olan istihdamın hangi ekonomik faaliyet çerçevesinde oluştuğudur.

1.SORU

61. HÜKÜMET PROGRAMINDA İLK KEZ UYGULANAN POLİTİKA AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİDİR?

- A
Kadınların işgücüne katılımını artırma
- B
KOBİ'leri güçlendirme
- C
Mesleki eğitim programları uygulama
- D
Ulaşım ve inşaat sektörünü canlandırma
- E
İnsan gücü planlamasını etkinleştirme

Yanıt Açıklaması: Doğru cevap a şıkkıdır

2.SORU

Aşağıdakilerden hangisi Pasif İstihdam Politikaları Uygulamaları'ndan birisidir?

- A
Kısa Çalışma Ödeneği
- B
Eksik İstihdam
- C
Mesleki Eğitim İstihdamı
- D
İşbaşı Eğitim Programları
- E
Girişimcilik Eğitim Programları

Yanıt Açıklaması:

Pasif İstihdam Politikaları Uygulamaları: İşsizlik Sigortası, Kısa Çalışma Ödeneği, Ücret Garanti Fonu Ödemeleri'dir.

3.SORU

Dünyada nüfus yoğunluğunun en fazla olduğu bölge aşağıdakilerden hangisidir?

- A
Doğu Asya ve Pasifik

İSTİHDAM VE İŞSİZLİK

B
Latin Amerika ve Karayipler

C
Alt Sahra Afrika

D
Kuzey Afrika

E
Güney Asya

Yanıt Açıklaması:

Dünyada nüfus yoğunluğunun en fazla olduğu bölge Doğu Asya ve Pasifik'tir.

4.SORU

Aşağıdaki esneklik uygulamalarından hangisi istenen hizmetin ya da üretimin işletme dışındaki başka işyerlerinde ya da işletme içinde başka işçiler çalıştırılarak yerine getirilmesi olarak açıklanır?

A
Zamana Göre Esneklik

B
Ücret esnekliği

C
Fonksiyonel esneklik

D
İçsel sayısal esneklik

E
Uzaklaşma Stratejileri

Yanıt Açıklaması:

Uzaklaştırma stratejisi ile ifade edilmek istenen hizmetin ya da üretimin işletme dışındaki başka işyerlerinde ya da işletme içinde başka işçiler çalıştırılarak yerine getirilmesidir. Teknolojide yaşanan birçok gelişme, bir işin yapılabilmesi için daha fazla bilgiye gereksinim duyulmasına neden olmuştur. Her çalışanın ve her işletmenin birden fazla alanda bilgi ve beceri sahibi olamayacağı gerçeği uzmanlaşmayı da beraberinde getirmiştir. Böyle bir ortam içerisinde işletmeler de teknik uzmanlık gerektiren işleri bir başka işletmeye ya da başka çalışanlara devrederek üretimlerine devam etmeyi tercih edebilmektedir. Bu durumda işletmeler uzaklaştırma stratejisini benimsemiş olmaktadır.

5.SORU

Türkiye'de hanehalkı işgücü anketleri ilk kez hangi yılda uygulanmaya başlanmıştır?

A
1960

B
1966

C
1974

D
1982

E
1987

Yanıt Açıklaması:

Türkiye'de hanehalkı işgücü anketleri ilk kez 1966 yılında uygulanmaya başlanmıştır.

6.SORU

I. Emek piyasası, en genel anlamıyla, emek arz ve talebinin karşı karşıya gelmesiyle ücretlerin ve çalışma koşullarının belirlendiği piyasadır.
II. Emek talebi, bir firmanın mal ya da hizmet üretebilmek için ihtiyaç duyduğu emek miktarıdır.
III. Emek arzı, emek piyasasında arz edilen (sunulan) emek miktarıdır.

Yukarıda verilen tanımlardan hangileri doğrudur?

A
I ve II

B
II ve III

C
Yalnız II

D
Yalnız III

E
I, II ve III

Yanıt Açıklaması:

Emek piyasası, en genel anlamıyla, emek arz ve talebinin karşı karşıya gelmesiyle ücretlerin ve çalışma koşullarının belirlendiği piyasadır. Bu tanımlamaya göre, emek piyasasına ilişkin olarak bilinmesi gereken iki kavram vardır. Bunlar, emek arz ve talebidir. Emek talebi, bir firmanın mal ya da hizmet üretebilmek için ihtiyaç duyduğu emek miktarıdır. Emek arzı ise, emek piyasasında arz edilen (sunulan) emek miktarıdır.

7.SORU

**HAYAT BOYU ÖĞRENME STRATEJİSİ
BELGESİ NE ZAMAN YÜRÜRLÜĞE
GİRMİŞTİR?**

A
2009

B

İSTİHDAM VE İŞSİZLİK

2010
C
2011
D
2012
E
2013

Yanıt Açıklaması: Doğru cevap a şıkkıdır
8.SORU

İŞLETMELERİN GEREKSİNİM DUYACAKLARI İŞGÜCÜ MİKTARI VE NİTELİĞİNİ, DEĞİŞEN EKONOMİK VE TEKNOLOJİK ŞARTLARA, PİYASADAKİ TALEP MİKTARINA VE YENİ ÜRETİM TEKNİKLERİNE GÖRE DEĞİŞTİRME SERBESTİSİNE NE AD VERİLİR?

A
Zamana göre esneklik
B
Sayısal esneklik
C
Mekâna göre esneklik
D
Ücret esnekliği
E
Fonksiyonel esneklik

Yanıt Açıklaması: İşsizlikle Mücadelede Esneklik Yaklaşımı
9.SORU

Aşağıdakilerden hangisi, Türkiye'deki işsizliğin en yüksek olduğu yaş grubu hangisidir?

A
20-24
B
25-29
C
30-34
D
15-19
E
40-44

Yanıt Açıklaması:

Yaş ve Cinsiyet Açısından İşsizlik Genç işsizlik gerek Türkiye'de gerekse dünyanın birçok ülkesinde önemli bir problemdir. Öyle ki, genç işsizlik Birleşmiş Milletler, Dünya Bankası ve ILO ortaklığı ile "Gençlik İstihdam Ağı"nın oluşturulmasına neden olmuştur. Türkiye'de genç işsizliği ile mücadele politikalarında bu

çapta derli toplu bir organizasyon bulunmamaktadır. Çalışma Bakanlığı ve İŞKUR gerek kendi ürettikleri gerekse Avrupa istihdam stratejisi çerçevesinde uyguladıkları politika ve projelerle genç işsizlikle mücadele yöntemleri geliştirmektedir. Devlet Planlama Teşkilatının (DPT) V., VI.ve VII. beş yıllık kalkınma planlarında 15-24 yaş grubu genç nüfus olarak kabul edilmektedir. Avrupa İstatistik Ofisi (EUROSTAD) ve Uluslararası Çalışma Örgütü de (ILO) genç nüfusu aynı yaş aralığında kabul etmekte ve alt grup olarak 15-19 ve 20-24 yaş sınıflandırması yapmaktadır. Benzer bir sınıflandırma da TÜİK tarafından yapılmaktadır. **Buna göre Türkiye'de işsizlik en yüksek 20-24 yaş aralığında oluşmaktadır.**
10.SORU

I. İşyeri yetersizliği
II. Mevcut işyerlerinin çalıştırılmaması
III. Ücretlerin düşük olması
IV. İşçilerin beceri ve yeteneklerinin işe uygun olmaması
V. Çalışma isteğinde olmama
Yukarıdakilerden hangileri talep yetersizliği nedenleri arasındadır?

A
Yalnız I
B
Yalnız I ve II
C
I, II, III ve IV
D
II, III, IV ve V
E
Yalnız V

Yanıt Açıklaması:

Çalışma isteğinde olmama talep yetersizliği nedenleri arasında değildir. Doğru cevap C'dir.

11.SORU

İŞ GÜCÜNE YÖNELİK ÇALIŞMALARDA NÜFUS KAVRAMI HANGİ KAPSAMDA KULLANILMAKTADIR?

A
Kurumsal nüfus
B
Kurumsal olmayan nüfus
C
Çalışma çağındaki nüfus
D
Formel nüfus
E

İSTİHDAM VE İŞSİZLİK

Enformel nüfus

Yanıt Açıklaması: İş gücüne yönelik çalışmalarda nüfus kavramı, "kurumsal olmayan nüfus" ve "kurumsal olmayan çalışma çağındaki nüfus" kapsamında kullanılmaktadır.

12.SORU

Bir ülkede fiilen çalışanların toplam işgücüne oranı aşağıdakilerden hangisidir?

A
Eksik istihdam oranı

B
İşgücü oranı

C
İşgücü verimlilik oranı

D
İşsizlik oranı

E
İstihdam oranı

Yanıt Açıklaması:

Bir ülkede fiilen çalışanların toplam işgücüne oranı istihdam oranı adını almaktadır. Bu yüzden bir ülkede toplam işgücünün % 60'ı çalışıyorsa bu ülkenin istihdam oranı % 60 olacaktır. Buna karşılık % 40'ı istihdam edilemediğinden işsizlik oranı, istihdam edilemeyenlerin, işgücüne oranı olarak tanımlandığından bu ülkede işsizlik oranı % 40 olacaktır.

Doğru cevap E'dir.

13.SORU

AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİ AKTİF İSTİHDAM POLİTİKALARINDAN BİRİDİR?

A
Kısa çalışma ödeneği

B
Ücret ve istihdam sübvansiyonları

C
İşsizlik yardımları

D
Erken emeklilik

E
Kıdem tazminatı

Yanıt Açıklaması: İşsizlikle mücadelede uygulanan aktif istihdam politikaları

14.SORU

AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİ ENFORMEL İSTİHDAMI OLUŞTURAN GRUPLARDAN BİRİ DEĞİLDİR?

- A
Hiçbir yere kayıt yaptırmayan işlerde çalışanlar
B
Herhangi bir sosyal güvenlik kuruluşuna kayıtsız çalışanlar,
C
İş güvencesi olan bir yerde bayanların çalışması
D
Esas işi dışındaki sürelerde kayıtsız çalışanlar
E
Enformel kabul edilen ifllerde çalışanlar

Yanıt Açıklaması: Enformel İstihdamı oluşturanların genel olarak dört grupta toplandığı söylenebilir. Bunlar; (1) Hiçbir yere kayıt yaptırmayan işlerde çalışanlar, (2) Herhangi bir sosyal güvenlik kuruluşuna kayıtsız çalışanlar, (3) Enformel kabul edilen işlerde çalışanlar ve (4) Esas işi dışındaki sürelerde kayıtsız çalışanlar

15.SORU

"UZUN DÖNEMDE DENGİ İŞSİZLİK ORANINA VE İŞSİZLİK ORANINDAKİ KONJONKTÜREL DALGALANMALARA MÜDAHALENİN OLMADIĞINI" İFADE EDEN YAKLAŞIM AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİDİR?

- A
Doğal oran teorisi
B
Zamanlar arası ikame teorisi
C
Doğrudan kamu istihdamı teorisi
D
Fiziksel sermayeyi geliştirme teorisi
E
Çalışma paylaşımı teorisi

Yanıt Açıklaması: İşsizlikle Mücadeleye Yönelik Makroekonomik Politikalar

16.SORU

UZUN DÖNEMDE DENGİ İŞSİZLİK ORANINDAKİ MÜDAHALELERİ KABUL EDİLEBİLİR OLARAK DEĞERLENDİREN YAKLAŞIM AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİDİR?

- A
Zamanlararası ikame teorisi
B
Doğal oran teorisi
C
Doğrudan kamu istihdamı teorisi
D

İSTİHDAM VE İŞSİZLİK

Fiziksel sermayeyi geliştirme teorisi

E

Çalışma paylaşımı teorisi

Yanıt Açıklaması: İşsizlikle Mücadelede Uygulanan Makroekonomik Politikalar

17.SORU

HİZMETİN YA DA ÜRETİMİN İŞLETME DIŞINDAKİ BAŞKA İŞYERLERİNDE YA DA İŞLETME İÇİNDE BAŞKA İŞÇİLER ÇALIŞTIRILARAK YERİNE GETİRİLMESİNE NE AD VERİLİR?

A

İç esneklik

B

Fonksiyonel esneklik

C

Uzaklaştırma stratejileri

D

Ücret esnekliği

E

Sayısal esneklik

Yanıt Açıklaması: Hizmetin ya da üretimin işletme dışındaki başka işyerlerinde ya da işletme içinde başka işçiler çalıştırılarak yerine getirilmesine uzaklaştırma stratejisi adı verilir

18.SORU

ÜÇÜNCÜ BEŞ YILLIK KALKINMA PLANININ UYGULAMA DÖNEMİNDE TEMEL AMAÇ AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİDİR?

A

Enşasyonla mücadele

B

İşsizlikle mücadele

C

Hızlı büyüme

D

Fiyat istikrarı

E

Ekonomik denge

Yanıt Açıklaması: Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planının uygulama dönemi Türkiye’de işsizlik sorununun giderek büyüdüğü bir dönem olmuştur. Bu nedenle, işsizlikle mücadele planının temel amaçlarının başında yer almıştır.

19.SORU

İş güvencesi ve sosyal güvence olmaksızın, düşük ücretli ve kötü çalışma koşullarına sahip işlerde istihdamın artması durumuna ne ad verilir?

A

Zayıf istihdam

B

Eksik istihdam

C

Yarım istihdam

D

Tam istihdam

E

Güçlü istihdam

Yanıt Açıklaması:

Dünyada oluşmuş istihdamın önemli bir oranı, iş güvencesi ve sosyal güvence olmaksızın, düşük ücretli ve kötü çalışma koşullarına sahip işlerde oluşmaktadır. Bu sayının artması “zayıf istihdam” (Terimin orijinali “Vulnerable Employment”dir.)

20.SORU

Dünya genelinde çalışma çağına olup istihdam içinde bulunan kişilerin oranı ne civardadır?

A

% 40

B

% 50

C

% 60

D

% 70

E

% 80

Yanıt Açıklaması:

Bahsi geçen istihdam oranı olup % 60-%62 bandında seyretmektedir. Doğru cevap C'dir.

1.SORU

AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİ TÜRKİYE’DE İŞSİZLİĞİN NEDENLERİNDEN BİRİ DEĞİLDİR?

A

İşgücünün nitelik düzeyinin gelişmiş olması

B

Nüfusun çoğunluğunun gençlerden oluşması

C

İşgücü piyasası kurumlarının etkinlik probleminin olması

D

Hızlı bir göç hareketliliğinin olması

İSTİHDAM VE İŞSİZLİK

E
Coğrafi mobilitenin kısıtlı olması

Yanıt Açıklaması: Doğru cevap A şıkkıdır.
2.SORU

**İŞSİZLERİ EKONOMİK YÖNDEN
DESTEKLEYEREK, İŞSİZLİĞİN NEDEN
OLDUĞU BİREYSEL VE TOPLUMSAL ZARARI
AZALTMAYA YÖNELİK POLİTİKA TÜRÜ
AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİDİR?**

- A
Liberal politikalar
B
Pasif istihdam politikaları
C
Aktif istihdam politikaları
D
Arz yönlü politikalar
E
Talep yönlü politikalar

Yanıt Açıklaması: İşsizlikle Mücadelede
Uygulanan Pasif İstihdam Politikaları
3.SORU

**İSTİHDAM İLE İLGİLİ VERİLEN TANIMLARDAN
HANGİSİ YANLIŞTIR?**

- A
Ücret işçilere belirli bir çalışma karşılığı yapılan
ödemelerdir.
B
Maaş memurlara henüz çalışmadan peşinen
verilen ödemelerdir.
C
Mevsimlik çalışanlar, mevsimlik çalışması
nedeniyle iş aramayan ve her an iş başı
yapmaya hazır olan kişilerdir.
D
Zamana bağlı eksik istihdam, referans
haftasında istihdamda olan, esas işinde ve diğer
işinde toplam olarak 40 saatten daha az süre
çalışmış olup daha fazla süre çalışmak istediğini
belirten kişilerdir.
E
Yetersiz istihdam referans haftasında
istihdamda olan, son 4 hafta içinde mevcut işini
değiştirmek için veya mevcut işine ek olarak bir
iş aramış olan ve böyle bir iş bulunduğu takdirde 2
hafta içinde çalışmaya başlayabilecek olan
kişilerdir.

Yanıt Açıklaması: Mevsimlik çalışanlar,
mevsimlik çalışması nedeniyle iş aramayan ve iş
başı yapmaya da hazır olmayan kişilerdir.

4.SORU

Aşağıdaki kalkınma planlarından hangisinde diğer
planlamalardan farklı olarak "Güneydoğu Onarım
Projesi" kapsamında yüksek işsizliğin bulunduğu
yörelerde işgücünün toplumsal açıdan yararlı
işlerde çalıştırılması, işgücünün yeniden eğitimi
programlarına
ağırlık verilmesi özelleştirme sonucunda işsiz
kalanlardan kendi işini kuranlara destek olunması
gibi çeşitli aktif politikaların izlenmesi
hedeflemiştir?

- A
Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1985-1989)
B
Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı (1990-1994)
C
Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1996-2000)
D
Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (2001-2005)
E
Dokuzuncu Beş Yıllık Kalkınma Planı (2007-2013)

Yanıt Açıklaması:

Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda diğer
planlamalardan farklı olarak "Güneydoğu
Onarım Projesi" kapsamında yüksek işsizliğin
bulunduğu yörelerde işgücünün toplumsal
açıdan yararlı işlerde çalıştırılması, işgücünün
yeniden eğitimi programlarına
ağırlık verilmesi özelleştirme sonucunda işsiz
kalanlardan kendi işini kuranlara destek
olunması gibi çeşitli aktif politikaların izlenmesi
hedeflenmiştir.

5.SORU

"İşsizlik, piyasa işleyişinin bir sonucu olarak
görülmektedir. Buna göre, istihdam politikaları
özellikle de aktif istihdam politikaları ile işsizliğe
müdahale edilmesi, düşüncenin öngördüğü
görünmez ele müdahale olarak algılanmaktadır."
bahsedilen makroekonomi politikası
aşağıdakilerden hangisidir?

- A
liberal politikalar
B
talep yönlü politikalar
C
arz yönlü politikalar
D

İSTİHDAM VE İŞSİZLİK

sözleşmeye dayalı politikalar

E
kurumsal politikalar

Yanıt Açıklaması:

Liberal iktisadi düşünceye göre işsizlik, piyasa işleyişinin bir sonucu olarak görülmektedir. Buna göre, istihdam politikaları özellikle de aktif istihdam politikaları ile işsizliğe müdahale edilmesi, liberal düşüncenin öngördüğü görünmez ele müdahale olarak algılanmaktadır. Liberal düşünceye sahip olanlar tarafından piyasaya müdahale arzu edilen bir durum değildir

6.SORU

İşsizlik sigortasının finansmanı kimler tarafından ödenen primlerle sağlanır?

- A
İşçi, işveren, sendikalar
B
İşçi, devlet, sosyal finansman fonu
C
İşçi, işveren, devlet
D
İşçi, sendikalar, devlet
E
İşçi, meslek odaları, ücret garanti fonu

Yanıt Açıklaması:

İşsizlik sigortasının finansmanı işçi, işveren ve devlet tarafından ödenen primlerle sağlanır.

7.SORU

AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİ, İŞSİZLİKLE MÜCADELE İÇİN, İŞLETMELERİN GEREKSİNİM DUYACAKLARI İŞGÜCÜ MİKTARI VE NİTELİĞİNİ, DEĞİŞEN EKONOMİK VE TEKNOLOJİK ŞARTLARA, PİYASADAKİ TALEP MİKTARINA VE YENİ ÜRETİM TEKNİKLERİNE GÖRE DEĞİŞTİRME SERBESTİSİ ANLAMINA GELMEKTEDİR?

- A
Ücret esnekliği
B
Sayısal esneklik
C
Fonksiyona göre esneklik
D
Zamana göre esneklik
E
Uzaklaşma esnekliği

Yanıt Açıklaması: Doğru cevap B şıkkıdır
8.SORU

Aşağıdakilerden hangisinde il nüfus yoğunluğu büyükten küçüğe doğru sıralanmıştır?

- A
Ankara, İstanbul, İzmir, Bursa
B
Ankara, İstanbul, İzmir, Adana
C
İstanbul, İzmir, Ankara, Bursa
D
İstanbul, Ankara, İzmir, Adana
E
İstanbul, Ankara, İzmir, Bursa

Yanıt Açıklaması:

Toplam nüfusun % 18'i İstanbul'da ikamet etmektedir. Bunu sırasıyla; % 6,5 ile Ankara, % 5,4 ile İzmir, % 3,5 ile Bursa, % 2,8 ile Adana takip etmektedir.

9.SORU

Aşağıdakilerden hangisi istihdamı teşvik eden makro politikalardan **değildir**?

- A
Kadınlar ve Gençler İçin Sağlanan Teşvikler
B
Araştırma ve Geliştirme (AR-GE) Faaliyetleri Teşviki
C
Özürü İstihdamını Teşvik
D
İlave İstihdam Sağlayan İşverenlere Prim Desteği
E
Ücret Garanti Fonu Ödemeleri

Yanıt Açıklaması:

Ücret Garanti Fonu Ödemeleri aktif istihdam politikaları uygulamaları arasında sayılır. Doğru cevap E'dir.

10.SORU

İşini kaybeden bir daktilo tamircisi, belli bir süre eğitim sürecinden sonra bir sigorta şirketinde işe girmişse bu süre içindeki işsizlik türü aşağıdakilerden hangisidir?

- A
Yapısal işsizlik
B
Friksiyonel işsizlik

İSTİHDAM VE İŞSİZLİK

- C
Mevsimlik işsizlik
D
Gizli işsizlik
E
Konjonktürel işsizlik

Yanıt Açıklaması:

Tansaş'ta kasiyer olarak çalışırken işini kaybeden bir kişi birkaç hafta içinde Migros'ta ya da başka bir markette işe girerse bu iki iş arasında geçen dönemdeki işsizlik friksiyonel işsizliktir. Buna karşın işini kaybeden bir daktilo tamircisi, belli bir süre sonra eğitim sürecinden sonra bir sigorta şirketinde işe girmişse bu süre içindeki işsizlik yapısal işsizliktir.

11.SORU

Yapısı bakımından işletme düzeyi ve makro düzey olmak üzere iki açıdan ele alınan esneklik türü hangisidir?

- A
Zamana Göre Esneklik
B
Fonksiyonel Esneklik
C
Ücret Esnekliği
D
Uzaklaşma Stratejileri
E
Sayısal Esneklik

Yanıt Açıklaması:

Yapısı bakımından ücret esnekliği, işletme düzeyi ve makro düzey olmak üzere iki açıdan ele alınmaktadır.

12.SORU

AÇIK İŞLERİN SAYISININ, ÇALIŞMAK İSTEYENLERİN SAYISINA DENK OLMADIĞI DURUMLARDA OLUŞAN EMEK PİYASASI UNSURU AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİDİR?

- A
Güvencesizlik
B
Bağımlılık
C
Eşitsizlik
D
Düzenleme
E
İşsizlik

Yanıt Açıklaması: Emek piyasası güvencesizliği, piyasada bulunan işlerin sayısının çalışmak isteyenlerin sayısına denk olmadığı durumlarda, yani çalışmak isteyen herkesin emek piyasasında kendisine uygun iş bulamaması durumunda ortaya çıkmaktadır.

13.SORU

26.05.2008 tarihinde 5763 sayılı Kanun ile bir düzenleme yapılmış ve işverenin sosyal güvenlik prim borcu olmaması hâlinde çalıştırılan işçiler için ödenecek işveren sigorta primi oranı brüt ücretin % 19,5'undan % kaçına indirilmiştir.

- A
%13,5
B
%14,5
C
%15,5
D
%16,5
E
%17,5

Yanıt Açıklaması:

OECD ülkeleri ile kıyaslandığında ülkemizi dezavantajlı konuma yerleştiren ve istihdamın artması önünde engel teşkil eden bu sorunu gidermek için 26.05.2008 tarihinde 5763 sayılı Kanun ile bir düzenleme yapılmış ve işverenin sosyal güvenlik prim borcu olmaması hâlinde çalıştırılan işçiler için ödenecek işveren sigorta primi oranı brüt ücretin % 19,5'undan % 14,5'una indirilmiştir.

14.SORU

İşsizlik sorununun köyden kente göç ile büyüdüğü ve özel önlemler alınmadığı takdirde çözülemeyeceğini belirten Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı aşağıdaki tarih aralıklarından hangisini kapsamaktadır?

- A
1968-1972
B
1979-1983
C
1973-1977
D
1963-1967
E
1985-1989

Yanıt Açıklaması:

İSTİHDAM VE İŞSİZLİK

Ülkemizde ekonominin genelinin planlanmasına 1963 yılında başlanılmıştır. 1963-1967 yılları arasında uygulanan Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (BBYKP) işsizlik sorununun köyden kente göç ile büyüdüğü ve özel önlemler alınmadığı takdirde çözülemeyeceğini belirtmektedir.

15.SORU

REFERANS HAFTASINDA İSTİHDAMDAN OLAN ESAS İŞİNDE VE DİĞER İŞİNDE/İŞLERİNDE TOPLAM OLARAK 40 SAATTEN DAHA AZ SÜRE ÇALIŞMIŞ OLUP DAHA FAZLA SÜRE ÇALIŞMAK İSTEDİĞİNİ BELİRTEN KİŞİLER AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİ İLE İFADE EDİLMEKTEDİR?

- A
Zamana Bağlı Eksik İstihdam
- B
Yetersiz İstihdam
- C
Formel İstihdam
- D
Enformal istihdam
- E
Kayıt dışı İstihdam

Yanıt Açıklaması: Zamana bağlı eksik istihdam; Referans haftasında istihdamda olan, esas işinde ve diğer işinde/işlerinde toplam olarak 40 saatten daha az süre çalışmış olup daha fazla süre çalışmak istediğini belirten ve mümkün olduğu takdirde daha fazla çalışmaya başlayabilecek olan kişilerdir (TÜİK).

16.SORU

AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİ UZUN ZAMANDIR İŞSİZ OLANLAR İLE YETERİNCE KALİFİYE OLMAYAN ÇALIŞANLARA MESLEKİ BİLGİ VE BECERİ KAZANDIRMAK İÇİN UYGULANMAKTADIR?

- A
Kendi işini kuranlara yardım programları
- B
Kamunun eşleştirme ve danışmanlık hizmetleri
- C
Doğrudan kamu istihdamı
- D
Mesleki eğitim programları
- E
Ücret ve istihdam sübvansiyonları

Yanıt Açıklaması: Mesleki eğitim programları uzun zamandır işsiz olanlar ile yeterince kalifiye

olmayan çalışanlara mesleki bilgi ve beceri kazandırmak için uygulanmaktadır.

17.SORU

1963 ve 2013 yılları arasında kaç adet beş yıllık kalkınma planı oluşturulmuştur?

- A
7
- B
8
- C
9
- D
10
- E
11

Yanıt Açıklaması:

Beş Yıllık Kalkınma Planlarından ilki 1963 yılında yapılmış ve 2013 yılına kadar da toplam 9 adet Beş Yıllık Kalkınma Planı gerçekleştirilmiştir.

18.SORU

Bir ekonomide istihdam düzeyini belirlerken çalışanların sayılarını göz önüne almaktansa doldurulan çalışma saatleri toplamının dikkate alınması neden daha sağlıklıdır?

- A
Ülkeden ülkeye çalışanların eğitim düzeylerinin değişmesi
- B
günlük veya haftalık çalışma saatlerinin ülkeden ülkeye önemli ölçüde farklılık göstermesi
- C
Ülkeden ülkeye çalışanların cinsiyet oranlarının farklılık göstermesi
- D
aylık kazanç oranlarının ülkeden ülkeye değişim göstermesi
- E
gayri safi yurtiçi hasılanın farklı olması

Yanıt Açıklaması:

Bir ekonomide istihdam düzeyini belirlerken çalışanların sayılarını göz önüne almaktansa doldurulan çalışma saatleri toplamını dikkate almak daha sağlıklı olabilir. Bunun nedeni, günlük veya haftalık çalışma saatlerinin ülkeden ülkeye önemli ölçüde farklılık göstermesidir. Örneğin, günümüzde gelişmekte olan ülkelerde haftalık çalışma saati, gelişmiş ülkelerdekinden daha yüksektir. Son olarak denilebilir ki

İSTİHDAM VE İŞSİZLİK

uluslararası karşılaştırmalarda çalışma saatleri daha net bir sonuç vermektedir.

19.SORU

2010 sonu itibariyle Türkiye’de kaç kayıtlı işsiz bulunmaktadır?

- A
1 milyon 122 bin
- B
2 milyon 31 bin
- C
5 milyon 784 bin
- D
3 milyon 46 bin
- E
6 milyon 426 bin

Yanıt Açıklaması:

2010 sonu itibariyle Türkiye’de 3 milyon 46 bin kayıtlı işsiz bulunmaktadır. Bu rakamla işsizlik oranı %11,9 seviyesinde oluşmuştur. Tarım dışı işsizlik oranı %14,8; genç işsizlik oranı ise %21,2 seviyesindedir. Türkiye’de İşsizler sıklıkla (% 29,6) “eş-dost” vasıtasıyla iş aramaktadır. İşsizlerin önemli bir kısmı (% 85) daha önce bir işte çalışmıştır. Daha önce bir işte çalışmış olan işsizlerin yaklaşık % 55’i “hizmetler”, % 22’si “sanayi”, % 14’ü “inşaat”, % 5’i “tarım” sektöründe çalışmış, %4’ü ise 8 yıldan önce işinden ayrılmıştır (TÜİK, Hanehalkı İşgücü İstatistikleri).

20.SORU

Çalışma ekonomisi literatüründe iş aramaktan vazgeçmiş kişilere ne ad verilir?

- A
Mevsimlik işgücü
- B
Gizli işgücü
- C
Teknolojik iş gücü
- D
Konjoktürel işgücü
- E
Ümidi kırılmış (gücenmiş) işgücü

Yanıt Açıklaması:

İş aramaktan vazgeçmiş kişiler çalışma ekonomisi literatüründe ümidi kırılmış (gücenmiş) işgücü olarak tanımlanır. Umudu kırılmış ve işgücü piyasası dışına itilmiş gençler, işsizlik rakamına ve oranına dâhil edilmemektedir.

1.SORU

AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİ ZAMANA GÖRE ESNEKLİK UYGULAMALARINA ÖRNEK DEĞİLDİR?

- A
Kısa süreli çalışma
- B
Paylaşımlı çalışma
- C
Parça başı çalışma
- D
Evde çalışma
- E
Tele çalışma

Yanıt Açıklaması: İşsizlikle Mücadelede Esneklik Yaklaşımı

2.SORU

İş ve işçi bulma kurumu hangi kalkınma planı döneminde dönüştürülerek Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) olmuştur?

- A
Dördüncü beş yıllık kalkınma planı
- B
Beşinci beş yıllık kalkınma planı
- C
Altıncı beş yıllık kalkınma planı
- D
Yedinci beş yıllık kalkınma planı
- E
Sekizinci beş yıllık kalkınma planı

Yanıt Açıklaması:

Yedinci beş yıllık kalkınma planı döneminde 25.09.1999 tarihli 4447 Sayılı Yasa ile işsizlik Sigortası kurulmuş, 2000 yılında 617 sayılı KHK ile İş ve İşçi Bulma Kurumu Türkiye İş Kurumu’na (İŞKUR) dönüştürülerek görev kapsamı ve ör- güt yapısı emek piyasalarının değişen yapısına ayak uyduracak şekilde yeniden düzenlenmiştir.

3.SORU

Türkiye’de planlama aslında ilk olarak 1934 ve 1936 yıllarında Sovyet uzmanlar grubuna hazırlattırılan sanayi planlarının uygulanması ile başlatılmış olsa da ilk uygulamalar sektörel özellik taşımaktaydı. Türkiye’de ekonominin genelinin planlanmasına hangi yılda başlanılmıştır?

- A
1963
- B

İSTİHDAM VE İŞSİZLİK

1967

C

1973

D

1980

E

1983

Yanıt Açıklaması:

Türkiye'de ekonominin genelinin planlanmasına 1963 yılında başlanılmıştır. Doğru cevap A'dır.

4.SORU

KIDEM TAZMİNATI ÖDEMENİN AMACI NEDİR?

A

İşçilerin motivasyonunu artırmak

B

İşçilerin maddi kayıplarını karşılamak

C

İşverenlerin karlılıklarını engellemek

D

İşçilerin kendilerine iş kurmalarını sağlamak

E

İşverenlerin işçileri kolayca işten çıkarmalarını engellemek

Yanıt Açıklaması: İşsizlikle mücadelede pasif istihdam politikaları

5.SORU

MAHREÇLER YASASI'NA GÖRE, ESAS OLAN, MALLARLA MALLARIN MÜBADELE EDİLMESİDİR. PARA BU MÜBADELEDE SADECE BİR ARACI DURUMUNDADIR. MAHREÇLER YASASI KAZANILAN GELİRLERİN DERHAL VE TAMAMEN HARCANACAĞI VARSAYIMINA DAYANMAKTADIR. BUNA GÖRE, AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİLERİ MAHREÇLER YASASI'NA UYGUNDUR? I. TOPLAM TALEBİN TOPLAM ARZDAN AZ OLMASI II. KİŞİLERİN BİRİKİM YAPMASI III. SUNULAN ARZIN AYNI MİKTARDA TALEP YARATMASI

A

Yalnız I

B

Yalnız II

C

Yalnız III

D

I, II

E

II, III

6.SORU

TÜRKİYE'DE İSTİHDAMIN YOĞUN OLDUĞU BÖLGE SIRALAMASI AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİNDE DOĞRU OLARAK VERİLMİŞTİR?

A

Marmara, Ege, Doğu Anadolu

B

Ege, Marmara, İç Anadolu

C

Marmara, Ege, İç Anadolu

D

İç Anadolu, Ege, Marmara

E

Marmara, İç Anadolu, Ege

Yanıt Açıklaması: Doğru cevap C şıkkıdır.

7.SORU

• 500'den fazla işçi çalıştıran işveren spor tesisi kurmak zorundaydı. Bu zorunluluk kalktı.
• 150'den fazla kadın işçi çalıştıran işveren anaokulu kurmak zorunda idi. Bu zorunluluk da kalktı.
• 100'den fazla kadın çalıştıran işveren emzirme odası ve 150'den fazla kadın çalıştıran işveren kreş kurmak zorunda idi. Bu yükümlülükler için hizmet alımı imkânı getirildi.
Yukarıdaki düzenlemeler hangi istihdam teşviki kapsamında yapılmıştır?

A

Araştırma ve Geliştirme (AR-GE) Faaliyetleri Teşviki

B

İlave İstihdam Sağlayan İşverenlere Prim Desteği

C

Güney Doğu Anadolu Projesinin Desteklenmesi

D

Bürokrasinin Azaltılması Yoluyla İstihdamın Teşviki

E

Torba Yasa ile Getirilen Teşvikler

Yanıt Açıklaması:

• 500'den fazla işçi çalıştıran işveren spor tesisi kurmak zorundaydı. Bu zorunluluk kalktı.
• 150'den fazla kadın işçi çalıştıran işveren anaokulu kurmak zorunda idi. Bu zorunluluk da kalktı.
• 100'den fazla kadın çalıştıran işveren emzirme odası ve 150'den fazla kadın çalıştıran işveren

İSTİHDAM VE İŞSİZLİK

kreş kurmak zorunda idi. Bu yükümlülükler için hizmet alımı imkânı getirildi.

Yukarıdaki düzenlemeler Bürokrasinin Azaltılması Yoluyla İstihdamın Teşviki kapsamında yapılmıştır. Doğru cevap D'dir.

8.SORU

Aşağıdakilerden hangisi işsizlikle mücadelede uygulanan aktif istihdam politikalarındandır?

- A
Kurumsal politikalar
- B
Talep yönlü politikalar
- C
Kendi işini kuranlara yardım programları
- D
Ücret garanti fonu
- E
Kıdem tazminatı

Yanıt Açıklaması:

Aktif istihdam politikaları birden fazla önlem ve uygulamayı bünyesinde bulundurmaktadır. Bu politikaların bir kısmı işgücü talebini artırarak işsizliği önlemeye yönelik önlemler iken diğerleri ise işsizliği sınırlayıcı önlemler olarak nitelendirilmektedir. İlk kısmı oluşturan politikalar; mesleki eğitim programları, istihdamı arttırıcı sübvansiyonlar, kendi işini kuracaklara yardımlar, istihdam danışmanlığı hizmetleri ve kamunun yeni istihdam alanları oluşturması olarak sıralanırken ikinci kısımdaki politikalar ise haftalık çalışma süresinin kısaltılması, esnek çalışmanın yaygınlaştırılması ve işgücü hareketliliğinin arttırılması olarak sıralanmaktadır.

9.SORU

2007-2010 yıllarına dair dünyadaki ekonomik kriz sonrası istihdam ve işsizlik oranlarına ilişkin seçeneklerde verilen ifadelerden hangisi doğrudur?

- A
2009, istihdam düşmüş işsizlik yükselmiştir.
- B
2007, istihdam düşmüş işsizlik yükselmiştir.
- C
2008, istihdam yükselmiş işsizlik düşmüştür.
- D
2009, istihdam ve işsizlik beraber düşmüştür.
- E
2008, istihdam ve işsizlik beraber yükselmiştir.

Yanıt Açıklaması:

2008 küresel ekonomik kriz tüm dünyadaki dengeleri az ya da çok etkilemiştir. 2001-2006 döneminde ortalama %4 GSYİH ve %1,9 istihdam büyümesi görülen dünyada bu sürecin devam edeceği, türev (şişirilmiş) piyasaların zararlarının göz ardı edilmesi, tüketime ve ihracata olan aşırı güven gibi hususlar günden güne yaklaşan krizin farkına varılmasını zorlaştırmıştır.

ABD merkezli Mortgage kredilerinin tetiklemesi ile birden geri dönülmez tepkimeye giren dünya ekonomisi 2008 ardından gerek büyüme hızlarının düşmesi gerekse işsizlik rakamlarının yükselmesi ile işgücü piyasalarını da içine alan büyük bir krize sürüklenmiştir.

Büyüme hızlarındaki düşüş ihracat ve yatırımlarda daralmaya neden olmuştur. ILO bu zararlı etkileri en aza indirmek için bir istihdam paketi hazırlamıştır. Bu paketle G20 ülkelerinde 21, G20 dışı ülkelerde ise 5 milyonluk iş yaratılması hedeflenmiştir.

Ancak bu tedbirlere rağmen işgücü piyasalarının olumsuz etkilenmesi önlenememiştir. İstihdam seviyesi 2009'da 0,7 puan azalırken 2007'de %5,6 olan işsizlik oranı 2009'da %6,3'e yükselmiştir. Bu, işsiz sayısının 177,3 milyondan 205,2 milyona çıkmış olması demektir.

Küresel işgücü verimliliği de krizde olumsuz etkilenmiş, 2007'de %3,3 olan işgücü verimliliği 2008'de %1,3'e, 2009'da %-1,4'e düşmüştür. Kriz döneminde sanayi istihdamında daralma, tarım istihdamında genişleme kaydedilmiştir. Bu dönemde dünya istihdamının yarısından fazlası (1,53 milyar) 'zayıf istihdam' ilişkisiyle çalışmaktadır. 2009'da ailesi ile birlikte yaşayan ve günlük kişi başı 1,25\$'ın altında gelir elde edenler toplam istihdam edilenlerin %20 'sine ulaşmıştır. Günlük 2\$ altı gelir elde edenler ise 1,2 milyar kişi ile toplam istihdamın yarısına yaklaşmıştır.

Alınan tüm tedbirlere rağmen dünya küresel ekonomik krizden büyük zarar görmüştür. Birçok farklı istatistikle karamsar tablolar çizilmemeye çalışılsa da dünya genelinde ortaya çıkan tablonun iç açıcı olduğu söylenemez. Arka arkaya iflas eşiğine gelen ülkeler, dağılma tehlikesi ile karşı karşıya kalan Avrupa Birliği, giderek kökleşen yoksulluk sorunu gibi riskler ancak at gözlüğü ile bakanlara görünmemektedir.

10.SORU

Bir kişinin sahip olduğu eğitim ve beceri düzeyine uygun bir işte çalışmaması durumuna ne ad verilir?

- A

İSTİHDAM VE İŞSİZLİK

Tam İstihdam

B

Eksik İstihdam

C

İstihdam Hacmi

D

İstihdam Takati

E

İş gücü

Yanıt Açıklaması:

Bir kişinin sahip olduğu eğitim ve beceri düzeyine uygun bir işte çalışmaması durumuna eksik istihdam denir. Cevap B şıkkıdır.

11.SORU

Kendi iradesi dışında işini kaybedenlere geçici bir süre ya da yeni bir iş buluncaya kadar kendisi ve ailesinin asgari ihtiyaçlarını temin etmek için geliştirilmiş bir sosyal politika aracı aşağıdakilerden hangisidir?

A

İşsizlik sigortası

B

Kıdem tazminatı

C

Ücret garanti fonu

D

Kısa çalışma ödeneği

E

İşsizlik yardımları

Yanıt Açıklaması:

Pasif politikalar arasında en fazla öneme sahip olan uygulama işsizlik sigortasıdır. İşsizlik sigortası, "Kendi iradesi dışında işini kaybedenlere geçici bir süre ya da yeni bir iş buluncaya kadar kendisi ve ailesinin asgari ihtiyaçlarını temin etmek için geliştirilmiş bir sosyal politika aracıdır". Doğru cevap A'dır.

12.SORU

"Gini Katsayısı" hangi sayılar arasında değer almaktadır?

A

0 ile 1

B

-1 ile +1

C

-1 ile 0

D

0 ile 2

E

-2 ile +2

Yanıt Açıklaması:

Nüfus konusunu tamamlamadan önce "Gini Katsayısı"na da değinmek gerekir. Gelir dağılımındaki eşitsizliği ölçmede kullanılan bir araç olan katsayı İtalyan ekonomist Corrado Gini tarafından geliştirilmiştir. Bu katsayı 0 ile 1 arasında oluşan ondalık bir değerdir.

13.SORU

Aşağıdakilerden hangisi işsizlikle mücadelede makroekonomik politikalardan biri olan sözleşmeye dayalı politikalar arasında yer alır?

I.

KÂR PAYLAŞIMI

II.

YENİ İŞE ALMA SÜBVANSİYONLARI

III.

GELİR AKTARIM POLİTİKASI

IV.

ÇALIŞMA PAYLAŞIMI

V.

FİZİKSEL SERMAYEYİ GELİŞTİRME

A

Hepsi

B

Hiçbiri

C

I, IV, V

D

III, IV, V

E

I, II, III, IV

Yanıt Açıklaması:

Sözleşmeye dayalı politikaları altı başlık altında toplamak mümkündür. Politikalarından ilki çalışma paylaşımı ve erken emekliliktir. Uygulamada çalışma paylaşımı ya emekliliği yaklaşan çalışanların emekli edilerek yerine işsizlerin istihdam edilmesi ya da çalışma sürelerini kısaltarak işverenlerin daha fazla çalışan istihdam etmeleri şeklinde olmaktadır. Erken emeklilik ilerleyen bölümde ayrıntılı olarak ele alınacaktır. Sözleşmeye dayalı politikalardan bir diğeri olan işçi devri maliyetlerini hedefleyen politikalardır. İşçi devri maliyetlerine, teknolojiye kaynaklanan maliyetler, eğitim maliyetleri, kamunun yasal düzenlemelerinden kaynaklanan maliyetler gibi maliyetler örnek olarak gösterilebilir. İşçi devri maliyetlerinin yüksek olması işverenleri hem yeni çalışan işe almak hem de var olanları işten çıkarmak konusunda isteksiz yapmaktadır. İşyerinin içindekiler çıkartılamayıp dışarıdakiler istihdam edilememesi işsizlik süresinin uzamasına neden olmaktadır. Kâr paylaşımı politikası ise çalışanlara ücret yerine kârdan bir pay verilmesinin çalışanların üretkenliklerinde

İSTİHDAM VE İŞSİZLİK

farklılıklara neden olabileceğini ileri sürmektedir. Çalışanların kârdan pay almaları aynı zamanda işyerlerinin ücret maliyetlerini azaltacağından ürün fiyatının düşmesine bu da tüketimin artmasına ve işçilerin reel ücretlerindeki düşüşün azalmasına neden olacaktır. Her iki durum da işsizliğin azalmasına yardımcı olacaktır. Bir diğer politika olan yeni işe alma sübvansiyonları hem işsizlerin istihdam olanaklarını arttırmayı hem de işten çıkarılma etkilerini en aza indirmeyi amaçlamaktadır. Sözleşmeye dayalı bir diğer politika olan gelir aktarım politikasına göre ise katılım belgesi olan işsizleri işe alan işverenlere işsizlik sigortası fonundan belirli bir miktar ödeme yapılmakta ve işçilerin istihdam sürelerine göre ödemeler belirli miktarda azaltılmaktadır.

14.SORU

Gelir dağılımındaki eşitsizliği ölçmede kullanılan Gini Katsayısı tam eşitlik ve tam eşitsizlik durumunda sırasıyla hangi değerleri alır?

- A
-2 ve +2
- B
-1 ve +1
- C
0 ve 1
- D
1 ve 2
- E
1 ve 3

Yanıt Açıklaması:

Gini katsayısı gelir dağılımındaki eşitsizliği ölçmek için kullanılır. Gini katsayısı tam eşitlik durumunda 0, tam eşitsizlik durumunda 1'dir.

15.SORU

"Emek arz ve talebinin karşı karşıya gelmesiyle ücretlerin ve çalışma koşullarının belirlendiği piyasa" seçenektekilerden hangisidir?

- A
ekonomik piyasa
- B
hizmet piyasası
- C
emek piyasası
- D
ticari piyasa
- E
tüketim piyasası

Yanıt Açıklaması:

Emek piyasası, en genel anlamıyla, emek arz ve talebinin karşı karşıya gelmesiyle ücretlerin ve çalışma koşullarının belirlendiği piyasadır. Bu tanımlamaya göre, emek piyasasına ilişkin olarak bilinmesi gereken iki kavram vardır. Bunlar, emek arz ve talebidir.

16.SORU

Türkiye'de istihdam en fazla kaç yaş aralığındadır?

- A
19-28
- B
19-29
- C
20-29
- D
21-29
- E
22-30

Yanıt Açıklaması:

Türkiye'de en fazla istihdam 20-29 yaşları arasındadır. Yaş arttıkça istihdam düşmektedir. En az istihdam ise 65 ve üstü yaştaki kişiler arasındadır.

17.SORU

Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı kaç yıllık gecikme ile uygulanmaya başlanmıştır?

- A
2
- B
4
- C
1
- D
5
- E
3

Yanıt Açıklaması:

Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı (1979-1983) 1970'li yılların sonlarına yaklaşıldığında Türkiye, şartları giderek ağırlaşan bir ekonomik ve siyasal bunalım içine sürüklenmiştir. Artan enflasyon, dış ödeme güçlüğü, bozulan çalışma barışı ve Türkiye'nin ekonomik ilişki içinde bulunduğu ülkelerde yaşanan ekonomik durgunluk gibi nedenlerle **Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı (DBYKP) bir yıllık gecikme ile 1978 yerine 1979 yılında uygulanmaya başlanmıştır** (Biçerli, 2004).

18.SORU

İSTİHDAM VE İŞSİZLİK

İşletmelerin gereksinim duyacakları işgücü miktarı ve niteliğini, değişen ekonomik ve teknolojik şartlara, piyasadaki talep miktarına ve yeni üretim tekniklerine göre değiştirme serbestisine ne ad verilmektedir?

- A
Zamana göre esneklik
- B
Sayısal esneklik
- C
Fonksiyonel esneklik
- D
Ücret esnekliği
- E
Uzaklaşma stratejisi

Yanıt Açıklaması:

Sayısal esneklik, işletmelerin gereksinim duyacakları işgücü miktarı ve niteliğini, değişen ekonomik ve teknolojik şartlara, piyasadaki talep miktarına ve yeni üretim tekniklerine göre değiştirme serbestisi olarak tanımlanmaktadır. Sayısal esneklik dışsal ve içsel olmak üzere iki ayrı açıdan ele alınmaktadır. Dışsal sayısal esneklik, işverenlerin dönemsel ihtiyaçları doğrultusunda çalıştırdıkları eleman sayılarını değiştirebilme kolaylıkları olarak ifade edilirken içsel sayısal esneklik ise işçi sayısını değiştirmeden işverenin çalışma saatleri ve çalışma programı üzerinde değişiklik yapabilme imkanı olarak açıklanmaktadır. Doğru cevap B'dir.

19.SORU

Çalışanın kendi çalışma sürelerine karar verdiği esnek işsizlikle mücadele türü aşağıdakilerden hangisidir?

- A
Ücret esnekliği
- B
Zamana göre esneklik
- C
Fonksiyonel esneklik
- D
Sayısal esneklik
- E
Uzaklaşma stratejileri

Yanıt Açıklaması:

İşsizlikle mücadelede gündeme gelen bir başka esneklik yaklaşımı ise çalışma sürelerine ya da zamana göre esnekliktir. Zamana göre esneklik, "normal çalışma süreleri dışında işletme

açısından, ihtiyaç duyulan sürelerde işin yapılması, işçi açısından da iş süresinin başlangıç ve bitişinin çalışanın kişisel durumuna göre ayarlanması" olarak ifade edilmektedir.

20.SORU

Aşağıdakilerden hangisi pasif istihdam politikaları uygulamalarındandır?

- A
Toplum Yararına Çalışma Programları
- B
Ücret Garanti Fonu Ödemeleri
- C
Mesleki Eğitim Programları
- D
İşbaşında Eğitim (Staj) Programları
- E
Girişimcilik Programlarıdır

Yanıt Açıklaması:

Ücret Garanti Fonu Ödemeleri pasif istihdam politikaları uygulamalarındandır. Doğru cevap B'dir.

ONLINE DÖNEMDE NELER SORULDU?

İSTİHDAM VE İŞSİZLİK (ÇEK303U)

1. Aşağıdakilerden hangisi 2008 küresel krizinin etkilerini küresel ticarete daha az bağlı olduğu için fazla hissetmeyen bölgelerdendir ?

Cevap: ASYA

2. Aşağıdakilerden hangisi beşeri sermaye geliştirme politika uygulamaları ile ilgilidir ?

Cevap: ARZ YÖNLÜ POLİTİKALAR

3. “Ücret ve istihdam sübvansiyonları” işsizlikle mücadele politikalarından hangisi kapsamında yer almaktadır ?

Cevap: AKTİF İSTİHDAM POLİTİKALARI

4. Aşağıdakilerden hangisi istihdamı teşvik eden makro politikalar arasında yer almaz ?

Cevap: PASİF İŞGÜCÜ PİYASASI POLİTİKASI

5. Buna göre plastik kutu fabrikasında çıkarılan 10 işçi için kullanılabilecek emek piyasası tamamlaması aşağıdakilerden hangisidir?

Cevap: GİZLİ İŞSİZ

6. Uzun dönemde denge işsizlik oranına ve işsizlik oranındaki konjonktürel dalgalanmalara müdahale etmenin doğru olmadığını ifade eden yaklaşım hangisidir?

Cevap: ZAMANLAMA İKAME TEORİSİ

7. A firmasında çalışan bir kasiyerin kendisine daha iyi çalışma koşulları sunan B firmasına geçmeye karar vermesi durumunda karşılaşılabileceği işsizlik türü hangisidir ?

Cevap: GEÇİCİ İŞSİZLİK

8. Türkiye nin en yoğun istihdam bölgesi hangisidir?

Cevap: MARMARA

9. Aşağıdakilerden hangisi işsizliği piyasa işleyişinin doğal bir sonucu olarak gören iktisadi düşüncedir?

Cevap: KEYNESYEN

10. Karl Marx tarafından geliştirilen ve işçinin işveren tarafından sömürüldüğü ve ürettiği değerin karşılığı olan ücretin kendisine tam olarak verilmeyip bir kısmının alıkondduğu düşüncesine dayanan teori aşağıdakilerden hangisidir?

Cevap: ARTIK DEĞER TEORİSİ

11. Aşağıdakilerden hangisi IMF 2010 yılı verilerine göre borçları son 50 yılın en yüksek seviyesine ulaşarak iflasın eşiğine gelen ülkelerden biridir ?

Cevap: MACARİSTAN

12. Asgari yaşam standardına erişememe yada asgari yaşam standartlarını sürdürebilecek gelirden yoksun olma durumuna ne ad verilir ?

Cevap: YOKSULLUK

13. Aşağıdakilerden hangisi istihdam içindeki iş başında olan grup kategorisinde yer almaz ?

Cevap: KURUMSAL NÜFUS

14. Daha önce iş aradığı halde bulamayan veya kendi niteliklerine uygun bir iş bulabileceğine inanmadığı için iş aramayan ancak işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirtenler tanımı aşağıdakilerden hangisine aittir?

Cevap: GÜCENMİŞ İŞGÜCÜ

15. Türkiye de uygulanan Ücret Garanti Fonu Ödemeleri hangi istihdamı teşvik politikasının bileşenidir?

Cevap: PASİF İSTİHDAM POLİTİKALARI

16. Aşağıdakilerden hangisi istihdam koşullarının düzgün ve yasal çerçevede olmasına göre yapılmış ayrımı birlikte ve doğru olarak vermektedir?

Cevap: FORMEL-ENFORMEL

17. Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) verilerine göre Türkiye nüfusu hakkında aşağıdaki ifadelerden hangisi söylenemez ?

Cevap: TÜRKİYE YAŞLI NÜFUSU ÇOK OLAN BİR ÜLKEDİR

18. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tanımına göre Hülya Hanım'ın istihdam durumu ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir ?

Cevap: İRADİ İŞSİZ

19. Aşağıdakilerden hangisi Türkiye de işgücü piyasası verilerini anketler yoluyla toplayan ve yayımlayan kurumdur ?

Cevap: TÜİK

20. Aşağıdakilerden hangisi genel ekonomik sektörel veya bölgesel kriz ile zorlayıcı sebeplerle işyerindeki haftalık çalışma sürelerinin geçici olarak önemli ölçüde azaltılması veya işyerinde faaliyetin tamamen veya kısmen geçici olarak durdurulması hallerinde işyerinde üç ayı aşmamak üzere sigortalılara çalışmadıkları dönemde(?)olarak gelir desteği sağlayan pasif istihdam politikaları uygulamasıdır ?

Cevap: KISA ÇALIŞMA ÖDENEĞİ

21. Çalışanların işyerinde değişik işleri yapabilmesi ve farklı görevler üstlenebilmesi olarak ifade edilen esneklik türü aşağıdakilerden hangisidir?

Cevap: FOMKSİYONEL ESNEKLİK

22. Aşağıdakilerden hangisi çalışanların iş ilişkilerinden kaynaklanan alacaklarını karşılayarak bireylerin ücret almadan çalışmalarını önlemeye yönelik bir emek piyasası politikasıdır?

Cevap: ÜCRET GARANTİ FONU

23. Tarımsal nüfusu köylerde tutma yoluyla işsizlik sorununu çözme politikası ilk olarak hangi kalkınma planında yer almıştır ?

Cevap: BİRİNCİ BEŞ YILLIK KALKINMA PLANI

24. Aşağıdakilerden hangisi Hayat Boyu Öğrenme Stratejisinin önceliklerinden biri değildir ?

Cevap: EĞİTİM KURUMLARININ FİZİKİ ALT YAPISI İLE EĞİTİM.....NİTELİĞİNİN İHTİYAÇLARA UYGUN HALE GETİRİLMESİ

25. Aşağıdakilerden hangisi gelir dağılımındaki eşitsizliği ölçmek için kullanılır ?

Cevap : GİNİ KATSAYISI

26. Türkiye de 1970 yılı sonrası dönemde işsizlikle mücadelede gündeme gelen esneklik uygulamaları temel olarak hangi yaklaşıma sahiptir?

Cevap: MÜCADELECI YAKLAŞIM

27. İşgücünün eğitim düzeyini geliştirme emek piyasasındaki bilgi eksikliklerini giderme ve ... hareketliliğini sağlamaya yönelik politikalar hangi işsizlikle mücadele politikası kapsamında yer alır ?

Cevap: ARZ YÖNLÜ POLİTİKALAR

28. Tarım dışı büyüme esnekliğinin 2010-2023 döneminde 10 puan artışla 0,52 den 0,62 ye yükseltilmesi ve tarım dışı sektörde 2009 yılı sonunda %30 olan kayıt dışı istihdam oranının 2023 yılında %15 e indirilmesi hedeflerini dört temel hedefi arasına alan strateji belgesi hangisidir?

Cevap: ULUSAL İSTİHDAM STRATEJİSİ

29. Aşağıdakilerden hangisi referans haftası içinde "2 saat" çalışmış olan bir stajyerin işgücü piyasasındaki durumunu açıklamaktadır?

Cevap: İSTİHDAM KAPSAMINDA

30. Aşağıdakilerden hangisi gelir dağılımındaki eşitsizliği ölçmek için kullanılmaktadır?

Cevap: GİNİ KATSAYISI

31. Aşağıdakilerden hangisi istihdamı teşvik eden makro politikalar arasında sayılmaz?

Cevap: PASİF İŞGÜCÜ PİYASASI POLİTİKALARI

32. Aşağıdakilerden hangisi İstihdam ve Mesleki Eğitim ilişkisinin Güçlendirilmesi Eylem Planı önceliklerinden biri değildir?

Cevap: İŞSİZLİK ORANININ %5 E İNDİRİLMESİ

33. A ülkesinde yaşanan işsizlik türü aşağıdakilerden hangisi kapsamında tanımlanmaktadır ?

Cevap: YAPISAL İŞSİZLİK

34. Ücretsiz aile işçileri ve yevmiyelerin istihdamda kabul edilebilmesi için gerekli olan ölçüt aşağıdakilerden hangisidir?

Cevap: REFERANS HAFTASINDA EN AZ 1 SAAT ÇALIŞMIŞ OLMAK

35. İş Arama Teorisine göre işsizlik oranı ve süresinin temel belirleyicisi aşağıdakilerden hangisidir?

Cevap: TOPLAM TALEBİN GEÇİCİ YA DA SÜREKLİ YETERSİZLİĞİ

36. İspanya da gençler arasında resmi işsizlik oranı %36 lar düzeyindedir. Ancak gerçek işsizlik rakamının bu oranın üzerinde olduğu ifade edilmektedir.

Yukarıda örnekte ifade edilen resmi işsizlik oranları ile yaşanan işsizlik oranı arasındaki farklılığın kavramsal nedenlerindendir?

Cevap: GÜCENMİŞ İŞ GÜCÜ ETKİSİ

37. Bir işte çalışmasına rağmen gelir azlığı nedeniyle iş arayan bir kişinin istihdam durumu aşağıdakilerden hangisidir ?

Cevap: EKSİK İSTİHDAM

38. Aşağıdakilerden hangisi gelir desteği sağlayan pasif istihdam politikalarındandır?

Cevap: İŞSİZLİK YARDIMLARI

39. Aşağıdakilerden hangisi işsizlikle mücadelede talep yönlü politikalar kapsamında yer almaktadır?

Cevap: DOĞRUDAN KAMU İSTİHDAMI

40. Ürettiği ürünlere talebin azaldığını gören A işletmesi bu gerekçe ile çalışanlardan bir kısmını işten çıkarmıştır?

A işletmesinin bu faaliyeti için esneklik türlerinden hangisi söylenebilir?

Cevap: SAYISAL ESNEKLİK

41. Türkiye de ilk olarak aşağıdaki hangi kalkınma planı döneminde "genç işsizliği" konusuna dikkat çekilmeye başlanmıştır ?

Cevap: BİRİNCİ BEŞ YILLIK KALKINMA PLANI

42. 1970 lerde Türkiye nin ekonomik ilişki içinde bulunduğu ülkelerdeki durgunluk kalkınma planlarına nasıl yansımıştır?

Cevap: DÖRDÜNCÜ BEŞ YILLIK KALKINMA PLANI BİR YIL GECİKME İLE ÇIKMIŞTIR.

43. Birçok gelişmiş ülkede istihdam kriz öncesi seviyenin altında seyrederken Alarm verecek derecede yükselmeye başlamıştır.

Cevap: İRADİ İŞSİZLİK

44. Emek piyasası ve rekabet koşullarındaki değişme karşısında işverenin çalışanların ücretleri üzerinde değişiklik yapabilme yetkisine ne ad verilir ?

Cevap: ÜCRET ESNEKLİĞİ

45. 1 yıl veya daha fazla süreden beri iş aranıp bulunamaması durumunda.....oluşur.

Cevap: UZUN SÜRELİ İŞSİZLİK

46. Türkiye de en yoğun istihdam aşağıdaki hangi şehirdedir?

Cevap: İSTANBUL

47. John F.Muth tarafından geliştirilen kavram hangisidir?

Cevap: RASYONEL BEKLENTİ

48. Türkiye de iş ve işçi bulma kurumu nun (İŞKUR) dönüştürülerek görev kapsamı ve örgüt yapısının emek piyasalarının değişen yapısına ayak uyduracak şekilde yeniden düzenlenmesi aşağıdaki hangi kalkınma planı döneminde gerçekleşmiştir?

Cevap: BEŞİNCİ BEŞ YILLIK KALKINMA PLANI

49. Bir ülkede tarım istihdamı düşük hizmetler ve sanayi istihdamı yüksekse bu ülkenin aşağıdaki hangi sınıflandırma içinde yer alması beklenir?

Cevap: GELİŞMİŞ ÜLKELER

50. Beş yıllık kalkınma planını diğer kalkınma planlarından ayıran en temel özellik aşağıdakilerden hangisidir ?

Cevap: İLK DEFA BİR.....

51. Aşağıdakilerden hangisi zayıf istihdam özelliklerinden değildir ?

Cevap: HASTALIK SİGORTASI

52. A ülkesinde üstün teknolojik özelliklere sahip fabrikalar...

Cevap: YAPISAL İŞSİZLİK

53. Aşağıdakilerden hangisi kurumsal olmayan nüfus....

Cevap: EV KADINLARI

54. Aşağıdakilerden hangisi Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı...

Cevap: GENÇLERE MESLEK KAZANDIRMA

55. Açık işlerin sayısının çalışmak isteyenlerin sayısına denk olmadığı durumlarda...

Cevap: GÜVENCESİZLİK

56. Güneydoğu orman projesi kapsamında yüksek işsizliklerin bulunduğu....

Cevap: Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı

57. İş arama teorisine göre işsizlik oranı ve süresinin temel belirleyicisi....

Cevap: TOPLAM TALEBİN GEÇİCİ YADA SÜREKLİ YETERSİZLİĞİ

58. Amacı işverenlerin işçileri işten kolayca çıkarmasını engellemek olan pasif işgücü piyasası uygulaması aşağıdakilerden hangisidir?

Cevap: KIDEM TAZMİNATI

59. Aşağıdakilerden hangisi işsizlik sigortasına ilişkin doğru bir ifade değildir ?

Cevap: BAĞIMLI ÇALIŞANLARI KAPSAR



SINCE 2020

